

สุทธิปริทัศน์

SUDDHIPARITAD Vol. 10 No. 30 February - May 1996 ISSN 0857 - 2670

ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๓๐ กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม ๑๙๙๖ ราคา ๕๐ บาท

ฉบับ "มหาวิทยาลัยกับการวิจัย"

"THE UNIVERSITY AND RESEARCH WORKS" ISSUE

- ☐ สัมภาษณ์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นภาพร ทะวานนท์ เรื่อง มหาวิทยาลัยกับการวิจัย
- ☐ การศึกษาและการวิจัย เพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศ / ศาสตราจารย์ ดร.ณิธิ ปรียานุพทุทธิ์
- ☐ การวิจัยทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนา : ข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวคิดและวิธีการ / ศาสตราจารย์ ดร.พิทยา สายกู
- ☐ ทิศทางการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา / ดร.อุทัย ดุลยเกษม

ภาพปก : ฉบับ "มหาวิทยาลัยกับงานวิจัย"

คำบรรยายภาพปก : งานวิจัยเชิงคุณภาพในศาสตร์ทุกแขนง ประจักษ์พยาน
 ดอกสำคัญที่จะเป็นเครื่องมือเพื่อเปิดประตูสู่โลกกว้าง ประตูสู่การพัฒนาที่ก้าวไกล
 ประตูที่จะไขปริศนาสู่ความรุ่งเรือง ผลของการวิจัยนำไปสู่การตัดสินใจ ในเรื่องสำคัญ
 และสามารถประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างน่าเชื่อถือ

(เวเนซพจนวาทิน)

ส ท ธิ ป ริ ท ์ ค น์

ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๓๐ กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม ๒๕๓๕ ISSN 0857-2670 ราคา ๔๐ บาท

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

๑๑๐/๑-๕ ถ.ประราชัน ห้างสองห้อง คอนโดเมือง กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

โทร. ๙๕๕-๗๓๐๐ (อัตโนมัติ ๓๐ เลขหมาย) คอ ๔๐๒, ๓๒๓

โทรสาร. ๕๙๑-๓๑๕๕

คณะที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ไพฑูรย์ พงศบุญตร

อาจารย์ประเสริฐ ประภาสโนบล

ดร.เลิศลักษณ์ ส.บุญพัฒนา

อาจารย์ประกาศ วัชรภรณ์

คณบดีทุกคณะ

บรรณาธิการ : ผู้พิมพ์และโฆษณา

รองศาสตราจารย์ ดร.นวนิตย์ อินทามะ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นุชทิพย์ ป.บรรจงศิลป์

กองบรรณาธิการ

ดร.อรชร อรรถบวรพิศาล

อาจารย์วิศรุต สุวรรณวิเวก

อาจารย์สุเทพ พันประสิทธิ์

อาจารย์ปรีชาภรณ์ เผือกผ่อง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปริญญ์ เกื้อหนุน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินิจ พินิจอักษร

อาจารย์อัมพร เทียงตระกูล

อาจารย์อดิลา พงศ์ยี่หล้า

อาจารย์ชุติน ระบอบ

อาจารย์อุษา สุกใส

อาจารย์คณัช มุสา

ฝ่ายการเงิน

อาจารย์วิสูตร โทณทอง

นายพัฒนพงศ์ อภิเดชพัชรกุล

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ทางค่านิยมวิชาการในศาสตร์สาขาต่างๆ

๒. เพื่อให้บริการทางวิชาการแก่สังคมในรูปแบบของวารสารทางวิชาการ

๓. เพื่อส่งเสริมการแสดงความคิดเห็น เสนอผลการค้นคว้าและวิจัย

๔. เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ และนักวิชาการได้เผยแพร่ผลงาน

๕. เพื่อเผยแพร่เกียรติคุณทางค่านิยมวิชาการของมหาวิทยาลัย ในฐานะสถาบัน

อุดมศึกษาแห่งหนึ่ง

ประชาสัมพันธ์

อาจารย์สุรางคณา ณ นคร

พิสูจน์อักษร

อาจารย์เวเนชพจนวาทิน สุกระกาญจน์

อาจารย์ณัฐสิทธิ์ พุทธิวิสารทภักย์

ศิลปกรรม

อาจารย์ทรงธรรม โพธิ์แก้ว

นายปรัชญา แก้วมาก

ออกแบบรูปเล่ม

อาจารย์ก่อเกียรติ ขวัญสกุล

ถ่ายภาพ

อาจารย์ศุภชัย สายจุศรีกุล

เรียงพิมพ์

นายภาณุมาศ สุทธิสังข์

ฝ่ายจัดการ

อาจารย์สมศรี ธีระภาพ

จัดทำนาย

ศูนย์หนังสือธรรมศาสตร์ โทร ๒๒๑-๐๖๓๓

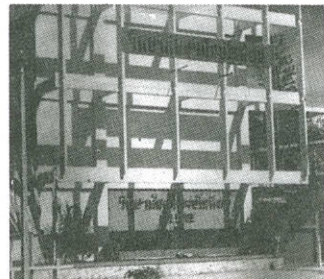
พิมพ์ที่

บริษัท ไดมอนด์ พรินต์ติ้ง จำกัด โทร. ๒๗๙-๓๓๓๓

กำหนดออก

ราย ๔ เดือน

**บทความของผู้เขียนทุกท่านที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารสุทธปริทัศน์ทุกฉบับ
เป็นทัศนวิจารณ์อิสระ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตและคณะผู้จัดทำไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย**

- ๗ บทสัมภาษณ์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์ เรื่อง "มหาวิทยาลัยกับการวิจัย".
- 7 "The University and Research Works." Special Interview with Asst.Prof.Dr.Napaporn Hawanon.
- ๑๙ การศึกษาและการวิจัย เพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศ. / ศาสตราจารย์ ดร. ดิน ประชัญฤทธิ์.
- 19 Education and Research for Academic Excellence. / Prof. Dr. Tin Prachayapruit.
- ๒๔ การวิจัยทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนา : ข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวคิดและวิธีการ.
/ ศาสตราจารย์ ดร. พัทยา สายหู.
- 24 "Social and Cultural Research for Development : Notes on Concept and Method."
/ Prof. Dr. Pataya Saihoo.
- ๓๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ ทำไม อย่างไร. / ดร. เลิศชาย ศิริชัย.
- 32 **Qualitative Research** Why and How. / Dr. Lertchai Sirichai.
- ๔๘ ทิศทางการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา. / ดร. อุทัย ดุลยเกษม.
- 48 Future Directions in Graduate Studies. / Dr. Uthai Dhulayakasem.
- ๕๗ สถานภาพการวิจัยด้านสังคม-พฤติกรรมศาสตร์ กับการนำผลการวิจัยไปใช้. / ศาสตราจารย์ ดร. จรรยา สุวรรณทัต.
- 57 Research Status of Social-Behavioral Sciences and Their Applications.
/ Prof. Dr. Chancha Suvannathat.
- ๖๕ อินเทอร์เน็ตช่วยการศึกษาค้นคว้าอย่างไร. / รองศาสตราจารย์ ดร. นวนิตย์ อินทรมะ.
- 65 How Can Internet Help Education and Research. / Assoc.Prof. Dr. Navanit Intrama.

บ ๑

๗๓ การวิจัยทางบริหารธุรกิจ. / ชุตีระ ระบอบ.

73 Research in the Field of Business Administration. / Chutira Rabob.

๘๐ การวิจัยในยุคของโลกไร้พรมแดน. / ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปริญญ์ เกื้อหนุน.

80 Research in the Age of Globalization. / Asst.Prof. Prinya Keuanoon.

๘๘ บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
/ ณัฐสิทธิ์ พุฒิวิสารทภาคย์

88 Thesis Abstracts from Master of Laws Dhurakijpundit University. / Nattasith Puttavisartpak.

๙๕ จะรังสรรค์ภาษาโฆษณาอย่างไร ให้ตรึงใจกลุ่มเป้าหมาย / ธีรพันธ์ โล่ห์ทองคำ.

95 How to Write the Advertising Copy. / Teerapun Lotongkum.

๑๐๐ กฎหมายใกล้ตัว เรื่อง จะฟ้องคดีกู้ยืมเงินต้องมีหลักฐานนะ. / โชติช่วง ทัพวงศ์.

100 The Need for Evidence in Financial Prosecution.

/ Chotechuong Thapvongse.

103 English - Its Origin, Current Role and Influence in Today's Global Society.

/ Asst.Prof. Dr. Vinit Phinit-Akson.

๑๐๓ ความเป็นมาของภาษาอังกฤษและบทบาทภาษาอังกฤษในยุคโลกาภิวัตน์. / ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินิจ พินิจอักษร.

108 Comparison of Consonants and Vowels in Thai and English. / Umaiya Haji Umar.

๑๐๘ การเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ. / อุไมยา ฮาจิ อุมาร์.

บรรณาธิการแถลง

ปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการวิจัยมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการแก้ปัญหาและพัฒนาในทุกด้าน ผลของการวิจัยนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจในเรื่องสำคัญในระดับต่าง ๆ อย่างมาก เป้าหมายและ/หรือทิศทางการวิจัยในปัจจุบันพอจะแบ่งได้เป็นสองลักษณะ คือ

ลักษณะแรก เป็นการวิจัยเพื่อนำความรู้ความคิดที่สรุปออกมาอย่างเป็นระบบไปใช้ในการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาประเทศชาติและประชากร เช่น การวิจัยสภาวะแวดล้อม การวิจัยเกี่ยวกับแนวทางปฏิรูปทางการเมือง การวิจัยเกี่ยวกับปัญหาประชากรและชุมชน รวมทั้งความรู้ความเข้าใจลักษณะสังคมไทย ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการวิจัยเพื่อส่งเสริมการผลิตและการใช้เทคโนโลยีในระบบสื่อสาร เป็นต้น

ลักษณะที่สอง เป็นการวิจัยที่มุ่งสร้างความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อแสวงหาความจริงใหม่ในศาสตร์แต่ละสาขา ซึ่งสิ่งนี้เป็นภาระหน้าที่โดยตรงของสถาบันอุดมศึกษา อันจะช่วยเสริมการผลิตบัณฑิตและการให้บริการทางวิชาการ มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ถือว่าภารกิจด้านการสอนและการวิจัยเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติควบคู่กันไป เพราะงานสอนที่ดีจะต้องมีผลงานวิจัยเป็นข้อมูลสนับสนุน สามารถใช้อย่างอิงในการศึกษาสาขาวิชาการต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

สุทธิปริทัศน์ จึงได้รวบรวมเรื่องราว สารัตถะและผลงานการวิจัยจากนักคิด นักเขียน นักวิจัย ในหลายสาขามานำเสนอผู้อ่านที่สนใจงานด้านนี้ ได้บริโภคเป็นอาหารสมองอย่างเต็มเปี่ยม เริ่มอรรถรสด้วยบทสัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์ เรื่อง "มหาวิทยาลัยกับการวิจัย" บทความเรื่อง การศึกษาและการวิจัย เพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศ โดย ศาสตราจารย์ ดร.ดิน ปรัชญพฤทธิ์ ตามคิดด้วยบทความจาก ศาสตราจารย์ ดร.พัทยา สายหู เรื่อง "การวิจัยทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนา : ข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวคิดและวิธีการ" รวมถึงเรื่อง "ทิศทางการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา" จากแนวคิดของ ดร.อุทัย คุสยเกษม รวมทั้งบทความประจำที่อัดแน่นไปด้วยแนวคิดจากนักวิชาการหลายท่าน สุทธิปริทัศน์ ยังคงยืนยันหยัดเพื่อผู้อ่านอีกนานเท่านาน และรอพบกับฉบับหน้าในฉบับที่รวบรวมสาระและแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังเป็นที่กล่าวถึงในประเด็นต่าง ๆ ว่าด้วย "คุณภาพชีวิตกับสิ่งแวดล้อม"

กองบรรณาธิการ

๒๕ มกราคม ๒๕๔๐

สารสังเขปกความ

บทสัมภาษณ์พิเศษ ผศ.ดร.นภาพร หะวานนท์ เรื่อง "มหาวิทยาลัยกับการวิจัย"

หน้า ๗

ภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยในเรื่องของการวิจัยและการสอนนั้น นับว่ามีความจำเป็นสำหรับอาจารย์และนักวิชาการในมหาวิทยาลัย ที่ไม่อาจจะละเลยความรับผิดชอบนี้ เพราะสังคมยังต้องการผู้หน้าที่ตรวจสอบและเป็นกระบอกเสียงอย่างชัดเจน ซึ่งนักวิชาการและอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเป็นผู้ถูกกำหนดความมีบทบาทเป็นที่ยอมรับ ให้ทำหน้าที่ตรวจสอบสังคมอย่างเหมาะสมที่สุด

การศึกษาและการวิจัย เพื่อไปสู่ความเป็นเลิศ / ศ.ดร.ดิน ปรัชญพฤทธิ

หน้า ๙

มหาวิทยาลัยทุกแห่งไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชน ล้วนแล้วแต่ที่ ต้องการจะพัฒนาตนเองเพื่อสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งแต่ละสถาบันจะต้องมีภารกิจหลักที่สำคัญ ๆ เหมือนกัน ๔ ประการ ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการให้บริการทางวิชาการทางสังคม และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งภารกิจด้านการวิจัยนั้นนับว่าสำคัญมาก เพราะสามารถทำให้ทราบสภาพปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหา และยังนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมได้เป็นอย่างดี

"การวิจัยทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนา : ข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวคิดและวิธีการ / ศ.ดร.พทยา สายหู หน้า ๒๔

การพัฒนาประเทศไม่ว่าในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคมหรือวัฒนธรรม มีเงื่อนไขและปัจจัยที่สัมพันธ์กันหลายอย่าง ให้ลองพิจารณาเป็นภาพรวมทั้งระบบแล้วห้วงผลให้เป็นการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน

การวิจัยทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาโดยทั่วไปมุ่งหาความรู้พื้นฐานที่แยกศึกษาอบรมกันเป็นต่างสาขาวิชา จึงเป็นข้อจำกัดที่ควรคำนึง เมื่อต้องการช่วยวิจัยเพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนา

การวิจัยเชิงคุณภาพ ทำได้อย่างไร / ดร.เลิศชาย สิริชัย

หน้า ๓๒

การทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมด้วยวิธีการทดสอบทฤษฎีที่มีอยู่แล้วตามหลักการของการวิจัยเชิงปริมาณนั้น ไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาได้อย่างถูกต้องครอบคลุมทั้งหมด จำเป็นต้องศึกษาจากข้อเท็จจริงของปรากฏการณ์แล้วค่อย ๆ ยกระดับข้อเท็จจริงขึ้นเป็นทฤษฎี เพื่ออธิบายปรากฏการณ์นั้นโดยตรง วิธีการศึกษาเช่นนี้ เรียกว่าการวิจัยเชิงคุณภาพ

ทิศทางการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา / ดร.อุทัย ดุลยเกษม

หน้า ๔๘

การผลิตบัณฑิตในระดับบัณฑิตศึกษานั้น ไม่เน้นที่การถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่และไม่เน้นการฝึกทักษะทางการงาน เพราะทั้งสองสิ่งนี้ นักศึกษาได้รับมาก่อนข้างมากแล้วจากการศึกษาระดับปริญญาตรี การผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาจะเน้นที่การฝึกฝนในเรื่องวิธีวิทยา (methodology) ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในแผน ก. หรือแผน ข. ถ้านักศึกษาไม่ได้รับการฝึกฝนในเรื่องนี้อย่างจริงจัง ก็ถือว่าการผลิตบัณฑิตในระดับนี้ล้มเหลว

สถานภาพการวิจัยด้านสังคม-พฤติกรรมศาสตร์กับการนำผลวิจัยไปใช้ / ศ.ดร.จรรยา สุวรรณทัต หน้า ๕๗

การวิจัยทางสังคม-พฤติกรรมศาสตร์ในประเทศที่มีความก้าวหน้าทางวิชาการ ได้รับการยอมรับอย่างสูงในกลุ่มนักวิชาการและกลุ่มผู้บริหารวางแผนและปฏิบัติ สำหรับประเทศไทยนั้นการวิจัยทางด้านนี้ยังมีสถานภาพไม่สูงเท่ากับที่เป็นอยู่ในต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม

ตามผลงานวิจัยที่มีคุณภาพในสาขาวิชาการต่าง ๆ ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม ในรอบสองสามทศวรรษที่ผ่านมา ได้รับการสั่งสมทั้งเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างเป็นระบบ ทำให้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มประชาคมวิจัย และสาธารณชนทั่วไปมากขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคลโดยตรงในสาขาจิตวิทยามีส่วนต่อการสังเกตผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงบางประการ ด้านการปฏิบัติในสังคม ตลอดจนทำให้มีการนำผลวิจัยไปใช้ในแง่มุมอื่น ๆ อีกเป็นอันมาก

อินเทอร์เน็ตช่วยการศึกษาค้นคว้าอย่างไร / รศ.ดร.นวนิตย์ อินทรามะ

หน้า ๖๕

บทความกล่าวถึงความหมายของอินเทอร์เน็ต บริการต่าง ๆ ของอินเทอร์เน็ต วิสัย เครื่องมือในการค้นข้อมูล ประโยชน์และผลเสีย ตลอดจนสภาพการใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย รวมถึงข้อเสนอแนะรัฐบาลเพื่อให้มีการใช้อินเทอร์เน็ตกว้างขวางยิ่งขึ้น

การวิจัยทางบริหารธุรกิจ / ชุตริยะ ระบอบ

หน้า ๗๓

การพัฒนาศาสตร์แห่งความรู้และวิทยาการสมัยใหม่ทำให้นักวิชาการมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว นับเป็นผลจากการแสวงหาความรู้เพื่อเท็จจริงอย่างเป็นระบบด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ การศึกษาวิจัยในยุคปัจจุบันจึงขยายขอบข่ายกว้างขวางออกไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยทางบริหารธุรกิจ ได้แตกแขนงออกไปเป็นการวิจัยทั้งสาขาการตลาด การผลิตและการดำเนินงาน การเงิน และการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของธุรกิจ

การวิจัยในยุคของโลกไร้พรมแดน / ผศ.ปริญญ์ เกื้อหนุน

หน้า ๘๐

การวิจัยในยุคโลกไร้พรมแดนเต็มไปด้วยการทำลายและการลงทุนลงแรงอย่างแท้จริง แต่เราต้องการให้สังคมและประชากรมีความอยู่ดีกินดีมีสันติสุข มีความก้าวหน้า และมีการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตที่ดี การลงทุนลงแรง และความพยายามต่าง ๆ ก็ไม่สูญหาย แต่กลับได้รับผลพอกพูนหลายเท่าทวีคูณ

จะรังสรรค์ภาษาโฆษณาอย่างไร ให้ตรึงใจกลุ่มเป้าหมาย / ริริพันธ์ โล่ห์ทองคำ

หน้า ๙๕

ผู้ที่เขียนภาษาโฆษณาจะต้องเป็นทั้งนักภาษาและนักโฆษณา โดยมีความรู้ความสามารถหลาย ๆ อย่างประกอบกัน เพื่อปรุงแต่งให้ไดภาษาที่น่าสนใจและสร้างความน่าเชื่อถือ จนสามารถโน้มน้าวใจผู้บริโภคเป้าหมายให้เกิดการคล้อยตามจนมีความต้องการที่จะซื้อสินค้าหรือใช้บริการในที่สุด

English - Its Origin, Current Role and Influence in Today's Global Society. / Asst.Prof. Dr. Vinit Phinit-Akson.

"ความเป็นมาของภาษาอังกฤษและบทบาทภาษาอังกฤษในยุคโลกาภิวัตน์" / ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีนิจ พินิจอักษร

หน้า ๑๐๓

ภาษาอังกฤษนั้นมีความเป็นมาอย่างไร อยู่ในตระกูลภาษาใด และปัจจุบันนั้น ภาษาอังกฤษมีความสำคัญอย่างไรกับสังคมในยุคโลกา- ภิวัตน์

Comparition of Consonants and Vowels in Thai and English. / Umaiya Haj Umar.

เปรียบเทียบระบบเสียงภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ / อุไมยา ฮาจิ อุมาร์.

หน้า ๑๐๘

ระบบเสียงภาษาอังกฤษกับภาษานั้น มีข้อแตกต่างกันมากพอสมควร ที่จะทำให้เกิดปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาไทย

บทสัมภาษณ์พิเศษ

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์ เรื่อง มหาวิทยาลัยกับการวิจัย

ถาม : ขอเริ่มด้วยคำถามกว้าง ๆ ว่า การวิจัยมีความสำคัญต่อสังคมอย่างไร

ตอบ : คิดว่าสังคมทุกวันนี้ เวลาเราจะวางแผนหรือจะทำอะไร ต้องอยู่บนพื้นฐานของการไขว่คว้าความรู้ที่มีอยู่ ไม่ควรใช้สามัญสำนึกอีกต่อไป โดยเฉพาะในยุคใหม่เช่นทุกวันนี้ เป็นยุคแห่งการแข่งขัน การวิจัยจึงเป็นเรื่องพื้นฐานที่สำคัญมาก เพราะว่าการวิจัย คือ การแสวงหาความรู้เพื่อตอบคำถามที่เรา มีข้อสงสัยสิ่งทั้งหลาย หรือปรากฏการณ์ทั้งหลายในโลกนี้ ซึ่งจะเป็นเรื่องทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือมนุษยศาสตร์ก็ได้ โดยที่การแสวงหาความรู้จะต้องเป็นไปอย่างมีระบบพอ

สมควร ตรงนี้เองที่การวิจัยจะสามารถช่วยสร้างความรู้ ซึ่งก็คือ Knowledge นั่นเอง เรื่องของ Knowledge นี้ คนมักจะเข้าใจว่า คือ fact หรือข้อเท็จจริง ที่จริงมนุษย์เราอยู่ในโลกแห่งปรากฏการณ์จริงตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ทางธรรมชาติ หรือเหตุการณ์ในชีวิตจริงของมนุษย์ อันนี้คือ fact เราจะต้องมีวิธีการที่จะสร้างความรู้ขึ้นมาจากข้อเท็จจริง เพราะฉะนั้น เมื่อเราได้ความรู้จะทำให้เราสามารถไขความรู้นั้นอธิบายสิ่งต่าง ๆ ได้ รวมทั้งช่วยให้เราสามารถคาดการณ์สิ่งที่มันจะเกิดขึ้นได้ และเมื่อเราสร้างความรู้และสะสมความรู้ในเรื่องนั้น ๆ อย่างเป็นระบบ ก็จะเกิดสิ่งที่เรียกว่า

* รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร : ปริญญาเอก สาขาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยบราวน์ สหรัฐอเมริกา

องค์ความรู้ (Body of knowledge) ขึ้นมา ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้สังคมสามารถพัฒนาต่อไปได้อย่างมีทิศทางมากขึ้น ถ้าถามว่าสังคมเราไม่มีการวิจัยเลย จะเกิดอะไรขึ้น สังคมก็จะดำเนินไปทุกวันตามสภาพที่มันเป็นอยู่ แต่ว่าเราไม่สามารถที่จะกำหนดทิศทาง กำหนดแผนการ หรือแม้แต่จะเกิดความเข้าใจในกลุ่มคนที่เราไม่ได้มีส่วนร่วมในสภาพความเป็นจริงนั้น สังคมเดียวนั้นมันกว้าง ชีวิตที่เราอยู่ตรงนี้อาจทำให้เราขาดการติดต่อกับคนที่อยู่ในวัฒนธรรมอื่น เราเป็นคนในเมืองเราก็จะไม่รู้เรื่องคนในหมู่บ้านหรือในสังคมอื่น ฉะนั้น ความจริงหรือ fact มันจะมีข้อจำกัดมากแต่ Knowledge ที่มันถูกสร้างขึ้น มา หรือความรู้ที่ถูกสร้างขึ้น จะกลายเป็นสิ่งที่ทำให้เราสามารถเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มันจะทำให้เกิดข้อสรุปรวบยอดต่อความจริง ดังนั้น ถ้าจะให้สังคมดำเนินไปอย่างมีแผน มีความก้าวหน้าในลักษณะที่เราต้องการ การวิจัยน่าจะเป็นภารกิจที่สำคัญมาก

ถาม : ที่อาจารย์บอกว่าการวางแผนพัฒนาโดยพื้นฐานจะต้องอาศัยองค์ความรู้ ซึ่งองค์ความรู้นั้นจะไดจากการวิจัย อาจารย์ช่วยยกตัวอย่างให้เห็นสักเรื่องได้ไหมว่าเราจะพัฒนาอะไร ต้องมีองค์ความรู้เกี่ยวกับอะไร

ตอบ : เรากำลังพูดกันใช่ไหมว่า หมู่บ้านตอนนี้นั้นอ่อนแอพึ่งตัวเองไม่ได้ คนไม่สามารถจะมีชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพในหมู่บ้านของตนเอง คนต้องออกจากหมู่บ้าน ข้อนี้เราบอกว่าเราจะไปพัฒนาชนบท คำว่า พัฒนาชนบท กลายเป็นคำที่คนคิดว่าเป็นเรื่องง่าย ๆ สามารถที่จะวางแผนแล้วก็ลงไปปรับปรุงถนนหนทางไปสร้างงาน ไปบอกให้เขากินน้ำที่สะอาดในสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ๆ ของชนบท มันมี

องค์ประกอบมากมาย คือ ในชนบท ดูแล้วเหมือนมีความเรียบง่าย แต่ความเป็นจริงมันซับซ้อน ไม่ว่าจะเป็นระบบตลาด การซื้อขาย ทำไมชาวบ้านเมื่อทำอะไรแล้วจึงขาดทุน การเชื่อมโยงระหว่างชุมชนกับสังคมใหญ่จึงเป็นเรื่องสำคัญ อย่างเช่นเราบอกว่าชาวบ้านทำการเกษตรแล้วขาดทุน มันคงไม่ใช่ว่าชาวบ้านไม่รู้อะไร ความจริงเกิดจากระบบตลาดภายนอกชุมชนที่จะเป็นตัวกำหนด ว่าราคาของสินค้าควรจะ เป็นเท่าไร และมันคงไม่ใช่แค่ระบบการควบคุมราคาตลาดภายในประเทศ นี่ก็ คือ สิ่งที่เราถือว่าเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับชุมชน ที่มีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยการแสวงหา การค้นหาอย่างเป็นระบบ เราถึงจะเข้าใจปัญหาต่าง ๆ เมื่อเรารู้มันแล้ว เราจึงจะสามารถวางแผนพัฒนาชนบทได้ตรงเป้าหมาย หรืออย่างเราบอกว่าเราอยากจะให้ชุมชนกับโรงเรียนมีความสัมพันธ์กัน ให้ชุมชนมีส่วนในการศึกษา มันพูดง่าย ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการศึกษา แต่เราเข้าใจหรือยังว่าชาวบ้านเขามองการมีส่วนร่วมตรงนี้อย่างไร สมมุติว่าเราลงไปศึกษา อาจจะพบว่าการมีส่วนร่วมในความหมายของชาวบ้าน เป็นแค่การมีส่วนร่วมในเชิงวัตถุสิ่งของที่ชาวบ้านจะให้กับโรงเรียน แต่ว่าชาวบ้านไม่ได้มองการมีส่วนร่วมในแง่ของการเป็นผู้กำหนดทิศทางการศึกษา กำหนดว่าเด็กควรจะรู้อะไร กำหนดว่าจะให้โรงเรียนสอนอะไรกับเด็ก ทำไมชาวบ้านจึงมีส่วนร่วมน้อยมากในการเข้าไปมีอำนาจตรงนี้ ถ้าเราไม่เข้าใจประเด็นนี้แล้ว เราจะวางแผนว่าต่อไปนี้เราจะกระจายอำนาจให้คนมีส่วนร่วมในการศึกษา เราก็ คงจะไม่สามารถเข้าไปถึงความเป็นจริงที่มันค้างอยู่ในชุมชน เรื่องเหล่านี้มันเป็นเรื่องของความรู้ ความรู้เหล่านี้มันจะเกิดจากการศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งได้มาจากการศึกษาของจริงในชุมชนนั่นเอง ไม่นั่นนั้น เราก็จะแค่มองชุมชน

จากประสบการณ์ของแต่ละคน แล้วก็ตีความหมายตามประสบการณ์ของแต่ละคน แต่มันไม่มีการส่งสมประสบการณ์หรือค้นหาประสบการณ์เหล่านี้ แล้วรวบรวมออกมาอย่างเป็นระบบ จนเป็นความรู้หรือองค์ความรู้ในเรื่องนั้น ปัญหาก็คือคนยังแยกไม่ออก ระหว่างข้อเท็จจริงกับความรู้ ทำให้คนให้คุณค่ากับการสร้างความรู้น้อย ไปมองว่าทุกอย่างมันรู้อยู่แล้ว เห็นอยู่แล้ว ความรู้จะต้องผ่านการตีความ ผ่านการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบพอสมควร มีการทำความเข้าใจกันทั้ง ๒ ฝ่าย ผ่านการเรียนรู้ซึ่งกันและกันจนสามารถสร้างความรู้ ซึ่งตรงนี้สังคมไทยเราขาดมาก เราขาดความรู้ ความรู้ของเราส่วนใหญ่ก็ไปเอามาจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นสิ่งที่ชาวต่างประเทศเขาทำวิจัยเอาไว้ แล้วเราก็อธิบายมาโดยใช้โดยไม่คิดว่าสิ่งนั้นมันสอดคล้องกับสังคมหรือยัง การใช้ความรู้มันจึงเป็นไปแบบไม่สอดคล้องหรือตอบสนองต่อความต้องการ หรือตอบปัญหาของสังคมหรือชุมชนจริง ๆ คิดว่าถึงเวลาแล้วที่ประเทศเราควรจะวิจัยเรื่องของเราเอง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาอะไรก็ตาม เลิกที่จะเอาความรู้ที่ถูกนำเข้ามาจากต่างประเทศมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนา

ถาม : อาจารย์คิดว่าประเทศไทยเรามีประสบการณ์ที่เจ็บปวดอะไรบางอย่างจากการพัฒนา โดยไม่อาศัยองค์ความรู้

ตอบ : ยกตัวอย่าง เช่น เราวางแผนพัฒนาทางการเมืองจริง ๆ แล้วเราขาดความเข้าใจในวิถีคิดหรือระบบสังคม หรือการเมืองที่มันมีอยู่ภายในประเทศของเราเอง ถ้าบอกว่าเราขาดองค์ความรู้ คงไม่ใช่ แต่องค์ความรู้ที่มันมีมันถูกนำเข้ามาจากต่างประเทศ ซึ่งเราก็เชื่อกันว่าการให้คนมีการเลือกตั้ง คือ วิถีทางประชาธิปไตย ที่ทำให้คนมีส่วนร่วมในระบบการเมือง ความรู้ตรงนี้เป็นความรู้แบบตะวันตก แล้วเราก็อธิบายกับ

สังคมไทย คิดว่าตรงนี้เป็นเรื่องที่เจ็บปวดพอสมควรสำหรับสังคมไทย ระบบที่เราสร้างกลับเป็นเครื่องทำลายคนของเราเสียด้วยซ้ำไป เพราะชาวบ้านไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองจริง ๆ แล้วเราก็ก็นำเอาระบบผู้นำในชุมชน เราไปทำลายระบบความสัมพันธ์ที่มีอยู่ในสังคมไทย คนของเราตกเป็นเหยื่อในการพัฒนาการเมืองที่ปราศจากองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นมาจากสังคมไทยจริง ๆ ความจริงทุกเรื่องในสังคมไทยเป็นประสบการณ์ที่เจ็บปวด คือ เรานำความรู้เข้ามาทุกอย่าง เศรษฐกิจเราก็เป็น การศึกษาเราก็เป็น การศึกษาที่จริงเรามีระบบของเราอยู่แล้ว เป็นระบบที่เราเรียนรู้จากคนในชุมชนครู คือ คนในหมู่บ้านที่เป็นที่เคารพนับถือ แต่พอเราจะพัฒนาการศึกษา เราเป็นต้องส่งผ่านแนวคิดแบบตะวันตกลงไปสู่ชาวบ้าน เพื่อที่จะทำให้เราพัฒนาไปสู่สังคมอุตสาหกรรม ชาวบ้านของเราเองก็ถูกผลักดันให้ซึมซาบความรู้ที่ถูกยัดเยียดลงไปแบบนั้น จนในที่สุดเราก็ต้องมาพูดว่าชุมชนล่มสลาย คนไม่อยู่ซึ่งมันก็ถูกแล้ว เพราะระบบการพัฒนาของเราเป็นระบบที่เราจะสอนค่านิยม หรือความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นสากล การศึกษาซึ่งกลายเป็นกระบวนการคัดสรรคนเข้าสู่เมือง ขาดองค์ความรู้ที่จะเข้าใจชุมชนอย่างแท้จริง

ถาม : ที่อาจารย์พูดมา คงสรุปได้ว่าในปัจจุบันเราคงจะพัฒนาไปโดยไม่มียึดความรู้เป็นของตนเองคงจะไม่ได้แล้ว ทีนี้ ถ้าเราเชื่อมโยงมาสู่มหาวิทยาลัย อาจารย์คิดว่ามหาวิทยาลัยมีความจำเป็นอย่างไร มากน้อยแค่ไหน ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการกิจด้านการวิจัย

ตอบ : ถ้าพูดถึงการกิจด้านการวิจัยนี้ไม่มีที่ไหนทำได้เท่ามหาวิทยาลัย เพราะว่ามหาวิทยาลัยเป็นที่เดียว ที่เป็นที่รวม

ของบุคลากรที่มีความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ มหาวิทยาลัยไม่
เป็นเพียงแหล่งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา แต่เป็นที่รวมของ
ผู้เชี่ยวชาญหลากหลายสาขา มหาวิทยาลัยโดยอุดมการณ์แล้ว
ต้องทำเพื่อสังคม ไม่ว่าจะทำอะไรก็แล้วแต่ รวมทั้งการวิจัย
ด้วย อันนี้เป็นเป้าหมาย มหาวิทยาลัยเอกชนก็เช่นกัน ดังนั้น
เมื่อเราพูดถึงองค์ความรู้ องค์ความรู้จะต้องถูกสร้างขึ้นมาเพื่อ
จะรับใช้สังคม ไม่ใช่ว่าใช้คนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด เพราะฉะนั้น
โดยหน้าที่ของมหาวิทยาลัยจึงเป็นที่เหมาะที่สุด คือ มีความ
เป็นกลางที่จะค้นคว้าความรู้ออกมาอย่างบริสุทธิ์ การสร้าง
ความรู้ขึ้นมาอย่างบิดเบือนไม่จริงจะมี มหาวิทยาลัยเป็นที่ที่มี
ศักยภาพมากกว่าสถาบันใด ๆ ในสังคมที่จะทำวิจัยได้ ถ้า
มหาวิทยาลัยไม่สร้างองค์ความรู้ ก็ยังมองไม่เห็นหน่วยงาน
ไหน หรือสถาบันไหนในสังคมที่จะสามารถจะทำหน้าที่นี้ได้
หากมหาวิทยาลัยทำหน้าที่เพียงการผลิตคนที่มีความรู้ให้กับ
สังคม เท่านั้นมันไม่น่าจะเป็นมหาวิทยาลัย มันน่าจะเป็นแค่
โรงเรียน หน้าที่สร้างองค์ความรู้จึงถือเป็นภารกิจสำคัญของ
มหาวิทยาลัย

ถาม : มหาวิทยาลัยจะถูกกำหนดภารกิจไว้หลายด้าน
อาจารย์คิดว่าถ้าเทียบกับภารกิจด้านอื่น ๆ คือ การ
ผลิตบัณฑิต การบริการความรู้แก่สังคม การทำนุ
บำรุงศิลปวัฒนธรรมแล้วนี้ ภารกิจด้านวิจัยมีความ
สำคัญเท่าเทียมกับภารกิจด้านอื่น ๆ หรือไม่อย่างไร
ตอบ : เราต้องดูก่อนว่า การส่งผ่านองค์ความรู้ให้กับสังคมนั้น
มีลักษณะเป็นเช่นไร เราเององค์ความรู้จากต่างประเทศมาสอน
ให้กับคนที่ยังไม่รู้ใคร ตัวอย่างนี้ก็เท่ากับมหาวิทยาลัยมีหน้าที่
เพียงถ่ายทอดความรู้ที่ถูกสร้างมาจากสังคมหนึ่ง ถามว่า
ทำอย่างนั้นมันพอไหม คำตอบ มันก็จะกลับไปเหมือนเดิมว่า

ความรู้มันมาจากที่อื่น หรือถูกสร้างมาจากสังคมอื่น เหมาะสม
กับสภาพสังคมเราแค่ไหน ในบางส่วนมันน่าจะใช้ได้ เช่น ความรู้
บางอย่างที่ค่อนข้างจะเป็นสากลแล้วเราก็ถ่ายทอดได้ แต่
มหาวิทยาลัยก็ต้องยอมรับว่า ถ้าเราเพียงแค่นำหน้าที่เป็นตัวส่ง
ผ่านความรู้ ในโลกปัจจุบันมันจำเป็นต้องใช้มหาวิทยาลัยเป็น
ผู้ทำหน้าที่นี้มากขึ้นแค่ไหน สามารถใช้ระบบเทคโนโลยีอีก
ดังหลายอย่างที่ดีกว่าระบบการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย
ด้วยซ้ำ เพราะฉะนั้น ถ้ามหาวิทยาลัยไม่ทำหน้าที่สร้างองค์
ความรู้แล้ว มหาวิทยาลัยก็ทำหน้าที่ไม่ต่างจากคนกลางที่เอา
ความรู้จากที่หนึ่งมาถ่ายทอดให้กับผู้เรียน มหาวิทยาลัยควรจะ
สร้างองค์ความรู้ของตัวเองขึ้นมา แล้วถ่ายทอดองค์ความรู้
ไปสู่ผู้เรียน ภารกิจอันนี้น่าจะสำคัญที่สุด และคิดว่าจะ
สำคัญกว่าการผลิตผู้รู้ให้กับสังคมด้วยซ้ำ

ถาม : อาจารย์มองภารกิจด้านวิจัยว่าน่าจะสำคัญ
กว่าภารกิจด้านอื่น ๆ เพราะว่าภารกิจด้านการผลิต
บัณฑิตก็ดี การบริการความรู้แก่สังคมก็ดี การทำนุ
บำรุงศิลปวัฒนธรรมก็ดี ถ้าขาดองค์ความรู้เสียแล้ว
มันก็ผิดทาง

ตอบ : ใช่ มันผิดทางและจริง ๆ แล้วในอนาคตอาจจะมี
หน่วยงานอื่นมาช่วยทำหน้าที่ตรงนี้ด้วย ไม่จำเป็นต้องเป็น
มหาวิทยาลัยอย่างเดียว สื่ออะไรก็มีดังมากมาย ถ้ามอง
มหาวิทยาลัยในแง่ของสังคมแล้ว ภารกิจด้านวิจัยน่าจะ
มีความสำคัญมาก แต่จะทำได้ต้องมี re-engineering
ระบบของมหาวิทยาลัยด้วย ไม่ใช่เพียงพูดเฉย ๆ เพราะ
มันไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ สำหรับสังคมไทย ในสังคมตะวันตกมี
หลายประเทศที่มหาวิทยาลัยมีหน้าที่สร้างองค์ความรู้ อาจารย์
ของเขาคงต้องทำวิจัย ถ้าอาจารย์ไม่สร้างผลงานที่เป็นความรู้

ใหม่ ๆ เกี่ยวกับศาสตร์นั้น ๆ โอกาสที่อาจารย์คนนั้นจะอยู่ในมหาวิทยาลัยต่อไป คงเป็นไปได้ยากมาก คือ ต้องออกไปจากมหาวิทยาลัย เพราะฉะนั้น ภาพของเขามันชัดเจนว่ามหาวิทยาลัยมีหน้าที่สร้างองค์ความรู้ ดังนั้น เมื่อเขามีปัญหาอะไรขึ้นมาเพียงนิดเดียวในสังคม เช่น สมมติกรณีของเราที่โจรออกจากคุกแล้วไปฆ่าคนเด็กตาย หากมีปัญหายังนี้ อาจารย์ในมหาวิทยาลัยจะออกมาแสดงความคิดเห็นในสังคม จะให้หลักข้อองค์ความรู้ที่ตนมี บอกว่าเกิดอะไรขึ้น มันเป็นเรื่องของสังคม หรือเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล เป็นเรื่องระบบในคุกหรืออะไรทำนองนี้ จะมีการเอาคนในศาสตร์ต่าง ๆ มาพูดให้คนในสังคมฟัง ซึ่งเราพบว่ามันไม่ค่อยมีในสังคมไทย ในเวลาที่เรามีปัญหาอะไรหลัก ๆ ขึ้นมา เรามักไม่มีนักวิชาการที่สามารถออกมาแล้ว สามารถข้อองค์ความรู้ที่ตนเองค้นคว้า มาอธิบายปรากฏการณ์ที่เป็นอยู่ได้ เราไม่ค่อยได้ทำหน้าที่ของเราเท่าไร

ถาม : เมื่อภารกิจค้นคว้าวิจัยสำคัญสำหรับมหาวิทยาลัยดังกล่าว เพื่อให้ภารกิจการค้นคว้านี้เกิดผลอย่างจริงจัง มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมหรือมีช่องทางส่งเสริมภารกิจด้านนี้อย่างไร

ตอบ : เราต้องมาดูก่อน ว่าคนที่อยู่ในมหาวิทยาลัยมีความพร้อมในเรื่องนี้นักน้อยแค่ไหน ถ้าเรามองมหาวิทยาลัยในลักษณะชุมชนทางวิชาการ คิดว่าชุมชนทางวิชาการของมหาวิทยาลัย ได้สร้างค่านิยมของการไม่เห็นคุณค่าของงานวิจัยจนฝังไปในความคิดความเชื่อ (internalize) การทำงานวิจัยกลายเป็นเรื่องไม่สำคัญเสียแล้ว เพราะฉะนั้น ถ้าเราจะทำเรื่องนี้ในระบบทั้งระบบ จะต้องมีการปรับเปลี่ยน เช่น เราว่าระบบค่านิยม หรือบรรทัดฐานดำรงอยู่ได้ ก็อยู่ที่ระบบการ

ควบคุมทางสังคม (social control) นั่นก็คือว่าเราจะต้องจัดระบบให้มีการให้รางวัลสำหรับคนที่ทำงานทางด้านนี้ คำว่ารางวัลไม่จำเป็นต้องเงินตราอย่างเดียว คนอาจได้รับเกียรติหรือได้รับอะไรก็ได้แล้วแต่ แต่เป็นสิ่งที่ทำให้คนได้รับกำลังใจทางสังคม (social reward) และคนที่ไม่ทำจะต้องถูกลงโทษทางสังคม ซึ่งอาจไม่ใช่เป็นการลงโทษโดยตรง แต่หมายถึงการสร้างการควบคุมให้คนรู้สึกได้ว่า ถ้าไม่ทำวิจัยแล้วถือว่าทำงานไม่ถูกต้องกับบทบาท ต้องสร้างระบบนี้ขึ้นมาก่อน อย่างในมหาวิทยาลัยของรัฐนี้ในปัจจุบันก็ยังไม่มี เราอาจบอกว่าวิจัยสำคัญ แต่ถ้าเราถามว่า อาจารย์ไม่ทำวิจัยมีปัญหาไหม ตอบได้เลยไม่มี ไม่มีเลยที่จะทำงานอยู่ในมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ ในส่วนของมหาวิทยาลัยเอง ถ้ามหาวิทยาลัยไม่มีบทบาทในการเสนอผลงานวิจัยหรือโครงการวิจัยที่เด่น ๆ ที่สำคัญ ๆ สังคมลงโทษมหาวิทยาลัยไหม ก็ไม่มีอีก ระบบการควบคุมทางสังคมมันไม่เกิดขึ้นทั้งภายในมหาวิทยาลัยเอง ทั้งจากสังคมภายนอก คือ เราบอกว่ามหาวิทยาลัยต้องทำอย่างไร อย่างนี้ถ้ามหาวิทยาลัยไม่ทำละ เกิดอะไรขึ้นใหม่ ก็ไม่เกิด ตรงนี้เป็นอันดับแรกที่จะต้องปรับเปลี่ยนระบบสังคมหรือชุมชนทางวิชาการของมหาวิทยาลัยใหม่ แล้วจึงมาพูดถึงสิ่งที่เรียกว่า "การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น" ตั้งแต่เงินทุน บุคลากรที่จะสนับสนุนคนที่จะทำวิจัย ทุกวันนี้อาจารย์มหาวิทยาลัยจะทำวิจัยที่หนึ่งต้องทำเองหมด ต้องหาเงินทุนเอง จะออกเก็บข้อมูลก็ต้องไปเขารเอง นี่เป็นรายละเอียด แต่หมายความว่าระบบที่มหาวิทยาลัยจะจัดระบบการสนับสนุน ฉะนั้น เรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกนี้สำคัญ แต่จะต้องมาที่หลังการปรับเปลี่ยนระบบของมหาวิทยาลัยทั้งระบบ การที่จะมาทำงานวิจัยนี้ต้องให้มีคุณภาพด้วย มันเป็นเรื่องของการทำงานด้วย

หัวใจ เราต้องลงทุนทั้งร่างกาย แรงสมอง มันไม่ใช่เป็นการที่จะทำให้เกิดงานในวันเดียว มันเห็นผลช้า ถ้าจะสร้างคงต้องใช้เวลา

ถาม : อาจารย์มองว่ามหาวิทยาลัยในปัจจุบันยังทำภารกิจด้านนี้ไม่ไปไหนเท่าไร

ตอบ : อันนี้มันต้องแยกกันอีกระหว่างศาสตร์สาขาต่าง ๆ ว่าเป็นศาสตร์ของแพทย์นี้ เขาอาจจะทำ อย่างในการสอนนิสิตเขาต้องมี case ที่จะเป็นตัวอย่าง เพราะฉะนั้น อาจารย์ทางผิวหนังนี่ก็ต้องวิจัยเกี่ยวกับโรคผิวหนัง แล้วเอาผลที่ตัวเองได้มาสอนนิสิต แต่ในศาสตร์ทั่ว ๆ ไป ไม่ว่าจะเป็นวิทยาศาสตร์ทั่ว ๆ ไป หรือมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ นี่อาจารย์ทำวิจัยน้อยมาก คือ ตัวเลขมันก็ออกมาว่าสังคมไทยเรามีผลงานวิจัยค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับสาขาวิชาที่เรามีหรืออะไรอย่างนี้ ภารกิจด้านนี้เราทำกันน้อยจริง ๆ งานหลัก ๆ ของมหาวิทยาลัยของเราก็ผลิตนิสิต ผลิตปริญญาตรี พอไม่มีคนเรียน ก็ผลิตปริญญาโท เมื่อมีคนรักเรียนน้อยลง ถ้าเป็นมหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ ก็พยายามไปเปิดสอนต่างจังหวัด จะได้มีลูกค่าเพิ่มขึ้น พอผลิตมาก ๆ ปริญญานั้นชักเกร่อ ถ้าจะทำให้ดูดีขึ้นด้วยการเปิดสอนปริญญาโท ปริญญาเอก การศึกษาระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีของเรา จึงไม่ได้เกิดมาจากการที่อาจารย์ในมหาวิทยาลัยทำวิจัยสร้างองค์ความรู้มากพอ จนคิดว่าเราจะสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับศิษย์รุ่นต่อ ๆ ไป ลักษณะเช่นนี้ มันไม่มีเวลาเราจะเปิดโท-เอกนี้ จะไม่ได้เกิดมาจากการที่อาจารย์ทำวิจัยจนอิ่มตัว จนถึงเวลาแล้วที่จะต้องถ่ายทอดที่เป็นมามีโอกาสจะเปิดก็เปิด

ถาม : ที่อาจารย์ประเมินมานี้ อาจารย์ใช้ตัวบ่งชี้ทาง

ปริมาณแล้วพบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยมีการทำวิจัยกันไม่มาก ถ้าไปดูทางด้านเนื้อหาบ้าง คิดว่างานวิจัยที่ออกมาจากมหาวิทยาลัย มีเนื้อหาตอบสนองความต้องการของสังคมมากน้อยแค่ไหน

ตอบ : ยิ่งแย่ใหญ่เลย เราอาจจะประเมินได้ทำงานที่เป็นวิทยานิพนธ์ คือ การที่อาจารย์สอนให้ลูกศิษย์ในระดับสูงกว่าปริญญาตรีทำวิจัย ยังไม่ต้องดูงานของอาจารย์ ก็จะพบว่าเรามีการสร้างองค์ความรู้น้อย ส่วนหนึ่งคิดว่ามันเป็นผลมาจากวิธีการมองการวิจัยที่มันเคยถูกถ่ายทอดกันมา งานวิจัย คือ ความพยายามที่จะพิสูจน์ทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว งานวิชาการในตะวันตกมันจะเริ่มมาจากการตั้งปัญหาเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัว แล้วพยายามหาคำตอบ คนเหล่านี้ ก็กลายเป็นนักทฤษฎี สร้างทฤษฎีต่าง ๆ หลังจากยุคนั้น ก็เป็นยุคของการเอาความรู้ที่มีอยู่มานำมาทลาย คือ ผู้ที่จะเป็นผู้ศึกษา คือ ผู้ที่จะทำลายความรู้เดิม จึงเป็นความพยายามที่จะพิสูจน์หรือทดสอบความรู้เดิมที่มันมีแนวคิดที่ว่า ทำวิจัยไปเพื่อจะพิสูจน์ทฤษฎี คือ เป็นข้อจำกัดสำหรับสังคมไทยอย่างมาก เพราะการทำวิจัยในแนวนี้นี้ มิได้เริ่มต้นจากการมีความสงสัยในทฤษฎีอย่างจริงจัง แต่ก็พยายามทดสอบหรือพิสูจน์ทฤษฎี ที่มันมีอยู่แล้ว ว่ามันเป็นจริงหรือไม่เป็นจริง เมื่อไม่มีข้อสงสัยหรือการทำทลายทฤษฎีการวิจัยจึงไปเน้นเทคนิคการวิจัยมากกว่าเทคนิคถูก ตั้งสมมติฐานถูก วัดตัวแปร อะไร ๆ ถูก ก็เป็นการมุ่งไปที่การมองเทคนิคของการวิจัย แต่การที่จะตั้งคำถามว่า ทฤษฎีนี้ถูกต้องไหม คิดว่ามันไม่ค่อยเกิดในวงวิชาการไทย เพราะฉะนั้น วิทยานิพนธ์ที่ออกมา มันจึงมีจำนวนมากที่มีความซ้ำซาก ไม่ได้มีการสร้างองค์ความรู้ หรืออะไรขึ้นมาให้กับสังคมเลย แม้แต่การจะเอาทฤษฎีฝรั่งมาปรับปรุง หรือเอา

มาทำลายในสังคมไทย เท่าที่สังเกตก็ไม่ได้เกิด อันนั้นมันน่าจะมาจากวัฒนธรรมในการสร้างองค์ความรู้ของเรา ที่ไม่ได้มีลักษณะของการที่มีคำถามในเชิงทฤษฎี เราเน้นการวิจัยไปในเรื่องของเทคนิคมากกว่า ในเมื่อเราไปเน้นเทคนิคเสียแล้ว การสร้างองค์ความรู้มันเลยยาก นักวิจัยหรือผู้ทำงานในมหาวิทยาลัยเลยกลายเป็น technician ไป ไม่ใช่ scholar คือ ไม่ใช่ผู้เฝ้าหาคำความรู้แสวงหาความรู้อย่างแท้จริง

ถาม : ขอให้อาจารย์พูดชัด ๆ ว่ามันมีอะไรที่ทำให้ความสามารถในการทำวิจัยของมหาวิทยาลัยไทย มันไปไม่ไกลอย่างที่ว่า

ตอบ : มันอยู่ที่ประวัติศาสตร์ ความจริงก็มีคนพูดกันมาก มหาวิทยาลัยของเราไม่ได้ตั้งขึ้นมาเพราะว่าเรากำลังสงสัยสังคมหรืออะไรทั้งสิ้น แต่ถูกตั้งขึ้นมาเพื่อจะสร้างคนเข้าสู่ระบบราชการ ดังนั้น หน้าที่ของมหาวิทยาลัยก็จะเป็นไปเพื่อจะสร้างคนให้ออกไปรับใช้ระบบราชการ ดังนั้น มหาวิทยาลัยไทยจึงไม่ได้เกิดมาจากความรู้สึกว่าสังคมกำลังตั้งคำถามกับเรื่องหนึ่งเรื่องใด หรือปรากฏการณ์ใด แล้วเราสร้างมหาวิทยาลัยขึ้นมาเพื่อตอบคำถาม จุดนั้นมันก็เป็นจุดเริ่มต้นทางประวัติศาสตร์วิชาการของไทยเรา ที่ต้องการสร้างคนไปเพื่อใช้ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดมากกว่า พอเริ่มมาอย่างนั้นมันก็เพียงสืบเนื่อง พอใครเรียนจบตามนี้ ก็แจกปริญญาบัตร คนเหล่านี้เมื่อได้มาก็สามารถเข้าสู่ระบบราชการได้ โดยที่ข้าราชการมีสถานะที่เหนือกว่าชาวบ้านชาวไร่ ระบบการศึกษาจึงถูกมองว่าเป็นบันไดหรือเป็นเครื่องมือที่จะเข้าไปสู่การมีงานทำที่ดี เข้าไปสู่ระบบราชการ เข้าไปสู่การมียศศักดิ์มากกว่าจะเป็นระบบของการสร้างองค์ความรู้ หรือแสวงหาความรู้ เพราะฉะนั้น ไม่ว่าจะเป็นการจัดงบประมาณโครงสร้างระบบของมหาวิทยาลัย ก็เป็น

ระบบราชการหมด จำได้ว่าในยุคหนึ่ง อาจารย์จะสอนมาร์กซิสต์ ก็สอนไม่ได้ มหาวิทยาลัยมันไม่มีอิสระทางวิชาการมาแต่เดิม แล้วจะให้อาจารย์ผู้สอนสรรหาความรู้อะไรใหม่ ขนาดเอาของที่เขามืออยู่แล้วมาถ่ายทอดยังไม่ได้เลย การสร้างระบบมหาวิทยาลัยขึ้นมาเป็นส่วนหนึ่งของระบบราชการ เป็นส่วนของระบบการเมือง สิ่งเหล่านี้ ก็มาบังคับมหาวิทยาลัย เพราะฉะนั้น ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณหรืออะไรก็แล้วแต่ที่จัดสรรมาให้มหาวิทยาลัย ก็มุ่งเน้นไปที่การสอนเป็นหลัก เราจะพบว่าหน่วยงานในมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็นสถาบันหรือคณะหรืออะไรก็ตามที่เกิดขึ้นงานวิจัยขึ้นมา เช่น สถาบันวิจัยประชากรที่มีอยู่ที่จุฬาฯ และที่มหิดล มีงานวิจัยเยอะ เชื้อเถอะไปคู่กันจริง ๆ มันไม่ใช่ผลผลิตของประเทศไทย มันเป็นผลมาจากที่ต่างชาติต้องการให้เราทำวิจัยเรื่องประชากร เอาทุนวิจัยมาให้ แล้วก็ให้ผู้เชี่ยวชาญของฝรั่งมาทำวิจัยร่วมกับคนไทย เพราะตอนนั้น เรื่องของประชากรมันเป็นประเด็นปัญหาสำคัญของประชาคมโลก ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่ยอมเอานโยบายประชากรมาเป็นนโยบายระดับชาติ ส่งให้คนไปเรียน ส่งเสริมให้มีการตั้งสถาบันวิจัยทางด้านประชากร งานวิจัยด้านนี้ก็ก้าวหน้า ไม่ใช่ว่าคนในสาขานี้เก่งกว่าศาสตร์อื่น ลองไปดูประวัติของหน่วยงานที่ทำงานวิจัยมาก มักเริ่มต้นจากการมีการสนับสนุนของต่างชาติมาก่อน ไม่เคยเห็นสถาบันหรือหน่วยงานของไทยล้วน ๆ ที่สามารถพัฒนาการวิจัยขึ้นมาได้อย่างจริงจัง

ถาม : ที่กล่าวมาส่วนใหญ่ เรามองมหาวิทยาลัยในฐานะตัวเองเป็นผู้กระทำเอง ที่ที่เราลองมองสังคมภายนอกบ้างว่า สังคมภายนอกจะมีส่วนกระตุ้นหรือเรียกร้อง หรือแสดงเจตจำนงให้มหาวิทยาลัย

ตอบสนองในเรื่องการทำวิจัยนี้ คิดว่าในประเทศเรามี
มากไหมครับ

ตอบ : ก่อนหน้านั้นมันน้อย ในช่วงหนึ่งนะ ในช่วงหนึ่ง
คิดว่าสังคมไทยเราไม่ได้มีการพัฒนาหรือทำอะไรที่อยู่บน
พื้นฐานขององค์ความรู้ที่เป็นของไทยจริง ๆ จากกระแสการ
พัฒนานับแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ ๑ เป็นต้นมา
เราก่อนข้างจะมีความเชื่ออย่างจริง ๆ จัง ๆ ว่าความรู้มันมี
อยู่แล้ว มันถูกค้นพบแล้วในโลกตะวันตก ดังนั้น เราก็นำ
ความรู้ที่นั่นมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นแนวทางการพัฒนาอะไรของเรา
ก็แล้วแต่ เราก็ไม่รู้สึกรู้ว่าต้องเรียกร้อง มหาวิทยาลัยผลิตความ
รู้ต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศ ส่วนใหญ่ก็จะนำ
เข้ความรู้เข้มา มหาวิทยาลัยก็มีหน้าที่แค่ผลิตคนที่รู้เรื่องที่
มันมีอยู่แล้ว ฉะนั้น อย่างน้อยยกอนทศวรรษนี้ ไม่คิดว่าสังคม
มีการเรียกร้องอะไรจากมหาวิทยาลัยมาก เราทำของเราไป
แบบที่เราเชื่อว่า อะไรที่เราพอจะทำได้ก็ทำไปโดยไม่ต้องอาศัย
องค์ความรู้ สอง ถ้าอาศัยองค์ความรู้ ก็เชื่อว่ามันมีอยู่แล้ว ไม่
ต้องสร้างใหม่

ในปัจจุบัน มีกระแสของการปรับเปลี่ยนกระบวน-
ทัศน์ในการมองปัญหา การพัฒนาประเทศถูกท้าทาย เพราะมี
ปัญหามาก พุดง่าย ๆ ว่าเราไม่เชื่อแล้วว่าประเทศของเราจะ
พัฒนาไปอย่างประเทศตะวันตกได้ รวมทั้งมีกระแสความคิด
ใหม่ ๆ เช่น ทฤษฎีพึ่งพิง หรือทฤษฎีอะไรก็แล้วแต่ ซึ่งพุด
ถึงความล้มเหลวของแนวทางการพัฒนาแบบเดิมขึ้นมา ก็เกิด
การตั้งคำถามขึ้นมาว่า ถ้าแนวทางการพัฒนาที่เป็นอยู่ไม่ถูก
แล้วเราควรจะใช้แนวทางการพัฒนาแบบไหน ก็เริ่มมีแนว
ความคิดขึ้นมาว่า เราควรจะสร้างความรู้ของเราเองขึ้นมา ทำ
ความเข้าใจสังคมของเรา แล้วก็พัฒนาสังคมของเราขึ้นมา

ตรงนี้เอง ที่คิดว่าเราเริ่มรู้สึกรู้ว่าเราขาดความรู้ ครั้นจะไปเอา
จากเมืองนอก มาจากตะวันตก มาแบบที่เคยทำก็ไม่ถูกอีก
จากละตินอเมริกาที่เขาสร้างขึ้นมาเยอะ เช่น ทฤษฎีพึ่งพิงที่ไม่
สอดคล้องกับสังคมไทย มันกลายเป็นว่าสังคมไทยต้องการ
ความรู้ที่เกิดขึ้นจากสังคมไทยนั่นเอง ตรงนี้แหละ ที่คิดว่า
สังคมเริ่มเรียกร้องจากมหาวิทยาลัยมากขึ้น ว่ามหาวิทยาลัยรู้
อะไร ขอเรียกร้องก็มีตั้งแต่เรื่องที่ตรงไปตรงมาที่สุด คือ มา
ให้มหาวิทยาลัยทำวิจัย มีเรื่องอะไรที่อยากรู้ก็มาให้มหาวิทา-
ลัยวิจัย ความผิดพลาดอันยิ่งใหญ่ตรงนี้ คือ มหาวิทยาลัยไม่มี
วัฒนธรรมของการวิจัย ที่จะเขาใจสังคมอย่างแท้จริง เพราะ
ฉะนั้น งานวิจัยที่อาจารย์มหาวิทยาลัยทำมาระยะหนึ่งนี้
สุดท้ายก็เอาไปใช้ได้น้อย ก็พุดกันว่างานวิจัยมันขึ้นหิ้ง ใช้ไม่
ได้ ตอนหลัง ๆ เกิดการมองเรื่องนี้อย่างจริงจังมากขึ้น แม้
แต่ทบวงมหาวิทยาลัย ก็พยายามปรับบทบาทของมหาวิทยาลัย
ให้เป็นมหาวิทยาลัยของการวิจัยมากขึ้น มหาวิทยาลัยต้องรู้ว่า
ตนเองมีความสามารถ หรือเก่งในการทำวิจัยเรื่องอะไร อยาก
จะทำวิจัยเฉพาะทางเรื่องอะไร ก็เริ่มมีการเรียกร้อง แต่ก็เป็นการ
เรียกร้องลอย ๆ โอกาสที่มหาวิทยาลัยจะตอบสนองตรงนี้
มันคงไม่ได้เกิดขึ้นได้ภายในเวลาอันรวดเร็ว เพราะว่าบุคลากร
ของมหาวิทยาลัยก็ไม่พร้อม ตัวมหาวิทยาลัยก็ไม่พร้อมที่จะ
ตอบสนองตรงนี้ได้อย่างแท้จริง แต่มันก็เริ่มแล้ว มหาวิทยาลัย
เริ่มถูกท้าทายมากขึ้นว่าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยจริง ๆ คือ
อะไร จะให้ความรู้ จะสร้างองค์ความรู้ องค์ความรู้อะไรบ้างที่
มหาวิทยาลัยสร้างได้แล้วมันเป็นประโยชน์จริง ๆ

ถาม : อาจารย์บอกว่าสังคมปัจจุบันเริ่มเรียกร้อง
มหาวิทยาลัยให้สร้างองค์ความรู้ เพื่อตอบสนอง
ความต้องการของสังคมมากขึ้น ปัญหาก็คือสังคมได้

ให้ทรัพยากรแก่มหาวิทยาลัยอย่างสอดคล้องกับสิ่งที่สังคมเรียกร้องจากมหาวิทยาลัยหรือไม่ อาจารย์มองเรื่องนี้อย่างไร

ตอบ : เราลองดูงบประมาณวิจัย เท่าที่รัฐให้งบประมาณแก่มหาวิทยาลัยเพื่อทำการวิจัยน้อยมาก รัฐพยายามตั้งสำนักงานกองทุนส่งเสริมการวิจัย (สกว.) ซึ่งอาจจะจะมีประโยชน์ในการช่วยส่งเสริมให้อาจารย์มหาวิทยาลัยได้มีทุนในการวิจัยด้วย แต่ครั้งนี้ ก็มีลักษณะรวมศูนย์มาก มหาวิทยาลัยไม่มีเงินพอที่จะไปจัดกองทุนวิจัยเป็นของตัวเอง คือ พูดยาก ๆ ว่าต้องเข้าไปฟังฟังกับองค์กรนี้พอสมควร จึงจะได้เงินทุนมาวิจัย จึงขึ้นอยู่กับองค์กรนี้ ที่จะกำหนดทิศทางหรือเรียกว่าจะให้ใครทำมหาวิทยาลัยเองจึงไม่ได้มีอิสระในเรื่องนี้ ปัจจุบันอาจารย์ในมหาวิทยาลัยจึงมีการวิจัยในลักษณะตัวใครตัวมันมาก ถ้าอาจารย์คนไหนมีความสามารถในการขอทุนได้ โดยเฉพาะแหล่งทุนภายนอกมหาวิทยาลัย อาจจะเป็นนอกประเทศหรือในประเทศ คนพวกนี้ก็จะทำวิจัย ซึ่งเป็นลักษณะการวิจัยที่เป็นส่วนตัวมาก มหาวิทยาลัยไม่ได้เข้าไปมีส่วนกำหนดทิศทางครั้งนี้เลย แม้แต่องค์ความรู้ที่ได้ ก็อาจไม่สอดคล้องกับทิศทางสร้างองค์ความรู้ของมหาวิทยาลัยเลย

อีกเรื่องหนึ่งที่ยากจะพูด ก็คือ เรื่องวิจัยนั้นมันไม่ใช่เรื่องทุนวิจัยอย่างเดียว มันหมายถึงการจัดระบบความคิดทั้งหมดของคนที่ เป็นอาจารย์ ว่าเราจะจัดแบ่งภารกิจระหว่างเรื่องการสอนกับการวิจัยอย่างไร ซึ่งถ้ามหาวิทยาลัยยังมุ่งเน้นไปที่การผลิตบัณฑิต แล้วมองว่าการสอนเป็นภารกิจที่สำคัญ โอกาสที่มหาวิทยาลัยจะสามารถทำงานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้คงเป็นไปได้ช้า มันก็ขึ้นกับวิธีคิดของเราด้วยว่า เรามักคิดว่าให้อาจารย์ทำวิจัยเยอะ ๆ ก็สบาย เรามองว่าเป็นประโยชน์

ของตัวอาจารย์ เหมือนกับการนั่งกินเงินเดือนของรัฐฟรี เพราะฉะนั้น การให้คุณค่า การสร้างองค์ความรู้ครั้งนี้ในสังคมไทยเราก็น้อย นอกจากนี้ สังคมเราต้องรู้จักบริโภคงานวิจัยด้วย ที่ต้องสร้างให้ได้ว่าต่อไปการตัดสินใจใด ๆ มันจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการใช้ความรู้ที่ได้ มีการตรวจสอบกันอย่างมีพอสมควร ไม่ใช่สามัญสำนึกหรือเป็นไปตามเหตุผลทางการเมืองที่มีอยู่ในแต่ละระยะ

ถาม : เมื่อสังคมยังจัดสรรทรัพยากรให้น้อย การมอบภารกิจให้อาจารย์มหาวิทยาลัยทำภารกิจด้านวิจัยอย่างจริงจังก็ไม่มี แล้วเราจะมีทางออกที่จะพัฒนาศักยภาพในการวิจัยของมหาวิทยาลัยได้อย่างไร

ตอบ : เมื่อเราพูดว่าภารกิจวิจัยสำคัญ ไม่ใช่หมายความว่าภารกิจการสอนไม่สำคัญ เราต้องยอมรับว่าสังคมไทยนี้คนมีความสามารถต่างกันพอสมควร คนบางคนไม่ได้เกิดมาสำหรับวิจัย ไม่ได้ถูกฝึกมาเพื่อการวิจัยจริง ๆ ดังนั้น เราควรจะมีระบบตรวจสอบใหม่ หรือการแบ่งในเรื่องของการจัดกระบวนการทำงานก่อน ว่าถ้าคน ๆ นี้ทำการสอนอาจจะวิจัยให้น้อยลง แต่ว่าจะมีคนที่เขาชอบวิจัย ก็ให้เขาทำวิจัยมาก ๆ แต่คน ๒ กลุ่มนี้ ไม่ใช่ว่าต่างคนต่างอยู่ ต้องมีระบบที่จะบูรณาการคน ๒ กลุ่มเข้าด้วยกัน เป็นลักษณะแบ่งงานกันทำในโลกสมัยใหม่ที่เรียกว่า Social Differentiation การแบ่งแยกตรงนี้ สังคมไทยเราต้องเริ่มทำแล้ว คือ เลิกมองว่าทุกคนมีความสามารถเท่ากันหมด ต้องมองว่าทุกคนมีความสามารถแตกต่างกัน สังคมหรือมหาวิทยาลัยต้องรู้จักเลือกใช้คน ไม่ใช่ ว่าคน ๆ หนึ่งให้ทำทุกอย่าง มันก็ไม่ถูก เราต้องรู้ว่า ถ้าเราอยากจะทำวิจัยนี้ ใครละที่เหมาะสม จัดทีมขึ้นมา มหาวิทยาลัย

ของรัฐและเอกชนควรกำหนด Theme หรือประเด็นปัญหาที่คิดว่าสอดคล้องกับบุคลากรที่เรามีอยู่ รวมทั้งสอดคล้องกับทรัพยากรที่เรามีอยู่ รวมทั้งสอดคล้องกับหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ที่มีอยู่ว่าเราเก่งทางไหน สังคมต้องการอะไรแล้วคิด Theme ของการวิจัยขึ้นมา แล้วรวมคนที่เก่งในเรื่อง นั้น ๆ จริง ๆ มารวมกัน เพื่อจะคิดเรื่องนี้ ในขณะที่เดียวกันคนที่ไม่ได้ทำตรงนี้ ก็ยังคงต้องอยู่ในมหาวิทยาลัยต่อไป เราจะเอาออกไปยาก เราต้องจัดระบบว่าเขาสอนด้วย ในขณะเดียวกันก็ต้องสามารถที่จะเรียนรู้จากคนทั่วแล้วได้อย่างไร งานวิจัยนี้มันไม่ใช่สูตรสำเร็จ ไม่ใช่ว่าอยู่ดี ๆ เราจะทุ่มเงินมา ๑๐๐ ล้าน เพื่อทำให้สำเร็จ มันอาจจะเสียไปทั้งหมดเลยก็ได้ มันไม่ใช่เรื่องที่จะสร้างได้ในเวลาอันสั้น แต่ว่าต้องเปิดโอกาสให้คนที่เขามีศักยภาพเริ่มทำ แล้วให้มีการแข่งขันกันระหว่างมหาวิทยาลัย เนื่องจากมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งไม่สามารถจะชี้ นำได้ทุกอย่าง แต่ละมหาวิทยาลัยจะมีลักษณะเฉพาะของตัวเอง เช่น มหาวิทยาลัยที่นี้อาจจะเก่งทางด้านสังคม ทางด้านการศึกษา ดังนั้น ก็มี Theme การวิจัยที่จะตอบสนองด้านนี้ให้แก่สังคม อย่างธุรกิจบัณฑิตยศาสตร์ทางด้านธุรกิจ หรือด้านอะไรที่เราคิดว่าเป็นเรื่องสำคัญ ก็ต้องสร้างงานวิจัยตรงนั้นขึ้นมา เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม อีกอย่างการที่เราให้ทุนวิจัยอาจารย์แต่ละคน มันได้ประโยชน์น้อย มันเป็นเบี้ยหัวแตกมากจริง ๆ เท่ากับรัฐบาลทุนไปโดยไม่ได้อะไร หรือหน่วยงานอื่นก็แล้วแต่ ที่จะลงทุนด้านวิจัยจะได้อะไรกลับมามากนัก เพราะงานมันแยกย่อยมากไป

ถาม : ถ้าเรามองพ้นเงื่อนไขภายนอกตัวอาจารย์ ที่ทำให้อาจารย์ในมหาวิทยาลัยไม่สามารถจะไปทำวิจัยได้ เช่น ต้องสอนมากอะไรพวกนี้ แล้วมองไปที่

ตัวอาจารย์ เอง เช่น อาจารย์ในมหาวิทยาลัยมีพื้นฐานความรู้ มุ่งองค์ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ มีวิธีการที่จะสามารถจะทำวิจัยได้ อาจารย์คิดว่า ขณะนี้มหาวิทยาลัยเราได้เตรียม หรือมีบุคลากรที่มีความพร้อมอย่างที่ว่านี้ มากน้อยแค่ไหน

ตอบ : คิดว่าคนที่พร้อมนั้นมีน้อย คำว่า พร้อม หมายความว่าอะไร หมายความว่าอาจารย์ต้องไม่คิดว่าความรู้หรืออะไรต่าง ๆ มันมีอยู่แล้วในหนังสือ พูดย่าง ๆ ว่าแยกตัวเองห่างออกมาจากสังคม อาจารย์เพียงคิดว่าความรู้หรือกฎเกณฑ์มันมีอยู่แล้วในหนังสือ เราเพียงมีหน้าที่ดำรงความรู้มันไว้ หรือถ่ายทอดออกไปเท่านั้น ถ้าเราบอกว่าอยากให้อาจารย์มีความสามารถในการวิจัย สามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นมา เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสังคม อาจารย์เองต้องปรับทัศนคติในการมองปัญหาหรือวางตัวเองใหม่ ซึ่งจะต้องสนใจปัญหาสังคม รู้ว่าเนื้อหาหรือวิชาที่ตัวเองสอน มันมีความเกี่ยวข้องกับสภาพสังคมข้างนอกอย่างไร รู้จักเอาวิชาการ หรือศาสตร์ที่เราจะมาจับ เพื่อวิเคราะห์ปัญหาสังคม รู้จักเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งตรงนี้ คิดว่ามันไม่ใช่หลักเทคนิคการวิจัย เวลาเราพูดว่าจะพัฒนางานวิจัยในมหาวิทยาลัย คนก็มักจะพูดว่า เราจัด work shop สิ แล้วเราก็ train เทคนิคทางการวิจัย ซึ่งความจริงมันไม่ใช่ เราจะต้องทำให้อาจารย์มีวิสัยทัศน์ คำว่า วิสัยทัศน์ หมายถึงการรู้จักมองสิ่งต่าง ๆ ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมอย่างเชื่อมโยงกัน แล้วก็เชื่อมโยงกับเรื่องที่เรารู้หรือศาสตร์ที่เรารู้ ลักษณะเช่นนี้ หากว่ามีอยู่ในตัวอาจารย์น้อย ก็จะเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับมหาวิทยาลัยที่จะสร้างองค์ความรู้ ซึ่งไม่ใช่องค์ความรู้ธรรมดา แต่เป็นองค์ความรู้ที่มีประโยชน์ แล้วมันสนองตอบต่อความต้องการของ

สังคมด้วย อันนี้คิดว่าเป็นปัญหาสำคัญมาก

ถาม : มีผู้บอกว่าอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ตามโลกภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไม่ค่อยทัน แล้วเราจะบอกให้อาจารย์ในมหาวิทยาลัยไปวิจัยเหตุการณ์ปัญหาต่างๆ ภายนอกมหาวิทยาลัย คิดว่ามันไม่สวนทางกันหรือ

ตอบ : ข้อวิจารณ์นั้นมันมีส่วนจริงอยู่มาก ส่วนหนึ่งเพราะมหาวิทยาลัยเราไม่ได้ถูกสร้างขึ้นมาสื่อสนองตอบความต้องการของสังคมในเชิงนี้มาเป็นเวลานาน เราสร้างมาเพื่อผลิตผู้รู้หรือผลิตนิต เพราะฉะนั้น ตรงนั้นมันจึงไม่เกิด แต่ถ้าอย่างนั้นแล้ว เราปล่อยให้มหาวิทยาลัยเป็นอย่างนี้ต่อไปจะถูกไหม คิดว่าไม่ได้ เพราะจะยิ่งทำให้สังคมเราล้าล้ามากกว่านี้ เนื่องจากสังคมเราต้องการผู้ชำนาญอย่างมาก ทุกวันนี้เรามีนักธุรกิจ นักการเมือง นักอะไรต่ออะไร แต่เราไม่มีผู้ที่ชำนาญอย่างป็นกลางโดยอาศัยหลักวิชา ซึ่งผู้จะทำหน้าที่นี้ได้ดี คือมหาวิทยาลัย ถ้ามหาวิทยาลัยยังไม่ทำ ก็คงมีการปรับเปลี่ยนระบบ มีการสร้างบรรยากาศ ในยุคหนึ่งมหาวิทยาลัยอาจจะปิดตัวเอง ทำหน้าที่แค่ผลิตบัณฑิต มหาบัณฑิตออกมา แต่ว่าทุกวันนี้มหาวิทยาลัยต้องปรับเปลี่ยน ถ้าถามว่ามหาวิทยาลัยมีศักยภาพไหม ก็อย่างที่บอกว่า ไม่มีที่ไหนหรือคนที่มีความรู้มากมายเท่ามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกำลังถูกท้าทายสูงมาก ต้องมีการปรับเปลี่ยนถ้าเปลี่ยนไม่ได้ มหาวิทยาลัยจะไม่มีสภาพเป็นมหาวิทยาลัย และถ้ามหาวิทยาลัยไม่เป็นมหาวิทยาลัยอย่างที่ว่านี้ สังคมจะสูญเสียอะไรมาไหม ก็ต้องถามกลับว่า แล้วใครจะเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ให้กับสังคม ใครจะเป็นผู้ชี้นำสังคม ใครจะผลิตคนที่สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ ถ้าถามว่าง่ายไหมที่จะทำอย่างที่ว่านี้ คิดว่าไม่ง่าย ต้องอาศัยการรื้อระบบคิดมากเลย แต่มันก็จะถึงเวลาแล้วที่ต้อง

ทำ

ถาม : คิดว่าบรรยากาศภายในมหาวิทยาลัยเอื้อที่จะให้อาจารย์ทั้งหลายทำงานในด้านนี้ไหม เพราะมีมหาวิทยาลัยอยู่น้อยที่เรียกร้องให้อาจารย์อยู่ในมหาวิทยาลัยตลอด เป็นลักษณะที่มองว่า ถ้าอาจารย์ออกไปข้างนอกก็เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ การที่จะบอกว่าอาจารย์ทำประโยชน์ให้กับมหาวิทยาลัย คือต้องใช้เวลาอยู่ในมหาวิทยาลัยให้มากที่สุด มันจะสะท้อนให้เห็นหรือไม่ว่า ในขณะที่เราเรียกร้องให้อาจารย์ทำวิจัยแต่ไม่มีบรรยากาศ หรือบรรยากาศไม่เอื้ออำนวยพอ

ตอบ : ใครก็ตามที่คิดว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยต้องอยู่ในมหาวิทยาลัยไปไหนไม่ได้ แสดงว่าคนกำลังเอามหาวิทยาลัยเป็นโรงงาน โรงงาน คือ ที่มีคนงานเข้ามาทำงานมากเท่าไรก็ได้ผลผลิตมากเท่านั้น เวลาทำงานกับผลผลิตมันจะไปด้วยกัน เวลาที่คนอยู่ในโรงงานกับจำนวนผลผลิต มันมีความสัมพันธ์กันสูง แล้วถามว่าในมหาวิทยาลัยควรเป็นอย่างนี้ไหม เราจับเอาอาจารย์อยู่ในมหาวิทยาลัยตั้งแต่ ๘ โมงเช้าถึง ๕ โมงเย็น แต่ว่าไม่มีผลผลิตทางวิชาการออกมาเลย ผลผลิตทางวิชาการมันไม่ได้วัดได้อย่างผลผลิตในโรงงาน มันเป็นสิ่งที่ต้องเกิดจากใจรัก เพราะฉะนั้น มันต้องสร้างบรรยากาศแห่งความรักในวิชาการ บรรยากาศแห่งความซื่อสัตย์ในวิชาชีพของตัวเอง บรรยากาศที่อยากแสวงหาความรู้ ตรงนี้ถ้าเราสร้างไม่ได้ ก็ไม่ต้องไปเรียกร้องอะไรเลย ถ้าเราไปกลัวว่าถ้าทำเช่นนี้แล้วอาจารย์จะไม่อยู่ในมหาวิทยาลัย ก็ต้องถามว่าถ้าอาจารย์อยู่แล้วมันจะได้อะไรขึ้นมาไหม ก็ไม่ได้อีก เพราะฉะนั้น จึงไม่คิดนะว่าจะระบบโรงงาน จะเอามาใช้กับระบบมหาวิทยาลัยได้

มหาวิทยาลัยจะต้องถูกจัดระบบให้เป็นองค์กรที่จะก่อให้เกิดการสร้างสรรคทางปัญญา เป็นระบบของการไว้วางใจ เชื่อใจ แต่ในขณะเดียวกัน เราก็ต้องไม่ปล่อยให้คนมาเอาเปรียบระบบ ไม่ใช่หมายความว่าเรามีเสรีภาพแล้ว เราจะทำอะไรก็ได้ แต่ระบบที่จะควบคุมให้อาจารย์ทำงานนี้ ต้องไม่ใช่ระบบเดียวกับโรงงาน มันต้องเป็นระบบที่ตัวอาจารย์มีผลงานอะไรออกมา หรือบัณฑิตที่เราผลิตออกไปนี่ เป็นที่พอใจหรือยัง มันต้องสร้างระบบของการตรวจสอบ ซึ่งเป็นระบบที่สำคัญมาก อาจารย์มีผลงานดีพิมพ์ใหม่ ผลงานเป็นที่ยอมรับใหม่ อาจารย์สามารถขึ้นสังคมได้ใหม่ สมมติว่าสังคมมีปัญหา เขาวิ่งมามหาวิทยาลัยใหม่ ตรงนี้ คือ ระบบตรวจสอบอาจารย์ แต่ไม่ใช่ตรวจสอบด้วยเวลา หรือตรวจสอบด้วยสถานที่ มันเป็นคนละเรื่องกันเลย ถ้าใครทำก็คงผลิตนิสิตหรือผลิตบัณฑิตออกมาได้เหมือนสินค้า ซึ่งมีลักษณะเป็นผลผลิตจากโรงงาน เป็นของไหล ที่โรงงานวิชาการมันเป็นเรื่องเฉพาะตัว เป็นงานแต่ละชิ้นที่มีคุณค่าของมัน

ถาม : ที่เรารุณกันมาทั้งหมดเรามองถึงจุดอ่อนหรือปัญหาเสียเป็นส่วนใหญ่ ที่นี้มองจากจุดปัจจุบัน ซึ่งคลี่คลายมาจากอดีตนี้ พอจะมีความหวังหรือพอจะเห็นการเปลี่ยนแปลงอะไรไปในทางที่ดีขึ้นบ้าง เกี่ยวกับการทำวิจัยของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย

ตอบ : บางศาสตร์หรือบางสาขา หรือบางกลุ่มของอาจารย์ หรือบางคนที่คุณวิทยานิพนธ์ โดยตัวเองก็ทำวิจัยในสาขานั้นด้วย สามารถถ่ายทอดวิธีคิด วิธีมองปัญหา การตั้งประเด็น การวิจัย สามารถถ่ายทอดให้ลูกศิษย์ได้ ให้ลูกศิษย์สามารถทำวิจัย อย่างนี้ก็พอมี แต่มันมีน้อย ถ้าบอกว่าไม่มีเลย มันก็คงจะเกินไป พบว่าเดี๋ยวนี้มันก็มีมากขึ้น การวิจัยที่ก้าวหน้าพอ

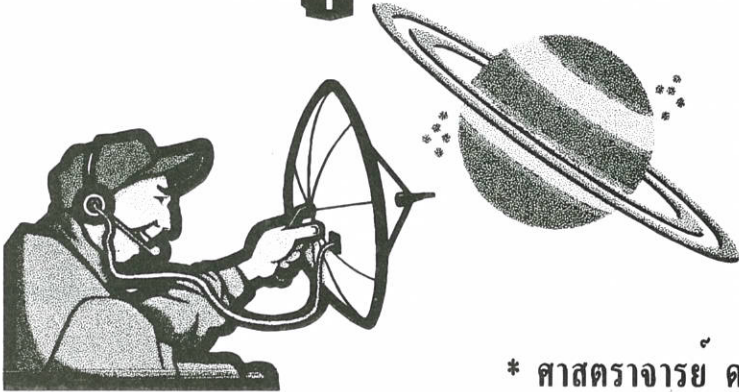
สมควร ก็คือ การวิจัยเชิงวัฒนธรรม คือ ผู้ศึกษาจะลงชุมชนมากขึ้น ทำวิจัยที่มันสะท้อนถึงปรากฏการณ์จริงในสังคม แล้วก็สรุปขึ้นมาเป็นข้อสรุปเชิงทฤษฎี มันก็พอมี อย่างงานทางเศรษฐศาสตร์ แทนที่จะเป็นการศึกษาแบบเศรษฐศาสตร์สมัยก่อน ก็มาศึกษาเศรษฐศาสตร์ชุมชนบ้าง คิดว่ามันเป็นนิมิตที่ดีของสังคมไทยที่เกิดจากสร้างองค์ความรู้ที่เป็นของไทย

ถาม : ถ้าหากมหาวิทยาลัยทำหน้าที่ทางวิจัยได้ สมบูรณ์นะครับ อาจารย์คิดว่าหน้าตาของมหาวิทยาลัย ที่ว่านี่จะเป็นอย่างไร

ตอบ : มันต้องมีลักษณะของชุมชนทางวิชาการเป็นประการแรก มันต้องเริ่มจากว่าคนที่อยู่ในมหาวิทยาลัยในระหว่างอาจารย์ด้วยกันเอง จะต้องคุยกันเรื่องเกี่ยวกับประเด็นปัญหาสังคม คุยกันเรื่องวิจัยให้มันเป็นวิถีชีวิตของคนที่เป็นอาจารย์ คุยเรื่องอื่น ๆ ก็ได้ แต่ว่าไม่ใช่ทั้งปีไม่เคยพูดกันเลยว่าคุณคิดถึงปัญหาสังคมนี้อย่างไร คุณทำวิจัยเรื่องอะไรและองค์ความรู้เรื่องนี้มันไปถึงไหน เราต้องนึกภาพว่าอาจารย์มหาวิทยาลัย เมื่อเจอกันน่าจะคุยกันถึงเรื่องเหล่านี้ แล้วสิ่งเหล่านี้ ก็เป็นวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดในระหว่างอาจารย์และลูกศิษย์ด้วย ลูกศิษย์กับอาจารย์ก็จะเสวนากันทางวิชาการงานวิชาการมันต้องเข้าไปอยู่ในสายเลือด ในวัฒนธรรม ในวิถีคิด ในวิถีชีวิตของคนที่อยู่ในชุมชน ไม่ใช่เราแยกวัฒนธรรมทางวิชาการออกจากการใช้ชีวิตของเรา อันนี้ คิดว่าถ้ามันเกิดขึ้นแล้ว บรรยากาศทางวิชาการก็จะเกิด ในขณะเดียวกัน ก็ต้องมองภาพของมหาวิทยาลัยว่า ถ้าสังคมมีปัญหาอะไร มหาวิทยาลัยจะต้องคิดเรื่องนั้น ๆ พอสมควร รู้ว่าเรื่องนั้นจะแก้ปัญหายังไง เช่น สมมติมีวิกฤติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญหรือ

(โปรดอ่านต่อหน้า ๓๑)

** การศึกษาและการวิจัย เพื่อไปสู่ความเป็นเลิศ

* ศาสตราจารย์ ดร. ดิน ปรัชญพฤทธิ

การสืบทอดเจตนาในด้านการวิจัยเพื่อไปสู่ความเป็นเลิศนั้น สำคัญที่ความสามารถ ซึ่งคนเรามีไม่เท่ากัน บางคนไม่มีพรสวรรค์ทางวิจัย โดยเฉพาะทางมนุษยศาสตร์ บางคนสอนดีมาก ผลงานดี แต่จะให้วิจัยทำไม่ได้ดี เพราะฉะนั้นอย่าใช้บรรทัดฐานเดียวในการวัด การให้ค่าให้โทษ หรือการ promotion จึงไม่ควรดูแต่เพียงการเขียนคำราหรือวิจัยเท่านั้น ควรต้อง weight factors ต่าง ๆ ให้ดี เช่น ความรับผิดชอบทางการบริหาร การให้คำปรึกษานิสิต นักศึกษา และการบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

อันที่จริงความเป็นเลิศทางวิชาการนั้น เจ้าตัวจะต้องรู้ว่าตัวเองเป็นเลิศไหม บางคนก็ยังไม่แน่ใจตัวเอง

ลองเสี่ยงส่งผลงานดูเพื่อว่าจะผ่านความเป็นเลิศนั้น ควรครอบคลุมความรู้ ทักษะ และทักษะ การใช้ความเป็นเลิศต้องดูสภาพแวดล้อมมาแก้ปัญหาจริง ต้องดู reflection ด้วย ไม่ใช้อยู่แต่ hypothesis testing เท่านั้น

ความเป็นเลิศทางวิชาการนั้น มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต กำหนดไว้ ๔ ประการ คือ

๑. การสอน สอนอย่างไร ปัจจุบันถ้ามองในแง่การพัฒนาข้อมูลข่าวสาร การสอนที่เป็นเลิศคือการไม่สอน คืออย่าเน้นเรื่อง lecture อย่างเดียว และควรใจกว้างในการยอมรับสิ่งที่ไม่ตรงกับที่สอน ถ้าสิ่งนั้นถูกต้อง อยากรให้

* ที่ปรึกษาประจำสำนักอธิการบดี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต : Ph.D. University of Kansas.

** การบรรยายเนื่องในการประชุมวิชาการครั้งที่ ๖ ประจำปีการศึกษา ๒๕๓๙ ณ ห้องประชุม ๑ ชั้น ๖ อาคารสำนักอธิการบดี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๓๙.

เน้นที่ process มากกว่า สอนให้เด็กรู้วิธีคิดมากกว่า จะยื่นปลาให้เขารับประทาน บรรยากาศตรงนี้ต้องทำให้เกิดให้ได้ หลายคนเน้นที่ OLE เช่น การเรียนการสอน ต้องตั้งเป้าหมายไว้ก่อนเป็นประการแรก ความเห็นส่วนตัวเห็นว่าควรให้ความสำคัญกับ Learning experience ให้มาก ปัญหาของนักศึกษาเราอาจบอกให้เขารู้ได้ในหนึ่งนาที แต่ควรให้ค้นหาเอง เราต้องให้เขาเดินบนหนทางขรุขระพอสมควร ให้เขาเห็นกระบวนการนี้ ซึ่งเขาอาจพบด้วยตัวเองใน ๓ วัน ๓ ปี หรืออาจไม่พบเลยก็ได้

สำหรับ Evaluation การจัดผลการเรียน ซึ่งมีทั้งการวัดแบบอิงเกณฑ์และอิงกลุ่มนั้น สำหรับผมคิดว่าเกณฑ์ในตัวนักศึกษาค้นกันเองด้วย ถ้าเขามีพัฒนาการของตัวเองขึ้นมาก็ต้องนำมาพิจารณาด้วย อย่างไรก็ตาม การวัดคุณภาพทางการศึกษา ไม่ได้ดูจากผลการสอนอย่างเดียว ผมคิดว่าในเนื้อหาการสอนของอาจารย์สามารถจะให้อะไรที่ดีแก่นักศึกษาได้มากกว่า

๒. การวิจัยและการเขียนตำรา จะเป็นด้วยอะไรก็ตาม รู้สึกว่าจะมีแรงต่อต้านระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ที่จริงนั้นตรงข้าม ผมเห็นว่าไม่ควรเป็นอริกัน มีแต่จะเสริมซึ่งกันและกัน เพราะการวิจัยทั้งสองประเภทเป็นการวัดเหมือนกัน ประเภทหนึ่งเป็นการวัดที่ไม่แสดงออกมาเป็นตัวเลขเท่านั้น เช่น การประกวดนางงาม มีการวัดสัดส่วนออกมาเป็นตัวเลข แต่การพิจารณาส่วนอื่นๆ เช่น ผิวพรรณ การยิ้ม ซึ่งไม่ได้วัดออกมาเป็นตัวเลข ก็มีความสำคัญนำมาพิจารณาประกอบกัน

เรามักจะพูดถึง efficiency ประสิทธิภาพ

ในการทำงานกันเสมอ ๆ จากบทความที่อ่านพบของไลเบนสไตน์ (H. Li benstein) กล่าวว่าวิธีวัดประสิทธิภาพ ปัจจุบันวัดได้เพียง ๑ ส่วน ๑๐ ของ ๑% ของประสิทธิภาพที่แท้จริงที่คนนั้นมี ทำนองเดียวกันเราใช้สมองทางด้านซ้ายมากคือเราคิดเรื่องต่าง ๆ โดยใช้เหตุผล แต่พฤติกรรมของคนอธิบายโดยใช้เหตุผลอย่างเดียวไม่ได้ เช่น เมื่อลูกน้องทำงานดี เราก็กดให้ ๒ ขั้นทุกปี คนทำงานไม่ดีไม่เคยให้ แต่ถ้าทดลองให้ ๒ ขั้น คนที่ทำงานไม่ดีสักครั้ง ถึงแม้จะถูกคนอื่นโจมตี แต่คิดว่าจะช่วยพัฒนาคนทำงานไม่ดี คนนั้นได้มาก อันนั้นเป็นการใช้ความไม่มีเหตุผลมาอธิบายสิ่งที่เกิดเป็นเหตุผล

มีนักวิชาการท่านหนึ่ง คือ Henry Mintzberg เขียนไว้ว่า คำรากรบริหารมักจะใช้เหตุผลอธิบายพฤติกรรมมนุษย์และองค์กร อย่างไรก็ดี ทฤษฎีการบริหารที่มีพื้นฐานอยู่บนเหตุผลนั้น มีข้อบกพร่องอยู่หลายประการ กล่าวคือ

ประการแรก ความรู้หรือเหตุผลที่เราใช้อธิบายพฤติกรรมนั้นมีลักษณะบอบบาง (thin) มาก เพราะพฤติกรรมคนแปดส่วน มีเพียงหนึ่งส่วนเท่านั้นที่ปรากฏให้เห็น อีกเจ็ดส่วนจมอยู่ใต้น้ำหรือซ่อนเร้นอยู่ในจิตใจ ทฤษฎีต่าง ๆ ที่อธิบายเป็นเพียงส่วนที่โผล่ออกมาเท่านั้น ฉะนั้นผมว่าคนที่เขียนตำราทางการบริหารได้ดี น่าจะเป็นจิตแพทย์ที่สามารถสื่อสารสิ่งที่ไม่เป็นเหตุผลออกมาได้

ประการที่สอง ความรู้ที่มีอยู่นั้นมีลักษณะ superficial คือรู้ไม่จริง เราอ้างว่าเราเป็น expert แต่ที่

จริงแล้วเป็นเพียง dilettante หรือ minion คือรู้ไม่จริง รู้แต่ในตำรา ไม่มี reflection จำเขามา ได้ปริญญาเอก เพราะทำครบตาม requirement

ประการที่สาม Mintzberg ชี้ให้เห็นว่า การพยายามใช้เหตุผลมาแก้ปัญหานั้น บางครั้งการกระทำของเราปราศจากศีลธรรม (immoral) เช่น ถ้าอาจารย์ทะเลาะกับมหาวิทยาลัย ก็ต้องเข้าข้างมหาวิทยาลัยไว้ก่อน เด็กทะเลาะกับผู้ใหญ่ก็เอาผู้ใหญ่ไว้ก่อน ไม่ว่าใครผิดใครถูก เป็นหลักกรรมดา ถามว่าถ้าไม่ถูกทำไมสังคมใช้หลักนี้ ถ้าไม่รับหลักการนี้ระบบจะอยู่ไม่ได้ ผมจึงสอนลูกศิษย์ปริญญาโทว่าห้ามทะเลาะกับอาจารย์เด็ดขาด ครั้นจึงขบอกว่าถ้าจะมีความเป็นเลิศจะใช้หลักเหตุผลอย่างเดียวไม่ได้ ต้องมีอย่างอื่นด้วย

การวิจัยนอกจากเชิงปริมาณและคุณภาพแล้ว สิ่งที่เราต้องการมากขณะนี้คือ การวิจัยเชิงประเมินผล (evaluative research) พบว่าญี่ปุ่นและเกาหลี ที่เขามีปริมาตร international trade สูงมากก็เพราะมีตัวที่ back up export, import และ investment คือ data gathering กับ research ข้อมูลของไทยที่นี้น้อยกว่าที่กระทรวงการต่างประเทศและอุตสาหกรรมของเขา

๓. การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ในกรณีนี้ สังคมก้าวพลาดเราดังกล่าวนั้น ถ้าสังคมคิดไม่ออกเราต้องเป็นผู้นำ สถานการณ์ของเราตอนนี้ค่อนข้างล่อแหลม เดิมเคยคิดว่าสถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันที่พึ่งได้ แต่สถานการณ์ขณะนี้ ไม่แน่ว่าสถาบันอุดมศึกษากับสังคมนั้นใคร

จะดึงใคร เราจะพอใจที่ความเป็นเลิศทางวิชาการอย่างเดียวหรือไม่ ความเป็นเลิศของผมนั้นคือความรู้ต้องคู่คุณธรรมด้วย ซึ่งเป็นปณิธานของสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ การมีความรู้อย่างเดียวไม่พอ ถ้าเป็นโจรก็เป็นโจรที่จับยากที่สุด ฉะนั้นมีความรู้แล้ว ต้องมีสิ่งยึดด้วย ดูจากหลักสูตรของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เห็นว่าควรที่จะเพิ่มวิชาชีพนิยม และจรรยาบรรณทางธุรกิจ (professionalism and ethics) ในทางธุรกิจเรามาฝึกสอนกันแต่ maximization of profit ซึ่งเป็น short term เท่านั้น ถ้าจะให้ยั่งยืน (sustainable) ต้อง long term คือจะต้อง maximization of welfare พร้อมกันไปด้วย ถ้าจะถอนขนหันไปเรื่อย ๆ โดยไม่ดูแล หันก็จะไม่มีขนให้ถอนต่อไป ฉะนั้นในอุดมคติของความเป็นเลิศ ความรู้น่าจะเป็นของคู่กับคุณธรรม ฉะนั้นบัณฑิตและมหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต น่าจะเป็นบุคคลที่ก่อไปด้วย ภูมิวุฒิ ภูมิฐาน และภูมิธรรม

๔. ทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ส่งเสริมเรื่องนี้มาก ตั้งแต่ท่านอธิการบดีท่านก่อน

ความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต อย่างน้อยมี ๔ ด้าน ดังกล่าวแล้ว ส่วนในการวิจัยนั้น ผมขอเน้นว่า ประเด็นต่อไปนี้มีสำคัญมากคือ

๑. สภาพของปัญหา problem statement มีความสำคัญที่สุด ผู้วิจัยต้องชี้ให้ได้ว่าทำไมเลือกทำวิจัยเรื่องนี้ ฉะนั้น ต้องถามตัวเองให้ได้ว่าจะเอาความเป็นเลิศทางไหน ทำได้หลายทาง

ประการแรก อาจารย์อาจมีความรู้ยากเห็นส่วนตัวเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ อาจเกิดจาก ลางสังหรณ์ (intuition) หรือ curiosity of the mind ฉะนั้นอยากเสนอว่านักวิจัยรุ่นน้องน่าจะประกบกับนักวิจัยรุ่นพี่ซึ่งเขาอาจมีข้อเสนอแนะที่ดี ๆ ให้ ส่วนการตีพิมพ์บทความใน international journal สำคัญหรือไม่ ขึ้นอยู่ที่เนื้อหามากกว่า ผมเคยพยายามส่งลงตีพิมพ์ แต่เวลาเสนอให้พิจารณาผลงาน เขากลับไม่ให้ความสำคัญเท่าใด ยกเว้นสาขาของการแพทย์ สรุปว่าในการกำหนดปัญหา การหาคำตอบที่ถูกต้องอาจมีคุณค่าน้อยกว่าการตั้งคำถามที่น่าสนใจ

ประการที่สอง การต่อยอด เรา review ว่าที่เราทำกันมาอย่างไร นักวิจัยใหม่ ๆ ทำเพียงตรงนี้ก็พอคือทำวิจัยเพื่อเอามาใช้ในการทำตำแหน่งทางวิชาการและการเรียนการสอนก่อน

๒. Conceptual framework มีความสำคัญเช่นเดียวกัน เราจะเอากรอบแนวความคิดอะไรมาแก้ปัญหาตรงนี้ ปัจจุบันง่ายขึ้น เพราะสามารถ run CD-ROM ว่าความรู้เรื่องนี้ ขณะนี้ไปถึงไหนแล้ว

๓. Instrumentation ถามว่าผมให้ความสำคัญเพียงใด คิดว่าคนที่เรียนมาด้านการสร้างเครื่องมือ ก็จะทำให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มาก การสร้างเครื่องมือหรือ methodology นี้ เห็นว่าควรจะเป็นเพียงเครื่องมือที่เราใช้อย่าให้เป็นนายเรา ถ้าเราทำเองคิดเองไม่ได้ ถามผู้รู้เรื่องนี้ก็ได้ run SPSS ไม่ได้ก็ให้คนอื่นทำ แต่เราสามารถอ่านได้ก็ใช้ได้ ลักษณะความเป็นเลิศของนักวิชาการอย่างหนึ่งที่ดีควรมีคือ ต้องกล้าหาญที่จะบอกว่าเรื่องไหนเราไม่รู้ก็บอกไม่

รู้ ก็จะต้องยอมรับว่าไม่รู้บางเรื่อง

๔. วิเคราะห์ข้อมูล ผลวิจัยอยู่ที่เอาสิ่งที่เรากันพบมาเขียน เช่น พบว่า A สัมพันธ์กับ B แล้วจะเกิดอะไรตามมา อย่าเพียงแต่ถามตัวเองว่าความเป็นเลิศทางวิชาการคืออะไร ควรจะถามว่า excellence for what มากกว่า คือ เราจะใช้ความรู้ทางวิชาการมาเป็นประโยชน์ต่อตนเองต่อสังคมต่อโลกได้อย่างไร

ความเป็นเลิศทางวิชาการอีกประการหนึ่งคืองานของนักวิชาการเป็นสมบัติสาธารณะ (public undertaking) อาจารย์จะต้อง share กับคนอื่นเพื่อให้เขา criticize สังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเร็วมาก ขณะนี้มี paradigm shift รุนแรงมากในสาขาวิชาต่าง ๆ ในทางการบริหาร paradigm shift ก็เกิดขึ้นเช่นเดียวกันเดิมอำนาจอยู่ส่วนบน เช่น ในมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตอำนาจอยู่ที่ท่านอธิการบดี แต่ปัจจุบันผมคิดว่าอำนาจอยู่ตรงไหนก็ได้ที่มีความรู้เรื่องนั้น ๆ อาจอยู่ที่อาจารย์ใหม่หรือใครที่มีความรู้เรื่องนั้น ๆ ที่ท่านอธิการบดีต้องมา consult ด้วย อำนาจจึงไม่ขึ้นอยู่กับ hierarchy แต่อยู่ที่ subject matter ใครมีปฏิเสธเรื่องใดมาก ผมคิดว่าความรู้ที่กว้างขวางลุ่มลึกและรอบด้านมีความสำคัญ

อยากฝากเรื่องสหสาขาวิชา (interdisciplinary) เป็นเรื่องที่พูดติดปากกันมาประมาณ ๒๐ ปีแล้ว เราไม่เคยนำมาใช้กันจริงคนที่เรียนอะไรมาก็มักจะอยู่ในขอบข่ายสาขานั้น ๆ ในระบบราชการมีการประสานงานในแนวตั้งดีมาก แต่การประสานงานด้านแนวนอนมีปัญหามาก ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิชาทฤษฎีองค์การมีสอนถึง ๖

คณะ เป็นคณะรัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ บัญชี ฯลฯ เพราะไม่มี interdisciplinary ที่แท้จริง แต่ผมมองว่า interdisciplinary อย่างเดียวไม่พอ ต้อง interinstitutional คือระหว่างสถาบัน และ interprofessional คือระหว่างวิชาชีพด้วย

มหาวิทยาลัยเอกชนนั้นที่จริงสามารถมีความเป็นเลิศได้มากกว่ามหาวิทยาลัยรัฐ แต่ทำไมมหาวิทยาลัยเอกชน จึงเลียนแบบของรัฐ อาจจะมิเกณฑ์ควบคุม ขณะนี้มีมหาวิทยาลัยรัฐ และเอกชนอยู่ประมาณ ๕๐ แห่ง ถ้าถามว่ามีความเป็นเลิศไหม ผมว่าไม่มี ผมคิดว่า we are fighting a losing war มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งสอนเหมือนกันหมด ไม่มีที่ไหนมีอะไรเด่น เราตั้งสิ่งที่ดีให้ไม่ดีเหมือน ๆ กัน เราไม่มีเอกลักษณ์ (identity or uniqueness) ผมเสนอว่า ถ้าอาจารย์ทำวิจัยเรื่องอะไรก็ให้ทำเรื่องนั้นไปตลอดโดยไม่เปลี่ยน ทุกคนก็จะทราบว่าคุณเป็นผู้รู้ทางนั้นเป็นที่ยอมรับจำตัว ขอให้เรารู้ว่าเราเก่งด้านไหน ต้องวางเข็มว่าเอาดีด้านไหน เจาะให้ลึก ๆ ให้เป็นเอกทัคคะ ด้านนั้น ๆ

เมื่อพูดถึงทฤษฎีในแวดวงของมหาวิทยาลัยมักกล่าวถึงการพิสูจน์ทฤษฎี ผมว่าทฤษฎีพิสูจน์ไม่ได้ เพราะทฤษฎี neutral เขาเขียนกลาง ๆ ไม่มีผิดมีถูก สิ่งที่เราพิสูจน์คือสมมติฐานของทฤษฎีก็ไม่ใช่ตัวทฤษฎี เมื่อเจอปัญหาเราจะวางกรอบที่จะแก้ปัญหา ในตัวทฤษฎีอาจมี hypotheses อยู่เสมอ hypotheses มี ๒ ประเภท ประเภทหนึ่งคือ เรา deduce มาจากทฤษฎีเราตั้งจาก conceptual framework สมมติฐานอีกประเภทหนึ่งเรา

ไม่เรียกว่า hypothesis แต่เราเรียกว่า proposition คือข้อเสนอ ซึ่งมีลักษณะเหมือน hypothesis ทุกประการคือพยายามตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบภายในกรอบของทฤษฎีที่ต่างกันคือ proposition นั้นได้มาจากผลของการวิจัยเมื่อทำวิจัยแล้วพบว่าอะไรสัมพันธ์กับอะไร ก็ให้เขียนเป็น proposition เพื่อให้ผู้อื่นนำไปตรวจสอบ ถ้าคนอื่นทำการวิจัยซ้ำ แล้วยังพบเหมือนที่อาจารย์พบแล้ว แสดงว่างานวิจัยของอาจารย์มีความแกร่ง (rigor) ตัว hypothesis นี้มีความแกร่งหรือไม่ อาจดูได้จาก สามารถบรรยายปรากฏการณ์ของพฤติกรรมได้หรือไม่ เอาลักษณะเด่น ๆ มาบอกเล่าจากที่พบมาโดยไม่อาศัยความรู้ลึกส่วนตัว นอกจากนี้ความแกร่งยังดูได้จากการอธิบายและพยากรณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตได้หรือไม่ ความเป็นเลิศของเรานั้นมักจะหยุดอยู่เพียงการได้ปริญญาสูง ๆ ก็ภูมิใจว่าเป็นคนสุข แต่ที่ทำมาเป็นเพียงระดับที่ ๓ คือการ training เท่านั้น ถ้าระดับ education ต้องมี reflection ด้วย คือจากที่เราพบมานั้นเอาไปใช้ประโยชน์ได้ไหม ทำให้เกิดความคิดต่อไปไหม ความเป็นเลิศปัจจุบันที่ล้นไหลนั้นเพราะปัจจุบันวิธีแก้ปัญหาไม่ใช่มีเพียง yes กับ no เท่านั้น มี several options มีพื้นที่สีเทามากกว่าขาว และดำ ฉะนั้นนักวิชาการของเราต้องพร้อมที่จะเข้าไปตรงนี้ hypothesis อีกประเภทหนึ่ง เราสามารถ induce มาจากกรณีศึกษาหรือการปฏิบัติซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนเป็นรูปแบบ (pattern) อย่างไรก็ดี นักวิชาการน่าจะให้ความสำคัญแก่สมมติฐานของทฤษฎีทั้งสองประเภทนี้เท่า ๆ กัน □□

การวิจัยทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนา : ข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวคิดและวิธีการ

* ศาสตราจารย์ ดร. พัทธา สายหู

การวิจัย ถือเป็นภารกิจอย่างหนึ่งของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของไทยสมัยนี้ ที่ควบคู่กับการกิจการสอนเพื่อผลิตบัณฑิต และการให้บริการสังคมกับการกิจการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (ที่สืบเนื่องมาจากงานวิชาการที่มีอยู่ในสถาบันการศึกษาระดับนี้)

การวิจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ตามปกติย่อมเข้าใจกันว่าเป็นหน้าที่ของผู้ที่อยู่ในกลุ่มวิชาสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์โดยทั่วไป ไม่เกี่ยวกับกลุ่มวิชาสาขาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ทั้งที่เป็นวิชาพื้นฐาน หรือวิชา

ประยุกต์ ผู้ที่ต้องการตีความให้แคบเข้าอีกอาจถือว่าเรื่องของ "สังคม" เป็นความสนใจและเนื้อหาของวิชาสังคมวิทยาโดยตรง ซึ่งวิชาสังคมศาสตร์สาขาอื่น ๆ เช่น รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ ฯลฯ ไม่ได้รับผิดชอบและในทำนองเดียวกัน เรื่องของ "วัฒนธรรม" ก็ควรเป็นงานของสาขาวิชาที่มีการเรียนการสอนเรื่องของวัฒนธรรมโดยตรง ถ้าไม่มีสาขาใดเป็นเจ้าของเรื่อง "วัฒนธรรม" ทั้งหมด ก็แจกไปตามสาขาที่ว่าด้วยแต่ละส่วนของวัฒนธรรม ตามคำจำกัดความที่ต่างเข้าใจกัน (เช่น ภาค

* ที่ปรึกษาประจำสำนักอธิการบดี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ : D.Phil. (Social Anthropology.)
Oxford University.

วิชาภาษาและวรรณคดี ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและการแสดง ภาควิชาศาสนาและปรัชญา ฯลฯ ที่ล้วนได้ชื่อว่าเป็นเรื่องของวัฒนธรรมทั้งสิ้น)

การวิจัยเพื่อการพัฒนา มีจุดประสงค์จะไขผลข้อค้นพบเพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาพที่น่าพอใจขึ้น (ตามเกณฑ์หรือมาตรฐานที่ผู้ใช้งานกำหนดและยึดถืออยู่) จึงนับว่าเป็น การวิจัยประยุกต์ ซึ่งต่างจาก การวิจัยพื้นฐาน ที่มุ่งหาข้อมูลเพื่อให้เกิดความรู้ในเรื่องที่ยังไม่รู้แต่ยากูรเท่านั้น ไม่มีเป้าหมายจะเอาไปใช้ทำประโยชน์อะไรเป็นพิเศษเฉพาะ การวิจัยประยุกต์เช่นนี้มักไม่ถือกันว่าเป็นหน้าที่แรกหรือหน้าที่หลักของสถาบันการศึกษาวิชาการ ที่มุ่งทำการวิจัยพื้นฐานเพื่อสร้างขุมความรู้ก่อนปล่อยให้การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในงานเฉพาะเรื่องเป็นหน้าที่ของหน่วยงานปฏิบัติ ทำการวิจัยประยุกต์ต่อไปเอง

หน่วยงานปฏิบัติการพัฒนาบางแห่งมีความพร้อมที่จะทำการวิจัยประยุกต์ตามความต้องการของคนได้เอง แต่บางหน่วยงานก็ไม่พร้อมจะทำเองได้ ต้องอาศัยผู้อื่นทำให้ หรือขออาศัยสูตรสำเร็จที่เขาทำไว้แล้ว (เช่น อุตสาหกรรมในประเทศกำลังพัฒนา ไม่ต้องทำการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตัวเองแต่ขอถ่ายทอดประยุกต์วิทยาเทคโนโลยี ที่เขาคิดค้นไว้สำเร็จจากประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือแม้แต่งานพัฒนาชุมชนของไทยที่เคยใช้สูตรการพัฒนาที่ประเทศก้าวหน้าเขาวิจัยและใช้งานของเขามาก่อนแล้ว ทำนองสั่งสินค้านำเข้าที่ประกอบสำเร็จรูปมาจากนอกพรมบรมิโค) ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยที่ผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาประยุกต์ เช่น วิศวกรรมศาสตร์ แพทยศาสตร์ (ที่เป็นวิชา

วิทยาศาสตร์ประยุกต์) หรือ รัฐประศาสนศาสตร์ นิเทศศาสตร์ (ที่เป็นสังคมศาสตร์ประยุกต์) หรือ วิชาการประพันธ์ ศิลปะการแสดง (ที่เป็นมนุษยศาสตร์ประยุกต์) ถ้าทำการวิจัยด้วยในสาขาวิชาของตนก็เข้าข่ายเป็นงานวิจัยประยุกต์ได้ นอกเหนือจากงานวิจัยพื้นฐานของสาขาวิชาการที่ไม่เป็นวิชาชีพ เช่น สังคมวิทยา ประวัติศาสตร์ หรือ ปรัชญา สถาบันอุดมศึกษาที่มีงานวิจัยประยุกต์เช่นนี้สามารถช่วยงานวิจัยประยุกต์เพื่อการพัฒนาให้หน่วยงานปฏิบัติที่ไม่ทำการวิจัยเองได้ ด้วยการทำสัญญารับทุนอุดหนุนการวิจัยตามความต้องการของหน่วยงานปฏิบัติที่ให้ทุน

แต่การวิจัยหรือการสอนวิชาประยุกต์ ก็ต้องอาศัยความรู้พื้นฐานที่ได้จากการวิจัยพื้นฐานเป็นหลักก่อน การวิจัยพื้นฐานถึงไม่เจตนาเบื้องต้นว่าจะใช้เป็นการประยุกต์ก็ตาม แต่สุดท้ายก็มีผลไปช่วยการประยุกต์ได้ถ้ามีข้อมูลตรงกับปัญหาที่ต้องการปฏิบัติ กร. ก็ต้องยอมรับว่า โดยทั่วไปแล้ว การวิจัยพื้นฐานของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่ต้องการเพียงเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ (หรือขอตำแหน่งวิชาการ) นั้น มักไม่ตรงหรือเพียงพอกับการประยุกต์เพื่องานพัฒนาถ้าไม่มีนโยบายและเป้าหมายที่จะสร้างความรู้พื้นฐานเพื่อตอบปัญหาของการพัฒนาโดยตรงตั้งแต่แรก

ด้วยเหตุนี้ รัฐที่ทำหน้าที่บริหารประเทศที่ดี หรือ เอกชนที่ทำการผลิตและบริการผู้คนในประเทศที่ดี ที่หวังพึ่งสถาบันอุดมศึกษาให้ทำงานวิจัยประยุกต์เพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ จึงต้องไม่ลืมว่า สถาบันอุดมศึกษาที่มีอยู่ในประเทศอาจสนใจงานสอนเพื่อผลิตบัณฑิตก่อนการ

วิจัยเพื่อสร้างชุมชนความรู้วิชาการ และเมื่อคณาจารย์ทำงานวิจัยก็อาจสนใจการวิจัยพื้นฐานเพื่อหาความรู้ทางวิชาการ ก่อนการวิจัยประยุกต์เพื่อแก้ปัญหาที่อยู่นอกมหาวิทยาลัย มีมหาวิทยาลัยน้อยแห่งที่มีความพร้อมจะทำงานวิจัยประยุกต์เพื่อการพัฒนาในเรื่องที่เป็นปัญหาเฉพาะเจาะจง

ข้อสังเกตที่น่าสนใจในบทความนี้ ไม่เกี่ยวกับการวิจัยประยุกต์ในมหาวิทยาลัยที่มีนโยบายและเป้าหมายโดยตรงที่จะสนองความต้องการของหน่วยงานปฏิบัติการ พัฒนากายนอกไม่ว่าของรัฐหรือของเอกชนแล้ว แต่จะพูดถึงการวิจัยโดยทั่วไปของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยธรรมดาที่อาจมีความปรารถนาดีให้เกิดผลเชิงประยุกต์ เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาด้วย

เงื่อนไขและข้อเรียกร้องของการพัฒนา

การพัฒนาเป็นกิจกรรมที่ทำได้หลายระดับ และหลายขนาด ตั้งแต่ระดับที่ต่ำ แคบ และใกล้ตัวจนถึงระดับที่สูง กว้าง และไกลตัวที่สุด เช่น ในเรื่องชีววิทยา พฤกษศาสตร์ และสัตวศาสตร์ การปรับปรุง พืช หรือสัตว์พันธุ์เดียว ไปจนถึงการปรับปรุง ป่าทั้งป่า การปศุสัตว์ทุกประเภท หรือเกษตรกรรมทั้งประเทศ ในเรื่องอุตสาหกรรม มีตั้งแต่การปรับปรุงการผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวไปจนถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมทุกประเภททั้งประเทศ และในเรื่องของสังคมและวัฒนธรรมก็มีตั้งแต่ระดับบุคคล หรือครอบครัว ไปจนถึงชุมชนทั้งหมดหรือสังคมวัฒนธรรมของทั้งประเทศ ขนาดของงานก็เป็นสัดส่วนกับระดับดังกล่าวแล้ว

งานวิจัยที่จะสนองความต้องการของงานพัฒนานี้

มีระดับและขนาดจากน้อยไปมากเช่นกัน จึงทำให้เห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยหรือคณาจารย์มีความพร้อมที่จะวิจัยเพื่อสนองความต้องการของงานพัฒนาในระดับและขนาดที่ต่างกันเช่นนี้ได้มากน้อยไม่เท่ากัน

โดยปกติทั่วไป ผู้วิจัยหรือหน่วยงานวิจัยย่อมทำงานได้จำกัดภายในขอบเขตความรู้ความสามารถของตน จึงสนองความต้องการของงานพัฒนาได้เฉพาะเรื่องในระดับและขนาดที่เหมาะสมพอดีกับศักยภาพของผู้ทำงานวิจัยเท่านั้น และอาจารย์หรือภาควิชาที่สอนและวิจัยในวิชาประเภทประยุกต์ย่อมมีความพร้อมจะวิจัยเพื่อพัฒนามากกว่าผู้ที่อยู่ในวิชาประเภทพื้นฐาน

การพัฒนาเฉพาะเรื่องเล็ก ๆ ในระดับและขนาดเล็กทำได้ง่ายกว่าการพัฒนาเรื่องใหญ่ ๆ ในระดับและขนาดใหญ่ เช่นการพัฒนาให้นักเรียนประถมคนเดียว มีเงื่อนไขเรียกร้องน้อยกว่าพัฒนานักเรียนทั้งชั้น การพัฒนาห้องเรียนเดียวมีงานน้อยกว่าพัฒนาทุกห้องทั้งชั้นเรียน ซึ่งก็ยิ่งน้อยกว่าพัฒนาทั้งโรงเรียน ซึ่งน้อยกว่าพัฒนาทุกโรงเรียนในจังหวัด ในภาค ในทั้งประเทศ ซึ่งก็ยิ่งน้อยกว่าการพัฒนาหรือปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบทุกระดับ ตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นอุดมศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาเฉพาะเรื่องเล็กจึงมีปริมาณงานน้อยกว่าพัฒนาทุก ๆ เรื่องในทั้งระบบ

การพัฒนาเฉพาะเรื่องที่ไม่ต้องคำนึงทั้งระบบที่เรื่อนั้นเป็นเพียงหน่วยประกอบหน่วยเดียว มีปัญหาต้องพิจารณาน้อยตัดสินใจได้ง่าย เช่น การปรับปรุงรูปทรงของเก้าอี้ตัวเดียวทำได้ง่ายกว่าการปรับปรุงทั้งชุดที่เก้าอี้เป็น

เพียงหน่วยประกอบ และการปรับปรุงชุดโต๊ะเก้าอี้ เป็นงานน้อยกว่าปรับปรุงเครื่องเรือนทั้งหมดในบ้านที่ต้องสอดคล้องเข้ากัน การปรับปรุงชุดเครื่องเรือนก็ยังเป็นงานน้อยกว่าการปรับปรุงบ้านทั้งหลัง ซึ่งก็ยังไม่เทียบเท่าการปรับปรุงบ้านเรือนทั้งหมดที่รวมเป็นหมู่บ้านและชุมชนและสังคมทั้งหมดของประเทศ

การพัฒนาเรื่องใหญ่ ๆ ทั้งระบบ เรียกร้องผลงานวิจัยที่สอดคล้องกัน ซึ่งพันปฏิกิริยาของการทำงานระดับบุคคลของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัย ที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะทางตามสาขาวิชาที่ตนได้รับการฝึกฝนอบรมมา ทำให้เกิดคำถามว่าต้องมีกรวิจัยแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ที่ให้ผลงานข้อค้นพบอย่างเป็นบูรณาการ (integrated) จากการพิจารณาปัญหาให้ครบทุกด้าน เป็นภาพรวม (holistic) จึงจะเป็นการพัฒนาที่สมดุล (balanced) และยั่งยืน (sustained) ได้

ส่วนที่เป็นเงื่อนไขข้อเรียกร้องของการพัฒนาดังที่กล่าวมานี้ เพิ่งมีชัดเจนขึ้นในทศวรรษนี้เอง (สำหรับประเทศไทย) การวิจัยในมหาวิทยาลัยจะสนองความต้องการนี้ได้หรือไม่เพียงใดในสภาพที่เรารู้จักและคุ้นเคยกันอยู่นี้ สักยภาพของสถาบันอุดมศึกษาที่จะวิจัยเพื่อการพัฒนาอย่างสมบูรณ์แบบ

การมองปัญหาอย่างเป็นภาพรวม (holistic) เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของทุกด้านของปัญหาอย่างเป็นบูรณาการ (integrated) นั้นไม่ยากสำหรับผู้ที่มีสนใจความรู้เรื่องทั้งระบบ (system) ซึ่งประกอบด้วยหน่วยหรือองค์ประกอบทั้งหมดที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันอยู่ตามธรรมชาติ

ของเรื่องนั้นอยู่แล้วโดยปกติ เช่น คนที่สนใจเรื่องรถยนต์ย่อมสนใจรถยนต์ทั้งคันไม่ใช่สนใจเฉพาะแต่ชิ้นส่วนเดียว หรือบางชิ้นส่วนเท่านั้นแยกกัน คือจะสนใจทั้งส่วนเครื่องยนต์ที่ให้พลังขับเคลื่อนล้อและคันช่วงล่างที่รองรับตัวถัง พาคนนั่งเคลื่อนที่ไปสู่จุดหมายปลายทางที่ต้องการได้ รถยนต์ทั้งคันเป็นระบบใหญ่ที่รวมทั้งหมด แต่อาจแยกพิจารณาเป็นหลายระบบย่อยที่ประสานสัมพันธ์กันเป็นระบบใหญ่ทั้งหมดได้ และในแต่ละระบบย่อยก็มีหน่วยประกอบของแต่ละระบบที่ทำงานเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอยู่ภายในระบบเฉพาะของตนก่อน แล้วแต่ละระบบย่อยจึงไปประสานสัมพันธ์กันอีกที่เป็นระบบใหญ่ทั้งหมด

นักศึกษาวิชาแพทยแผนปัจจุบันต้องรู้จักร่างกายมนุษย์อย่างเป็นระบบ ทั้งกายวิภาคที่แสดงโครงสร้างของอวัยวะต่าง ๆ ทั้งชุด และสรีรวิทยาที่แสดงหน้าที่การทำงานของอวัยวะทั้งหลายที่รวมเป็นระบบของร่างกายทั้งหมด นั่นว่าเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างไร ต่อไปจึงวิเคราะห์เป็นระบบย่อย ๆ เช่น ระบบหายใจ ระบบทางเดินอาหาร ระบบขับถ่าย ระบบประสาท ระบบกล้ามเนื้อ ระบบกระดูก ฯลฯ ให้เข้าใจความหมายของระบบร่างกายที่เป็นปกติและที่ผิดปกติ เพื่อการดูแลรักษาและเยียวยาบำบัดโรคภัยต่าง ๆ ที่เป็นภารกิจของวิชาการแพทย์ แต่ละระบบย่อมแสดงภาพรวมของแต่ละระดับจากภาพใหญ่แยกย่อยเป็นภาพเล็ก จากภาพเล็กประมวลเป็นภาพใหญ่ ถ้าไม่หยุดอยู่เพียงลักษณะทางกาย ก็ขยายไปถึงลักษณะทางจิตใจเข้ามาประกอบด้วย เพื่อให้เรื่องสุขภาพครบทั้งทางกายและทางใจ ถ้าต้องการดูแลสุขภาพระดับบุคคลไปถึงระดับ

ชุมชน เป็นเรื่องสาธารณสุข ระดับก็ใหญ่ขึ้น เกิดภาพรวมที่ใหญ่กว่าได้อีก ความหมายของระบบและการมองเป็นภาพรวมจึงสืบเนื่องกันได้หลายขนาดและระดับดังนี้

วิชาการสาขาอื่น ๆ ก็เปรียบได้กับตัวอย่างที่กล่าวแล้ว การจัดหลักสูตรการผลิตบัณฑิตจึงประกอบด้วยรายวิชาต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันเป็นระบบแสดงภาพหรือองค์รวมของความรู้ในสาขาวิชานั้น ๆ ซึ่งผู้สอนหวังว่าผู้เรียนเมื่อเรียนครบหลักสูตรแล้วจะเห็นภาพรวมของวิชานั้นได้ว่าส่วนต่าง ๆ สัมพันธ์กันเป็นระบบความรู้อย่างไร (แต่ความคาดหวังนี้อาจไม่บรรลุผลเสมอไปก็ได้)

ความรู้ที่ประสานสัมพันธ์กันเป็นภาพรวมระบบใหญ่นี้มีกมให้ในระดับปริญญาตรีที่ให้พื้นฐานทั่วไปของวิชานั้น แต่พอขึ้นถึงขั้นปริญญาโทก็มักเลือกเน้นเฉพาะส่วนย่อยบางส่วนเพื่อฝึกฝนให้เชี่ยวชาญลึกซึ้งขึ้น ยิ่งในขั้นปริญญาเอก ยิ่งจำกัดประเด็นเรื่องที่ศึกษาค้นคว้าแคบเข้ามาอีกเพื่อให้ได้ความละเอียดสมบูรณ์ในส่วนย่อยนั้น แต่ถึงจะจำกัดวงเขตเรื่องเข้ามาอย่างไร การมองเป็นภาพรวมของระบบที่ย่อยลงมานั้นก็ยังต้องทำกันอยู่ มิฉะนั้นก็จะไม่เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างเป็นระบบระเบียบได้

การทำวิทยานิพนธ์ประกอบการศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีนี้คือ การฝึกให้ผู้ศึกษารู้จักทำการวิจัยเพื่อค้นคว้าหาความรู้แทนที่จะต้องรอรับการบอกเล่าความรู้จากผู้สอนอย่างในระดับปริญญาตรี การฝึกวิจัยด้วยการทำวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโท อาจได้อาศัยการแนะนำวิธีการอย่างใกล้ชิดจากอาจารย์ที่ปรึกษา แต่พอถึงขั้นปริญญาเอกแล้วนักศึกษามีโอกาสลงทำเองอย่างอิสระได้มากขึ้น

เพราะได้ฝึกขั้นพื้นฐานในระดับปริญญาโทมาแล้ว ในสมัยก่อนผู้ที่ผ่านการศึกษาในระดับปริญญาโทและเอกจึงมีความสามารถทำการวิจัยในแขนงวิชาที่ตนได้ฝึกฝนทำวิทยานิพนธ์มาและเมื่อทำงานอาชีพเป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา จึงถูกคาดหวังให้ทำหน้าที่ผลิตผลงานวิจัยด้วยในแขนงและสาขาวิชาที่ตนถนัดเพื่อสร้างเสริมชุมชนความรู้

แต่การวิจัยที่ไม่ใช่การทำวิทยานิพนธ์ประกอบการศึกษาในระดับปริญญาโทในสมัยที่ทำงานเป็นอาจารย์แล้วนั้น ไม่มีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์คอยแนะนำตรวจทานให้อีกเหมือนสมัยยังเรียนหนังสือ ผู้วิจัยจึงต้องรับผิดชอบตนเอง หรืออาศัยเพื่อนร่วมงานที่มีประสบการณ์ช่วยคิดช่วยทำกัน ถ้าเป็นประเด็นปัญหาในสาขาวิชาเฉพาะที่ตนเองเคยชินและถนัด การเสนอผลงานให้เห็นภาพรวมอย่างมีบูรณาการก็หมายความว่ารวมอย่างสมบูรณ์ภายในขอบเขตปัญหาที่ตนเลือกมาวิจัยเองโดยลำพังได้ แต่ถ้าไปเลือกประเด็นปัญหาที่คาบเกี่ยวผูกพันกับแขนงหรือสาขาวิชาอื่นที่ใกล้เคียงหรือห่างไกลกัน ทำเองตามลำพังไม่ถนัด ต้องสร้างทีมงานที่มีผู้ชำนาญในแขนงหรือสาขาอื่นร่วม ถึงตอนนี้การคิดหรือการวิจัยให้เป็นภาพรวมมีบูรณาการ หมายถึงต้องรวมกับแขนงหรือสาขาอื่น ๆ ด้วย ซึ่งเข้าข่ายการศึกษาเป็น สหวิทยาการ (interdisciplinary) หากไม่ประสานความคิดกันอย่างดี ก็จะเป็นการแบ่งงานกันไปทำคนละตอน แล้วเอามารวมกันคิดหรือไม่คิดก็ได้ ก่อให้เกิดปัญหาเรื่อง บูรณาการของรายงานข้อค้นพบที่ได้มา

ปัญหาการทำงานร่วมกันเป็นทีม ต้องอาศัยการพิจารณาประเด็นปัญหาที่จะวิจัยให้เข้าใจตรงกันก่อนที่จะ

แบ่งงานกันไปทำด้วยวิธีการเฉพาะของแต่ละสาขาวิชาที่แต่ละคนเชี่ยวชาญถนัด แต่เนื่องจากภูมิหลังการฝึกฝนอบรมทำวิจัยในสมัยศึกษาของแต่ละคน มักมีลักษณะของปัญหาและวิธีการที่เป็นแบบมาตรฐานเฉพาะของแต่ละสาขาวิชา ซึ่งมีได้เตรียมคนไว้ทำงานวิจัยร่วมกับสาขาวิชาอื่น การทำวิจัยลักษณะใหม่ในช่วงชีวิตงานอาชีพอาจารย์จึงต้องอาศัยการปรับปรุงตัดแปลงความคิดและวิธีการให้กว้างขวางสัมพันธ์กันแนวทางของสาขาอื่น ๆ ด้วยการลองผิดลองถูกด้วยตนเอง ซึ่งจะจำกัดอยู่เฉพาะแต่ในรูปแบบที่รู้จักเคยชินสมัยเรียนเท่านั้นไม่ได้ ดังนั้นสำหรับผู้ที่มีความรู้และความสะดวกจำกัด สำหรับการทำงานวิจัยแทรกกระหว่างงานประจำด้านอื่น ๆ จึงเลือกเฉพาะประเด็นปัญหาเล็ก ๆ ที่ใช้วิธีการวิจัยที่ตนถนัด ทำเสร็จได้ภายในเวลาไม่นาน ฯลฯ มากกว่าที่จะเลือกปัญหาใหญ่ มีปัจจัยเกี่ยวข้องหลายด้านที่ต้องการความร่วมมือแบบสหวิทยาการจากคนอื่นสาขาอื่น ซึ่งก็มีเวลาและความสะดวกจำกัดไม่แพ้กัน

การวิจัยเพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการพัฒนาที่มีขอบเขตของปัญหากว้างขวางเกินกว่าการมองเป็นภาพรวมและเสนอผลอย่างมีบูรณาการเป็นระบบเล็ก ๆ ขนาดย่อม ๆ ภายในสาขาวิชาเดียวของผู้เชี่ยวชาญคนเดียว ไปถึงขั้นที่ต้องศึกษาอย่างสหวิทยาการร่วมกับผู้เชี่ยวชาญสาขาอื่น ๆ จึงปรากฏได้ยากในประสบการณ์ทำงานวิจัยของอาจารย์ที่ต้องทำหน้าที่งานด้านอื่น ๆ อยู่เต็มเวลาแล้วในสถาบันที่เน้นหน้าที่การผลิตบัณฑิตเป็นลำดับแรก ต้องปล่อยให้ผลงานของสถาบันวิจัยที่ตั้งขึ้นนอกมหาวิทยาลัยเป็นการเฉพาะ หรือถ้าเป็นสถาบันในมหาวิทยาลัยก็ต้องมี

บุคลากรที่แยกเวลามาทำงานวิจัยต่อเนื่องระยะยาวได้เต็มที่ โดยไม่มีการงานด้านอื่น ๆ มาบังคับอย่างในสภาพปกติของมหาวิทยาลัยทั่วไปที่เคยเป็นมา

การวิจัยเพื่อการพัฒนาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่กำหนดขึ้นชัดเจนโดยเฉพาะ ต้องการระบบงานที่กว้างขวางพอเพียงกับปัญหานั้น ไม่สามารถรอการวิจัยแบบปลีกล้วยตามความสนใจหรือความพร้อมของแต่ละบุคคลตามอรรถาศัยได้ เปรียบเสมือนการพัฒนาให้ทั้งหมู่บ้านชุมชนหรือตำบล อำเภอ มีไฟฟ้าใช้ คงต้องการระบบงานที่กว้างขวางกว่าการคิดจะต่อไฟดวงใหม่ สำหรับห้องใดห้องเดียวในบ้าน การวิจัยของอาจารย์ที่ไม่มีเวลามาทุ่มอยู่กับปัญหาการพัฒนาในวงกว้างนอกมหาวิทยาลัย เช่นปัญหาการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมในระดับของประเทศ จึงจำเป็นต้องเป็นเรื่องเล็ก ๆ ภายในความจำกัดและความเป็นไปได้ในสภาพความเป็นจริงของงานประจำเท่านั้น ปล่อยให้งานวิจัยแก้ปัญหาพัฒนาบ้านเมืองเป็นเรื่องของบุคลากรและหน่วยงานที่ตั้งขึ้นเฉพาะกิจที่มีความพร้อมมากกว่า

แต่สังคมภายนอกก็คาดหวังให้อาจารย์มหาวิทยาลัยทำหน้าที่ต่าง ๆ นอกเหนือการผลิตบัณฑิตคือให้วิจัย ให้บริการสังคม และให้ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมด้วย ถ้าสังคมใหญ่มีปัญหาระบบสถาบันครอบครัวกำลังทรุดโทรมอ่อนแอ หรือสถาบันศาสนาทำหน้าที่ไม่ถูกต้องอย่างที่ควรจะเป็น ฯลฯ ก็คาดหวังให้นักวิชาการเช่นอาจารย์มหาวิทยาลัยทำการวิจัยและเสนอแนะแนวทางแก้ไขแก้ปัญหาใหญ่ ๆ เชิงประยุกต์เช่นนี้ เรียกร้อง แรงงาน เงิน และเวลา ฯลฯ ที่กิจวัตรของอาจารย์และมหาวิทยาลัยทั่ว

ไปไม่สามารถสนองได้ง่าย ๆ ทั้งนี้

สภาพและปัญหาของสังคมและวัฒนธรรมที่ผู้คน
ห่วยและเรียกร้องให้นักวิชาการทำการวิจัยและเสนอแนะ
แนวทางแก้ไข มีอีกมากมายเกินกว่าตัวอย่างที่ลองยกมานี้
และเรื่องทั้งหมดเป็นผลอัตโนมัติจากการกระทำของคน
ต่าง ๆ ประเภท ในการดำรงชีวิตของตนที่อยู่ในสังคม
เดียวกัน การศึกษาวิจัยของนักวิชาการในสถาบันการศึกษา
ทั่วไปไม่มีทางจะตามได้ทันและทั่วถึง การพัฒนาก็เป็นผล
จากการกระทำของผู้คนต่าง ๆ เหล่านั้นตามที่ตนคิดว่าดี
สำหรับตนเอง หรือสำหรับผู้อื่น โดยไม่ได้อุปถัมภ์นักวิชา
การก่อนเสมอไป หรือปรึกษาแต่กับนักวิชาการด้านเทคนิค
เฉพาะทางที่ไม่สนใจภาพรวมทั้งระบบใหญ่ที่อยู่รอบข้าง
สาขาวิชาเฉพาะของตน จึงปรากฏผลให้วิจารณ์กันว่าเป็น
การพัฒนาที่ไม่สมดุล (unbalanced) และไม่ยั่งยืนได้
(unsustainable) เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดผล
ผลิตและรายได้รวมของประเทศเพิ่มขึ้นจริง แต่ไม่มีการ
กระจายรายได้อย่างเป็นธรรม หรือการพัฒนาที่ใช้ทรัพยากร
อย่างสิ้นเปลือง และทำลายสภาพแวดล้อม จนคงสภาพ
การพัฒนาที่เป็นประโยชน์จริงอย่างยั่งยืนไม่ได้ หรือการ
พัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เป็นสวัสดิการ
และบริการสังคมที่สร้างนิสัยบริโภควัตถุนิยม ทำลายคุณ
ธรรมทางจิตใจที่เคยมีในชีวิตสังคมแบบประเพณีดั้งเดิม
 ฯลฯ การพัฒนาเหล่านี้ไม่มีผู้ใดตั้งใจล่วงหน้าจะให้เกิด
ความไม่สมดุล หรือเมื่อรู้แล้วก็อาจควบคุมหรือยับยั้งไม่ได้
ง่าย ๆ เพราะมีกลุ่มผลประโยชน์และอำนาจหลายฝ่ายที่ตก
ลงกันไม่ได้ พันวิสัยการควบคุมกำหนดของนักวิชาการ

ข้อจำกัดของการวิจัยทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อ
การพัฒนา

การวิจัยหาสาเหตุที่ทำให้เหล็กเป็นสนิม และ
หากรรมวิธีพัฒนาเหล็กให้ปลอดสนิม ทำได้ง่ายกว่าการวิจัย
หาสาเหตุว่าทำไมคนในสังคมจึงเล่นการพนัน หรือบริโภค
ของมีเมาและยาเสพติดกันอย่างกว้างขวาง และถึงหา
สาเหตุได้ก็อาจเสนอมาตรการแก้ไข ควบคุมและป้องกันที่
สัมฤทธิ์ผลไม่ได้ ถ้ากลุ่มผลประโยชน์และอำนาจอิทธิพลใน
สังคมไม่ยอมปฏิบัติตามที่นักวิชาการเสนอ

นอกจากข้อจำกัดในภูมิหลังของแนวความคิด
และวิธีการศึกษาวิจัยของแต่ละแขนงหรือสาขาวิชาที่นักวิชา
การในสถาบันอุดมศึกษาของไทยได้ฝึกฝนอบรมกัน
มาจากต่าง ๆ สำนักวิชาทั้งในและนอกประเทศ ที่ทำให้ตั้ง
ประเด็นปัญหาและเลือกใช้วิธีการศึกษาวิจัยอย่างละเอียด
หรือหยาบได้เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับปัญหาจริงของ
สังคมและวัฒนธรรมในการทำงานวิจัยแบบพื้นฐานแล้ว ใน
การวิจัยแบบประยุกต์ที่ต้องการใช้ผลข้อค้นพบเพื่อแก้ไข
บรรเทาจัดสภาพเดิมที่ไม่ปรารถนาและเปลี่ยนแปลงปรับ
ปรุงสภาพใหม่ที่พึงปรารถนาว่า อันเป็นการพัฒนานั้น
อุปสรรคของงานจริงถึงจะมีแนวคิดและวิธีการที่ถูกต้องตาม
หลักวิชาก็ตาม อยู่ที่ยังเข้าถึงแหล่งข้อมูลจำเป็นที่ต้องการ
ซึ่งเจ้าของข้อมูลอาจปกปิด ไม่ให้ความร่วมมือแก่ผู้เก็บข้อ
มูลไม่ว่าจะใช้วิธีแบบสอบถามเชิงสถิติ หรือวิธีสัมภาษณ์
อย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ หรือวิธีสังเกตการณ์ใกล้ชิด
อย่างมีหรือไม่มีส่วนร่วม รวมถึงการใช้เอกสารหลักฐานปฐม
ภูมิหรือทุติยภูมิ หรือคำบอกเล่าแบบมุขปาฐะ ฯลฯ และ

สุดท้ายเมื่อได้ข้อมูลที่ต้องการแล้ว ก็ไม่แน่ว่าจะสามารถเปิดเผยในรายงานได้หรือไม่ ข้อมูลที่นำมาเปิดเผยนั้นอาจเป็นอันตรายแก่แหล่งที่ให้ข้อมูลมา หรือทำลายชื่อเสียงหรือผลประโยชน์ของผู้ที่ถูกเปิดเผยและเกี่ยวข้อง ฯลฯ เพราะการวิจัยทางสังคมและวัฒนธรรมย่อมกระทบกระเทือนคนที่ซึ่งมีผลประโยชน์ของตนที่ต้องการรักษาไว้ได้เสมอ

ในขั้นสุดท้าย ถึงแม้ไม่มีใครได้ขัดข้องที่จะให้เปิดเผยรายงานการวิจัย แต่มาตรการแก้ไขที่ผู้วิจัยเสนอแนะให้อาจไม่มีผู้เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติตามเพราะเหตุผลและประโยชน์ส่วนตัวนานาประการ ซึ่งอยู่นอกขอบข่ายความสามารถและ

อำนาจควบคุมจัดการของนักวิชาการให้เกิดการกระทำปฏิบัติของผู้อื่นได้

ด้วยข้อสังเกตต่าง ๆ ดังที่กล่าวมา จึงขอสรุปว่าการคาดหวังให้นักวิชาการที่ทำงานประจำในสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นภารกิจหลักคือ การผลิตบัณฑิต ในระดับความสำคัญก่อนภารกิจอื่น แบ่งเวลามาทำงานวิจัยแบบประยุกต์ในเรื่องทางสังคมและวัฒนธรรมที่มุ่งผล เพื่อการพัฒนาในวงกว้างของประเทศนั้น คงต้องอยู่ในขอบเขตของความเป็นไปได้ที่ไม่ฝืนสภาพของความเป็นจริงด้วย □□

บทสัมภาษณ์พิเศษ ผศ.ดร.ภาณุภรณ์ หะวานนท์

เรื่อง มหาวิทยาลัยกับการวิจัย

(ต่อจากหน้า ๑๘)

รัฐสภา จะต้องไปหาใคร ถ้าเกิดวิกฤติการณ์ด้านการศึกษาคงจะไปหานักวิชาการกลุ่มไหน พุดง่าย ๆ ว่านักวิชาการจะมีข้อค้นพบทางวิชาการของตัวเองอย่างชัดเจน พอที่คนในสังคม หน่วยงานในสังคมจะฟังพาได้ เมื่อเกิดปัญหา ซึ่งก็หมายความว่ามหาวิทยาลัยจะกลายเป็นที่ปรึกษา หรือมีบทบาททางวิชาการให้กับสังคม เมื่อยามใดที่สังคมเกิดภาวะวิกฤติ อาจารย์ในมหาวิทยาลัยก็จะออกมาชี้แนะสังคมได้อย่างมีหลักวิชา ไม่ใช่ชาวอาศัยขบรมี แล้วก็ต้องมีการตรวจสอบกันด้วย

ตัวอาจารย์เองจะต้องมีจริยธรรมทางวิชาการ บางที่เรามีลักษณะยอมกันง่าย ๆ ทางวิชาการทั้ง ๆ ที่เรารู้ว่าคนนี้พูดไม่ถูกหลักวิชาการเลย แต่เราก็ไม่กล้าที่จะไปโต้ตอบหรือขัดแย้งจริยธรรมตรงนี้น่าจะสำคัญมาก คือ ต้องมีการตรวจสอบกันอยู่เสมอ ภาพของมหาวิทยาลัยต้องเป็นภาพของคนกล้าพูด กล้าโต้เถียง โดยแสดงความคิดเห็น ความรู้อยู่บนหลักวิชาการ นี่คือ ภาพในอุดมคติ

การวิจัยเชิงคุณภาพ ทำไมและอย่างไร

* ดร. เลิศชาย สิริชัย

ความเป็นมา

พฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์เป็นสิ่งที่ซับซ้อน ยากที่จะเข้าใจได้ง่าย แต่เดิมเราเชื่อมั่นว่าแบบแผนการวิจัยที่เราเลียนแบบมาจากการศึกษาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ หรือที่เราเรียกว่าวิธีศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ เป็นวิธีที่จะช่วยให้เราเข้าใจพฤติกรรมทั้งปวงของมนุษย์ได้

วิธีการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์จะเริ่มต้นด้วยความเชื่อว่าธรรมชาติมีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนภายในโลกเดียวกัน ธรรมชาติล้วนอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกันทั้งสิ้น

เช่น นักวิทยาศาสตร์ในยุโรปเป็นผู้ค้นพบว่าธรรมชาติมีแรงโน้มถ่วง สิ่งที่มีน้ำหนักย่อมตกจากที่สูงลงสู่เบื้องล่าง กฎเกณฑ์ดังกล่าวนี้ ย่อมเป็นจริงในสภาพการณ์ปกติในทุกแห่งทั่วโลก ไม่เฉพาะเพียงในยุโรปอันเป็นจุดที่เริ่มพบกฎเกณฑ์นี้เท่านั้น ดังนั้น การศึกษาวิจัยในโลกของวิทยาศาสตร์ธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นการศึกษาอยู่ ณ ที่ใด จึงเป็นกระบวนการของความพยายามที่จะทำความเข้าใจว่าปรากฏการณ์ที่สนใจศึกษานั้น เป็นไปตามกฎเกณฑ์ใดของธรรมชาติ จนมีการกำหนดวิธีการศึกษาไว้อย่างชัดเจน เรียกว่าวิธีศึกษา

* อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต : กศ.ค. (พัฒนบริหารศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบวิทยาศาสตร์

ความสำเร็จของมนุษย์ในการทำความเข้าใจธรรมชาติ และสามารถนำความเข้าใจดังกล่าวมาสร้างสิ่งต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้อย่างมากมาย ดังตัวอย่างที่ประจักษ์ให้เห็นในโลกยุคปัจจุบัน นักวิชาการทางวิทยาศาสตร์สังคม หรือที่เรียกว่าทางสังคมศาสตร์จึงพลอยเห็นชอบไปด้วยว่าวิธีการแบบวิทยาศาสตร์เป็นวิธีที่เหมาะสมที่จะใช้ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของคน ดังนั้น นักสังคมศาสตร์แต่เดิมจึงเชื่อว่าสังคมมีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนตายตัวเช่นเดียวกับที่ธรรมชาติมีกฎเกณฑ์แน่นอนตายตัว เมื่อมีใครสร้างทฤษฎีทางสังคมใด ๆ ขึ้นทฤษฎีดังกล่าวสามารถนำไปใช้อธิบายสังคมได้ทุกสังคม ไม่ว่าจะอยู่มุมไหนของโลก และเมื่อนักสังคมศาสตร์สนใจที่จะศึกษาปัญหาใด ก็จะเริ่มค้นด้วยการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากนั้นก็ตั้งสมมติฐานจากทฤษฎีที่ศึกษาว่าประเด็นที่ตนศึกษานั้นมีสาเหตุมาจากอะไร จากนั้นก็ไปเก็บข้อมูลและจัดกระทำข้อมูลที่สามารถอธิบาย หรือเปรียบเทียบกันได้เชิงปริมาณ เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลสรุปที่ได้ คือ การศึกษาวิจัยในปัญหานั้น ๆ เป็นไปตามสมมติฐานข้อใดบ้าง ซึ่งจะเห็นได้ว่าขั้นตอนการศึกษาต่าง ๆ เป็นไปในลักษณะเดียวกับการศึกษาปัญหาของวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ นอกจากนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลก็อาศัยการวัดที่เป็นตัวเลขเพื่อทดสอบสมมติฐาน เช่นเดียวกับการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ธรรมชาติด้วย

ถ้าสรุปขั้นตอนการวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่เลียนแบบมาจากวิธีศึกษาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ดังกล่าวข้างต้นเป็น แผนผังจะได้ดังนี้

การวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่ยึดตามตัวแบบข้างต้น ดำรงสถานะครอบงำการศึกษาวิจัยทางสังคมศาสตร์มาเป็นเวลานาน จนปัจจุบันเริ่มมีความสงสัยว่าวิธีศึกษาวิจัยดังกล่าวสามารถทำให้เข้าใจคน เข้าใจสังคม ได้ถูกต้องจริงหรือไม่ หรือ สามารถเข้าใจพฤติกรรมของคนได้อย่างรอบด้านครบถ้วนจริงหรือไม่ ดังตัวอย่างในประเทศไทยจะเห็นได้ว่ามีเรื่องราวของคนและสังคมไทยจำนวนมากที่หาคำตอบไม่ได้ การวางแผนพัฒนาประเทศดำเนินไปอย่างการขาดความเข้าใจสังคมไทยอย่างแท้จริง งานวิจัยทางสังคมศาสตร์จำนวนมากเมื่อทำแล้วก็อยู่ในสภาพที่เรียกว่า "ขึ้นหิ้ง" คือ ถูกเก็บไว้เฉย ๆ ไม่มีความน่าสนใจใคร ๆ จะหยิบมาศึกษา งานวิจัยส่วนหนึ่งได้ถูกนำมาเป็นข้ออธิบายความเป็นไปในสังคม แต่กลับเป็นการเสนอข้อสรุปที่ก่อให้เกิดความผิดพลาดในการพัฒนาสังคม

ที่การวิจัยเชิงปริมาณถูกตั้งข้อสังเกตหลายประการ ดังกล่าว ก็เพราะการนำวิธีการศึกษาในโลกวิทยาศาสตร์ธรรมชาติมาเป็นแบบแผนในการศึกษาวิทยาศาสตร์สังคมนั้น มีข้อจำกัดหลายประการ กล่าวคือ

ประการแรก สังคมต่าง ๆ ในโลกนี้

มีบริบทเป็นของตัวเอง เช่น ระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมือง การปกครอง ระบบวัฒนธรรม ระบบนิเวศน์ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ฯลฯ ไม่เพียงในแต่ละประเทศจะแตกต่างกันเท่านั้น ในประเทศหนึ่ง ๆ ก็จะมีสังคมที่แตกต่างกันตามบริบทของตัวเองจำนวนมาก ดังนั้น ทฤษฎีที่ใช้อธิบายพฤติกรรมทางสังคมของคนในที่หนึ่งได้ อาจไม่เหมาะสมที่จะนำไปใช้อธิบายพฤติกรรมทางสังคมของคนในที่อื่นที่หนึ่ง หรือถ้านำไปใช้ได้ ก็ใช้ได้ไม่ทั้งหมด ยิ่งบริบทต่างกันมาก การใช้ทฤษฎีในลักษณะดังกล่าว ก็ยังมีข้อจำกัดมาก การศึกษาวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่มุ่งทดสอบสมมติฐานเพื่อยืนยันทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว จึงไม่เพียงพอที่จะทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมได้ถูกต้องครอบคลุมทั้งหมด ดังเราจะเห็นว่าทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ที่เราใช้อยู่ในประเทศไทยเกือบทั้งหมด เป็นทฤษฎีที่เกิดขึ้นในประเทศตะวันตก การนำทฤษฎีดังกล่าวมาทดสอบสมมติฐานในบริบทสังคมไทยจึงมีโอกาที่จะอธิบายปัญหาอย่างถูกต้องครอบคลุมทั้งหมดได้ยาก

ประการที่สอง หัวใจของการทดสอบสมมติฐานเพื่อยืนยันทฤษฎี ก็คือ ต้องมีทฤษฎีเดิมอยู่อย่างเพียงพอ จึงจะสามารถตั้งสมมติฐานเพื่อทดสอบประเด็นที่ศึกษาได้อย่างครอบคลุม ปัญหา ก็คือ ทฤษฎีทางสังคมศาสตร์จะมีโอกาสถึงจุดเพียงพอหรือไม่ คำตอบ ก็คือ ไม่ เพราะเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์นั้น มีอยู่ทุกมุมโลก และสังคมต่าง ๆ ก็มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทฤษฎีทางสังคมจึงไม่อาจจริงยั่งยืนที่จะสามารถใช้อธิบายสังคมได้ในทุกเวลาทุกสถานที่ และในความเป็นจริงในปัจจุบัน คือ วงวิชาการทางสังคมศาสตร์ยังมีทฤษฎีใช้อยู่ไม่มากนัก ดังจะเห็นว่าการศึกษาประเด็นต่าง ๆ ทางสังคม เรามักจะอ้างทฤษฎีซ้ำกัน ๆ ไม่ก็

ทฤษฎี นักวิจัยรุ่นหลังจำนวนไม่น้อยถึงกับไม่อ่านตัวทฤษฎีด้วยซ้ำ แต่ใช้อย่างคอกางงานวิจัยของผู้อื่นที่ใช้ทฤษฎีนั้นอยู่แล้ว

เมื่อปัญหาทางสังคมสลับซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ พฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์เข้าใจยากขึ้นเรื่อย ๆ ปัญหาใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง นักวิจัยจะมัวมาทดสอบสมมติฐานต่อไปเรื่อย ๆ คงจะไม่พอแล้ว เพราะนอกจากจะไม่ช่วยทำให้เข้าใจอะไรได้มากแล้ว ยังเท่ากับปล่อยให้ปัญหาต่าง ๆ ดำเนินต่อไปอย่างไรหนทางแก้ไขด้วย เช่น ในปัจจุบันมีผู้สงสัยว่าทำไมคนไทยจึงยังคงมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีมาก ทั้งที่ข่าวสารและอันตรายของโรคเอดส์ก็ประจักษ์ให้เห็นโดยทั่วไป ปัญหาเช่นนี้ เราจะเอาอะไรมาทดสอบสมมติฐาน เราแน่ใจหรือว่าทฤษฎีที่นำมาใช้ทดสอบสมมติฐานนั้นถูกต้องครอบคลุมแล้ว ถ้าเราทำอย่างนี้ต่อไป เมื่อไรปัญหาการติดเชื้อเอชไอวีของคนจะถูกขจัดไปได้ และอาจจะทำให้การหาทางออกสำหรับปัญหานี้ต้องวนเวียนหลงทางมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับหลายปัญหาที่ปรากฏให้เห็นมาตลอด

ประการที่สาม การศึกษาวิจัยในลักษณะของการตั้งสมมติฐาน จะศึกษาได้อย่างมากแค่ศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะของเหตุผล คือ สามารถอธิบายได้ว่าผลที่ศึกษานั้นเกิดจากเหตุอะไร แต่ไม่สามารถอธิบายกระบวนการของการเกิดผลนั้นได้ เช่น การศึกษาถึงการติดบุหรี่ของเยาวชน อาจพบว่ามีความแปรปรวนที่ส่งผลต่อการติดบุหรี่ของเยาวชน แต่กระบวนการตั้งแต่เริ่มต้นที่ชักนำเยาวชนเข้าไปสู่การติดบุรุษดำเนินไปอย่างไร จะตอบไม่ได้ เพราะการที่เยาวชนจะติดบุรุษนั้น ไม่ได้เกิดขึ้นแบบปุบปับ แต่จะต้องมี

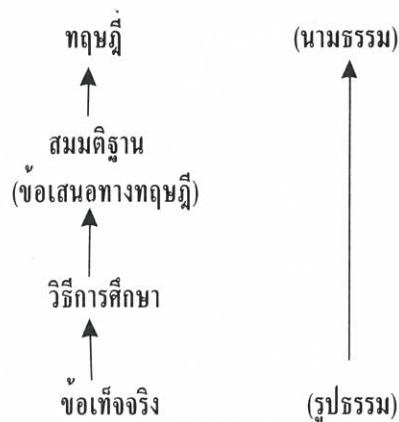
กระบวนการที่ต่อเนื่องยาวนานพอสมควร การที่ไม่สามารถอธิบายกระบวนการได้ นอกจากทำให้ไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาได้อย่างชัดเจนแล้ว ยังเท่ากับปิดช่องทางของการแก้ปัญหาไปด้วย เพราะถึงแม้เราจะทดสอบสมมุติฐานได้ว่ามีตัวแปรใดบ้างส่งผลให้เกิดปัญหาที่เราศึกษา แต่ไม่ได้หมายความว่าผู้ที่ได้รับตัวแปรนั้นจะต้องเกิดผลเหมือนกันหมด เช่น การอธิบายว่า ความยากจนเป็นสาเหตุทำให้หญิงชาวเหนือเลือกมาเป็นโสเภณี ไม่ใช่ว่าหญิงสาวชาวเหนือที่ยากจนทุกคนจะเป็นโสเภณี การทดสอบสมมุติฐานเป็นเพียงการทดสอบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเท่านั้น แต่ยังมีผู้ที่อยู่ในส่วนที่ไม่ได้เป็นไปตามสมมุติฐานนั้น การจะเข้าใจว่าทำไมจึงมีคนในส่วนที่ไม่ได้เป็นไปตามสมมุติฐานนั้น จะต้องดูที่กระบวนการ เพราะคนถึงแม้จะอยู่ในเงื่อนไข หรือสิ่งแวดล้อมเดียวกัน แต่อาจจะเข้าสู่กระบวนการต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน เช่น หญิงสาวชาวเหนือที่ยากจนที่มีนายหน้าซื้อขายผู้หญิงมาติดคอ ย่อมมีโอกาสเข้าสู่กระบวนการเป็นโสเภณีได้ง่ายกว่าผู้ที่ไม่มีนายหน้ามาติดคอ เป็นต้น การรู้กระบวนการของการเกิดปรากฏการณ์ทางสังคมต่าง ๆ จะทำให้เราสามารถหาแนวทางในการแก้ปัญหาเหล่านั้น ๆ ได้ โดยมุ่งที่จะตัดเส้นทางก่อนที่จะกระบวนการนั้นจะเกิดขึ้นได้ตลอด โดยเฉพาะในปัญหาที่ไม่อาจแก้ที่ต้นเหตุได้โดยง่าย เช่น ปัญหาที่มีต้นเหตุมาจากความยากจน ปัญหาที่เกิดจากครอบครัวแตกแยก ปัญหาที่เกิดจากความค้อยโอกาส เป็นต้น

การสร้างองค์ความรู้จากฐานราก

จากข้อจำกัดของการศึกษาเชิงปริมาณดังกล่าวข้างต้น ทำให้เกิดการเสนอแนวทางใหม่ เพื่อเป็นทางออกสำหรับการศึกษายุติธรรมทางสังคมของมนุษย์ โดยข้อเสนอ

ใหม่นี้ เป็นวิธีการศึกษาที่กลับทิศทางการวิจัยเชิงปริมาณที่มีบทบาทครอบงำวงวิชาการอยู่ ซึ่งการวิจัยเชิงปริมาณนั้นจะเริ่มต้นจากทฤษฎี จากนั้นก็ลดทอนทฤษฎีให้อยู่ในรูปสมมุติฐานเพื่อทดสอบได้ แล้วก็อาศัยวิธีการศึกษาเก็บข้อมูลเชิงปริมาณมาทดสอบสมมุติฐาน หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นการศึกษาที่เริ่มต้นจากสิ่งที่ที่เป็นนามธรรมสูงสุด คือ ทฤษฎีลงไปสู่สิ่งที่ป็นรูปธรรม คือ ข้อเท็จจริง ส่วนแนวทางใหม่เป็นการศึกษาที่เริ่มต้นจากข้อเท็จจริง หรือสิ่งที่ป็นรูปธรรมแล้วค่อย ๆ ยกระดับขึ้นเป็นทฤษฎี

แนวทางใหม่นี้เห็นความสำคัญในเรื่องบริบทของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ดังนั้น การที่จะอธิบายพฤติกรรมทางสังคมมนุษย์ได้อย่างสอดคล้องกับความเป็นจริง จะต้องสร้างทฤษฎีที่เหมาะสมกับปรากฏการณ์นั้นโดยตรง

จากแผนผังจะเห็นได้ว่ากระบวนการศึกษา จะเริ่มจากการดูข้อเท็จจริง จากนั้นก็ใช้วิธีการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วพยายามยกระดับข้อเท็จจริงขึ้นเป็นความคิดรวบยอด (concept) จากนั้นก็พยายามยกระดับความคิดรวบยอดระดับต้น ๆ ขึ้นเป็นความคิดรวบยอดระดับสูงขึ้นไปอีก พร้อมกับแสดงความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอดต่าง ๆ

เข้าด้วยกัน การแสดงความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอดต่าง ๆ นี้เท่ากับเป็นการสร้างสมมุติฐาน หรือที่การวิจัยเชิงคุณภาพเรียกว่าข้อเสนอทางทฤษฎีขึ้นเป็นจำนวนมากและต่อเนื่องกัน ต่อเมื่อการวิเคราะห์และตรวจสอบสมมุติฐานครบถ้วนแล้ว ข้อเสนอทางทฤษฎีก็จะกลายเป็นทฤษฎีที่ถูกสร้างขึ้นใหม่

ลักษณะการวิจัยดังกล่าวเรียกว่าการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการวิจัยที่มุ่งสร้างองค์ความรู้จากฐานราก (Grounded Theory) ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยที่สามารถสร้างทฤษฎี หรือองค์ความรู้ขึ้นมาอธิบายพฤติกรรมทางสังคมของคนได้อย่างถูกต้องตรงความเป็นจริง

การให้ความหมายต่อปรากฏการณ์ทางสังคม

การวิจัยทางสังคมศาสตร์ ไม่ว่าจะใช้วิธีการเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ ต่างก็เป็นความพยายามที่จะเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมหรือพฤติกรรมทางสังคมของคนเช่นกัน แตต่างกันที่ว่า การวิจัยเชิงปริมาณนั้น มุ่งจะเข้าใจพฤติกรรมของคนตามทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว หรืออธิบายพฤติกรรมของคนตามความหมายของทฤษฎี คือ พยายามที่จะทำความเข้าใจว่า พฤติกรรมของคนเช่นนั้นเป็นไปตามทฤษฎีใด ดังนั้น ข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการจากกลุ่มตัวอย่าง จึงเป็นเพียงการให้กลุ่มตัวอย่างเลือกว่า จะเลือกคำตอบใดตามที่กำหนดไว้แล้วเท่านั้น เช่น ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงสาเหตุของการย้ายถิ่นของชาวชนบทเข้าสู่เมือง ผู้วิจัยก็จะไปศึกษาทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว เพื่อศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้อง จากนั้น ก็ลดระดับทฤษฎีให้อยู่ในรูปสมมุติฐานที่สามารถทดสอบได้ แล้วก็กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการเพื่อที่จะสร้างเครื่องมือไปเก็บข้อมูลมาทดสอบสมมุติฐานได้ ข้อคำถามจะเกิดจากความเข้าใจทฤษฎีและสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการตามที่ผู้วิจัยกำหนด ผู้ตอบคำถามจะเลือก

ตอบข้อคำถาม ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ให้ ความหมายของปรากฏการณ์ที่ศึกษาจึงถูกผู้วิจัยกำหนดไว้เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยเพียงต้องการทราบว่าผู้ตอบจะเลือกคำตอบส่วนใดที่กำหนดไว่นั้น

การวิจัยเชิงคุณภาพ มองว่าพฤติกรรมทางสังคมของคนที่เราต้องการศึกษานั้น ไม่ได้เกิดขึ้นลอย ๆ แต่เกิดจากการให้ความหมายต่อสิ่งรอบตัว ที่คน ๆ นั้นมีชีวิตอยู่ ทั้งนี้ เมื่อนุญชเกิดมาอยู่คนดั่งอยู่ในสังคมที่แน่นอน มีความสัมพันธ์กับธรรมชาติ กับเพื่อนมนุษย์ กับสังคม นุญชจะตีความหมายสิ่งต่าง ๆ ในโลกนี้ตามที่คนมีประสบการณ์อยู่ และเมื่อนุญชให้ความหมายต่อสิ่งต่าง ๆ อย่างไรแล้ว เขาก็จะมีพฤติกรรมสอดคล้องกับความหมายที่คนให้ นั้น เช่น ชาวบอกล่าวที่ตัวเองยากจนนั้น เป็นเพราะสร้างบุญมาน้อย เขาก็จะไม่ลุกขึ้นมาเรียกร้อง หรือต่อสู้กับระบบที่อยู่ดิธรรม แต่จะหันไปทำบุญสวดมนต์ภาวนา เพื่อว่าชาติหน้าเขาจะมีชีวิตที่ดีขึ้นบ้าง ดังนั้น การที่เราจะเข้าใจพฤติกรรมของคนได้ เราจะต้องเข้าใจจากความหมาย หรือจากจุดยืนของผู้ที่เราศึกษา

ในการศึกษาเรื่องการย้ายถิ่นของชาวชนบทเข้าสู่เมือง ถ้าเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะเป็นผู้กำหนดเลยว่า ผู้ย้ายถิ่นคือใคร เช่น คือผู้ที่จากบ้านไปไม่น้อยกว่า ๓ เดือน ติดต่อกันโดยไม่ได้กลับบ้านเลย แต่ถ้าไปถามชาวบ้านจริง ๆ ชาวบ้านอาจบอกได้ถึงลูกเขาจะจากบ้านไปนาน เขาก็ไม่รู้สิกว่าลูกเขาไปไหน เพราะลูกยังส่งเงินมาให้ตลอดเวลา เขาและลูกยังมีความผูกพันกันเหมือนเดิม บางทีลูกไปทำงานที่ประเทศซาอุดีอาระเบียตั้ง ๒ ปี ชาวบ้านก็ยังไม่ว่าว่าเป็นการย้ายถิ่น ตัวผู้ออกไปจากหมู่บ้านเอง เขาก็ไม่รู้สิกว่าเขาย้ายถิ่นไปไหน เพราะยังมีความผูกพันกับครอบครัวอย่างแน่นแฟ้น

นักสังคมศาสตร์บางส่วนโจมตีเรื่องการย้ายถิ่นมาก บอกว่าทำให้หมู่บ้านล่มสลาย หมู่บ้านขาดแรงงานที่จะพัฒนาชุมชนของตนเอง หมู่บ้านเหลือแต่คนแก่กับเด็ก แต่ถ้าเราไปถามชาวบ้านเขาอาจจะรู้สึกปลอดภัยมาก เขารู้สึกมั่นใจที่ชุมชนเหลือแต่เด็กกับคนแก่ เพราะว่าคนในวัยทำงานกำลังออกไปหาเงินนอกหมู่บ้าน แล้วส่งเงินกลับมา แต่เมื่อไปคู่อีกชุมชนหนึ่งพบว่ามีคนอยู่มากมาย คนแทบจะไม่ได้ออกไปนอกหมู่บ้านเลย ปรากฏว่าคนรู้สึกขาดความมั่นคง มีความหวุ่นวิตกอย่างมาก เพราะไม่มีรายได้เข้าครอบครัว ทำงานทำไม่ได้ เป็นต้น

ดังนั้น การเก็บข้อมูลของการวิจัยเชิงคุณภาพจึงให้ความสำคัญกับคำตอบที่เป็นโลกของผู้ตอบ คือ ให้ผู้ที่ผู้วิจัยศึกษาเป็นผู้ให้ข้อมูลตามที่เขาเข้าใจมากที่สุด เป็นข้อมูลในลักษณะที่เรียกว่า การบรรยายแบบหนา (thick description) คือ เป็นการให้ข้อมูลที่มีรายละเอียดมาก ซึ่งผิดกับความต้องการข้อมูลไปทดสอบสมมติฐานในการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งต้องการเพียงข้อมูลในลักษณะ การบรรยายแบบบาง (thin description) เท่านั้น เช่น เราต้องการทราบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการทำแท้ง การวิจัยเชิงปริมาณจะต้องการคำตอบในลักษณะเห็นด้วยมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย ไม่เห็นด้วย แต่การวิจัยเชิงคุณภาพจะต้องการข้อมูลที่มีรายละเอียดลึกไปอีกว่า ทำไมประชาชนจึงเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย มีเหตุผลอย่างไร เหตุผลดังกล่าวมีอิทธิพลมาจากอะไร มีพัฒนาการอย่างไร เป็นต้น

ปัญหาและคำถามการวิจัย

ขั้นตอนเริ่มต้นของการวิจัยเชิงคุณภาพก็เหมือนกับการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ผู้วิจัยจะต้องมีปัญหาที่อยากรู้หรือสงสัย จากนั้น ก็ต้องกำหนดคำถามการวิจัยให้ชัดเจนว่า

คนอยากรู้อะไรแน่ คำถามการวิจัยเป็นส่วนสำคัญที่จะบอกว่าผู้วิจัยจะเลือกใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ หรือเชิงคุณภาพ

คำถามการวิจัยจะมี ๒ ลักษณะใหญ่ ๆ คือ คำถามเกี่ยวกับจำนวนหรือการกระจาย ซึ่งรวมทั้งคำถามที่ต้องการรู้ถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วย เพราะก็เป็นคำถามที่ต้องการข้อมูลในลักษณะของจำนวน หรือการกระจายมาตอบคำถามเช่นกัน จุดสำคัญสำหรับการหาคำตอบให้แก่ปัญหาการวิจัยลักษณะนี้ คือ การเก็บข้อมูลให้ถูก นับจำนวนให้ถูก ถ้าผู้วิจัยต้องการตอบคำถามการวิจัยลักษณะนี้ ก็ต้องเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

คำถามการวิจัยอีกลักษณะหนึ่ง คือ คำถามเชิงอธิบาย ซึ่งเป็นลักษณะคำถามที่สำคัญที่จะให้เข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมได้ คือ อธิบายว่าปรากฏการณ์ที่เราศึกษานั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร ทำไมถึงเป็นอย่างนั้น เช่น ทำไมหญิงสาวในหมู่บ้านจึงมาเป็นหญิงขายบริการในเมือง กระบวนการเข้าสู่อาชีพหญิงขายบริการของผู้หญิงดังกล่าวเป็นเช่นไร ลักษณะคำถามการวิจัยเช่นนี้ เป็นคำถามสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ การจะได้คำตอบต้องลงไปศึกษาปรากฏการณ์จริง ดังนั้น ถ้าหากต้องการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ หรือทฤษฎีจากข้อเท็จจริง จำเป็นต้องตั้งคำถามการวิจัยด้วยคำถามว่า ทำไม? อย่างไร?

กรอบความคิดในการวิจัย

บางคนเข้าใจว่าการวิจัยที่เริ่มจากข้อเท็จจริงเพื่อสร้างทฤษฎี และการให้ความสำคัญแก่ข้อมูลที่เกิดจากจุดยืนของผู้ถูกวิจัยนั้น ผู้วิจัยจะต้องเข้าไปชุมชนด้วยสมมติฐานที่ว่างเปล่า เพื่อที่จะไปรับรู้ข้อเท็จจริงโดยไม่มีอคติใด ๆ อยู่ก่อน และได้ไปรับรู้ข้อมูลจากชาวบ้านได้อย่างเต็มที่ ซึ่งถ้ามอง

อย่างสุดขีด ก็ถือว่าการทำเช่นนั้นก็มีเหตุผล แต่ในความเป็นจริง การกระทำเช่นนั้น แทบจะไม่เกิดผลในทางปฏิบัติเลย เพราะ การเข้าไปศึกษาข้อมูลนั้น จะต้องมีความหวังว่าจะไปศึกษา ข้อมูลอะไร จากใคร เมื่อได้แล้วจะนำไปทำอะไร ถ้าเราเข้าไป ศึกษาข้อมูลด้วยความว่างเปล่า เราจะไม่มีความหวังอะไรเลย สิ่งที่เราจะทำได้อย่างมาก ก็คือไปรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่ ชาวบ้านบอกเล่าให้ฟัง โดยก็ไม่รู้เหมือนกันว่าข้อมูลนั้นเป็น เรื่องเกี่ยวกับอะไร จะนำไปทำอะไรได้

ในความเป็นจริง ก็คือโลกเราได้สะสมองค์ความรู้ เรื่องต่าง ๆ มาระดับหนึ่งแล้ว ถึงแม้จะไม่สามารถใช้อธิบาย ปรากฏการณ์ทางสังคมในที่ต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วนเพียงพอ แต่ก็สามารถใช้เป็นแนวทางในการเริ่มต้นการวิจัยได้ เพราะถ้า ไม่มีอะไรเป็นจุดเริ่มต้นเลย การเข้าไปศึกษาปรากฏการณ์จริงก็ ไม่บังเกิดผลอะไร ดังนั้น ถ้าผู้วิจัยต้องการศึกษาปรากฏการณ์ โดยของสังคม ก็ต้องศึกษาทฤษฎีหรือองค์ความรู้ต่าง ๆ ใน เรื่องนั้นที่มีอยู่แล้วเสียก่อน แล้วพยายามนำองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่มาสร้างเป็นข้อเสนอทางทฤษฎี (proposition) เพื่อ อธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาเป็นเบื้องต้นเสียก่อน

ข้อเสนอทางทฤษฎี คือ ข้อความที่แสดงถึงความ สัมพันธ์ของความคิดรวบยอด (concept) ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กัน ตั้งแต่ ๒ ความคิดรวบยอดขึ้นไป เพื่ออธิบายปรากฏ- การณ์ที่ศึกษา ซึ่งมีลักษณะเดียวกับสมมุติฐานที่แสดงถึงความ สัมพันธ์ของตัวแปรนั่นเอง และความคิดรวบยอดหนึ่งก็คือตัว แปรหนึ่ง แต่ที่เรียกไม่เหมือนกันก็เพื่อแสดงให้เห็นถึงสถานะ ของข้อความนั้น ถ้าเรียกว่าข้อเสนอทางทฤษฎีก็หมายถึงความ สัมพันธ์ของความคิดรวบยอดที่ได้จากการศึกษาข้อเท็จจริง เรา สร้างข้อเสนอทางทฤษฎีขึ้นมาเพื่อกำหนดองค์ความรู้สำหรับ

อธิบายข้อเท็จจริงนั้น ๆ (induction) ถ้าเราเรียกว่า สมมุติฐาน ก็หมายถึงเราต้องนำความสัมพันธ์ของความคิด รวบยอด หรือตัวแปรไปทดสอบกับข้อเท็จจริง เพื่อยืนยันว่า สมมุติฐานนั้นเป็นจริงหรือไม่ (deduction) ในการศึกษา ทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อสร้างกรอบความคิดสำหรับอธิบายประเด็น ปัญหาที่เราศึกษานี้ ก็เท่ากับเราสร้างข้อเสนอทางทฤษฎีเพื่อ อธิบายปรากฏการณ์ที่เราศึกษาไว้เป็นเบื้องต้นก่อน แต่มิใช่ สร้างขึ้นเพื่อนำไปพิสูจน์กับข้อเท็จจริง มิเช่นนั้น ก็จะกลาย เป็นการทดสอบสมมุติฐานอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ

การที่ผู้วิจัยต้องสร้างข้อเสนอทางทฤษฎีจากทฤษฎี ต่าง ๆ ดังกล่าวไว้ก่อน ก็เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถเริ่มปฏิบัติงาน ในเบื้องต้นได้ เพราะจะช่วยให้ผู้วิจัยทราบความคิดรวบยอด (concept) ต่าง ๆ ที่จะมาเกี่ยวข้องกัน ทำให้สามารถ กำหนดแนวทาง (guideline) เบื้องต้นได้ว่าจะเก็บข้อมูล อะไร จากใคร ที่ไหน จะใช้วิธีเก็บอย่างไร รวมทั้งจะมีแนว ทางวิเคราะห์ข้อมูลอย่างไร นอกจากนี้ การที่ผู้วิจัยได้ศึกษา ทฤษฎีหรือองค์ความรู้อย่างกว้างขวางนี้ จะช่วยให้ผู้วิจัยมี คุณสมบัติที่สำคัญสำหรับการทำวิจัยเชิงคุณภาพ คือคุณสมบัติ ที่เรียกว่า ความฉับไวเชิงทฤษฎี (Theoretical Sensitivity) เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่แสดงให้เห็นถึงการ รับรู้สิ่งที่เข้าใจยาก หรือการรับรู้ความหมายของข้อมูลอย่าง ฉับไว สามารถแยกความตรงเรื่องกับความไม่ตรงเรื่องออกจาก กัน สามารถที่จะให้ความหมายของข้อมูลในลักษณะที่เป็น ความคิดรวบยอด ซึ่งยกระดับมาจากความหมายของข้อมูลที่เป็น รูปธรรม ถ้าผู้วิจัยยังไม่สามารถมองเห็นข้อมูลของปรากฏ- การณ์ที่ศึกษาในลักษณะที่เป็นความคิดรวบยอด ก็เป็นการยาก ที่จะทำการวิจัยเชิงคุณภาพได้ เพราะหัวใจของการวิจัยเชิง

คุณภาพ คือ การยกระดับข้อเท็จจริงซึ่งยังเป็นรูปธรรมอยู่ขึ้น เป็นความคิดรวบยอด ข้อเสนอทางทฤษฎีที่สร้างไว้นั้นก็คือ กรอบความคิดในการวิจัย

ทั้งนี้ สิ่งที่ต้องตระหนักก็คือเมื่อผู้วิจัยออกสู่ ภาควิชา เพื่อศึกษาข้อมูลวิจัย จะต้องละทิ้งข้อเสนอทาง ทฤษฎีที่สร้างไว้ให้หมด เพราะมีเช่นนั้นแล้ว จะกลายเป็น เพียงการออกไปเก็บข้อมูลเพื่อสนับสนุนข้อเสนอทางทฤษฎีที่มี อยู่แล้ว แต่การสร้างข้อเสนอทางทฤษฎีจะมีประโยชน์กับผู้วิจัย ตรงที่ช่วยให้ผู้วิจัยมีความคิดรวบยอด (concept) จำนวน หนึ่งเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาพอที่จะเริ่มต้นงานได้ เช่น พอรู้ว่า จะเริ่มต้นคุยกับผู้ให้ข้อมูลเรื่องอะไร และช่วยให้ผู้วิจัยมี ความฉับไวทางทฤษฎี (Theoretical Sensitivity) เกี่ยวกับ เรื่องที่ศึกษา ซึ่งตรงนี้เอง ที่กล่าวได้ว่าเป็นการเข้าสู่ภาควิชา โดยไม่มีอคติใด ๆ อยู่

การศึกษาข้อมูล

กระบวนการศึกษาข้อมูลของการวิจัยเชิงคุณภาพ เริ่มจากการเลือกพื้นที่ศึกษา แต่พื้นที่ศึกษาดังกล่าว ไม่ได้ เลือกโดยการสุ่ม แต่เลือกโดยหลักที่ว่า พื้นที่นั้นมีปรากฏ- การณ์ทางสังคมที่เราต้องการศึกษาหรือไม่ ทั้งนี้ เพราะการ วิจัยเชิงคุณภาพนั้น มุ่งศึกษาข้อเท็จจริงเพื่อยกระดับเป็น ทฤษฎี ผู้วิจัยจึงต้องเลือกพื้นที่ที่มีปรากฏการณ์ที่ต้องการ ศึกษาอย่างชัดเจน เช่น ผู้วิจัยต้องการศึกษาเกี่ยวกับการ เข้ามาเป็นหญิงบริการของชาวชนบท ผู้วิจัยจะต้องใช้หมู่บ้านที่มี หญิงสาวเข้ามาเป็นหญิงขายบริการในจำนวนที่เห็นได้อย่าง ชัดเจน ไม่อาจเลือกโดยวิธีอื่นได้

ความกว้างขวางของพื้นที่ศึกษา ไม่ใช่สาระสำคัญ ของการวิจัยเชิงคุณภาพ ขึ้นอยู่กับว่ามีปรากฏการณ์ที่ต้องการ

ศึกษาหรือไม่ และมีขอบเขตในระดับที่ผู้วิจัยสามารถศึกษาได้ หรือไม่ ทั้งนี้ เพราะการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น ให้ความสำคัญกับ บริบท ไม่ได้ศึกษาเฉพาะตัวคน ดังนั้น ในการศึกษาบางหัวข้อ ใช้พื้นที่ที่ศึกษาเพียงหมู่บ้านเดียวก็พอ ถ้าหมู่บ้านนั้นมีปรากฏ การณ์ที่ศึกษาอย่างชัดเจน เช่น การศึกษาเรื่อง "การสูญเสียที่ ดินและการตอบสนองด้านอาชีพของชาวนา : ศึกษากรณีหมู่ บ้านภาคกลาง" ผู้วิจัยก็ศึกษาจากหมู่บ้านเดียวเท่านั้น ใน การทำวิจัยบางเรื่อง พื้นที่ระดับหมู่บ้านอาจไม่พอ เพราะไม่มี ปรากฏการณ์พอที่จะศึกษาได้ เช่น ในการศึกษาเรื่อง "Sexual Networking in a Provincial Thai Setting" ผู้วิจัยใช้พื้นที่ระดับจังหวัดเป็นพื้นที่ศึกษา เพราะพื้นที่ระดับที่ แคลกว่านี้จะไม่รูปแบบของ "Sexual Networking" มาก พอตามที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา ในการวิจัยบางเรื่องอาจจะต้องใช้ พื้นที่หลายพื้นที่ที่แตกต่างกันไปพร้อม ๆ กัน เช่น การ ศึกษาเรื่อง "ผลกระทบของการขยายการศึกษาภาคบังคับที่มี ต่อหมู่บ้าน" ผู้วิจัยใช้หมู่บ้าน ๓ ลักษณะเป็นพื้นที่ศึกษา คือ หมู่บ้านที่อยู่ใกล้เมือง ๑ หมู่บ้าน หมู่บ้านที่อยู่ห่างเมืองระดับ ปานกลาง ๑ หมู่บ้าน หมู่บ้านที่อยู่ห่างเมืองมาก ๑ หมู่บ้าน โดยที่หมู่บ้านทั้งหมดนี้อยู่ในจังหวัดเดียวกัน ทั้งนี้ เพราะ ผู้วิจัยต้องการศึกษาดัวยว่า เมื่อหมู่บ้านอยู่ห่างเมืองแตกต่าง กัน จะได้รับผลกระทบจากการขยายการศึกษาภาคบังคับ แตกต่างกันหรือไม่

ผู้ที่ไม่คุ้นเคยกับการวิจัยเชิงคุณภาพ อาจสงสัยว่า การศึกษาจากพื้นที่เล็ก ๆ เช่น หมู่บ้าน เราจะสามารถสร้าง องค์ความรู้ได้ถูกต้องหรือ สามารถจะนำไปใช้กับพื้นที่อื่นได้ หรือ คำตอบ ก็คือ ประการแรก การศึกษาลักษณะนี้เป็น การสร้างองค์ความรู้จากข้อเท็จจริง ดังนั้น พื้นที่จึงไม่ใช่เรื่อง

สำคัญ สำคัญแต่ว่าพื้นที่ที่เราศึกษานั้น มีปรากฏการณ์ที่เราสนใจศึกษาชัดเจนหรือไม่ ถ้ามีชัดเจนเราก็สามารถสร้างองค์ความรู้จากข้อเท็จจริงของปรากฏการณ์นี้ได้ ประการที่สอง ในการเลือกพื้นที่ศึกษานั้น ผู้วิจัยควรเลือกพื้นที่ที่มีลักษณะคล้าย ๆ พื้นที่ทั่ว ๆ ไป เช่น ถ้าเป็นพื้นที่ระดับหมู่บ้าน ก็ควรเป็นหมู่บ้านลักษณะคล้ายหมู่บ้านทั่ว ๆ ไป เพราะถ้าเลือกหมู่บ้านที่มีลักษณะเฉพาะมาก ๆ ทฤษฎีที่สร้างขึ้น ก็นำไปใช้อธิบายปรากฏการณ์ในพื้นที่อื่นได้น้อย เช่น ถ้าผู้วิจัยต้องการศึกษาการสูญเสียที่ดินของชาวนา แต่ไปเลือกศึกษาในหมู่บ้านที่มีนิคมอุตสาหกรรมเข้าไปตั้ง ลักษณะการสูญเสียที่ดินของชาวนา จะมีลักษณะพิเศษเฉพาะที่ไม่เหมือนพื้นที่อื่น เช่น ชาวนาสูญเสียที่ดินจากการเต็มใจขาย เพราะได้ราคาดี เว้นเสียแต่ผู้วิจัยต้องการสร้างองค์ความรู้เพื่อใช้กับพื้นที่ที่ศึกษาโดยเฉพาะ ประการที่สาม แม้ผู้วิจัยจะเลือกพื้นที่ศึกษาลักษณะคล้าย ๆ กับพื้นที่ทั่ว ๆ ไป แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าสามารถนำไปใช้อธิบายปรากฏการณ์ในพื้นที่อื่นได้อย่างสมบูรณ์ร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่ก็สามารถใช้อธิบายได้มากพอสมควร เพราะเป็นทฤษฎีที่เกิดขึ้นในบริบทที่ไม่ต่างกันมากนัก ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับทฤษฎีที่นำเข้ามาจากต่างประเทศแล้ว ทฤษฎีที่ถูกสร้างขึ้นในประเทศไทยเองย่อมสามารถที่จะใช้อธิบายสังคมไทยได้มากกว่า ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับผู้ใช้ที่จะเลือกใช้ให้เหมาะสม และที่จริงแล้วทฤษฎีใหม่ ๆ ทางสังคมศาสตร์ที่เกิดขึ้นในโลกตะวันตก ที่ถูกนำไปใช้กันทั่วโลกนั้น ผู้สร้างทฤษฎีก็อาศัยการศึกษาข้อเท็จจริงในขอบเขตที่ไม่กว้างนัก เช่น ศึกษาจากข้อเท็จจริงในเมือง ๆ เดียว เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม มีประเด็นศึกษาของการวิจัยเชิงคุณภาพบางประเด็นที่ไม่เพ่งเล็งถึงพื้นที่ศึกษา แต่ขึ้นอยู่กับ

ตัวคนที่มีพฤติกรรมที่ผู้วิจัยสนใจ ประเด็นศึกษาประเภทนี้จะเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่ว ๆ ไปในบริบทของประเทศ ไม่จำกัดอยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่ง การเลือกพื้นที่ศึกษาเฉพาะจะไม่มีโอกาสพบปรากฏการณ์ที่ศึกษาได้อย่างเพียงพอ เช่น ถ้าผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงการปรับตัวของผู้ติดเชื้อเอดส์ คงจะไปหาผู้ติดเชื้อเอดส์ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ได้ยาก แต่ต้องไปหาตามสถานที่ที่ผู้ติดเชื้อเอดส์ไปพำนักอยู่ เช่น โรงพยาบาล สถานบำบัดต่าง ๆ

ขั้นตอนต่อไป คือ เลือกผู้ให้ข่าวสารสำคัญ (key informant) ซึ่งไม่เรียกว่ากลุ่มตัวอย่าง เพราะไม่ได้สุ่มมาศึกษา แต่เลือกว่าใครเป็นผู้รู้เรื่องที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา เช่น ผู้วิจัยรู้ว่าหมู่บ้านหนึ่งมีหญิงสาวเข้าไปขายบริการในเมืองกันมาก ถ้าผู้วิจัยเข้าไปศึกษากระบวนการเข้าสู่อาชีพของหญิงขายบริการ โดยใช้หมู่บ้านดังกล่าวเป็นพื้นที่ศึกษาแล้วสุ่มกลุ่มตัวอย่างขึ้นมา เพื่อจะสอบถามเรื่องนี้ ผู้วิจัยอาจจะไม่ได้ข้อมูลเรื่องนี้เลย หรือได้น้อยมาก เพราะไปสุ่มได้ตัวอย่างที่ไม่รู้เรื่องนี้มา ผู้วิจัยจะต้องไปเสาะหาให้พบผู้ที่รู้เรื่องนี้ดี เช่น พ่อแม่ของหญิงที่เข้าไปขายบริการ วิธีที่จะได้ผู้ให้ข่าวสารสำคัญมีหลายวิธี ซึ่งจะไม่กล่าวรายละเอียดในที่นี้ แต่แต่ละวิธีจะมีหลักการเดียวกัน คือ ผู้วิจัยจะต้องได้ผู้รู้เรื่องดีมาเป็นผู้ให้ข่าวสารสำคัญ

จำนวนของผู้ให้ข่าวสารสำคัญ ไม่ใช่สิ่งสำคัญสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ขึ้นอยู่กับว่าได้ข้อมูลครบถ้วนหรือยัง การวิจัยบางเรื่องให้ผู้ให้ข่าวสารสำคัญเพียงสิบกว่าคนก็เพียงพอแล้ว แต่บางเรื่องก็ใช้หลายสิบคน ทั้งนี้ พิจารณาจากความซ้ำของข้อมูล คือ ถึงถามต่อไป ก็ได้เพียงข้อมูลที่ล้นรอบซ้ำกับข้อมูลที่ได้ไว้แล้ว ไม่มีอะไรแปลกใหม่อีก เรียกว่า

ข้อมูลชนเพดาน เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลจนชนเพดานแล้ว ก็ยุติการศึกษาข้อมูลได้ แม้ว่าจะยังมีผู้อยู่ในข่ายจะเป็นผู้ให้ข่าวสารสำคัญอีกก็ตาม

ขั้นตอนต่อไป ก็คือจะใช้วิธีอะไรในการศึกษาข้อมูล สิ่งที่ต้องตระหนัก ก็คือการศึกษาข้อมูลของการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น จะมุ่งศึกษาข้อมูลที่เป็นความหมายจากจุดยืนของผู้ที่วิจัยศึกษา และเป็นข้อมูลในลักษณะการบรรยายแบบหนา (detailed description) ดังนั้น วิธีการศึกษาข้อมูลจะต้องเป็นวิธีที่จะทำให้ผู้ถูกศึกษา ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ การวิจัยเชิงคุณภาพจึงไม่มีเครื่องมือเก็บข้อมูลที่มีโครงสร้างแน่นอนอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ แต่ตัวผู้ศึกษาข้อมูลจะเป็นส่วนสำคัญในการศึกษาข้อมูล โดยผู้ศึกษาข้อมูลจะมีเพียงแนวทางกว้าง ๆ (guideline) ไปในสนามว่าจะศึกษาข้อมูลอะไรบ้าง ส่วนรายละเอียดของข้อคำถาม จะยึดหยุ่นไปตามสถานการณ์จริง ข้อสำคัญ คือให้สามารถได้ประเด็นคำตอบที่ผู้วิจัยต้องการอย่างครบถ้วน นอกจากนี้ การวิจัยเชิงคุณภาพจะไม่เรียกกระบวนการตรงนี้ว่า การเก็บข้อมูล แต่จะเรียกว่าการศึกษาข้อมูล ทั้งนี้ เพราะไม่ใช่การไปรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มาเพื่อทำการวิเคราะห์ในตอนหลังอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ แต่ในขณะที่เก็บข้อมูลนั้น ผู้วิจัยจะต้องวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมกันด้วย ดังจะกล่าวรายละเอียดต่อไปในหัวข้อการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดแนวทาง (guideline) คำถาม และประเด็นคำตอบที่ต้องการได้นั้น ผู้วิจัยจะได้แนวทางจากกรอบความคิดที่ตนเองสร้างไว้ หรือจากความฉับไวทางทฤษฎี (Theoretical Sensitivity) ที่ตนมีอยู่ แต่ต้องระวังว่ากรอบความคิดเป็นเพียงแนวทางเบื้องต้นเท่านั้น ผู้วิจัยจะต้องมี

ความฉับไวที่จะสังเกตเห็นประเด็นต่าง ๆ ที่ได้จากผู้ให้ข้อมูล ซึ่งจะมีทั้งที่ตรงกับกรอบความคิดที่ขัดแย้งกับกรอบความคิด และที่นอกเหนือจากกรอบความคิด รวมทั้งต้องพยายามตั้งข้อคำถามให้ลึกซึ่งครอบคลุมพอที่จะดึงประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวออกมาได้ หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่าความฉับไวทางทฤษฎี (Theoretical Sensitivity) ของผู้วิจัยนั้น จะได้รับการพัฒนาในขณะที่ปฏิบัติงานในภาคสนามด้วย หมายความว่าเมื่อผู้วิจัยได้พบเห็นข้อเท็จจริงก็จะพบประเด็นใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น สามารถสร้างความคิดรวบยอด (concept) ใหม่ ๆ ได้ในขณะเดียวกัน ผู้วิจัยก็ต้องพยายามใช้คำถามที่จะช่วยให้ตัวเองได้พบประเด็นใหม่ ๆ ดังกล่าว คำถามที่ใช้ได้ผลได้แก่คำถามประเภท ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร กับใคร อย่างไร ทำไม จำนวนเท่าไร ผลเป็นอย่างไร เป็นต้น

ในช่วงนี้สมควรกล่าวถึง การศึกษาแนวชาติพันธุ์วรรณา (Ethnography Study) ซึ่งเป็นวิธีศึกษาของนักมานุษยวิทยาสำนักเล็กน้อย เพราะเป็นวิธีศึกษาที่มีอิทธิพลต่อแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพในประเทศไทยพอสมควร เนื่องจากนักวิจัยเชิงคุณภาพรุ่นแรก ๆ ของไทย มักจะมาจากนักมานุษยวิทยา ที่จริงการศึกษาแนวชาติพันธุ์วรรณา ก็เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพประเภทหนึ่ง แต่ก็ไม่เหมือนกับการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้กันโดยทั่วไปเสียทีเดียว ทั้งนี้ เพราะนักมานุษยวิทยามีจุดมุ่งหมายในการศึกษาแตกต่างจากนักสังคมศาสตร์อื่น กล่าวคือ นักมานุษยวิทยาต้องการศึกษาวัฒนธรรมของชุมชนทุกแห่งทุกมุม และสามารถเขียนรายงานผลการศึกษาด้อย่างละเอียดชัดเจน จนเมื่อผู้อ่านแล้วจะสามารถเข้าไปอยู่ในชุมชนได้อย่างกลมกลืนไม่แตกต่างกับชาวบ้านในชุมชนเอง การที่นักมานุษยวิทยาจะได้ผลการศึกษา

เช่นนี้ จำเป็นต้องเข้าไปอยู่ในชุมชนที่ศึกษาอย่างยาวนานเพียงพอที่จะศึกษาแง่มุมต่าง ๆ ของชีวิตในชุมชนได้อย่างครบถ้วน อย่างน้อยก็ต้องใช้เวลาถึง ๑ ปี เพราะวงจรชีวิตของคน มักจะครบรอบใน ๑ ปี เช่น การทำนาเริ่มตั้งแต่การเตรียมดิน ไถหว่าน ไปจนถึงขายข้าว ก็ใช้เวลา ๑ ปี ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ ที่มีในชุมชน ก็จะปรากฏให้เห็นในช่วงต่าง ๆ กันของปี ถ้าอยู่ไม่ครบ ๑ ปี ก็จะไม่มีโอกาสเห็นประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ ได้ครบ บางหมู่บ้านวงจรชีวิตของคนอาจจะครบรอบในเวลาที่มากกว่า ๑ ปี เช่น อาจจะมีพิธีกรรมบางอย่างที่หลายปีถึงจะมีครั้งหนึ่ง ถ้าเป็นเช่นนั้น นักมานุษยวิทยาจะต้องอยู่ในชุมชนมากกว่า ๑ ปี จนกว่าจะได้เห็นวงจรชีวิตของคนในชุมชนได้ครบ

นอกจากนี้ การที่นักมานุษยวิทยาจะได้ข้อมูลอย่างถูกต้องแท้จริง จำเป็นต้องเข้าไปอยู่ในชุมชนประหนึ่งเป็นสมาชิกในชุมชนนั้นจริง ๆ เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในชุมชนนั้นวางใจ จะได้มีโอกาสสังเกตศึกษาได้อย่างเต็มที่ เช่นนักมานุษยวิทยาคนหนึ่ง ต้องการศึกษาวีถีชีวิตของขอทาน จึงได้ปลอมตัวเป็นขอทานและใช้ชีวิตอยู่กับพวกของขอทานเป็นเวลานานถึง ๒ ปี วิธีการศึกษาเช่นนี้ เรียกว่าการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

เมื่อนักมานุษยวิทยาเข้ามามีบทบาทในการแนะนำเรื่องการวิจัยเชิงคุณภาพ ก็นำวิธีการศึกษาแบบชาติพันธุ์วรรณาเสนอเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทั่วไปด้วย จึงเกิดวิธีการศึกษาที่ว่าผู้วิจัยต้องเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างยาวนานเพียงพอ ก่อนจะทำการเก็บข้อมูลทั้งหลายทั้งปวง ผู้วิจัยจะต้องเข้าไปอยู่ในชุมชนให้คนในชุมชนเกิดความคุ้นเคยไว้วางใจเสียก่อน เพื่อจะได้ข้อมูลที่ถูกต้อง

ครบถ้วนอย่างแท้จริง ซึ่งถ้าพิจารณาจากจุดมุ่งหมายของนักมานุษยวิทยาที่ต้องการศึกษาวัฒนธรรมในลักษณะของชาติพันธุ์วรรณา การใช้วิธีการศึกษาเช่นนี้ก็ถือว่าเหมาะสม แต่คงไม่ถูกต้องนัก ที่จะเรียกร้องให้นักวิจัยเชิงคุณภาพทุกคนต้องใช้วิธีการเช่นนี้ ทั้งนี้ เพราะนักวิจัยคนอื่น ๆ อาจไม่ได้สนใจศึกษาในเรื่องชาติพันธุ์วรรณา แต่สนใจเฉพาะประเด็นใดประเด็นหนึ่งของชีวิตคนในชุมชน เช่น สนใจเรื่องการส่งบุตรธิดาศึกษามากกว่าการศึกษาภาคบังคับ ประเด็นการวิจัยเช่นนี้คงไม่จำเป็นต้องใช้เวลาเก็บข้อมูลเป็นปี เพื่อให้ครบวงจรชีวิต รวมทั้งไม่จำเป็นต้องเข้าไปอยู่ในชุมชนเพื่อให้คนคุ้นเคยไว้วางใจแล้วจึงเก็บข้อมูล เหตุผล ก็คือ ประการแรก ประเด็นที่ศึกษานี้ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับวงจรชีวิตของคนทั้งหมดในรอบปี ประการที่สอง มีวิธีศึกษาวิธีอื่น ๆ อีกนอกเหนือจากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ที่สามารถได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน เช่น การสัมภาษณ์แบบลึก (Depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) ยิ่งประเด็นที่ศึกษาไม่สลับซับซ้อน การสังเกตแบบมีส่วนร่วมก็ยังไม่จำเป็น และถึงแม้ประเด็นการศึกษาจะสลับซับซ้อน ถ้าผู้วิจัยวางแผนอย่างดี มีความสามารถในการพูดคุย การศึกษาด้วยวิธีอื่นก็ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนเช่นกัน ประการที่สาม การสร้างความคุ้นเคยกับชาวบ้านในชุมชนไม่จำเป็นต้องเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ในนั้น ยังมีวิธีอื่นอีกหลายวิธี เช่นในการศึกษาเรื่อง *"การสูญเสียที่ดินและการตอบสนองด้านอาชีพของชาวนา : ศึกษากรณีหมู่บ้านภาคกลาง"* ผู้วิจัยได้หาผู้ช่วยวิจัย ซึ่งเป็นคนในหมู่บ้านและมีคุณสมบัติเหมาะสม เช่น ไม่เป็นคนที่ชาวบ้านเกรงกลัว หรือไม่ยากคบค้าด้วย ผู้ช่วยวิจัยดังกล่าว ได้ช่วยพาผู้วิจัยเข้าพบชาวบ้าน ผู้นำ

ชุมชนได้อย่างสะดวกและสามารถสร้างความคุ้นเคยกับชาวบ้าน
ในชุมชนได้ในเวลาไม่นานนัก

แต่ก่อนผู้ที่เริ่มสนใจในการวิจัยเชิงคุณภาพ มักจะ
ทอดทิ้งเมื่อเจอวิธีศึกษาที่มีข้อเรียกร้องสูง เช่น ต้องใช้เวลา
ศึกษาในภาคสนามนานเป็นปี ต้องเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ในชุมชน
อย่างจริงจัง ปัจจุบันวิธีวิจัยเชิงคุณภาพได้รับการพัฒนาขึ้น
มากแล้ว ในการวิจัยบางเรื่องผู้วิจัยอาจใช้เวลาในภาคสนามไม่
เกิน ๑ เดือน ก็สามารถศึกษาข้อมูลได้ครบถ้วน และโดยไม่
ต้องเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนเลยก็ได้

วิธีการศึกษาข้อมูลในภาคสนามนั้น จะใช้วิธีการ
สัมภาษณ์เป็นหลัก อาจจะเป็นวิธีการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวที่
เรียกว่า การสัมภาษณ์แบบลึก (Depth Interview) หรือ
การสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) หรืออาจใช้
ทั้งสองวิธีประกอบกันก็ได้ การสนทนากลุ่มมักจะใช้กับการ
ศึกษาข้อมูลที่ค่อนข้างซับซ้อน หรือเป็นนามธรรมมาก ถ้า
สัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวแล้ว ผู้ให้สัมภาษณ์จะตอบไม่ถูกหรือไม่
กล้าตอบ ต้องอาศัยพลวัตรกลุ่มช่วยผลักดัน คือ ชาวบ้านที่
มาร่วมสนทนามีหลายคน คนหนึ่งอาจจะพอตอบบางเรื่องได้
นิดหน่อย อีกคนหนึ่งเมื่อได้ฟังคนแรกตอบ ก็อาจจะนึกถึง
บางเรื่องออกก็จะช่วยพูดเสริมขึ้นมา เป็นเช่นนั้นไปเรื่อย ๆ
สำหรับการกำหนดว่าจะสัมภาษณ์ใครบ้าง ก็ขึ้นอยู่กับแผนงาน
วิจัย (Research Design) ของการวิจัยแต่ละเรื่อง เช่น ถ้า
ผู้วิจัยต้องการใช้วิธีสัมภาษณ์แบบลึก ผู้วิจัยจะต้องอาศัยองค์
ความรู้ที่มีอยู่กำหนดล่วงหน้าได้พอสมควรว่าคนกลุ่มใดบ้างที่
น่าจะให้ข้อมูลในเรื่องที่ต้องการรู้ได้ เช่น ต้องการศึกษาดึงการ
ส่งบุตรธิดาเรียนต่อมากกว่าการศึกษาภาคบังคับของชาวชนบท
เมื่อผู้วิจัยหาพื้นที่ที่จะศึกษาได้แล้ว ก็กำหนดผู้ให้ชาว-

สารสำคัญ (key informant) จากกรอบความคิดที่มีอยู่ นั
จะกำหนดได้ว่าคนกลุ่มแรกที่จะให้ข้อมูลได้ ก็คือผู้ปกครองที่
ส่งบุตรธิดาเรียนต่อมากกว่าการศึกษาภาคบังคับ คนกลุ่มที่สอง
คือ ผู้ปกครองที่ไม่ส่งบุตรธิดาเรียนต่อหลังจากจบการศึกษา
ภาคบังคับแล้ว คนกลุ่มที่สาม คือ ตัวบุตรธิดาที่ผู้ปกครอง
ส่งเรียนดังกล่าว คนกลุ่มที่สี่ คือ ตัวบุตรธิดาที่ผู้ปกครอง
ไม่ส่งเรียนดังกล่าว เมื่อกำหนดได้เช่นนี้แล้ว ผู้วิจัยจะเลือกใช้
วิธีสัมภาษณ์แบบลึกหรือการสนทนากลุ่มก็ได้ และในระหว่าง
ศึกษาข้อมูล ในภาคสนามนั้น อาจพบบุคคลที่นอกเหนือจาก
กลุ่มที่กำหนดไว้แล้ว ผู้วิจัยย่อมไม่ละเลยที่จะศึกษาข้อมูลจาก
กลุ่มคนดังกล่าว เช่น อาจมีผู้แนะนำว่าครูที่โรงเรียนใน
หมู่บ้านรู้เรื่องการศึกษาต่อของเด็กในหมู่บ้านดี ผู้วิจัยจะต้อง
เพิ่มการสัมภาษณ์กลุ่มครูดังกล่าวขึ้นอีก

วิธีศึกษาอีกวิธีหนึ่งที่มีถูกนำมาใช้ในการวิจัยเชิง
คุณภาพ คือ การสังเกต โดยผู้วิจัยไปสังเกตปรากฏการณ์ที่
ศึกษา แต่การสังเกตนี้มีข้อจำกัดตรงที่สามารถใช้กับปรากฏ
การณ์ที่มองเห็นได้โดยง่ายเท่านั้น และโดยตัวเองแล้วไม่
สามารถเก็บความหมายของข้อมูลได้ครบถ้วน และมีโอกาส
ผิดพลาดได้ง่าย เช่น เมื่อนายอำเภอไปประชุมชาวบ้านใน
หมู่บ้าน โดยการสังเกตเห็นว่าชาวบ้านมากันอย่างพร้อมหน้า
ตั้งใจฟังเรื่องที่นายอำเภอพูดตลอดเวลา บางครั้งก็ปรบมือให้
ด้วย ถ้าอาศัยเฉพาะข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ก็สรุปได้ว่า
ชาวบ้านเต็มใจมาฟังนายอำเภอพูดสนใจและเข้าใจเรื่องที่
นายอำเภอพูด แต่ถ้ามีใครไปสอบถามภายหลังอาจได้ความว่า
ชาวบ้านไม่ยอมไปเลยเพราะเสียเวลาทำงาน ที่ไปที่เพราะ
กำหนดมาขอรับรองให้ไป เรื่องที่พูดก็ไม่น่าสนใจเลย พูดจาก็
น่าเบื่อ แต่ต้องทำเป็นสนใจฟัง ต้องแสร้งปรบมือ เพราะ

กำหนดไว้ ดังนั้น ไม่ว่าจะศึกษาเรื่องใด ผู้วิจัยไม่สามารถใช้วิธีสังเกตแต่เพียงอย่างเดียวได้ จะใช้ได้เพียงเป็นส่วนประกอบการสัมภาษณ์เท่านั้น เรื่องที่จะใช้วิธีการสังเกตศึกษาข้อมูลมักเป็นพฤติกรรมภายนอกของคนที่เราเห็นได้ง่าย เช่น พฤติกรรมในการทำงาน การรวมกลุ่ม การสังสรรค์ การร่วมงานประเพณี การปฏิบัติพิธีกรรม เป็นต้น

ความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้ย่นอกรการวิจัยเชิงคุณภาพ มักตั้งข้อสงสัยถึงข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพว่าน่าเชื่อถือได้มากน้อยแค่ไหน เพราะไม่มีเครื่องมือเก็บข้อมูลที่แน่นอน ผ่านการตรวจสอบแล้ว อย่างการวิจัยเชิงปริมาณ เกรงว่าข้อมูลที่ได้อาจจะไม่ถูกต้องเที่ยงตรง เพราะอาจเกิดจากอคติ ทั้งจากผู้ให้ข้อมูลและผู้เก็บข้อมูล

ที่จริงการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น มีโอกาสที่จะศึกษาข้อมูลได้ถูกต้องเที่ยงตรงมากกว่าการวิจัยเชิงปริมาณเสียด้วยซ้ำ เพราะผู้ศึกษาได้สัมผัสกับผู้ให้ข้อมูลโดยตรงไม่ต้องผ่านเครื่องมือใด ๆ สามารถโต้ตอบกันได้อย่างเต็มที่ ในขณะที่การวิจัยเชิงปริมาณนั้น ทำได้เพียงการสร้างเครื่องมือให้มีความน่าเชื่อถือ (reliability) และความเที่ยงตรง (validity) แม้ไม่ต้องตั้งข้อสงสัยว่าวิธีทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้อยู่ นั้นจะแสดงถึงความน่าเชื่อถือหรือความเที่ยงตรงจริงหรือไม่ เพียงแต่เวลาผู้ตอบแบบสอบถาม หรือแบบทดสอบแล้งตอบ ผู้วิจัยจะไม่มีโอกาสรู้ได้เลย เพราะเครื่องมือมีเพียงคุณสมบัติในตัวเองเท่านั้น แต่ไม่สามารถรับมือกับปฏิกิริยาของผู้ตอบได้

การวิจัยเชิงคุณภาพมีวิธีการหลายวิธีที่จะทำให้ผู้วิจัยแน่ใจว่าข้อมูลที่ได้นั้นเป็นข้อมูลที่ถูกต้องแท้จริง โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนการวิจัย (Research Design) โดย

ประการแรก ใช้หลักว่าต้องพยายามศึกษาข้อมูลจากหลายแหล่ง (Data Trianguration) กล่าวคือ ศึกษาข้อมูลจากบุคคลหลายกลุ่มศึกษาข้อมูลจากหลายเวลา และศึกษาข้อมูลจากหลายสถานที่ การเก็บข้อมูลจากหลายแหล่งเช่นนี้ จะทำให้ผู้วิจัยสามารถตรวจสอบข้อมูลที่ได้อาจถูกต้องมากน้อยเพียงใด

การศึกษาข้อมูลจากบุคคลหลายกลุ่มได้แก่การศึกษาข้อมูลจากคนกลุ่มต่าง ๆ ที่รู้เรื่องที่ผู้วิจัยศึกษา เช่นในการศึกษาเรื่อง "โอกาสในการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของเยาวชนในชนบทภาคเหนือ" ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั้งจากกลุ่มผู้ปกครอง ตัวเด็ก ผู้นำชุมชนและผู้สนใจเรื่องการศึกษาในหมู่บ้าน เป็นต้น

การศึกษาข้อมูลต่างเวลามายังถึงการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาต่าง ๆ เช่น ถ้าศึกษาเรื่องสูญเสียที่ดินของชาวนา ก็ต้องศึกษาการสูญเสียที่ดินที่เกิดขึ้นทุกช่วงเวลาที่ผ่านมา ไม่ใช่เลือกศึกษาข้อมูลเฉพาะการสูญเสียที่ดินในช่วงใดช่วงหนึ่ง และรวมถึงการศึกษาข้อมูลจากบุคคลเดียวกันในเวลาที่แตกต่างกัน เช่น สัมภาษณ์ชาวนาในช่วงต้นฤดูการผลิตครั้งหนึ่ง และในช่วงขายผลผลิตแล้วอีกครั้งหนึ่ง เป็นต้น

ส่วนการศึกษาข้อมูลต่างสถานที่กันหมายความว่าศึกษาปรากฏการณ์ที่ต่าง ๆ ให้ทั่วถึง ไม่ใช่เลือกศึกษาเฉพาะในที่ที่ผู้วิจัยไปได้สะดวก และรวมถึงการเก็บข้อมูลจากบุคคลคนเดียวกัน เมื่ออยู่ต่างสถานที่กัน ทั้งนี้ เพราะบางครั้งผู้ให้สัมภาษณ์เมื่ออยู่สถานที่หนึ่งอาจไม่กล้าพูดบางเรื่อง เช่น ถ้าต้องการถามชาวนาเรื่องการใช้เงินไปทางเที่ยวเตร่ หรือการเล่นการพนันจนเป็นหนี้สิน ในการถามที่บ้านซึ่งมีภรรยาอยู่ด้วยชาวนาอาจปฏิเสธ ทั้งที่ ความจริงอาจมีพฤติกรรม

เช่น

ประการที่สอง ใช้หลักทราวิวิธีศึกษาข้อมูลหลายวิธี (Methodological Triangulation) เพื่อให้ได้ข้อมูลมาจากหลาย ๆ ทาง เช่น อาจใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกต เช่น ในการศึกษาเรื่อง *"การสูญเสียที่ดินและการตอบสนองทางด้านอาชีพของชาวนา : ศึกษากรณีหมู่บ้านภาคกลาง"* ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบลึก และการสังเกต เป็นต้น

นอกจากการวางแผนศึกษาข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงไว้ตั้งแต่การวางแผนการวิจัย (Research Design) แล้ว ผู้วิจัยยังสามารถใช้กลยุทธ์ในการศึกษาข้อมูลภาคสนามตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้ เช่น ในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะมีคำถามตรวจสอบ (Back-up Question) เป็นระยะ เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลที่ผู้ให้สัมภาษณ์บอกต่อนั้นนั้นถูกต้องหรือไม่ เช่น ในการสัมภาษณ์ชาวชนบทที่ส่งลูกศึกษาต่อจนได้งานทำในเมือง ว่าการที่ส่งลูกเรียนนั้นหวังให้ลูกมาตอบแทนอะไรหรือไม่ ผู้ให้สัมภาษณ์อาจตอบว่า ไม่หวังอะไรเลย ให้ลูกเอาตัวรอดได้ก็พอใจแล้ว คำตอบเช่นนี้ ผู้สัมภาษณ์ยังอาจสงสัยอยู่ ก็ให้ผ่านไปคุยเรื่องอื่นต่อไปก่อน แล้วจึงกลับมาถามอีกครั้งด้วยคำถามใหม่ เช่น ถ้าอายุมากหรือลืมนับอายุอยากให้ลูกมาดูแลไหม ผู้สัมภาษณ์อาจได้คำตอบว่า *"อยากสิ ที่ลงทุนส่งเสียเรียน ก็หวังจะพึ่งในยามแก่ ยามป่วยไข้แหละ"* การที่ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบคำถามไม่ตรงกับความคิดของคนจริง ๆ อาจเกิดจากการไม่กล้าตอบในตอนแรก ๆ หรืออาจจะเป็นเพราะในตอนแรกยังไม่รู้ใจที่แท้จริงของคนว่าคิดอย่างไรแน่ ต่อเมื่อการพูดคุยผ่านไประยะหนึ่ง จึงมั่นใจว่าคนคิดอย่างไร

อย่างไรก็ตาม ในการทำวิจัยแต่ละเรื่องผู้วิจัยไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการศึกษาข้อมูลครบถ้วนดังที่กล่าวมา ขึ้นอยู่กับปัญหาที่ศึกษาว่ามีความซับซ้อนมากน้อยแค่ไหน และในสถานการณ์การเก็บข้อมูลจริง ๆ เกิดปัญหามากน้อยแค่ไหน เช่น บางครั้งไม่จำเป็นจะต้องเก็บข้อมูลจากบุคคลคนเดียวกัน ในสถานที่และเวลาที่ต่างกัน ถ้าข้อมูลที่ได้ในครั้งแรกนั้นไม่มีอะไรน่าสงสัย นอกจากนี้ ยังขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของนักวิจัยด้วย นักวิจัยระดับมืออาชีพ อาจมีความสามารถในการศึกษาข้อมูลภาคสนาม สามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลไต่ระหว่างการศึกษาของข้อมูล ก็อาจจะใช้วิธีการเก็บข้อมูลเพียงวิธีเดียว และเก็บเพียงครั้งเดียว ส่วนการเก็บข้อมูลจากบุคคลหลายกลุ่มนั้น งานวิจัยส่วนใหญ่จะเอาไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข่าวสารนั้น ยังเป็นเพียงข้อเท็จจริง ซึ่งจะมีอยู่มากมาย หน้าที่ของนักวิจัยไม่ใช่การเล่าข้อเท็จจริง แต่ต้องพยายามยกระดับข้อเท็จจริงที่มีอยู่มากมายนั้นขึ้นเป็นองค์ความรู้หรือทฤษฎี วิธีการดังกล่าวเรียกว่า การวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งหมายถึง กระบวนการตีความข้อเท็จจริงเพื่อสร้างความคิดรวบยอด (concept) จากข้อมูลนั้น ๆ แล้วเชื่อมโยงความคิดรวบยอดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ในกระบวนการนี้ ผู้วิจัยจะต้องตีความว่าข้อเท็จจริงใดจะรวมกันขึ้นเป็นความคิดรวบยอดหนึ่ง ๆ เช่น ในการศึกษาเกี่ยวกับการส่งบุตรธิดาเรียนต่อมากกว่าการศึกษาภาคบังคับของชาวนาชาวนาที่ไม่ได้ส่งลูกเรียนตอบบอกว่า ไม่มีเงินจะใช้เป็นค่าหนังสือ ค่าเครื่องแต่งกาย ค่าขนม ค่ารถ และต้องให้ลูกช่วยทำงานหาเงินด้วย มิฉะนั้น ครอบครัวก็มีรายได้ไม่พอใช้ ชาวนาอีกคนหนึ่งไม่มีปัญหาดังกล่าว แต่บอกว่าไม่กล้าส่งลูก

ไปเรียนเพราะต้องเข้าไปเรียนในเมืองไกลๆไกลตา จะไปลำบากอย่างไรก็ไม่รู้ ไปคบเพื่อนไม่ดีเข้าจะเดือดร้อน และอาจติดยาเสพติดได้ จากเท็จจริงดังกล่าว ผู้วิจัยจะจัดข้อเท็จจริงในเรื่องที่ผู้ปกครองไม่มีเงินใช้จ่ายสำหรับให้ลูกเรียน และจำเป็นต้องใช้แรงงานลูกให้ช่วยหาเงิน เป็นความคิดรวบยอดว่า "ต้นทุนทางเศรษฐกิจ" และจัดข้อเท็จจริงที่ผู้ปกครองตอบว่าลูกไปอยู่ไกล จะลำบาก จะไปคบเพื่อนไม่ดี จะติดยาเสพติด เป็นความคิดรวบยอดว่า "ต้นทุนทางสังคม" เมื่อผู้วิจัยได้ความคิดรวบยอดในขั้นแรกแล้ว ก็ต้องพยายามสัมพันธ์เชื่อมโยงความคิดรวบยอดดังกล่าวขึ้นเป็นความคิดรวบยอดในระดับที่สูงขึ้นไปอีก เช่น สัมพันธ์ความคิดรวบยอด "ต้นทุนทางเศรษฐกิจ" กับความคิดรวบยอด "ต้นทุนทางสังคม" ขึ้นเป็น "ต้นทุนการส่งบุตรธิดาศึกษาต่อ"

กระบวนการสร้างความคิดรวบยอดและเชื่อมโยงความคิดรวบยอดเข้าด้วยกันดังกล่าว จะทำให้ได้ข้อเสนอทางทฤษฎีขึ้นหลายชุด ซึ่งข้อเสนอทางทฤษฎีก็ได้แก่วิธีการที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอดเพื่ออธิบายถึงปรากฏการณ์บางอย่าง เช่น ตัวอย่างดังกล่าวได้ข้อเสนอทางทฤษฎีว่าการที่ชาวมาจะส่งบุตรธิดาเรียนต่อมากกว่าการศึกษาภาคบังคับหรือไม่นั้น จะคำนึงต้นทุนทางเศรษฐกิจและต้นทุนทางสังคม

กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลจะเกิดขึ้นตั้งแต่การเริ่มศึกษาข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลคนแรก โดยในระหว่างสัมภาษณ์บุคคลผู้นั้น ผู้วิจัยต้องพยายามยกระดับข้อเท็จจริงขึ้นเป็นความคิดรวบยอด และพยายามสัมพันธ์ความคิดรวบยอดต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างรวดเร็ว เพื่อจะรู้วาทังต้องการข้อมูลอะไรเพิ่ม

เดิมอีก และต้องการถามซ้ำให้ชัดเจนในเรื่องอะไรอีกบ้าง เมื่อได้ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลคนแรกครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยจะวิเคราะห์หาข้อเสนอทางทฤษฎีต่าง ๆ อย่างชัดเจนไว้ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการศึกษาข้อมูลของคนต่อไป หรือกล่าวได้ว่าในการศึกษาข้อมูลของคนที่สองนั้นเป็นการทดสอบข้อเสนอทางทฤษฎี (ซึ่งในสถานะของการนำมาทดสอบนี้เรียกว่า สมมุติฐาน) ที่ได้จากคนแรกด้วยว่า จะสอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่ได้จากคนที่สองหรือไม่ หรือกล่าวได้ว่าข้อเสนอทางทฤษฎี (สมมุติฐาน) จะได้รับการยืนยันจากข้อเท็จจริงหรือไม่ ซึ่งอาจจะพบว่ามีข้อเสนอทางทฤษฎี (สมมุติฐาน) ได้รับการยืนยัน รวมทั้งอาจได้รับการขยายให้ชัดเจนขึ้น หรืออาจถูกปฏิเสธก็ได้ ในขณะเดียวกันก็จะได้ข้อเสนอทางทฤษฎีใหม่ ๆ ขึ้นอีก เมื่อเสร็จสิ้นการศึกษาข้อมูลจากคนที่สองแล้ว ผู้วิจัยก็สร้างข้อเสนอทางทฤษฎีขึ้นใหม่ ที่ได้จากการศึกษาข้อมูลของคนหนึ่งและคนที่สองรวมกัน จากนั้นก็นำข้อเสนอ (สมมุติฐาน) ที่ได้ไปทดสอบกับข้อเท็จจริงที่ได้จากการศึกษาข้อมูลของคนที่สาม แล้วก็สร้างข้อเสนอทางทฤษฎีขึ้นมาใหม่วนเวียนกันไปเช่นนี้จนครบกระบวนการศึกษาข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลทุกคน ในที่สุดก็จะเหลือชุดของข้อเสนอทางทฤษฎีที่ได้รับการยืนยันว่าถูกต้อง ข้อเสนอทางทฤษฎีจะประกอบกันเป็นทฤษฎีใหญ่ในที่สุด เป็นทฤษฎีที่ได้รับการยกระดับมาจากข้อเท็จจริง

ในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลดังที่กล่าวมาโดยสรุปนั้น จะเห็นได้ว่าแท้จริงก็คือการใช้กระบวนการศึกษาแบบอุปนัย (induction) ต่อเนื่องกับการศึกษาแบบนิรนัย (deduction) กลับไปกลับมาเรื่อย ๆ ตลอดจนการวิเคราะห์กล่าวคือ การยกระดับข้อเท็จจริงขึ้นเป็นความคิดรวบยอดและ

สัมพันธ์ความคิดรวบยอดขึ้นเป็นข้อเสนอทางทฤษฎี เป็นกระบวนการศึกษาแบบอุปนัย (induction) เมื่อนำข้อเสนอทางทฤษฎี (สมมุติฐาน) ไปทดสอบกับข้อเท็จจริงของผู้ให้ข้อมูลคนต่อไป ก็เป็นกระบวนการศึกษาแบบนิรนัย (deduction) เมื่อมีการปรับปรุงข้อเสนอทางทฤษฎีจากข้อเท็จจริงที่ได้ใหม่ ก็เท่ากับเป็นการศึกษาแบบอุปนัยอีกครั้ง และเมื่อนำข้อเสนอทางทฤษฎีดังกล่าวไปทดสอบกับข้อเท็จจริงที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลคนต่อไปก็เป็นกระบวนการศึกษาแบบนิรนัยอีกครั้งเช่นกัน

บทส่งท้าย

ข้อแตกต่างสำคัญระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ความคิดพื้นฐานในการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคม การวิจัยเชิงปริมาณมุ่งที่จะทดสอบทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว เพื่อจะบอกว่าปรากฏการณ์ที่ศึกษานั้นเป็นไปตามทฤษฎีใด หรือกล่าวได้ว่าเป็นการวิจัยเพื่อยืนยันทฤษฎี ใน

ขณะที่การวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งที่จะสร้างทฤษฎีสำหรับอธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยสร้างจากข้อเท็จจริงที่มีอยู่ หรือกล่าวได้ว่า เป็นการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้จากฐานราก

การวิจัยเชิงคุณภาพได้พัฒนาวิธีการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง จนปัจจุบันสามารถเสนอวิธีศึกษาที่มีระบบชัดเจน มีความน่าเชื่อถือ และสามารถปฏิบัติโดยไม่ยุ่งยากนัก ทำให้ข้อโจมตีการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีอยู่ในระยะต้น ๆ นั้นค่อย ๆ เงียบหายไป มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่ไม่เคยสนใจวิธีวิจัยนี้เลย ได้หันมาสนับสนุนและให้เปิดสอนวิธีวิจัยนี้มากขึ้น

อย่างไรก็ตามบทความนี้ คงสามารถเสนอแนวคิด ข้อถกเถียง และแนวทางดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพได้อย่างกว้าง ๆ เท่านั้น ผู้สนใจที่จะศึกษาและฝึกฝนสามารถศึกษาเพิ่มเติม ได้จากเอกสารที่ระบุไว้ในรายชื่อเอกสารอ้างอิงท้ายบทความนี้ □□

REFERENCES.

- Berg, Bruce L. *Qualitative Research Method for the Social Sciences*. Massachusetts : A Division of Simon & Schuster, 1989.
- Glaser, Barney G. *Theoretical Sensitivity*. California : The Sociology Press, 1978.
- Petto, Pertti J. and Pelto, Gretel H. *Anthropological Research*. New York : Cambridge University Press, 1978.
- Strauss, Anselm L. *Qualitative Analysis for Social Scientists*. New York : Cambridge University Press, 1990.
- Strauss, Anselm L. and Corbin, Juliet *The Basics of Qualitative Research*. California : Sage Publications, Inc., 1990.

**ทิศทางการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา

* ดร. อุทัย ดุลยเกษม

บังเอิญเพิ่งออกจากราชการมาใหม่ ๆ ไม่คิดว่า จะต้องพูดเรื่องวิชาการอีก แต่ว่าเมื่อเชิญมาก็อยากแสดงทัศนะที่ผมมีประสบการณ์อยู่บ้าง ก่อนที่จะพูดถึงประสบการณ์แผน ข. ปริญญาสู่การปฏิบัติ ผมอยากจะเริ่มอย่างนี้ ก่อนที่เราจะพูดถึงการจัดหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ไม่ว่าจะ เป็นแบบไหน แบบ ข. หรือแบบ ก. ก็แล้วแต่ ผมอยาก จะพูดถึงเจตนารมณ์พื้นฐานในการจัดการศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษา (graduate school) ผมว่าถ้าไม่ตั้งคำถาม พื้นฐานไว้ว่าธรรมชาติการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เป็นอย่างไรนี้ ผมว่าเราจะแกว่ง

เพราะฉะนั้น ผมจะเริ่มตรงนี้นัก่อน คือ ถ้าเราจะ มาพิจารณาดูปรัชญาหรือเป้าหมายตลอดหลักสูตรของการ จัดการศึกษาระดับปริญญาตรีเกือบจะทุกสาขา มีจุด มุ่งหมายชัดเจนที่จะให้นักศึกษามีความรู้ที่ทักษะที่ดี สามารถ

เข้าไปสู่โลกของการทำงาน (the world of works) ได้ อย่างมีคุณภาพตามวิชาที่เรียนมา คือ เรียนมนุษยศาสตร์ไป ทำมนุษยศาสตร์ เรียนเศรษฐศาสตร์ไปทำเศรษฐศาสตร์ เรียนวิศวกรรมศาสตร์ไปทำวิศวกรรมศาสตร์ พูดง่าย ๆ ว่า requirement ของคนที่เรียนปริญญาตรี คือ จะต้องออกไปสู่ตลาดแรงงานอย่างแน่นอน แล้วถ้าจะถามผมนี้ คนจบ ปริญญาตรีนี้ทำอะไรไม่ได้บ้าง ทำได้ทุกอย่างเป็นนายกรัฐมนตรียังได้ ถามว่า ถ้าอย่างนั้นจำเป็นต้องเรียนใหม่ ปริญญาโทในระดับบัณฑิตศึกษา มีอะไรบางครั้งที่ปริญญา ตรีทำไม่ได้ วิศวกรจบแค่ปริญญาตรีก็ทำได้ เศรษฐศาสตร์ ปริญญาตรีก็ได้ หมอปริญญาตรีก็ได้ เกษษกรก็ได้ ครูเองทำ ได้ทุกอย่างเลย ปริญญาตรีเป็นอาจารย์ใหญ่ก็ได้ สอน หนังสือก็ได้ เป็นศึกษานิเทศก์ก็ได้ เป็นได้หมดเพราะนี่ เป็น requirement ขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรีทุกสาขา

* ผู้อำนวยการโครงการ มุลินิสตศรี - สดุษตังศ. : Ed.D. Stanford University, U.S.A.

** อภิปรายในการประชุมปฏิบัติการ เรื่อง "ร่วมกันคิดเกี่ยวกับหลักสูตรแผน ข. : สร้างทางเลือกที่มีคุณภาพในการผลิตมหาบัณฑิต"

จัดโดย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ณ โรงแรมรีเจนท์อะวอร์ด จ.เพชรบุรี วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๓๘.

เพราะฉะนั้น ถ้าจะถามว่าถ้อยคำนั้น ทำไมจะต้องไปเปิด
 ปริญญาโท ปริญญาเอกละ ความคิดและเจตนาธรรมณ์
 พื้นฐานอยู่ที่ไหน เราเปิดปริญญาเอก ปริญญาโท สิ่งที่เรา
 ต้องการที่จะให้ผู้เรียนได้รับจากระดับบัณฑิตศึกษา จะต้อง
 ไม่ใช่สิ่งซึ่งให้เพียงพอแล้วในระดับปริญญาตรี ความเห็น
 ของผมก็มีอยู่ว่า สิ่งที่เราได้จากในระดับปริญญาตรีมันไม่ใช่
 เพียงเรื่องขององค์ความรู้ เพราะองค์ความรู้ (body of
 knowledge) มีมากมายพอสมควร ซึ่งเขาสามารถจะนำมา
 ใช้ได้อยู่แล้ว และเกือบทุกสาขา แต่ถาเราดูปริญญาโท
 หลาย ๆ สาขา มันเป็นประยุกต์เสียเกือบหมด มันแทบ
 จะไม่มีเนื้อในเรื่องสาขา แต่เอามาประยุกต์เสียเป็นส่วน
 ใหญ่ เพราะฉะนั้น สิ่งที่เราขาดคืออะไร ถ้าเราไปเรียน
 ปริญญาโท ดูที่หลักสูตรปริญญาโทได้ครับ ไม่ว่าสาขาอะไร
 นะครับ ๖๐ % แทบทั้งหมด ส่วนที่มันแตกต่างกันไป ไม่ว่า
 จะเป็นบริหารการศึกษา การศึกษาผู้ใหญ่ หลักการสอน
 มันจะเหมือน ๖๐ % เป็นวิชาที่ทับกัน เพราะเนื้อหาจริง
 มันแทบจะไม่มีแล้วตัวที่เป็นเนื้อหา (content) เพราะ
 ปริญญาตรีได้เรียนไปหมดแล้ว ใครที่เรียนหลักการบริหาร
 การศึกษาในระดับปริญญาตรี มาในปริญญาโทมีเนื้อหาเพิ่ม
 ขึ้นนิดเดียว ยิ่งเรียนปริญญาเอก ถาถามว่าเนื้อหาหลักการ
 ศึกษาอะไรเพิ่มขึ้นบ้าง มีไม่มาก เพราะฉะนั้น สิ่งที่เราขาด
 มันไม่ใช่องค์ความรู้ สิ่งที่เราขาดไปสำหรับคนที่จบปริญญาตรี
 คือ มันขาด methodology ไม่ใช่ method นะครับ
 methodology คืออะไร มันคือ world views คือ per-
 spective ของคนที่มองสรรพสิ่งทั้งหลายในโลกต่อประเด็น
 ปัญหาที่ตนเองเกี่ยวข้อง คนที่เรียนมาแม้กระทั่งวิศวกรจะ
 มองแคบ perspective เขาเป็น technical oriented
 แต่เมื่อเขามี methodology เขาจะมองกว้างขึ้นในเรื่อง
 นิเวศวิทยา ในเรื่องของสังคมในเรื่องอื่น ๆ ตรงนี้ต่างหาก

ครับที่ การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจะให้เขาได้ ถ้าไม่ให้
 methodology แทบจะไม่ได้อะไรเลยในแง่เนื้อหา ผมไม่
 ได้พูดทุกวิชา บางวิชามีเนื้อหาอยู่ เช่น ฟิสิกส์ เป็นต้น
 พวกนี้มีอยู่แน่ แต่หลายวิชาที่เราเกี่ยวข้องด้วยนี้ ไม่ว่าจะเป็น
 เป็นการศึกษา พลศึกษา หรืออะไรก็แล้วแต่ หรือแม้แต่
 business ตัวเนื้อหาจริง ๆ มันแทบจะไม่มี เพราะฉะนั้น
 ถ้าเราจับประเด็นไม่ได้ ในระดับบัณฑิตศึกษา เราไม่ให้
 methodology แก่ผู้เรียน ผมคิดว่าการเรียนปริญญาโท
 ก็คือ การทำอย่างที่หลากหลาย ๆ ประเทศเขาทำกัน คือ
 co-terminal program หมายความว่าเรียนสี่ปีก็เอา
 ปริญญาตรีไป เรียนเพิ่มอีกสองปีก็เอาปริญญาโทไป ไม่ต้อง
 ทำอะไร คือ เพิ่มจำนวนปีที่เรียน เพราะฉะนั้น ตรงนี้ผม
 อยากจะยึดตามความเข้าใจของผม ก็คือว่าปริญญาโทและ
 ปริญญาเอกที่เราอยากได้นี้ สิ่งที่เราเพิ่มขึ้นไม่ใช่เนื้อหามากนัก
 แต่มันจะเป็นเรื่องของ methodology ที่จะต้องให้

ที่นี้ methodology นี้ เราจะได้มาจากไหน
 ในแง่ที่เราจะให้กับคนที่เรียนระดับปริญญาโท ปริญญาเอก
 ผมเห็นว่าได้มาในสองสามทาง อันแรกได้จากกระบวนการ
 เรียนรู้ที่เน้นการคิดการวิเคราะห์มากกว่าความจำ ระบบการ
 เรียนการสอนระดับปริญญาโท ปริญญาเอก ถ้าสมมติว่ามี
 การเรียนการสอนแบบปริญญาตรีอยู่ที่นี่ ผมคิดว่าจะไม่ได้
 methodology เพราะไม่มีการวิเคราะห์ ไม่มีการวิพากษ์ไม่
 มีการตั้งคำถาม ไม่มีการจัดระบบคิดอย่างใหม่จ้อย่างเดียว
 ที่นี้ต้องถามครับว่า การเรียนการสอนในขณะนี้ ที่เราสอนนี้
 ต่างจากระดับปริญญาตรีหรือเปล่า ก่อนที่จะไปพูดถึงแผน
 ก. แผน ข. นะครับ

อันที่สองได้จากการเรียนรู้ที่ไม่เน้นความสามารถ
 ในทางเทคนิค (technical skill) เพราะไม่มี skill ที่จะ
 ให้เป็นมากนัก ในระดับปริญญาโทปริญญาเอก เราจะไม

เน้น technical skill อีกต่อไป ในหลาย ๆ สาขาวิชาเรา ได้จากกระบวนการเรียนรู้ที่เราสร้างความสามารถในการ สร้างมโนทัศน์ (conceptualization) ในสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีระบบ ผมคิดว่าเป็นปัญหามากสำหรับนักศึกษาของเราที่ผมสอนมา ทั้งที่ศิลปากร ทั้งที่การเป็นอาจารย์พิเศษที่อื่น ๆ นี่เราพบว่า คนที่เรียน course work จบนี้จะมีปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์มากเหลือเกิน เพราะว่าเขาไม่สามารถที่จะ conceptualize ถึงหัวข้อหรือประเด็นที่จะไปทำวิจัยได้ คิดสะเปะสะปะกระจายไปหมด โดยเหตุที่ระบบการศึกษาเรานี้ ให้กาฝึก กาถูก หรือวงกลมมาตลอด ที่เรียกว่า multiple choice culture พอมาถึงตรงนี้แล้ว กระบวนการศึกษาที่เราต่อ ยอดมาอีกสองสามปีน มันไม่ช่วยให้เขาได้มีความสามารถในการที่จะ conceptualize ประเด็นที่กำหนดได้ ผมจะยกตัวอย่างสักอัน เพื่อที่จะได้เข้าใจสิ่งที่ผมพูด เราได้ยื่นกันบ่อยมากกว่า ลูกมากจะยากจน ยกตัวอย่างนะ นัยก็คือว่า ความยากจนนี้อธิบายได้ด้วยจำนวนลูก คือ ถ้าลูกน้อยเมื่อไหร่ ความยากจนก็จะหายไป อย่างนี้ผมคิดว่า ใจตัว conceptualization มันแคบมากไปทางเดียว ที่จริงความยากจนมาจากเงื่อนไขปัจจัยเยอะแยะไปหมด ไม่ใช่ลูกมากอย่างเดียว การสร้าง conceptualization แบบนี้ เป็นส่วนเป็นเสี้ยวมีเยอะเหลือเกินในระบบการศึกษาของเรา เพราะฉะนั้น ตรงนี้ถ้าไม่สามารถช่วยให้นักศึกษาของเรามีความสามารถในการ conceptualization ในกรณีตัวอย่างได้ อย่างลักษณะที่เรียกว่าเป็นการสร้างมโนทัศน์แบบองค์รวม (olistic conceptualization) ผมคิดว่า เราล้มเหลวในการให้การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา

อีกประการหนึ่งผมคิดว่าคนที่เรียนจะได้ methodology จากการเรียนรู้ที่ต้องทำการวิเคราะห์ ดี

ความและการนำเสนออย่างเป็นระบบ ผมว่าท่านอาจารย์ทั้งหลายทราบดีว่าเวลาไปตรวจวิทยานิพนธ์นี้ เกือบจะเรียกว่าเราแก้ตั้งแต่ภาษาเป็นต้นไป เรื่อง organization ทั้งหมดนี้มีปัญหาหมด เพราะอันนี้ ในกระบวนการเรียนการสอน เราไม่ได้ไปให้ความสำคัญมากนัก

อีกอันหนึ่งที่ผมคิดว่า เราได้ methodology มากจากกระบวนการเรียนรู้วิธีการสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพราะนี่เองเป็นสิ่งที่แวดวงวิชาการต้องการ หรือเรียกว่าเป็น requirement ของแวดวงวิชาการ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นมหาวิทยาลัย ถ้าไม่สามารถที่จะสร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมา มันก็จะไม่ได้ methodology หลาย ๆ อย่าง ในกระบวนการสร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมาเอง มันจะเป็นหนทางทำให้คนได้ methodology หลายอย่างขึ้นมา เพราะฉะนั้น ผมคิดว่าตรงนี้นั้นเป็นหัวใจหลักสำคัญในการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ที่นี้ด้วยเหตุที่ธรรมชาติของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเป็นอย่างนี้ ผมจึงคิดว่ามันเป็น Logical conclusion ว่าถ้าไม่มันจึงจะต้องมีการทำวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ เพราะแม้ว่าการเรียนการสอนไม่ได้ทั้งหมดสี่ห้าอย่างตามที่ผมกล่าวนี้ การเรียนการสอนจะปล่อยให้ relax และทำอะไรก็ตาม ผลสุดท้ายมันจะบีบบังคับให้คนทำวิทยานิพนธ์ สร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมา ตรงนี้เอง มันจะทำให้คนได้เรียนรู้ ท้ายที่สุดอย่างเร็วที่สุด คนจะได้ methodology ไประดับหนึ่งกับการที่ program นั้นยังกำหนดให้ทำวิทยานิพนธ์อยู่ จะเป็นสายวิชาอะไรก็ตาม เป็นประวัติศาสตร์ เป็นสังคมวิทยา เป็นได้หมด ถ้าไปถามผู้ที่จบไปลองดูซิครับ course work หลังการสอบประมวลความรู้ (comprehensive) แล้วนี้ ก็กลับไปสู่ครูบาอาจารย์ทั้งหมด แต่สิ่งที่ยังเหลืออยู่ คือ สิ่งที่เราได้ ในกระบวนการอย่างใหม่ คือ การทำวิทยานิพนธ์อันนี้จะ

คิดตัวเขาไป perspective เขากว้างขึ้น เขาถูกตรวจสอบ เขาถูกท้าทาย เขาถูกตั้งคำถามกับสิ่งที่เขาทำนี่มากขึ้น เพราะฉะนั้น ถ้าเราไม่มีอันนี้ ส่วนนี้ก็จะหายไป ที่พูดนี้ไม่ใช่ว่าสาย ข. ไม่ดีนะครับ เพราะฉะนั้น เราจะต้องตัดสินใจ เพราะผมคิดว่าสิ่งที่เราทำ program บัณฑิตวิทยาลัยจะให้มหาวิทยาลัยพนธ์หรือไม่มีวิทยาลัยพนธ์ คงไม่ขึ้นอยู่กับประเด็นที่ผมว่าอย่างเดียว แต่มันยังจะขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นอีกอย่างน้อย ๔ ประเด็น

ประเด็นที่หนึ่ง ขึ้นอยู่กับว่า สภาพของสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัยนี้ มันยังต้องการไหมงานวิจัย ต้องถามว่าสังคมไทยในปัจจุบันนี้ ต้องการสร้างองค์ความรู้ใหม่ในสาขาวิชาต่าง ๆ หรือไม่ หรือมีพออยู่แล้ว คำถามต้องถามในภาพรวมให้ได้นะครับว่าถ้าสมมติเราคิดว่ามันพออยู่แล้วองค์ความรู้ (body of knowledge) ทุกวันนี้เพียงพอแล้วไปประยุกต์ใช้สำหรับผู้ปฏิบัติ เราก็คือให้ความสำคัญเรื่องการวิจัยน้อยลงได้ ในสังคมที่มีระดับของการพัฒนาค่อนข้างต่ำ การวิจัยอาจจะไม่สำคัญ แต่ของเราประเทศที่กำลังมุ่งเข้าสู่การพัฒนาในระดับแบบนี้ เราได้ฟังผู้หลักผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะเป็น ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต กิติ นายแพทย์ประเวศ วะสี กิติ อีกหลายคนพูดถึงว่าเราทำการวิจัยกันน้อยมาก แล้วอาจารย์ก็ทราบตัวงานวิจัยในเมืองไทยนี้ เกือบจะทุกสาขาที่มีอยู่ ๖๐% ถึง ๗๐% ถูกผลิตมาโดยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัย ถ้าเราไม่ให้ทำวิจัยหรือไม่ให้ความสำคัญต่อการทำวิจัย จำนวนหรือปริมาณของงานวิจัยก็ลดน้อยลง ในขณะที่สังคมในยุคนี้กำลังต้องการสร้างองค์ความรู้ใหม่ในหลายสาขาวิชา นั่นเป็นอันที่หนึ่ง

ประเด็นที่สอง ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของผู้เรียน อยากให้ดูว่าง่ายนะครับ การคัดเลือกเข้ามาเรียน ธรรมชาติ

ของคนที่รับเข้ามามันต้องฝึกครับจึงจะปล่อยได้ เราสังเกตดูใหม่ว่าระบบการเรียนการสอนแบบที่ไม่ต้อง take course เลยแบบระบบอังกฤษนี่ พอเอาไปใช้ในประเทศอินเดียผลต่างกันมาก เพราะวินัยในเรื่อง self-discipline เรื่องของการแสวงหาความรู้ มันต่างกันโดยธรรมชาติของแต่ละวัฒนธรรม ถามว่าคนไทยที่เรารับเข้ามาเรียนนี้มี self-discipline มีฉันทะในการแสวงหาความรู้ทางวิชาการขนาดไหน ถ้าไม่มีโครงสร้าง (structure) ในการที่จะทำให้เขาต้องแสวงหาสิ่งเหล่านี้ เราปล่อยเขาได้ไหม เป็นปัจจัยที่สองที่จะต้องตั้งคำถาม ของเรานี้ปล่อยเข้ามา ถ้าไม่เอาเข้ามาจะไม่มีคนเรียน อาจารย์จะไม่มีการทำ ที่ศิลปากรนี้เสนอเข้ามาเมื่อวันอังคารนี้ จะรับรอบค่า บริหารการศึกษาระยะ ๒๕ คน เามาเรียนปริญญาโท ดีว่าไม่ผ่าน นับว่าพระสยามเทวาธิราชได้ช่วยบ้านเมืองนี้ไว้

ประเด็นที่สาม มันขึ้นอยู่กับว่า พื้นฐานปริญญาตรีของเราเนี่ยมันเป็นอย่างไร มันต่างกันนะครับ ปริญญาตรีที่จบที่อังกฤษ กับปริญญาตรีที่จบที่เมืองไทยนี้ว่าเขาจะทำวิจัยต่อไปหรือไม่ นี่มันต่างกัน ของเราปริญญาตรี เรียนมาอย่างที่ผมบอกแหละครับ โอกาสที่เขาจะมาเป็นผู้บริโภคงานวิจัย (research consumer) นี่ไม่ง่ายเลย เพราะว่าเขาไม่มีประสบการณ์รู้เรื่องการวิจัยเลย ผมอยากจะเรียนอย่างนี้ครับว่า การเป็น research consumer ยากกว่าการเป็นผู้ผลิตงานวิจัย (research producer) ยากกว่าคนที่จะเป็น research methodologist เพราะคนที่จะเป็น research consumer นั้นต้องมีความสามารถวิเคราะห์ได้ว่า research แต่ละชิ้นนั้นมีข้อบกพร่องส่วนใดบ้าง ข้อสรุปเชื่อถือได้หรือไม่ คนที่จะเป็น research consumer ที่ดีนั้น ต้องสามารถบูรณาการ body of knowledge ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ให้เป็นเรื่อง

เป็นราวได้ คนที่จะเป็น research consumer ในสาขาวิชาที่เรียน หรือใน program ต้องฝึกเอา research แต่ละชิ้นมาหาเหมือนผากมากพอที่จะรู้ว่าการวิจัยแต่ละชิ้นนี้มีขอบพรมมากมาย คนที่สอนคนให้เป็น research producer ไม่ยากครับ คนนี้เก่งวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ก็สอนวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research methodology) คนนี้เก่งวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (historical research) ก็สอนวิจัยทางประวัติศาสตร์ แต่ research consumer ต้องรู้ทุกอย่างของ research methodology มิฉะนั้น จะไม่มีทางพิจารณาได้ว่าการแต่ละชิ้นซึ่งใช้ method ต่าง ๆ กันนี้เชื่อถือได้หรือไม่ ดังนั้น เป็น research consumer จึงยากกว่า research producer เพราะ research producer รู้เรื่องเดียว produce ได้แล้วทำ survey ได้ ถามทัศนคติของผู้ปกครองที่มื่อโรงเรียนสาธิต แต่ research consumer ไม่ใช่ เพราะฉะนั้น ผมคิดว่าจะต้องถามคำถามตรงนี้ว่า เด็กของเราที่รับเข้ามาเรียนนี้มี background เป็นอย่างไรด้วย

ประเด็นที่สี่ ที่ผมคิดว่าสำคัญมาก ต้องขอภัยที่ต้องพูดประเด็นนี้ บังเอิญตอนนี้ออกมาแล้ว ไม่ใช่พูดว่าคนที่อยู่ในระบบ ผมคิดว่ามันขึ้นอยู่กับวิธีสอนของครูบาอาจารย์ด้วยนะครับ และก็ประสบการณ์การสอนของอาจารย์ด้วยที่จะสอนคนในแผนพวกนี้ให้รู้จักวิธีคิดวิธีศึกษา อาจารย์เราส่วนใหญ่ต้องยอมรับนะครับ ที่ประธานมิตรอาจไม่เป็นนะครับ สงขลาไม่เป็น หัวงัวไม่เป็น แต่ที่ผมอยู่นี้มันเป็น ได้ดอกเตอร์มา แต่ไม่เคยมีประสบการณ์ที่จะให้คำแนะนำเขาเลย คนที่สอนการศึกษาผู้ใหญ่ ก็ไม่เคยทำเรื่องศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนมาก่อน คนที่สอนบริหารก็ไม่เคยเป็นผู้บริหารมาก่อน นอกจากเป็นหัวหน้าภาควิชา

เพราะฉะนั้น โอกาสที่เราจะไปให้คำแนะนำเขาในส่วนที่เขาจะออกไปหา practical solution เรื่องต่าง ๆ ในโลกของความเป็นจริงนั้น supervisor ต้องเก่งมาก แต่กระบวนการเรียนการสอนของเราทุกวันนี้ เราใช้วิธีเหมือนอย่างที่ผมเรียนมัธยม เส้นตรงเส้นหนึ่งตั้งอยู่บนเส้นตรงอีกเส้นหนึ่งสองมุมรวมกันเข้าเท่ากับสองมุมฉาก ผมท่องได้หมด ๕๖ บท แต่ว่า applied ไม่เป็น เพราะฉะนั้น สามสี่ประการที่ต้องถามหมดก่อน ที่จะถามว่ามันเหมาะสมพร้อมที่จะเปิดแผนที่ไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์หรือไม่ คือ ผมไม่ทราบหรอกครับ ที่ประธานมิตรต้องถามเอง ที่สงขลาต้องถามเอง ถ้าตอบคำถามนี้ได้ ผมคิดว่าตัดสินใจง่ายขึ้นได้เยอะว่า เราจะทำแผน ก. แผน ข. หรือไม่ ในปริญญาโทและปริญญาเอก

ผมคิดว่างานวิจัยทุกวันนี้ครับ คนหลายคนโทษว่าไม่มีทุน ที่จริงนี้ผมคิดว่ามันจริงน้อยลงเยอะแล้ว ตอนนี้ทุนรอนในการทำวิจัยมีมากขึ้นพอสมควร แต่หาคนที่จะมาสร้างโครงการวิจัยดี ๆ นี้ไม่ได้ ผมเจอกับคุณหมอวิจารณ์ที่พูดอยู่ตลอดเวลาว่า หลายคนเขาบ่นบอกว่าได้ยากเหลือเกิน ยากชิกรับ เพราะเค้าโครง (proposal) ที่เสนอไปนี่มันพื้นฐาน มันเป็น infant proposal น่าสนใจมากนะครับ นี่เขาเพิ่งส่งไปให้ผมอ่าน มีการถามคำถามว่า ทำไมที่หนองโพ ราชบุรี เลี้ยงวัวมา ๒๐ ปี จำนวนวัวมันจึงไม่เพิ่ม เป็นคำถามที่เขาอยากจะรู้ครับ เราก็ประกาศออกไป มีระดับรองศาสตราจารย์ ดอกเตอร์เสนอ proposal มา คือ จะไปวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ว่ามีการสอนการเลี้ยงวัวนมหรือเปล่า ขอทำวิจัยแค่นี้แหละครับ เพราะฉะนั้น ลองดูซิครับ ถ้าอย่างนี้ การสร้างองค์ความรู้ใหม่นี้มันยาก ผมคิดว่าถ้าจริงนี้เราไม่ช่วยกันทำ แล้วใครทำละครับ มหาวิทยาลัยครับ

แหล่งเดียวในสังคมที่ไดรวมเอานักวิชาการทุกสาขามารวม
เอาไว้ ถ้าไปดูที่ธนาคารแห่งประเทศไทย อาจจะมีนัก
เศรษฐศาสตร์ฝีมือดีไปรวมกันอยู่ เราไปดูโรงงานปูนซีเมนต์
จะมีวิศวกรดี ๆ ไปรวมตัวกันอยู่ เราไปดูโรงพยาบาล
พญาไทจะมีแพทย์ดี ๆ ไปรวมตัวกันอยู่ แต่ในมหาวิทยาลัย
ล้วยมีแพทย์ดี ๆ มาอยู่ วิศวกรดี ๆ มาอยู่สถาปนิกดี ๆ
มาอยู่ นักเศรษฐศาสตร์มาอยู่ ถ้าที่นี้ไม่ใช่แหล่งที่จะสร้าง
องค์ความรู้ที่ดี ๆ แล้ว จะไปหวังให้ที่ไหนมันสร้าง ที่นี้
มีความสามารถมากที่สุดครับ เราคัดเลือกคนที่มีความสามารถ
มากที่สุดมาไว้ในมหาวิทยาลัย และตรงนี้เป็นบทบาทหนึ่ง
ของมหาวิทยาลัยที่จะต้องทำ คือ ให้เขาสร้างองค์ความรู้ขึ้น
มาให้ได้ ไม่ใช่ตัวเองสร้างนะครับ อาจารย์เองสร้างได้น้อย
ในมหาวิทยาลัยต่างประเทศนี้ ส่วนใหญ่นักศึกษาเป็นผู้สร้าง
โดยการช่วยเหลือของครูบาอาจารย์ บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
แหล่งหลักเลยเชียว ไปดูได้ครับ ใครที่ไปต่างประเทศจะรู้ดี
ว่า สายวิทยาศาสตร์ advisee นี้จะทำวิจัยหรือเขียน
paper ลงวารสารต่างประเทศ จะมีชื่อ advisor ควบคู่อยู่
ทุกชิ้นไป เป็นวิธีเดียวที่จะสร้างงานวิจัยที่ดี แต่ถ้าสมมุติ
เราไม่ทำแผน ก. สิ่งเหล่านี้ก็ต้องหายไป อันนี้ก็ต้องถามว่า
เราพร้อมไหม ถามว่าเราอยากจะเล่นบทบาทอะไร จะ
กำหนดตัวเองอย่างไรในการเคลื่อนที่ของสังคมไทย ในอีก
๑๐ ปี ๑๕ ปีข้างหน้า อันนี้เราต้องตัดสินใจ ชุมชนของ
แต่ละมหาวิทยาลัย จะต้องตัดสินใจว่าจะเดินอย่างไร จะ
เคลื่อนที่อย่างไร ที่พูดอย่างนี้ไม่ใช่วางแผน ข. ไม่สำคัญ
ครับ แต่ผมคิดว่าต้องจัดสัดส่วนโดยองค์ประกอบที่ผมว่า
สามสี่ประการ ในบางสาขานี้ผมยกตัวอย่าง ผมเรียนที่
มหาวิทยาลัย Stanford หลายปีแล้ว อาจจะเปลี่ยนไป
แล้วก็ได้ แต่ที่สลับซับซ้อนนี้ยังไม่เปลี่ยนมากนัก ปริญญา
โท ผมจะเทียบให้เห็นสามสาขาที่ผมคุ้นเคยอยู่ ที่คุ้นเคย

เพราะมีคนไทยเรียน ใครไปเรียนศึกษาศาสตร์ปริญญาโทที่
Stanford เรียน ๓๖ หน่วยกิต ไม่มีวิทยานิพนธ์เรียกว่า
co-terminal program ค่อยอดจากระดับปริญญาตรี แต่
ถ้าใครไปเรียน communication อย่างที่อาจารย์จุฬาฯ นี่
ไปเรียนมา ๔๕ หน่วยกิต มีวิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มี
๓๖ หน่วยกิตไม่มีวิทยานิพนธ์ เพราะนี่เขาถือว่า applied
practitioner ไม่ต้องไปจัดตรงนี้ไว้ เรียน MBA ที่
Stanford ซึ่งมีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง เรียน ๑๐๘ เครดิตครับ
แต่มี case study อีกจำนวนมาก เพราะเขาเอา case
มาให้ดูเป็น problem solving oriented เอา case
จากทางร้านต่าง ๆ มาศึกษาดูว่า ถ้าเกิดปัญหาแบบนี้ เช่น
คนงานสไลด์รถ สดุดครครา จะแก้ไขปัญหายังไงเอา
มา discuss กันในห้อง จบมาได้ M.A. การศึกษา, M.A.
Communication, M.B.A. หน่วยกิตก็ไม่เท่ากัน
requirement การทำวิทยานิพนธ์ก็ไม่เหมือนกัน เพราะ
ฉะนั้น เราจะต้องคิดในลักษณะนี้ครับ ทุกวันนี้เราบังเอิญ
เป็นคนโชคดี ทบวงมหาวิทยาลัยเป็นฝ่ายกำหนด แต่
เดี๋ยวนี้เราก็เป็นอิสระขึ้นเยอะแล้ว ทบวงฯ ให้อำนาจมา
เยอะ ผมว่าบาง program เราต้องคิดให้พ้นจากกรอบเดิม
ไปให้ได้ บางสาขาอาจจะไม่ทำก็ได้ แต่สังคมศาสตร์สาขา
หลายสาขา เช่น การเรียนการสอนแบบนี้ ผมคิดว่ามันอาจ
จะจำเป็นที่จะต้องเป็น research program อยู่ ถ้าสมมุติ
ประธานมิตรคิดตรงนี้ออกมาชัดเจน ผมคิดว่าอยากจะแสดง
บทบาททางด้านการจัดทำแผน ข. ต้องคิดดูคิดหลาย
อย่าง ตั้งแต่การรับผู้เข้ามาศึกษาเลย ที่จะทำให้สาย ข. ต้อง
ชัดเจนกับคนที่เรารับเข้ามา ที่ผ่านมามีโอกาสจะไม่ค่อยดี
เท่าไร การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในเมืองไทยนี้ เพราะ
เรารับข้าราชการมาเรียนเป็นส่วนใหญ่ ข้าราชการนี้ไม่ต้อง
การอะไรมากมายหรอกครับ ขอใบนั้นซักใบไปเพื่อจะไป

ปรับตัว เพราะฉะนั้น อย่าไปผลักดันให้ทำอะไรจริงจังเลย ไม่สมควร อาจารย์คนไหนเอาจริงเอาจัง เขาก็ไม่มาหาให้ คุมวิทยานิพนธ์ ก็จะเดินทางไปหาอาจารย์ประเภทนี้ก็ เมาส์ให้คุม ก็จะต้องจ่ายเหนื่อย มันก็เลยเป็นปัญหาแต่ต้น ตั้งแต่รับคนเข้ามาเรียน ต้องคิดชัดเจนเราจะแบ่งสัดส่วน กันอย่างไร คนที่คิดว่าออกไปเขาออกไป เขาจะต้องเป็นผู้ ปฏิบัติ (practitioner) แน่นอนนี้ เราต้องจัด program ให้เหมาะกับที่เขาจะออกไป แต่ไม่ใช่เรียนหลักสูตรที่ เหมือนกันเป๊ียบ เรียนวิจัย เรียน research methodology เล็ก ๆ น้อย ๆ มันไม่ได้เรื่องหรือครั้นมันต้องจัด ให้สอดคล้อง ตามความจำเป็นของเขาที่จะออกไปทำงาน ถ้าเขามาจากหน่วยงานที่จะคิดไปแก้ปัญหามากมาย เขาจะเป็น research consumer เอาองค์ความรู้ที่มีไปแก้ปัญหา ให้ได้ เพราะฉะนั้น ก่อนที่เขาจะออกไปฝึกงานสาย ข. สมมุติจะครับ เขาจะต้อง review องค์ความรู้ existing body of knowledge มาให้กรรมการดูว่า รูรอบพอที่จะ เอาตัวความรู้ไปใช้ ไม่ใช่อยู่ ๆ จะออก เหมือนฝึกงาน ปริญญาตรี ตรงนี้ครับครูอาจารย์ต้องเก่งมาก เขา review ให้ดูนี้ เท่าที่ผมสังเกตดูไปคุมวิทยานิพนธ์อยู่หลายที่นี้ อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่มีเวลาจะอ่านแม้แต่ poprosal ของ นักศึกษาด้วยซ้ำไป นอกจากแก้คำผิดหรือภาษาอังกฤษ ตัวสองตัว สาย ข. นี้อย่างนี้กว่าจะชนะครับ สาย ข. นี้นะ ครับ มัน require เวลาของอาจารย์มากกว่าสาย ก. อีก ถ้าจะเอาให้ดีขึ้น นอกจากคิดว่าไม่ต้องทำก็เลยง่าย ยาก กว่าถ้าจะทำให้ดี ต้อง review ดูว่า ถ้าจะไปทำเรื่องนี้ body of knowledge ขณะนี้เป็นอย่างไร ถ้าไม่พอนี้ ก็ ต้องมีงานที่จะไปทำ ต้องเลือกคนในกลุ่มนั้น เธอต้องไปทำ เรื่องอะไรก็แล้วแต่ แต่ไม่ใช่ไปปล่อยเวลาไปฝึกงานก็ไป เลือกที่ไปมาสะดวก อยู่ใกล้บ้านจะไปรับลูกได้ เป็นต้น

มันกลายเป็นเรื่องของการปฏิบัติที่อยู่นอกเหนือของการ training ของกระบวนการศึกษา กระบวนการเรียนรู้ ผม ว่าไอนี้ไม่ได้ เพราะฉะนั้น การคัดเลือกคนเข้ามาเรียนนี้ผม ว่าต้องพิถีพิถัน ซึ่งมันก็จะขึ้นอยู่กับว่าเราเข้าใจคำว่า พิถีพิถันขนาดไหน แต่ถ้านั่นนะครับ ผมยกตัวอย่างก็ได้ อย่าง มศว. นี้ผมสังเกตดู ผมไปสอนอยู่ มศว. นี้ให้ อาจารย์บางท่านลาไปศึกษาต่อปริญญาเอก และก็ให้สาย ข. ลาศึกษาต่อปริญญาเอก และเขาอยู่ program เดียว กันเลย ผมว่ามันผิดตั้งแต่ต้นแล้ว คนที่ไปจากสาย ข. เขาควรจะเป็น shopper shooter ในหน่วยงานของเขา คนคนนี้จะควรอยู่แผน ข. ต้องจัดโปรแกรมให้เหมาะกับ เขา ให้เขาเข้ามาแก้ปัญหา เช่น ที่บัณฑิตวิทยาลัยกำลังมี ปัญหาอยู่ คนที่ไปจากบัณฑิตวิทยาลัยไปเรียนปริญญาเอก มา มันจะต้องมีโปรแกรมแบบนี้มารองรับ แต่พอให้เขาไป ทำวิทยานิพนธ์เขาก็ไม่ถนัด สองสามปีทำก็ไม่จบ เทียว เวียนว้ายตายเกิดอยู่นี้ แล้วก็ไม่ใช่ไหน พอเกิดจบขึ้นมาก็ จะขอโอนไปเป็นอาจารย์ต่อไป แล้วก็ไม่ได้ด้วยเพราะตัว เองไม่พร้อม คนที่เป็นอาจารย์นี้ ผมคิดว่ามีทางเลือกครับ จะต้องทำแผน ก. แน่นอน คนที่มาอยู่ในแวดวงวิชาการ มาอยู่สถาบันวิจัย มาเป็นอาจารย์สอนนี้ จะต้องเป็น re- search producer แน่นอน นี้ก็คือ การกิจหลักอันหนึ่ง ของเราในฐานะเป็นอาจารย์ เป็นคนสร้างองค์ความรู้ใหม่ อันนี้ผมว่าต้องชัดเจนครับ เท่าที่ผมคิดว่าบางที่เรามาเลย เตรียมรับแบบนี้ เราเขียนโคด ๆ ไว้เลยว่ามี แผน ก. แผน ข. แล้วก็รับใครเข้ามาสะเปะสะปะเต็มไปหมด ไม่รู้ จักแยกแยะตั้งแต่ต้นไว้เลย ผมว่ากระบวนการตั้งต้นนี้ ต้องคิดมาให้ชัดเจนนะครับ ความหลากหลาย (diversity) ผมคิดว่าต้องมี ไม่ใช่เอาทุกคนมายัดเข้าไประหว่างแผน ข. รวมกัน ๒๐ คน มันไม่ work ครับ หรือยัดไปอยู่

แผน ก. ๒๐ คน ต้องดูจาก background ที่เขามาจากความต้องการที่เขา มา แล้วจัดตารางสอนค่อนข้างจะเป็น individualized พอสมควรที่จะทำกัน แล้วการเรียนการสอนต้องพูดกับอาจารย์ที่สอน ที่รับผิดชอบคนที่สอน แผน ข. แผน ก. มันไม่เหมือนกันที่จัดวางคนไว้ แต่ถ้าจะจัดคนให้เหมาะสมที่เท่านี้ ผู้บริหารคงถูกค่าและ ลองบอกว่า อาจารย์ไม่ควรจะคุมวิทยานิพนธ์ เท่านั้นแหละ หาวาฉันจบดอกเตอร์ เป็น ผศ. ไม่มีสิทธิคุม หลายคนไม่มีสิทธิคุม ครอบงำโทฯ ถึงเป็น ผศ. รศ. อะไรก็แล้วแต่ ไม่มีสิทธิคุมวิทยานิพนธ์หรอกครับ ถ้าไม่มีความรู้ ยิ่งคุมยิ่งทำให้นักศึกษาปวดหัว คือ เป็นประเภทชักเรื่อให้เสีย มีเยอะครับ แก้อุตลุเลย เพราะฉะนั้น ผมคิดว่าตรงนี้ต้องชัดเจนครับ ถ้าจะเลือกต้องคิดให้ชัด ไม่ใช่จะทำก็ทำ ที่อื่นเขามีแผน ข. ก็มักจะทำบ้าง ไม่ใช่อย่างนั้นนะครับ ผมคิดว่าตรงนี้ต้องเตรียมคนที่รับผิดชอบแผน ข. ต้องเตรียม preparation phase สำหรับครูบาอาจารย์ที่จะไปทำแผน ข. ต้องเตรียมพอสมควร ไม่ใช่ก็จะเปิดแผน ข. ภาคการศึกษาหน้าเปิด คือ ไซ้คนเดิม ประสบการณ์เดิม และคิดแบบเดิม ผมว่า พังแน่นอน (bound to failed) ๑๐๐% ถ้าไม่ตายเสียก่อน ปีหน้ามาเจอกันใหม่ นี่ประมาณไว้ก่อนให้อาจารย์ไตร่

อีกประการหนึ่ง ผมคิดว่าเรื่องของ supervision นะครับ จำเป็นมาก ผมว่าจะต้อง เข้มขัน (intensive) ทุกวันที่เราควบคุมวิทยานิพนธ์ เรามักจะอ้างเรื่อง academic freedom เราอ้างเรื่องของอิสรภาพ เราอ้างเรื่องของการรวมศูนย์อำนาจ (decentralization) แต่คำว่า decentralization กับอิสรภาพ กับความไม่รับผิดชอบ แล่นแบ่งมันบางมาก ส่วนใหญ่อ้าง แต่ไม่เอาใจใส่ต่างหาก ผมว่าเส้นบางเหลือเกินตรงนี้ กระจายอำนาจแล้ว คือ

หมายความว่าฉันไม่ยุ่งละ ไม่ใช่ นะครับ การกระจายอำนาจ หมายถึงว่าต้องรับผิดชอบอยู่ ยิ่งผู้ปฏิบัติ (practitioner) ผมคิดว่าจะต้องดูแล ว่าเขาเอาความรู้ไปใช้จริงหรือไม่ เพราะตอนนั้น มันจับปล้น (immediate) มันไม่เหมือนตัวสร้างองค์ความรู้ ซึ่งเรามาคุได้ เขาทำมาแล้วมาเสนอเรา แต่ตัวนี้ เมื่อเขา review องค์ความรู้เรื่องการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ลงมือปฏิบัติแล้วองค์ความรู้ไปใช้จริงหรือไม่ หรือยังใช้วิธี conventional คือ มี method เหมือนเดิม คิดเหมือนเดิม ตอน review ทำดีเชียว กรรมการดูแว่หมด ว่าเขาทำ ทำเหมือนก่อนมาเรียนปริญญาโทและส่วนใหญ่เป็นอย่างนี้เสียด้วย ผมชอบพูดเสมอ เมื่อไปสอนนักศึกษา คุณเดินเป็นอยู่แล้วตอนเรียนมากระโดดข้ามรั้ว มาแข่งเดินอีก มาเรียน methodology แปลก ๆ แต่ตอนทำวิทยานิพนธ์ ทำอะไรครับ ทำ survey ทัศนคติผู้ปกครองต่อโรงเรียนสาธิตอะไรอย่างนี้ ซึ่งการโรงก็ทำได้ แต่ยังทำแบบนั้นเหมือนเดิม เพราะฉะนั้น ผมว่า supervision นะครับ ของแผน ข. จึงต้องเข้มข้น (intensive) และอาจารย์ต้องเป็นคนที่รู้เรื่องที่เขาไปฝึกกัน หลายคนสอนการนิเทศ ในชีวิตไม่เคยนิเทศเลย นอกจากดูตำราที่เรียนมา supervision มีปัญหานะครับ อันนี้ก็อยากจะเรียนไว้ก่อน ไม่อยากจะบอกว่า แผน ข. ดีหรือไม่ดี และการย่อยผลงานที่ผมว่า อาจารย์จะต้องทันนะครับ บางคนไม่ทันเลย ไม่เคยติดตามงานเลย ไม่เคยอ่าน journal เพราะฉะนั้น การที่จะเรียกร้องให้นักศึกษา review งาน แสดงว่าตัวเองจะต้องเป็นผู้ที่รู้เรื่อง movement เรื่อง body of knowledge ในสายของเขาเองนี่มากพอ เพราะฉะนั้น การเลือกคนที่จะเป็นกรรมการพิจารณางาน review ของนักศึกษาแผน ข. นี่จะต้องเลือกกรรมการอย่างพิถีพิถัน ไม่ใช่บอกว่า เธอไม่ได้คุมวิทยานิพนธ์ เธอมี

เวลาเยอะ ช่วยมาเป็นกรรมการให้หน่อย ส่วนใหญ่มักจะแบ่งนะครับ จำนวน ๕ คนแล้ว เธอไม่ได้คุมเธออย่าง ๗ ขายทับเปอร์แวนอยู่มากช่วยคุมให้คนหนึ่ง อย่างนี้ผมว่าไม่ work หรือครับ it's bound to fail ส่วนใหญ่จะเป็นอย่างนั้นเสียด้วย มัน unfortunate นี่ ผมก็ไม่วินะครับที่ประธานมิตรเปิดสาขาอะไร ผมว่าต้องมาเลือกคณะครับแต่ละสาขา ว่าเป็นศึกษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ก็มีหลาย nature หรือสังคมศาสตร์ พยาบาล หรือมนุษยศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์ อะไรก็แล้วแต่ ผมคิดว่าอันนี้จะต้องมาตัดสินใจอีกที แต่ว่าการ review งานทั้งหมด ต้องไปทั้งส่วนลึกและส่วนกว้าง อยากระยะไหนเลยนะครับ วิทยานิพนธ์ทุกวันนี้มันไม่ได้ review หรือ มันลอกกันมาส่วนใหญ่ บางที่อ้างมานี้ ไปตามหาหนังสือ original ไม่เจอด้วยซ้ำ เพราะว่าคนที่เขียนไว้เดิมมันลอกผิด คนนี้ก็ไปเอามาอีก สังเกตคณะครับ คนที่ทำวิทยานิพนธ์นี้อ้างมาไปลอกที่จุฬา มา จุฬาก็ไปลอกประธานมิตร ประธานมิตรไปลอกศิลปากร ลอกกันไปลอกกันมาวนไปวนมามากที่สุดเดิม ไออันนี้ของกฐินหัว แล้วก็ไม่ใช่ไหน เรื่องของแผน ข. ผมคิดว่ามันจะต้องปรับนะครับ แต่ว่าแผน ก. นี้ ถึงมีข้อบกพร่องอย่างที่ผมพูดมานี้ ผมว่าโดยโครงสร้างมันบังคับให้คนที่เรียนผ่าน process ขึ้นไป อย่างน้อยผมคิดว่า ผมมีตรงนี้อยู่แต่แผน ข. นี่มันบังคับ คือ ถ้าทำไม่ดีโดย structure ผมคิดว่าเราจะขาดกรรมการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทีเดียว ถ้าเราไม่ระมัดระวัง ไม่รู้ว่าผมพูดแล้วทำให้อาจารย์โกรธขึ้นมาบ้างหรือเปล่า เพราะผมมีความเห็นอย่างนี้ คงไม่บอกว่าแผน ก. แผน ข. ดีหรือหรือ เพราะ requirement มันต่างกัน ผมคิดว่ามหาวิทยาลัยจะต้องกำหนดบทบาทให้ชัดเจน ผมว่า นี่คือยุคของการเปลี่ยนแปลงวงวิชาการในประวัติศาสตร์ไทย ถ้าจะเทียบกันตั้งแต่

สมัยพระพุทธเจ้าหลวง จนกระทั่งสมัยของจอมพลสฤษดิ์ ผมว่าจุดนี้เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของสังคมไทย และผมว่ามหาวิทยาลัยต้องคิดถึงบทบาทของตัวเองมากขึ้น ในสังคมที่ผมคิดว่ามันเปลี่ยนเยอะตอนนี้ มันถูกทำให้อิสระ (liberalized) ขึ้นมาเยอะเลย ธุรกิจขึ้นมา take command สื่อสารมวลชนนี่อยู่เหนือมือหมด ขณะนี้สื่อสารมวลชนตอนนี้ถ้าไม่ระมัดระวังให้ต้นละครับ สิ่งปรากฏในหนังสือพิมพ์นี่จะเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ คนรุ่นหลังจะมาวิเคราะห์ แต่ว่าสิ่งที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์นี้ส่วนใหญ่โกหกคอแหลกทั้งนั้น เหมือนในอเมริกาเดี๋ยวนี้ สิ่งทีล่งพิมพ์ใน Washington Post หรือ Time คำพูดทั้งหลายที่ล่งตีพิมพ์เราเก็บข้อมูลไว้ ไม่เคยทดสอบเลยว่ามันจริงหรือไม่จริง

มหาวิทยาลัยนี่จะเป็นแผน ก. หรือแผน ข. ก็ตาม ประเด็นเหล่านี้ ต้องถกเถียงกันอย่างกว้างขวาง (take into consideration) มิฉะนั้น เราก็มาสักแต่เถียงกันว่าแผน ก. ดี หรือแผน ข. ดี ลืมประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณา คนที่เชียร์แผน ข. ก็ลืมนึกเอาแผน ข. คนที่เชียร์แผน ก. ก็เอเอาแผน ก. เลยต้องมานั่งทะเลาะกันที่ตรงประเด็นนี้ ที่จริงประเด็นสำคัญมันอยู่ที่ประเด็น (issue) ที่ผมพยายามที่จะหยิบยกขึ้นมา เพื่อให้อาจารย์ได้อภิปรายกัน ไม่ใช่ว่าอะไรดีหรือไม่ดี มันไม่ดีโดยดล ๗ ไม่มีอะไรดีโดยปราศจากเงื่อนไข น้ำไม่ได้เดือดที่ ๑๐๐ องศา โดยปราศจาก condition นี่ก็เหมือนกัน ผมคิดว่ามันน่าจะมาเถียงกันว่า แผน ก. หรือแผน ข. ดี คงต้องถามว่า under what condition แผน ก. จะเหมาะ under what condition แผน ข. จะเหมาะ ผมอยาก

สถานภาพการวิจัยด้านสังคม-พฤติกรรมศาสตร์ กับการนำผลวิจัยไปใช้

*
ดร. จรจา สุวรรณทัต

โดยเนื้อหาสาระสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มีความเหลื่อมล้ำกันมากและต่างก็มีปลายสังกัดกว้างมากที่เอื้อต่อการรวมสาขาวิชาการต่าง ๆ ซึ่งสามารถช่วยอธิบายให้เกิดความเข้าใจเรื่องพฤติกรรมมนุษย์ภายในบริบทของสังคม-วัฒนธรรมต่าง ๆ ได้ อีกทั้งในกระบวนการศึกษาค้นคว้าที่ใช้วิธีการหลักทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเริ่มด้วยการตั้งปัญหาการวิจัยและข้อสมมติฐาน การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรต่าง ๆ ที่นำมาศึกษา มีรูปแบบการวิจัยที่เหมาะสมกับปัญหาวิจัยที่ต้องการศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ ใ้การ

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติหรือวิธีการทางคุณภาพที่เหมาะสมและแปลสรุปความผลที่ได้รับอย่างเที่ยงตรง ดังนั้นอาจเรียกรวมสาขาวิชาการทั้งสองว่า สังคม-พฤติกรรมศาสตร์

ภายใต้กรอบของความหมายข้างต้น การวิจัยด้านสังคม-พฤติกรรมศาสตร์ในต่างประเทศได้มีการพัฒนามานานร่วมกว่าศตวรรษแล้ว แต่ที่เริ่มอย่างเป็นทางการเป็นกิจจะลักษณะก็คือเริ่มจากโปรแกรมการศึกษาค้นคว้าในแนวสังคม-พฤติกรรมศาสตร์ เพื่ออธิบายพฤติกรรมของคนและมนุษย์สัมพันธ์ในสังคม (Individual Behaviour &

* ศาสตราจารย์กิตติเมธี สาขาพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช : Ed.D. (Colorado State College) U.S.A.

Human Relation ใน Behavioural Science Program) มาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๐ หรือ พ.ศ. ๒๔๙๓ โปรแกรมดังกล่าวได้รับการสนับสนุนด้านการเงินเป็นจำนวนหลายล้านดอลลาร์ในขณะนั้นจากมูลนิธิฟอร์ด และต่อมาก็ได้มีการวิจัยด้วยแนวของสังคม-พฤติกรรมศาสตร์กันอย่างแพร่หลาย (The Behavioural and Social Science Survey Committee 1969)

เนื่องจากวิธีการศึกษาค้นคว้าในสาขาสังคม-พฤติกรรมศาสตร์ใช้วิธีการวิทยาศาสตร์เช่นเดียวกับการวิจัยของศาสตร์สำคัญอื่น ๆ และมีผลผลิตจากการวิจัยทางสาขาดังกล่าวมากมาย ในรอบครึ่งศตวรรษที่ผ่านมาการวิจัยโดยส่วนรวมได้รับการยอมรับว่ามีความเที่ยงตรงและเชื่อมั่นได้ จึงทำให้สาขาวิชาสังคม-พฤติกรรมศาสตร์เป็นสาขาวิชาที่ถือได้ว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง คือเป็นวิชาการที่ต้องอาศัยความรู้และทักษะในระดับสูง ในระยะต่อมาได้มีการพัฒนาอย่างอื่นเกิดขึ้นอีก กล่าวคือได้เกิดความสนใจในกลุ่มนักวิจัยสังคม-พฤติกรรมศาสตร์ที่ต้องการศึกษาเรื่องที่เน้นเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งของสาขาวิชามากขึ้น นั่นก็คือ ได้มีการมองลึกในปัญหาการวิจัยและศึกษาวิจัยในลักษณะที่ดั้งเดิมนั้นเฉพาะมากขึ้น นอกจากนั้นก็เกิดการศึกษาค้นคว้าที่มองปัญหาการวิจัยในหลายมิติ ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องดำเนินงานเป็นกลุ่ม เป็นคณะ และเป็นองค์กรหรือสถาบันมากกว่าที่จะกระทำโดยนักวิจัยแต่เพียงผู้เดียวโดยลำพัง งานวิจัยทางสังคม-พฤติกรรมศาสตร์ในระยะหลังได้มีการเชิญผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ มาร่วมในการศึกษาค้นคว้ามากขึ้น นับว่าการวิจัยทางสังคม-พฤติกรรม

ศาสตร์ได้มีการพัฒนาก้าวหน้าไปโดยลำดับทั้งทางด้านเนื้อหาสาระและวิธีการดำเนินการ ได้รับการยอมรับจากกลุ่มนักวิชาการ นักวิชาชีพและสาธารณชนทั่วไป ยังให้งานวิจัยทางสังคม-พฤติกรรมศาสตร์ได้รับการนำไปใช้ในวงการต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก อาทิเช่น ในวงการแพทย์ สาธารณสุขและสังคมสงเคราะห์ การศึกษา นิติศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ โดยเฉพาะหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ มีการตระหนักความสำคัญของการวิจัยทางด้านสังคม-พฤติกรรมศาสตร์ ในแง่ของการช่วยหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมมนุษย์และสังคมแวดล้อมที่มนุษย์เกี่ยวข้องด้วย โดยเฉพาะได้มีความสนใจจากบุคคลในวงการต่าง ๆ ที่ใคร่รู้ใคร่ทราบเพื่อเพิ่มความเข้าใจให้แก่ตนเองมากขึ้นในเรื่องเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์และสังคมที่มนุษย์เกี่ยวข้องอยู่ เพื่อที่จะได้นำผลไปใช้เพื่อการแก้ไขและป้องกันปัญหาและพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์และสังคมให้ดีขึ้นคุณภาพขึ้น กล่าวได้ว่าสถานภาพการวิจัยทางสังคม-พฤติกรรมศาสตร์ในสายตาของประชาคมทางวิชาการและสาธารณชนทั่วไปของประเทศในซีกโลกตะวันตกและสหรัฐอเมริกาอยู่ในระดับสูงมาก เพราะได้รับการยอมรับความเชื่อถือได้ในผลงานวิจัยของสาขาวิชานี้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวาง ขณะปัจจุบันมีมูลนิธิและองค์กรต่าง ๆ มากมายในระดับประเทศและระหว่างประเทศทั้งภาครัฐและเอกชนได้ให้การสนับสนุนการวิจัยค้นคว้าด้านสังคม-พฤติกรรมศาสตร์อย่างกว้างขวางและจริงจัง โดยเล็งเห็นคุณค่าของผลงานวิจัยที่จะเกิดขึ้นเพื่อสามารถนำไปปรับปรุงคุณภาพของคนและ

สังคม

สำหรับประเทศไทยนั้น จะเห็นได้ว่าการพัฒนา งานวิจัยในสาขาวิชาการต่าง ๆ ที่รวมอยู่ในสังคม- พหุวัฒนธรรมศาสตร์ยังมีความแตกต่างกันอยู่มาก บางวิชาได้ ก้าวหน้าไปมาก เช่น จิตวิทยาสังคม การบริหารการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การวัดผลการศึกษา ขณะที่บางวิชา เช่น ปฐมวัยศึกษาและการศึกษาพิเศษอาจยังเพิงอยู่ใน ระยะที่เกิดการตื่นตัว และอยู่ในขั้นต้นของกระบวนการค้นคว้าวิจัย จึงคงต้องการเวลาอีกระยะหนึ่งในการพัฒนางานต่อไป โดยเฉพาะในส่วนที่จะต้องมีการพัฒนาวิธีการวิจัยที่เหมาะสมต่อการศึกษาปัญหาในปัจจุบันและการสร้างนักวิจัยที่มีคุณภาพในสาขาวิชาดังกล่าวให้มีเพิ่มมากขึ้น

อนึ่ง เนื่องจากการวิจัยทางด้านสังคม-พหุวัฒนธรรมศาสตร์ส่วนใหญ่กระทำโดยหน่วยงานวิจัยหรือบุคคลในมหาวิทยาลัย และสถาบันวิจัยเฉพาะทาง ซึ่งมีประวัติความเป็นมา ประสิทธิภาพการทำงานและวัตถุประสงค์แตกต่างกันออกไปในแต่ละที่แต่ละแห่ง ทำให้มีการเริ่มต้นและการพัฒนาในด้านการวิจัยทางสาขาวิชานี้ไม่เหมือนกัน อีกทั้งยังมีปัจจัยสำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานวิจัยค้นคว้าเข้ามาเป็นตัวเกื้อหนุนหรือตัวอุปสรรคต่อการพัฒนางานอีกด้วย ตัวอย่างปัจจัยสำคัญได้แก่ ปัจจัยการให้การสนับสนุนด้านการวิจัยของผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัย ทรัพยากรบุคคล และคุณภาพบุคคลผู้วิจัย ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ที่เอื้อต่อการวิจัยและบรรยากาศโดยรวมที่ส่งผลต่อความกระตือรือร้นและความรับผิดชอบในการทำงานวิจัย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ยัง ให้เกิดความก้าวหน้าในการวิจัยที่เหลื่อม

ล้ำกันได้มาก เมื่อเกิดข้อแตกต่างดังกล่าว การยอมรับผลวิจัยด้านสังคม-พหุวัฒนธรรมศาสตร์จากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อการนำไปใช้จึงอาจยังมีจำกัด แม้ว่าโดยส่วนรวมแล้วในรอบช่วงเวลาเกือบห้าสิบปีนับตั้งแต่ที่เริ่มมีการสอนวิชาสังคมศาสตร์ ระดับปริญญาตรี ที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. ๒๔๙๑ และมีการวิจัยด้านนี้ติดตามมา และในระยะเวลาระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๐ จนถึงปัจจุบัน การศึกษาในระดับอุดมศึกษาของรัฐได้เปิดการสอนวิชาสังคม-พหุวัฒนธรรมศาสตร์ ทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก ขึ้นที่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ทำให้กล่าวได้ว่างานวิจัยค้นคว้าทางสังคม-พหุวัฒนธรรมศาสตร์ ได้มีความก้าวหน้าโดยลำดับทั้งในด้านเนื้อหาสาระและวิทยวิธี และการสื่อสารความต่อสาธารณะ ทำให้เกิดการยอมรับจากแวดวงวิชาการและสาธารณชนมากขึ้น ที่สำคัญคือ ได้รับการยอมรับใน ความสำคัญของผลการค้นคว้าในสาขาวิชานี้จากรัฐบาลและองค์กรที่รับผิดชอบในการวางนโยบายระดับประเทศ ทำให้สถานภาพการวิจัยทางสังคม-พหุวัฒนธรรมศาสตร์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระ วิธีการและคุณค่าในการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบุคคลในสังคม ได้รับการประเมินว่าอยู่ในระดับสูง อย่างไรก็ตามนักวิจัยทางสังคม-พหุวัฒนธรรมศาสตร์โดยส่วนรวมยังคงต้องใช้ความพยายามต่อไปที่จะร่วมกันทำงานเป็นกลุ่มหรือคณะ และใช้ประโยชน์จากผู้รู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาก

ขึ้นเพื่อสามารถศึกษาหาความรู้ได้อย่างลึกซึ้งและครอบคลุมในเรื่องพฤติกรรมของบุคคลภายใต้บริบทของสังคม-วัฒนธรรมไทยได้อย่างเหมาะสมชัดเจน

ตัวอย่างหน่วยงานต่อไปนี้ เป็นหน่วยงานภายใต้มหาวิทยาลัยที่ทำงานวิจัยด้านสังคม-พฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งได้ทำงานอย่างสืบเนื่องมาโดยตลอด จนได้รับการยอมรับทางด้านสถานภาพและการนำผลวิจัยไปใช้ในระดับต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สถาบันสำคัญแห่งนี้มีจุดเริ่มต้นจากการเป็นสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก ในปี พ.ศ. ๒๔๘๘ จัดตั้งขึ้นด้วยหลักการและเหตุผลสำคัญที่ว่า การที่ประเทศต่าง ๆ จัดการศึกษาโดยอาศัยแบบอย่างจากประเทศอื่นที่มีสังคมวัฒนธรรมแตกต่างจากคนนั้น เป็นเหตุให้ต้องประสบความล้มเหลว เพราะไม่เข้าใจว่าการศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับสิ่งแวดล้อมเชิงสังคมและวัฒนธรรมตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มชนในสังคมนั้น ๆ การนำทฤษฎีและหลักการ วิธีการที่พัฒนาและใช้ได้ในสังคมหนึ่งไปใช้ในอีกสังคมหนึ่งจึงเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม วิธีที่ดีที่สุดก็คือต้องใช้ข้อมูลที่ได้จากรากฐานของสังคมนั้นเองเป็นหลัก โดยเฉพาะในเรื่องการจัดการศึกษา สิ่งสำคัญที่สุดก็คือผู้จัดจะต้องทราบเรื่องความต้องการและการพัฒนาของเด็ก ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละแห่งแต่ละที่ เนื่องจากวิธีการอบรมเลี้ยงดูภายในครอบครัวและสังคมมีความแตกต่างกันไป ดังนั้นในการปรับปรุงการศึกษาในสังคมใดให้ดีขึ้นก็ต้องเริ่มด้วยการศึกษาค้นคว้า

ให้ทราบเกี่ยวกับความต้องการและการพัฒนาของเด็กเป็นแนวทางสำคัญในการศึกษาทดลอง ด้วยเหตุผลสำคัญดังกล่าวนี้ สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็กจึงถือกำเนิดขึ้นด้วยความร่วมมือระหว่างองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติร่วมกับรัฐบาลไทย

สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๘๘-๒๕๑๖ มีวัตถุประสงค์สำคัญที่จะทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องพัฒนาการเด็ก ผูกอบรมเจ้าหน้าที่การศึกษาทั้งในประเทศและนอกประเทศในแถบเอเชียให้เกิดความรู้ด้านการพัฒนาการเด็กและให้มีทักษะทางการวิจัย ตลอดจนให้บริการทางจิตวิทยาและการแนะแนวแก่โรงเรียนด้วย ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ เมื่อวิทยาลัยวิชาการศึกษาซึ่งสถาบันระหว่างชาติสำหรับการศึกษาค้นคว้าเรื่องเด็กเกี่ยวข้องอยู่เพราะต่างก็ขึ้นอยู่กับกรมการฝึกหัดครูกระทรวงศึกษาธิการ ได้เปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็กก็ได้มีการปรับเปลี่ยนสถานภาพไปด้วยเพื่อให้รับกับบทบาทหน้าที่ซึ่งขยายมากกว่าเดิม คือ ได้เปลี่ยนชื่อเป็นสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์มีฐานะเทียบเท่าคณะหนึ่งในมหาวิทยาลัย งานและหน้าที่สำคัญยังคงอยู่ที่การวิจัยที่ยังคงเน้นวิชาจิตวิทยาเป็นหลัก แต่ได้ขยายการศึกษาค้นคว้าในสาขาวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องลักษณะการวิจัยได้ให้ความสำคัญต่อการวิจัยที่ต้องใช้สหวิทยาการมากขึ้น กล่าวคือ นอกเหนือจากศึกษาเรื่องพัฒนาการเด็กซึ่งเป็นจุดเน้นแต่เดิมก็ได้มีการขยายการค้นคว้าไปยังบุคคลวัยอื่น ๆ โดยใช้ความรู้และทฤษฎีจากสาขาวิชาจิตวิทยาสังคมวิทยา

มานุษยวิทยา การศึกษา และสังคมศาสตร์สาขาอื่น ๆ อีก เช่น เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ซึ่งทุกสาขาที่กล่าวมาแล้วเป็นแนวทางการวิจัยทางสังคม-พฤติกรรมศาสตร์ ประเด็นปัญหาการวิจัยขยายวงกว้างออกไปจากเรื่องที่เป็นปัญหาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กมาเป็นประเด็นปัญหาที่จะช่วยให้สามารถเข้าใจอธิบายและทำนายพฤติกรรมของบุคคลและสังคมแวดล้อมได้มากขึ้น จุดมุ่งหมายสำคัญในปัจจุบัน ของสถาบันแห่งนี้จึงเป็นไปเพื่อผลในการเข้าใจพฤติกรรมบุคคลและพัฒนาบุคคลและสังคม ตัวอย่างหัวข้อการวิจัยที่สำคัญต่าง ๆ ก็ได้แก่ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูกับพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชน จริยธรรมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้ สุขภาพจิต ทักษะคิด ศาสนาและการถ่ายทอดทางศาสนา การถ่ายทอดทางการเมืองและค่านิยมความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าเหล่านี้ได้ถูกถ่ายทอดแก่นิสิตนักศึกษาในโครงการบัณฑิตศึกษา ซึ่งได้แก่หลักสูตรการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ทั้งในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ตลอดจนได้รับการเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ แก่หน่วยงานและบุคคลที่รับผิดชอบต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนและครอบครัว

ในด้านสถานภาพของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ จะพบว่ามีที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในคุณภาพของผลงานวิจัยที่กระทำอย่างต่อเนื่องโดยตลอด และมีการนำผลการวิจัยไปใช้ในระดับต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอเริ่มตั้งแต่ระดับของผู้ปฏิบัติ เช่น พ่อแม่ และครูอาจารย์ที่ได้นำความรู้ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าไปประยุกต์ใช้ใน

การอบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กและเยาวชนไปจนกระทั่งถึงผู้บริหารผู้วางนโยบายระดับสูง คือระดับประเทศในการกำหนดกรอบนโยบายการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย เนื่องจากสถาบันแห่งนี้ได้มีการสะสมงานวิจัยทางจิต-พฤติกรรมศาสตร์มากมาอย่างเพียงพอและเป็นระบบ จึงทำให้ผู้ใช้ที่เป็นฝ่ายบริหารบ้านเมืองเกิดความมั่นใจต่อการใช้ผลการศึกษาค้นคว้าเหล่านั้นเพื่อการวางแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ตลอดจนครอบครัวต่อไปในระยะยาว

สถาบันวิจัยเฉพาะทางอีกแห่งหนึ่งที่ได้มีการสะสมรวบรวมข้อมูลการวิจัยทางสังคม-พฤติกรรมศาสตร์ไว้อย่างเป็นระบบ สมควรที่จะได้รับการกล่าวถึงก็คือสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔ การจัดตั้งสถาบันแห่งนี้เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่ประเทศกำลังประสบกับปัญหาวิกฤติทางประชากรอันมีผลกระทบต่อสภาวะสุขภาพอนามัยของประชาชน และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ กิจกรรมหลักของสถาบันแห่งนี้ก็คือ งานการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงประชากร ตลอดจนเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของประชาชน การวางแผนครอบครัว และรูปแบบแนวทางต่าง ๆ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรและสังคมไทย โดยครอบคลุมเนื้อหาสำคัญ ๕ เรื่องใหญ่ด้วยกันซึ่งได้แก่

๑. ความสัมพันธ์ทางเพศและโรคเอดส์
๒. การเปลี่ยนแปลงประชากรและครอบครัว
๓. ประชากรและสุขภาพอนามัย
๔. การย้ายถิ่นและการขยายเมือง

๕. ประชากรและสิ่งแวดล้อม

นอกจากสถาบันจะดำเนินการวิจัยเองแล้ว ยังมุ่งส่งเสริม สนับสนุนให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยในการทำวิจัยทางด้านประชากรและสังคมทั้งหน่วยงานขององค์การจากต่างประเทศด้วย อาทิเช่น องค์การอนามัยโลกและสถาบันระหว่างประเทศเกี่ยวกับการวิจัยด้านการพัฒนา (International Development Research Center)

สถาบันวิจัยประชากรและสังคมมีความเชี่ยวชาญในงานวิจัยเชิงสำรวจมากกว่า ๒๐ ปี ดำเนินการวิจัยแล้วเสร็จไปทั้งสิ้นรวม ๖๕ โครงการ เริ่มด้วยโครงการศึกษาที่บางเขน ในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ซึ่งเป็นการสำรวจความรู้ทัศนคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวในชุมชนเขตเมืองเป็นโครงการแรก ต่อจากนั้นก็ได้มีโครงการสำรวจหรือประเมินผลโครงการมาโดยตลอดทั้งที่เป็นเฉพาะแห่งและที่เป็นการสำรวจระดับประเทศโดยมีบางโครงการที่สำคัญเป็นการร่วมมือกับหน่วยราชการอื่น ๆ อาทิเช่น การศึกษาผลกระทบและประสิทธิภาพของโครงการเร่งรัดงานด้านการวางแผนครอบครัวและสาธารณสุขจังหวัด ทำร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข การติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาหมู่บ้านชนบทแบบผสมผสาน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ทำร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข การศึกษาผลกระทบของความเป็นสมัยใหม่และความเป็นเมืองในกรุงเทพมหานคร : ศึกษาแบบผสมผสานในเชิงนิเวศและชีวสังคม ทำร่วมกับศูนย์นครศึกษา สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และการสำรวจ

ครอบครัวและเยาวชนทั่วประเทศ ทำร่วมกับสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงการสำรวจเหล่านี้สถาบันวิจัยประชากรและสังคมจะเข้มงวดในคุณภาพของข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งผลวิจัยที่เชื่อถือได้และมีความเที่ยงตรง ในเวลาที่ผ่านมาจะพบว่าสถาบันได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อตอบปัญหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงประชากรผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสุขภาพอนามัยและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรมาโดยตลอดและต่อเนื่อง ความรู้และข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยเหล่านี้ได้ถูกนำเสนอด้วยวิธีการทั้งทางตรงและทางอ้อมให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผน กำหนดนโยบาย และแนวทางในการปฏิบัติงาน ประโยชน์จากงานวิจัยค้นคว้าต่าง ๆ ของสถาบันแห่งนี้ได้ถูกอ้างอิงอยู่เสมอว่าเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้ทางด้านประชากรและการวางแผนครอบครัวของประเทศไทยประสบผลสำเร็จได้อย่างดีเยี่ยม

ในด้านสถานภาพของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม กล่าวได้ว่าเป็นที่ยอมรับและยกย่องว่าอยู่ในระดับมาตรฐานสากล ผลพวงแห่งความรู้ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าได้ถูกนำไปถ่ายทอดให้แก่บัณฑิตศึกษาในสถาบันจิตศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกของสถาบันและบุคลากรอื่นที่เข้ามารับการฝึกอบรมในโครงการฝึกอบรมระยะสั้น ตลอดจนนำไปใช้งานบริการวิชาการชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจในการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้นโยบายประชากรและการ

พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ปัจจุบันสถาบันวิจัยประชากรและสังคมได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการจากองค์การอนามัยโลก (WHO) ให้เป็น WHO Collaborating Center for Research in Human Reproduction ทางด้านสังคมศาสตร์เกี่ยวกับสุขภาพ อนามัย การเจริญพันธุ์ ซึ่งนับว่าเป็นเกียรติและศักดิ์ศรีของประเทศ

สำหรับการนำผลการวิจัยทางสังคม-พฤติกรรมศาสตร์ไปใช้นั้น เท่าที่ปรากฏในประเทศไทย พบว่ามีนำไปใช้หลายด้าน ด้านแรก คือ ใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรต่าง ๆ ทั้งที่เป็นหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมบุคคลโดยตรง เช่น จิตวิทยาและการศึกษา และหลักสูตรทางสังคมศาสตร์อื่น ๆ เช่น สังคมวิทยาและเศรษฐศาสตร์ และใช้ในด้านของการเรียนการสอน โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักในความสำคัญและคุณค่าของการวิจัยทางด้านนี้ กล่าวคือ ใช้ผลวิจัยช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมบุคคลและสังคมในบริบทของวัฒนธรรมไทยมากขึ้น ขณะนี้คงไม่มีใครปฏิเสธได้ว่าเราเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งภายนอกตัวเรามากมายหลายอย่าง แต่เรารู้้น้อยที่สุดในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวเราเองและเพื่อนมนุษย์ ด้านที่สอง ก็ได้แก่ การนำผลวิจัยไปใช้เพื่อการดำเนินชีวิตในสังคมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ชีวิตในสังคมก็จะครอบคลุมทั้งชีวิตด้านส่วนตัวและชีวิตด้านการงานด้วย โดยเฉพาะผลวิจัยทางจิตวิทยาและการศึกษา ซึ่งจัดเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการเรียนทางสังคม-พฤติกรรมศาสตร์และได้รับการ

สั่งสมมาากตั้งแต่อดีตจนปัจจุบันจึงสามารถให้ทางเลือกต่าง ๆ แก่บุคคลในการปฏิบัติเพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมให้เหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางบริบทแวดล้อม ขณะปัจจุบันจะพบว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมทุกระดับที่ความรุนแรงมีความหลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น จึงให้บุคคลในสังคมมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงและมักหาทางออกในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่เป็นอันตรายต่อทั้งตัวเองและสังคม บุคคลในสังคมจึงต้องการการแนะแนว และเรียนรู้ทางออกต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ แหล่งให้ทางออกสำคัญแหล่งหนึ่งก็คือ ผลการวิจัยทางสังคม-พฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลในสังคมนั่นเอง ด้านสำคัญต่อมาของการนำผลวิจัยทางสังคม-พฤติกรรมศาสตร์ไปใช้ก็ได้แก่ การใช้เพื่อวางนโยบายและแนวปฏิบัติในส่วนต่าง ๆ ของผู้รับผิดชอบต่อการบริหารบ้านเมือง การปกครอง และการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบความเป็นไปในอดีตถึงปัจจุบันจะพบว่าขณะนี้ผู้บริหารในส่วนต่าง ๆ และระดับต่าง ๆ ตระหนักในความสำคัญของผลวิจัยด้านสังคม-พฤติกรรมศาสตร์มากขึ้น และต้องการความมั่นใจในความถูกต้องเที่ยงตรงของผลวิจัยที่ได้รับ ทั้งนี้เพื่อจะได้สามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจในการวางนโยบายและแผนปฏิบัติต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ตัวอย่างเช่น ในการวางแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งระยะสั้นและระยะยาว ก็ได้อาศัยผลวิจัยในหลายแง่มุมของงานวิจัยทางสังคม-พฤติกรรมศาสตร์ เพื่อประกอบเป็นฐานในการวางแผนซึ่ง

ย่อมจะทำให้เกิดความมั่นใจในทิศทางที่วางไว้เพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติมากกว่าเพียงการใช้การสังเกตและสามัญสำนึก อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีผลวิจัยอีกเป็นจำนวนมากที่รื้อการกลั่นกรองเพื่อคัดสรรไปใช้ในการปฏิบัติอันจะนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสังคมไทยให้มีความก้าวหน้ายิ่งขึ้น

สรุปได้ว่าสถานภาพโดยรวมทางการวิจัยด้านสังคม-พฤติกรรมศาสตร์ทั้งในต่างประเทศและในประเทศได้มีการยอมรับอย่างกว้างขวางทั้งในระดับผู้ปฏิบัติและระดับของผู้บริหารที่รับผิดชอบในการวางแผนด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อย่างไรก็ตามเนื่องจากขณะนี้หลายหน่วยงานที่ทำงานด้านการวิจัยสังคม-พฤติกรรมศาสตร์มีประวัติความเป็นมา ความชำนาญ

และประสบการณ์เฉพาะในการวิจัยที่หลากหลาย ยังให้เกิดคุณภาพของงานที่แตกต่างกัน การใช้ข้อมูลและผลงานวิจัยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการกลั่นกรองเป็นอย่างดีเพื่อให้เกิดความแน่ใจและมั่นใจว่าข้อมูลการวิจัยที่จะนำไปใช้นั้นมีความเชื่อถือและเที่ยงตรงพอที่จะนำไปเป็นฐานประกอบการพิจารณาตัดสินใจในบางเรื่องบางอย่างที่สำคัญได้ ขณะเดียวกันผู้วิจัยด้านสังคม-พฤติกรรมศาสตร์ก็ต้องตระหนักในความสำคัญของบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของตนที่พึงมีต่อสังคมและประเทศชาติ และพยายามที่จะปรับปรุงคุณภาพของงานวิจัยให้เข้าสู่มาตรฐานสากลมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อจะได้สามารถนำไปเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบุคคลและสังคมตามแนวทางที่พึงปรารถนาได้ □□

บรรณานุกรม

จรรยา สุวรรณทัต. "ปัญหาการใช้ผลวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และแนวทางการแก้ไขปรับปรุง." เอกสารฉบับพิเศษในวันครบรอบปีที่ ๒๕ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. (สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าวิจัย) กรุงเทพฯ : พ.ศ. ๒๕๒๓.

-----, "แนวคิดหลักทางพฤติกรรมศาสตร์ : ทฤษฎี การวิจัย และการประยุกต์ใช้." วารสารพฤติกรรมศาสตร์. ๑, ๑ สิงหาคม ๒๕๓๗. หน้า ๑๗-๒๑

จรรยา สุวรรณทัต และคณะ. รายงานการวิจัยสถานการณ์การวิจัยสาขาจิตวิทยาในประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๖-๒๕๓๕. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๓๕.

The Behavioural and Social Sciences Survey Committee. The Behavioural and Social Sciences : Outlook and Needs. Englewood Cliff, New Jersey : Prentice Hall, 1969.

Kerlinger, F. N. Foundations fo Behavioural Research. 2nd Ed. New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc. 1973.

Siegel, L (Editor) and Lachmen, M. (Guest Editor) "Special Issue on Planning and Control Processes Across the Lifespan" International Journal of Behavioural Development 16 (2) : June 1993.

อินเทอร์เน็ต ช่วยการศึกษาค้นคว้าอย่างไร

* รองศาสตราจารย์ ดร. นวนิตย์ อินทามะ

เมื่อพูดถึงอินเทอร์เน็ต ใครที่ไม่เคยรู้จักไม่เคยได้ยินจะนับว่าล้าสมัย อย่างไรก็ดีคนจำนวนมากมักจะเคยได้ยินได้อ่านได้เห็นจากสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์และจากบทความทางวิชาการ หลายคนก็ยังไม่เข้าใจนักกว่า อินเทอร์เน็ตคืออะไร และมีประโยชน์ที่แท้จริงอย่างไรบ้าง บทความนี้จะช่วยให้ผู้อ่านได้มองเห็นภาพกว้าง ๆ ได้ว่า อินเทอร์เน็ตจะช่วยให้การศึกษาค้นคว้าวิจัยหรือแม้แต่ในการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ได้อย่างไร

อินเทอร์เน็ต เป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่

เชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จากทั่วทุกมุมโลกเข้าด้วยกัน ข้อมูลข่าวสารนั้น อาจเป็นตัวหนังสือ รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหวและเสียง ทั้งยังสามารถโต้ตอบกันระหว่างผู้ส่งและผู้รับได้ ประโยชน์ต่าง ๆ ที่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตได้รับ ได้แก่

๑. บริการรับ-ส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic mail) หรือเรียกสั้น ๆ ว่า E-mail เป็นการส่งข้อความโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยที่ผู้รับไม่จำเป็นต้องอยู่รอรับข้อความในขณะนั้น แต่จะสามารถเปิดอ่านได้ตลอดเวลาในภายหลัง

* ผู้อำนวยการหอสมุดและศูนย์สนเทศ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ : Ph.D. (Library Information Science)

Indiana University, U.S.A.

ไม่ว่าผู้ใดจะเป็นใครก็ตาม จะได้รับสิทธิ์เท่าเทียมกันหมด ในการสื่อสาร ถ้ามี address ของผู้ที่ส่งข้อความถึง

๒. บริการรับ-ส่งข่าวสาร หรือเรียกว่า News group เป็นบริการคล้ายกับ E-mail แต่แบ่งออกเป็น หัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อย เป็นเวทีแสดงความคิดเห็นที่ สมาชิกอินเทอร์เน็ตทั่วโลก สามารถส่งข้อความหรือ บทความที่ต้องการเผยแพร่ในหัวข้อต่าง ๆ เพื่อให้สมาชิก ที่สนใจในหัวข้อนั้น ๆ ได้อ่านและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน

๓. เปิดดูข้อมูลข่าวสารของโลกได้ตลอดเวลา เช่น ดูแผนที่พยากรณ์อากาศ ดูตลาดหุ้น ฯลฯ

๔. ส่งข่าวขอคำปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการกับผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ ทั่วโลก ประโยชน์จากบริการด้านนี้ จะเห็นได้จากการที่นักเรียนไทย ไปศึกษาดังประเทศ สามารถศึกษาหาข้อมูลจากประเทศไทยเพื่อเขียนวิทยานิพนธ์ หรือนักเรียนไทยที่เรียนต่อปริญญาที่สูงขึ้นในประเทศไทย สามารถติดต่อที่ปรึกษาครู อาจารย์ในต่างประเทศ เพื่อปรึกษาและขอความคิดเห็นในการทำวิทยานิพนธ์ โดยมีต้องเดินทางไปมาด้วยตนเอง บริการนี้เรียกว่า บริการ Internet Relay Chat หรือ IRC ที่ช่วยให้สมาชิกอินเทอร์เน็ตสามารถพูดคุย โดยผ่าน จอคอมพิวเตอร์ โดยเสียค่าใช้จ่ายเป็นค่าโทรศัพท์ราคาปกติ ติดต่อกับศูนย์บริการอินเทอร์เน็ตที่ตนเป็นสมาชิกอยู่เท่านั้น

๕. บริการถ่ายโอนข้อมูลข่าวสารจากแหล่ง ข้อมูลทั่วโลกมายังอีกแหล่งหนึ่ง เช่น แหล่งข้อมูลจาก สหรัฐอเมริกาเข้าสู่คอมพิวเตอร์ที่บ้าน หรือหน่วยงานใน

ประเทศไทยได้ เรียกว่าบริการ FTP (File Transfer Protocol) เป็นการย้ายข้อมูลซึ่งอยู่ในรูปอิเล็กทรอนิกส์ เข้าคอมพิวเตอร์ของผู้ที่ต้องการข้อมูล โดยผู้ที่ต้องการ ข้อมูลติดต่อเข้าไปยังแหล่งข้อมูล เพื่อนำข้อมูลส่วนที่ ดันทางอนุญาต ให้ถ่ายโอนเข้ามายังเครื่องคอมพิวเตอร์ของ ตน

๖. บริการขายของ ชื่อของ สมัครงเป็นสมาชิก วารสาร ส่งซื้อหนังสือ สร้างร้านขายของ ส่งโทรสาร เข้าสู่ ระบบฐานข้อมูลอื่น ๆ แทบทุกประเทศทั่วโลก บริการนี้ทำให้สมาชิกอินเทอร์เน็ตสามารถเข้าไปดูสินค้าต่าง ๆ ในทาง สรรพสินค้าจากหน้าจอคอมพิวเตอร์เพื่อเลือกสั่งซื้อ โดยไม่ จำเป็นต้องเดินทางไปซื้อด้วยตนเอง

ยิ่งกว่านั้นพ่อค้าที่เปิดบริการขายสินค้าบนอิน- เทอร์เน็ต ไม่ต้องการเนื้อที่มากสำหรับเก็บสินค้าที่ขาย และสามารถขายสินค้าได้ตรงเป้าหมายกลุ่มลูกค้า ในราคาที่ ค่อนข้างต่ำ ไม่จำเป็นต้องสร้างอาคารร้านค้าหรือตกแต่ง ร้านค้าแต่อย่างใด ก็สามารถขายสินค้าในระบบออนไลน์ได้ เช่น ร้านขายหนังสือออนไลน์ ในสหรัฐมีรายชื่อหนังสือให้ ลูกค้าได้เลือกซื้อกว่า ๑ ล้านเล่ม ซึ่งถ้าสร้างอาคารแล้ว จะไม่สามารถนำหนังสือจำนวนมากเช่นนั้นมาวางขายในร้าน ได้

๗. บริการค้นข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จากแหล่ง ข้อมูลทั่วโลก ซึ่งแหล่งข้อมูลเหล่านี้ อาจเป็นห้องสมุด สมาคม บริษัท หรือองค์กรต่าง ๆ เช่น สมาชิกอินเทอร์เน็ตต้องการค้นรายชื่อหนังสือหรือบทความวารสารในหัวข้อ เรื่องที่ต้องการ ก็สามารถค้นดูได้ว่าห้องสมุดใดในประเทศ

อังกฤษ อเมริกา หรือประเทศอื่นใด มีสิ่งที่ต้องการบ้าง

๘. World Wide Web (W.W.W.) เป็นบริการหนึ่งบนอินเทอร์เน็ต เป็นบริการที่ช่วยเพิ่มความสะดวกสบายในการติดต่อแก่ผู้ใช้ เมื่อต้องพิมพ์คำสั่งของระบบยูนิกซ์ โดยใส่รูปภาพและกราฟิกเข้ามาช่วยให้การใช้อินเทอร์เน็ตง่ายขึ้น โปรแกรมนี้จะแสดงตัวหนังสือรูปภาพรวมทั้งเสียง ให้เมาส์เลือกค้นสิ่งที่ต้องการได้ สามารถค้นหาข้อมูลใหม่ ๆ ผลวิจัยหรือใช้เล่นเกมต่าง ๆ โดยเพียงแค่สัมผัสปลายนิ้ว ก็สามารถรับสารสนเทศจากแหล่งต่าง ๆ ทั่วโลกได้

๙. บริการ Globalink บน World Wide Web ทำให้สามารถแปลสารสนเทศในภาษาต่าง ๆ ได้โดยเพียงตัดข้อความแปะเข้าไป Globalink ก็จะแปลข้อความจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาฝรั่งเศส สเปน เยอรมัน หรืออิตาลี

๑๐. ขณะนี้ได้เริ่มมีแนวโน้มระบบส่งข้อมูลไร้สายที่เรียกว่า Air Media กล่าวคือ เมื่อมีการติดตั้งการรับเพจที่ใหม่ด้วยแล้ว Air Media จะทำให้สามารถรับข้อความจากโลกออนไลน์ โดยไม่ต้องเพิ่มโมเด็ม นอกจากบริการด้านพื้นฐานดังกล่าวแล้ว ยังจะสามารถรับข้อมูลที่ต้องการ เช่น รายงานตลาดหลักทรัพย์สด ๆ คະแนนเมื่อจบการแข่งขันกีฬา การเรียกเตือนไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ส่วนตัว Air Media ใช้เครือข่ายเพจเจอร์ในการส่งข้อมูลออนไลน์ โดยไม่ต้องล็อกเข้าล็อกออก

วิธีใช้อินเทอร์เน็ต

ก่อนอื่นจะต้องมีอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น เครื่อง

คอมพิวเตอร์ โมเด็ม สายโทรศัพท์ และมีโปรแกรมซอฟต์แวร์เชื่อมต่อคอมพิวเตอร์กับศูนย์บริการอินเทอร์เน็ตที่สมัครเป็นสมาชิก เมื่อเป็นสมาชิกแล้วจะได้รับชื่อบัญชี (account no.) ซึ่งเป็นรหัสประจำตัวสำหรับการเข้าใช้เครือข่าย การเป็นสมาชิกต้องจ่ายค่าบริการตามลักษณะการใช้งานของแต่ละคน เมื่อได้ชื่อบัญชีแล้วก็สามารถใช้คอมพิวเตอร์ หมุนโทรศัพท์เข้าสู่ศูนย์อินเทอร์เน็ตที่ผู้ใช้เป็นสมาชิกอยู่ได้ทันที เมื่อติดต่อได้แล้วต้องรีบใส่รหัสสมาชิกและรหัสผ่าน แล้วจึงป้อนชื่อโปรแกรมที่ต้องการติดต่อแล้วจึงกด enter เพื่อถามข้อความที่ต้องการทราบ ข้อมูลที่ได้จะแสดงผลเป็นข้อความเท่านั้น ถ้าต้องการให้แสดงผลเป็นภาพหรือเสียงประกอบ จะต้องมีการติดตั้งโปรแกรมที่สามารถเรียกใช้บริการภาพและเสียงได้ เช่น โปรแกรม Netscape

เนื่องจากข้อมูลในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีจำนวนมากมหาศาล การจะค้นหาข้อมูลข่าวสารเรื่องใดเรื่องหนึ่งจึงเป็นการยาก ถ้าไม่มีเครื่องมือช่วยค้นด้วยความจำเป็นในเรื่องนี้ บริษัทต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกา หรือประเทศอื่น ได้มีการแข่งขันกันเขียนโปรแกรม เพื่อใช้เป็นเครื่องช่วยค้นคว้า หรือที่เรียกว่า Search Engine จากบทความเรื่อง *"วัดเชิง Search Engine ใครคือนักค้นข้อมูลตัวจริง"* ในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ได้ยกตัวอย่างโปรแกรมที่สำคัญ ได้แก่

๑. Alta Vista (<http://altavista.digital.com>) ของดิจิทัลเป็นเครื่องค้นข้อมูลที่มีความสามารถสูงค้นได้ทั้งใน www และนิวส์กรุป ของยูสเน็ต หลังจากใส่

คำค้นเข้าไปในช่อง search แล้วใช้เมาส์คลิกที่ submit หรือกด enter รอคูหนึ่ง อันดับแรก Alta Vista จะรายงานว่ามีคำที่สอดคล้องกับ keyword แต่ละตัวกี่คำ เพื่อที่จะบอกว่า keyword คำใดเป็นคำธรรมดาเกินกว่า จะใช้เป็นคำค้นได้ จากนั้น จึงรายงานผลการสืบค้น ให้ทราบ

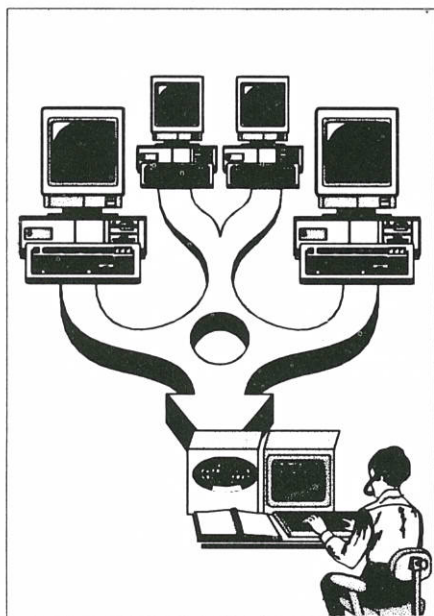
๒. YAHOO ([http : // www Yahoo. com](http://www.Yahoo.com)) Yahoo มีชื่อเสียงในการจัดประเภทของข้อมูลได้ ครอบคลุมกว้าง ใช้งานง่าย เหมาะสำหรับการค้นที่ผู้ค้นมีความ คิดกว้าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการค้น และจะค้นแบบแยก ประเภทก็ได้ เช่น การเมือง ธุรกิจ การกีฬา ฯลฯ จุดอ่อนของ Yahoo คือ จะไม่จัดลำดับความสำคัญก่อน หลังของข้อมูลเฉพาะไว้ ตัวเลือก ให้ค้นของ Yahoo ค่อนข้าง จำกัด สามารถส่งให้ค้นคำที่ ตรงกับ keyword คำใดคำหนึ่ง หรือทุกคำ และให้พิจารณา keyword ทั้งหมดหรือค้นแค่ บางช่วงอย่างใดอย่างหนึ่ง อย่างไรก็ดี Yahoo สามารถ ป้อนคำค้นได้มากถึง ๖ คำ หรือ มากกว่า search engine ของ เจ้าอื่น จึงสามารถครอบคลุมเรื่อง ได้กว้างขวางกว่า

๓. Lycos ([http: // www lycos. com](http://www.lycos.com)) เป็นเครื่องค้นที่ใช้งานง่ายในการหาคำแหน่งข้อมูลบน

www เพียงพิมพ์ keyword สองสามคำ Lycos จะ รายงานผลการสืบค้น โดยจัดอันดับความเรียงที่ส่งให้ค้น และยังแจ้งด้วยว่า คำที่ส่งค้นนั้นถูกพบกี่ครั้ง ในส่วนนี้จะ เป็นประโยชน์ เพราะ Lycos จะค้นไปถึงจำนวนครั้งที่ ปรากฏขึ้นของ keyword แต่ละตัวที่ส่งไป ไม่ใช่ค้น ทั้งหมด Lycos จะให้ชื่อ link ที่สามารถต่อเข้าไปได้ รูปแบบคร่าว ๆ ของ link บทคัดย่อ และ URL (Uni- form Resource Locator) ของทุกเพจที่พบ

๔. Excite ([http: // www excite. com](http://www.excite.com)) excite สามารถค้นข้อมูลได้ทั้งบน www และยูสเน็ต และฐานข้อมูลที่อยู่เว็บ หรือบน web site ของ excite เอง ส่วนใหญ่ Excite จะค้นข้อมูลที่ต้องการได้ แต่ไม่ทัน สมัยเท่า Alta Vista การค้นจะ เป็นแบบ concept search แต่ ก็สามารถค้นแบบ keyword ซึ่ง จะรายงานผลเฉพาะเอกสารที่ เกี่ยวข้องกับคำที่ส่งให้ค้นหา ทั้ง ยังพ่วงเอาข้อมูลเกี่ยวกับคำที่ส่ง ให้ค้นมาด้วย

การค้นเพียงแค่ออกคำที่ ต้องการค้นเข้าไปในช่องค้นข้อมูล Excite จะรายงานผลตามลำดับ เรื่องที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับสัญลักษณ์

(icon) แสดงลำดับความใกล้เคียงของข้อมูล ซึ่งไอคอน หรือสัญลักษณ์ สามารถคลิกเมาส์เพื่อหาเอกสารที่คล้าย ๆ กันซึ่งจะช่วยให้ผู้ค้นกรอกข้อมูล โดยไม่จำเป็นต้องพิมพ์

คำค้นใหม่ รายงานผลการค้นของ Excite มีบรรยายสรุป และชื่อของ link ที่พบ แต่ไม่มี URL... ถ้าไม่ชอบการ รายงานผลแบบเรียงลำดับตามเรื่องที่เกี่ยวข้อง จะสั่งให้ Excite เลือกเรียงลำดับตามไซต์ได้โดยคลิกเมาส์ลงบน แป้นที่อยู่ตอนบนของรายงานการค้นพบ ถ้าค้นครั้งแรกไม่พบ ข้อมูลที่ต้องการก็ย้อนกลับไป front page ของ excite แล้วเพิ่มคำลงไปในช่องค้นข้อมูล หรือกดลงไปที่เป็น refine search^๑

ประโยชน์ของอินเทอร์เน็ต

จากบริการต่างๆ ของอินเทอร์เน็ตดังกล่าวข้างต้น ทำให้ทางการศึกษาวิจัยได้ทราบความก้าวหน้าใหม่ๆ ข่าวสารความรู้ต่างๆ แนวความคิดเกี่ยวกับการศึกษาวิจัย สามารถที่จะซึมซับความรู้เหล่านั้น โดยเพียงแต่กดนิ้วมือ ก็จะได้ข้อมูลข่าวสารที่ต้องการภายในที่ สามารถแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นเกี่ยวกับงานวิจัยกับผู้เชี่ยวชาญต่างๆ โดยผ่านทางอินเทอร์เน็ต

นอกจากนี้ ในด้านการเมือง อินเทอร์เน็ต ยังมีบทบาทสำคัญ เช่น ในการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ได้มีการหาเสียงผ่านอินเทอร์เน็ตโดยใช้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีการนำเสนอนโยบายหาเสียงเลือกตั้ง นำผลการวิเคราะห์วิจารณ์ และผลการสำรวจประชามติ ในการแสดงความนิยมต่อผู้สมัครเข้าแข่งขันผ่านอินเทอร์เน็ต

เมื่อมีอินเทอร์เน็ต การแข่งขันกันที่จะเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วกว้างขวางขึ้น เป็นผลให้ผู้มีอาชีพในการสื่อสารข้อมูลจำเป็นต้องใช้ความเร็วทันกับความต้องการในการเสนอข่าวต่อผู้อ่าน เพื่อความอยู่รอดของตน ปัจจุบันผู้สื่อข่าวออนไลน์ได้รับการยอมรับในวงการสื่อสารสหรัฐ นักศึกษาที่เรียนวิชาการหนังสือพิมพ์ สนใจใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้น เพื่อเป็นแหล่งประสบการณ์และแหล่งหางาน ปัจจุบันสหรัฐก็ยอมรับให้สิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นสิ่งพิมพ์ที่ถูกกฎหมาย และมีประกาศกฎหมายสำหรับผู้สื่อข่าวอินเทอร์เน็ตด้วย บทความในฐานเศรษฐกิจ เรื่อง *"แนวโน้มสื่อเอเชีย เปลี่ยนมุ่งตลาดออนไลน์ตามอย่างอเมริกา"* ระบุไว้ว่า หนังสือพิมพ์สหรัฐอเมริกา ๓๗๐ ฉบับ รวมนิวยอร์กไทมส์ US Today, The Wall Street Journal และ The Washington Post เสนอข่าวสารข้อมูลผ่านออนไลน์และปรากฏว่าหนังสือพิมพ์ Asian Wall Street Journal มีผู้อ่าน ๔๐,๐๐๐ คนที่รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ดังกล่าวผ่านจอคอมพิวเตอร์^๒

ผลเสียของอินเทอร์เน็ต

แม้ว่าประโยชน์ของอินเทอร์เน็ตจะมีมากมาย ดังกล่าวข้างต้น แต่อินเทอร์เน็ตก็เป็นดาบสองคม เพราะมีผลเสียตามมามากมาย การที่มีใคร่ใคร่สามารถควบคุมข้อมูลที่ส่งผ่านอินเทอร์เน็ตได้นั้น ทำให้เกิดผลร้ายหลายประการดังต่อไปนี้

^๑ "วัดเชิง Search Engine ใครคือนักค้นข้อมูลตัวจริง," ผู้จัดการรายวัน, ๒๐ เมษายน ๒๕๓๙, หน้า ๑, ๑๕

^๒ "แนวโน้มสื่อเอเชียเปลี่ยน มุ่งตลาดออนไลน์ตามอย่างอเมริกา," ฐานเศรษฐกิจ, ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๓๙, หน้า ๕๑

๑. เกิดการแพร่ขยายในทางเสื่อมเสียซึ่งเป็นการทำลายวัฒนธรรมอันดีงาม ปัญหาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี ตลอดจนจรรยาบรรณของสังคม เช่น อาจมีการเผยแพร่ภาพลามกอนาจาร

๒. เกิดความไม่ปลอดภัยเกี่ยวกับการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา เช่น การขโมยข้อมูล การแอบดูและการแก้ไขข้อมูล โดยใช้ความเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์ ตัวอย่างเช่น มีการขโมยข้อมูลที่มีมูลค่านับพันล้านดอลลาร์สหรัฐ จากบริษัทต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ต

๓. อาจมีเครือข่ายเปิดบ่อนการพนันอิเล็กทรอนิกส์

๔. ผลเสียต่อสื่อมวลชนอื่นๆ เช่น บทความจาก Financial Day ได้เสนอผลการสำรวจการใช้อินเทอร์เน็ต พบว่าสมาชิกอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ ใช้เวลาสำหรับค้นคว้าในเครือข่าย สัปดาห์ละ ๑-๖ ชั่วโมง ซึ่งทำให้คนเหล่านั้น มีเวลาโทรศัพท์และดูโทรทัศน์น้อยลง และจำนวนกว่าครึ่งของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่งมีอยู่ประมาณ ๙.๕ ล้านคน หรือ ๓.๖ % ของประชากรทั้งประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้เวลาในการศึกษาแต่ละครั้งถึง ๖๘ นาที ในจำนวนนี้ ๒ ใน ๓ ส่วน มีการติดต่อสื่อสารกันทุกสัปดาห์ และอีก ๑ ใน ๔ ใช้ค้นคว้าทุกวัน โดยสมาชิกส่วนใหญ่มีอายุโดยเฉลี่ย ๓๐ ปี มีการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยขึ้นไป ส่วนอีก ๓๑% ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต มีอายุต่ำกว่า ๓๐ ปี ๒๗% มีอายุระหว่าง ๓๐-๔๙ ปี ๒๖% อายุ

ระหว่าง ๕๐-๕๙ และ ๑๓% อายุมากกว่า ๕๐ ปี ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตดูโทรทัศน์ลดลงถึง ๓๒% ใช้โทรศัพท์ลดลง ๒๕% ดูวีดีทัศน์ลดลง ๑๕% ฟังวิทยุลดลง ๑๐% อ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสารลดลง ๑๒% และ ๑๓% ตามลำดับ^๓

อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย

กลุ่มที่ใช้อินเทอร์เน็ต ในประเทศไทยมากที่สุด ได้แก่ ผู้ที่อยู่ในวงการการศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย และใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์ บริษัท ห้างร้าน ได้เริ่มนำมาใช้กันมากยิ่งขึ้น ส่วนบุคคลที่มีคอมพิวเตอร์ใช้ที่บ้าน ก็เริ่มนิยมใช้บริการอินเทอร์เน็ตกันบ้างแล้ว

ที่สำคัญ คือ ประเทศไทย ขณะนี้วันหนึ่ง ๆ ใครไม่ได้ยินคำว่าอินเทอร์เน็ต จะเป็นคนล้าสมัยเพราะโรคอินเทอร์เน็ตกำลังขึ้นสมอง มีการนำมาใช้ในภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม โรงแรม ตลอดจนสายการบิน ในการเลือกตั้งผู้ว่า กทม. เมื่อหลายเดือนที่ผ่านมา บริษัท KSC จัดทำอินเทอร์เน็ตโพล สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งผู้ว่า กทม. ผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์สอบถามสมาชิกของ KSC และโพลภาคสนาม ศึกษาการรับรู้ ทักษะของคนใช้อินเทอร์เน็ตและคนกรุงเทพฯ การเลือกตั้งผู้ว่า

สำหรับธุรกิจบริการด้านสิ่งพิมพ์ Financial Day กำลังทดลองเผยแพร่ข้อมูลการซื้อขายในตลาด

^๓ "อินเทอร์เน็ต แบ่งเวลาดูทีวี-โทรศัพท์ " Financial Day. ๑๖ มกราคม ๒๕๓๙. หน้า ๗

หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ให้ผู้สนใจที่เป็นผู้ใช้อินเทอร์เน็ตได้ใช้โดยไม่คิดมูลค่าในระบบออนไลน์ เริ่มตั้งแต่ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙

บริการที่สำคัญอีกประการหนึ่งในประเทศไทยได้แก่ การที่บริษัท KSC Comnet ได้ร่วมฉลองพระราชพิธีกาญจนาภิเษกฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช โดยจัดทำโฮมเพจเผยแพร่พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ภายในระยะเวลา ๑ ปีเต็ม ตั้งแต่วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๓๙ ถึงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๔๐ โดยนำเสนอทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมภาพเคลื่อนไหวบนจอคอมพิวเตอร์^๔

อย่างไรก็ดี การใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยยังมีขอบเขตจำกัดไม่กว้างขวางเท่าที่ควร ทั้งนี้ เนื่องจากมีปัญหามากหลายประการ เพื่อขยายการใช้อินเทอร์เน็ตให้เป็นที่แพร่หลาย บิล เกตส์ (Bill Gates) ประธานบริษัทไมโครซอฟท์ ได้เสนอความเห็นไว้ในกรุงเทพธุรกิจ ดังนี้

๑. รัฐบาลควรขยายโครงสร้างโทรคมนาคมพื้นฐานสมัยใหม่ออกไปให้เร็วที่สุด ได้แก่ ระบบโทรศัพท์บริการ ISDN เครือข่ายใยแก้วนำแสง เป็นต้น

๒. ลดราคาการใช้ระบบสื่อสารให้มากพอที่จะทำให้คนส่วนใหญ่ในสังคมใช้ได้

๓. สร้างนโยบาย "ทางด่วนข้อมูล" ให้เป็น

รูปธรรมมากที่สุด ซึ่งการสร้างและวางยุทธศาสตร์ทางด่วนข้อมูลนี้ อาจจะต้องเริ่มทำกันในกลุ่มธุรกิจก่อน

๔. กระตุ้นให้ผู้ใช้คอมพิวเตอร์และมีเน็ตเวิร์คอยู่แล้วหันมาใช้อินเทอร์เน็ตทันที และลดราคาบริการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตลง^๕

สรุป

เนื่องจากความสามารถในการใช้งานระบบอินเทอร์เน็ตมีความหลากหลายในด้านบริการค้นคว้าหาข้อมูลการศึกษา การบันเทิง การเลือกซื้อสินค้า การส่งข่าวติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน ภายใต้วัฒนธรรมและภาษาที่แตกต่างกัน เท่ากับอินเทอร์เน็ตสร้างสังคมใหม่ที่ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน จะเป็นเพื่อนกัน แม้จะต่างชาติต่างภาษา มีเสรีในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งทำให้ทั่วโลกสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เพื่อก่อให้เกิดกิจกรรมใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง ทำให้โลกทั้งโลกของประชาคมอินเทอร์เน็ตเชื่อมต่อกันใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น การได้เข้าเป็นสมาชิกอินเทอร์เน็ต จึงเป็นเรื่องที่ต้องทำอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การไม่เข้าในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จะทำให้ล้าหลัง เกิดความอ่อนแอ เนื่องจากขาดมันสมองที่สำคัญ ผลสุดท้ายหน่วยงาน องค์กร จะไม่สามารถคงอยู่ได้ ต้องเสื่อมสลายไปในที่สุด □□

^๔ "เน็ตโซไซตี้ แนวทางอินเทอร์เน็ตไทย" ฐานเศรษฐกิจ ๑๙-๒๒ มิถุนายน ๒๕๓๙ หน้า ๖๒, ๖๓

^๕ "อินเทอร์เน็ตไทย สังคมข่าวสารทศวรรษหน้า" กรุงเทพธุรกิจ ๒๕ เมษายน ๒๕๓๙ หน้า พ ๒

บรรณานุกรม

ชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี. "เปิดโลกอินเทอร์เน็ต ผลผลิตจากเทคโนโลยีสารสนเทศ." ไทยรัฐ. ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๓๙. หน้า ๒๓

ชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี. "สำรวจบริการ บนอินเทอร์เน็ต สารพัดประโยชน์จริงหรือ?" ไทยรัฐ. ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๓๙. หน้า ๕

"ไซเบอร์สเปซ เทคโนโลยีสื่อสารแห่งอนาคต." คู่แข่งรายวัน. ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๓๙. หน้า C3

"เน็ตโซไซตี้ แวดวงอินเทอร์เน็ตไทย." ฐานเศรษฐกิจ. ๑๙-๒๒ มิถุนายน ๒๕๓๙. หน้า ๖๒, ๖๓

"แนวโน้มสื่อเอเชียเปลี่ยน มุ่งตลาดออนไลน์ตามอย่างอเมริกา." ฐานเศรษฐกิจ. ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๓๙. หน้า ๕๑

"วัดเชิง Search Engine ใครคือนักค้นข้อมูลตัวจริง." ผู้จัดการรายวัน. ๒๐ เมษายน ๒๕๓๙. หน้า ๑, ๑๔

"รายงานอินเทอร์เน็ต สังคมไทยยุคไซเบอร์สเปซ (๓) ชายไทยเริ่มเป็นช่างเท้าหลัง รู้เขาน้อยกว่าหญิง". ผู้จัดการรายสัปดาห์. ๑๐ มิถุนายน ๒๕๓๙. หน้า ๑๘

สุวรรณี เลิศจรส. "การเมืองในอินเทอร์เน็ต." สยามโพสต์. ๖ พฤษภาคม ๒๕๓๙. หน้า ๑๘

"อินเทอร์เน็ตในไทย สังคมข่าวสารทศวรรษหน้า." กรุงเทพธุรกิจ. ๒๕ เมษายน ๒๕๓๙. หน้า พ ๒

"อินเทอร์เน็ตแข่งเวลาคุทวี-โทรทัศน์." Financial Day. ๑๖ มกราคม ๒๕๓๙. หน้า ๗

การวิจัยทางบริหารธุรกิจ

* ชูติระ ระบอบ

คำนำ

ความเจริญก้าวหน้าของมนุษยชาติในปัจจุบันได้ขยายขอบเขตกว้างขวางจากอดีตที่ผ่านมาเป็นอย่างมาก ทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่าง ๆ ได้ก่อให้เกิดการพัฒนาศาสตร์แห่งความรู้ทางวิทยาการสมัยใหม่ ผลการศึกษาวิจัยที่เกิดจากการแสวงหาความรู้ข้อเท็จจริงอย่างเป็นระบบได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสภาพการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งทางด้านสุขภาพ การสื่อสาร คมนาคม เศรษฐกิจ การผลิต

ในอุตสาหกรรม การศึกษา การดำเนินการทางธุรกิจมนุษย์สามารถกำหนดกฎเกณฑ์และทฤษฎีเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาการวางแผนเพื่อการตัดสินใจ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความอยู่ดีกินดีตลอดจนการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในอันที่จะเอื้ออำนวยต่อสภาพการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคม ทั้งนี้เป็นผลมาจากการค้นคว้าวิจัยอย่างไม่หยุดนิ่งเพื่อตอบสนองความต้องการที่มีอยู่อย่างไม่จำกัดนั่นเอง

การศึกษาวิจัยปัจจุบันจึงมิได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะ

* อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ : บธ.ม. (การจัดการและการบริหารองค์กร)
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

สาขาวิชาหรือศาสตร์แขนงหนึ่งแขนงใดเท่านั้น เราจะพบว่าปรากฏอยู่ในวิทยาการแทบทุกสาขา เช่น การวิจัยทางด้านประชากรศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ นิติศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ บริหารรัฐกิจ โดยเฉพาะทางด้านบริหารรัฐกิจได้ครอบคลุมทั้งสาขาวิชาการตลาด การผลิต และการดำเนินงาน การเงิน ตลอดจนการบริหารทรัพยากรบุคคล ซึ่งเป็นองค์ประกอบหรือเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินธุรกิจ

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัยทางด้านบริหารธุรกิจ

๑. ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ทางด้านวิชาการ การค้นพบทฤษฎีและหลักการที่นำไปสู่การพัฒนาความก้าวหน้าทางธุรกิจ เช่น การวิจัยดำเนินงาน ทฤษฎีการบริหาร ทฤษฎีการเงิน ทฤษฎีผลิตภัณฑ์ ทฤษฎีราคา ทฤษฎีพฤติกรรมศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งเกิดจากการศึกษาคิดค้นอย่างมีระบบ มีระเบียบวิธีการโดยอาศัยหลักการทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ การกำหนดปัญหา การตั้งสมมติฐาน การทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์และสรุปผล

๒. ช่วยให้สามารถเข้าใจถึงแก่นแท้ของปัญหาหรือสิ่งที่ต้องการทราบเพื่อทำการวิเคราะห์และกำหนดแนวทางการแก้ไขได้อย่างถูกต้อง สภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันได้ก่อให้เกิดปัญหาติดตามมาอย่างต่อเนื่อง เช่น ปัญหาความไม่สมดุลระหว่างจำนวนประชากรกับทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการผลิตในอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ปัญหาการแข่งขันทางธุรกิจที่ทำให้เกิด

ความเสื่อมโทรมทางด้านศีลธรรมและจริยธรรม เป็นต้น

๓. การวางแผนและกำหนดนโยบายธุรกิจสามารถจัดทำได้อย่างแม่นยำถูกต้องจากผลการศึกษาวิจัย การมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการบริหารธุรกิจ เกิดจากผู้บริหารมีความเชื่อมั่นในการตัดสินใจ โดยอาศัยข้อมูลต่าง ๆ ที่เก็บรวบรวมอย่างเป็นระบบ สำหรับนำมาใช้ประกอบการพิจารณาวางแผนหรือคาดการณ์เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อกำหนดนโยบายธุรกิจ และเป็นแนวทางการดำเนินงานของกิจการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

๔. สามารถกำหนดยุทธวิธีหรือกลยุทธ์ทางธุรกิจได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับการแข่งขันในทางธุรกิจ การแข่งขันของโลกธุรกิจปัจจุบันนับจะมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา ภายหลังที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในสังคมโลกทำให้อุณหภูมิของการแข่งขันในรูปแบบเสรีนิยมทางการค้าแพร่กระจายออกไป การวิวัฒนาการของสังคมโลกที่ก้าวเข้าสู่ยุคไร้พรมแดนทำให้หน่วยงานธุรกิจในแต่ละระดับมีความตื่นตัวเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป มีการนำกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาวิจัยและพัฒนามาใช้เพื่อความอยู่รอดและเพื่อความมั่นคงของกิจการหรือเพื่อสร้างความได้เปรียบเหนือคู่แข่งธุรกิจ

ความหมาย

การวิจัย (RESEARCH) หรือระเบียบวิธีการวิจัย (RESEARCH METHODOLOGY) หมายถึง การแสวงหาหรือค้นคว้าหาความรู้ใหม่ หรือการพัฒนาความรู้ที่มีอยู่แต่เดิมให้กว้างขวางออกไป โดยอาศัยหลักการและวิธีการ

ทางวิทยาศาสตร์ (SCIENTIFIC METHOD) กล่าวคือ เป็นการศึกษาค้นคว้าที่มีระบบ มีขั้นตอน มีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนเด่นชัด มีการใช้เครื่องมือและการทดสอบทั้งโดยการใช้หลักฐานหรือหลักการทางด้านวิชาการสำหรับการวิเคราะห์ค้นหาความจริง ดังนั้น การวิจัยทางด้านการบริหารธุรกิจจึงเป็นการศึกษาค้นคว้าหรือแสวงหาความรู้ในขอบข่ายของการดำเนินธุรกิจให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และนำผลที่ได้มาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจ

การศึกษาวิจัยอาจกระทำได้ทั้งในรูปแบบวิธีการอุปมาน (INDUCTIVE METHOD) โดยการค้นหาความรู้ข้อเท็จจริงจากการสังเกตหรือสังเกตข้อเท็จจริงย่อยและนำมาสรุปเป็นข้อเท็จจริงใหม่ที่เกิดขึ้น หรืออาจเป็นการศึกษาวิธีการใช้รูปแบบวิธีการอนุมาน (DEDUCTIVE METHOD) จากการค้นหาความรู้จากการอ้างข้อเท็จจริงที่พบแล้วว่าเป็นความจริงทั่วไปและนำมาสรุปเป็นข้อเท็จจริงใหม่

ลักษณะและขอบเขตของการวิจัยทางด้านการธุรกิจ

การวิจัยทางด้านการธุรกิจมีขอบเขตการศึกษาที่กว้างขวาง จัดเป็นการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับศาสตร์แขนงอื่น ๆ ลักษณะและขอบเขตการวิจัยเกี่ยวกับประเด็นสำคัญดังนี้

๑. การกำหนดข้อสมมติฐานจากการคาดคะเนอย่างมีเหตุผล ทั้งนี้เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถกำหนดขอบเขตปัญหาที่จะทำการศึกษาได้อย่างชัดเจน แน่นนอน และมีความเป็นไปได้ในการวิเคราะห์และสรุปผล เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องว่ามีผลต่อกันใน

ลักษณะใด ตัวอย่างเช่น การสำรวจทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์สินค้าชนิดหนึ่งชนิดใด การตั้งสมมติฐานโดยผู้วิจัยอาจจะมุ่งพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งเท่านั้น เช่น ตัวแปรเพศ อาชีพ รายได้ ฯลฯ ซึ่งในกรณีนี้การวิจัยจะสมมติให้ปัจจัยอื่นคงที่ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อกำหนดขอบเขตการศึกษาวิจัยให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นนั่นเอง

๒. การศึกษากลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัยเป็นที่ยอมรับกันว่า การศึกษากลุ่มตัวอย่างจากประชากรเป็นวิธีที่ดีและมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ตัวแทนที่ดีของประชากร และจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษามีขนาดที่พอเหมาะ และนำผลที่ได้มาสรุปอ้างอิงหรืออธิบายลักษณะของประชากรให้มีความใกล้เคียงถูกต้อง และมีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด

๓. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยทางด้านการบริหารธุรกิจส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่แสดงคุณสมบัติของปรากฏการณ์หรือประชากรที่สังเกต ข้อมูลที่ได้จำแนกเป็น ๒ ลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ ข้อมูลปฐมภูมิ (PRIMARY DATA) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างโดยตรง หรือข้อมูลภาคสนาม โดยใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม ตลอดจนการตรวจสอบรายการ และข้อมูลทุติยภูมิ (SECONDARY DATA) เป็นข้อมูลที่ได้จากการบันทึก เอกสาร ตำรา ที่ได้

มีผู้จัดทำขึ้นและเก็บรวบรวมไว้แล้ว ลักษณะของข้อมูลประเภทนี้ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในอดีต มีลักษณะความต่อเนื่องและเป็นระยะเวลานาน ได้รับการประมวลขึ้นจากหลักฐานต่าง ๆ

คุณสมบัติของข้อมูลที่ได้จากการใช้เครื่องมือเก็บรวบรวม จะต้องมียุทธศาสตร์ดังนี้ มีความน่าเชื่อถือ (RELIABILITY) ความถูกต้องสมบูรณ์ (VALIDITY) ความเกี่ยวข้อง (RELEVANCY) และความไม่มีอคติ (UNBIASED) ขั้นตอนการวิจัยทางด้านบริหารธุรกิจ

๑. กำหนดปัญหา (STATEMENT OF THE PROBLEM) การวิจัยจะเริ่มต้นด้วยปัญหาการวิจัย ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดเป้าหมายและทิศทางของการศึกษา ปัญหาในที่นี้หมายถึงสิ่งที่นักวิจัยต้องการรู้หรือทราบข้อเท็จจริงในเรื่องหนึ่งเรื่องใด และนำไปสู่การอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น หลังจากนั้น จะทำการนิยามหรือให้ความหมายของปัญหาที่จะทำการศึกษามีคุณค่าและมีความสำคัญอย่างไร

๒. การตั้งสมมติฐานการวิจัย (RESEARCH HYPOTHESIS) เป็นการคาดคะเนพยากรณ์ หรือการอธิบายผลและคำตอบของสิ่งที่ต้องการทราบ (ปัญหา) ไว้ล่วงหน้า โดยใช้หลักเหตุผล หรือหลักฐานข้อเท็จจริงที่ปรากฏสมมติฐานและถูกจำแนกออกเป็น ๒ ชนิด ได้แก่ สมมติฐานการวิจัย (RESEARCH HYPOTHESIS) และสมมติฐานทางสถิติ (STATISTICAL HYPOTHESIS) สมมติฐานที่ตั้งขึ้นจะต้องสามารถทำการทดสอบได้ว่าเป็นไปตามที่กำหนดหรือไม่

๓. การออกแบบวิจัย (RESEARCH DESIGN)

ก่อนที่จะทำการวิจัย ผู้วิจัยจะต้องกำหนดขอบเขตเค้าโครงเรื่องที่ศึกษาในรูปแบบของการเขียนโครงร่างการวิจัย (RESEARCH PROPOSALS) ซึ่งเปรียบเสมือนพิมพ์เขียวของการทำวิจัย โดยจะระบุหัวข้อสำคัญต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่ชื่อเรื่องจนถึงวิธีการวิเคราะห์และสรุปผล

๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล (COLLECTING DATA) วิธีการศึกษาหาความรู้ข้อเท็จจริงในเรื่องหนึ่งเรื่องใด ผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากเครื่องมือที่ใช้ในรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ ซึ่งแล้วแต่ลักษณะของปัญหาที่ต้องการทราบหรือประเภทของข้อมูลที่จัดเก็บ เพื่อที่จะนำมาประมวลผลและวิเคราะห์โดยใช้หลักการและวิธีการต่าง ๆ

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล (DATA ANALYSIS) ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จะถูกนำมาทำการวิเคราะห์ ตามหลักของ เหตุผลหรือด้วยวิธีการทางสถิติ เช่น การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา การทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์ความถดถอย วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ถูกต้องจะช่วยให้เห็นสภาพความเป็นจริงของสิ่งที่ค้นพบ และเป็นพื้นฐานของแนวความคิดใหม่อีกด้วย

๖. การสรุปผลและการทำรายงานวิจัย (CONCLUSION AND REPORTING) เมื่อผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วก็จะทำการแปลความหมายข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบต่าง ๆ โดยอาจนำเสนอในรูปแบบตาราง บทความ หรือกราฟ เพื่อให้ผู้อ่านมีความเข้าใจง่าย พร้อมทั้งจัดทำสรุปผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์

หรือจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในตอนแรกเริ่มการวิจัยหรือไม่ และทำรายงานวิจัยซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายก่อนที่จะนำเสนอผลงานวิจัยต่อสาธารณชนเพื่อรับทราบว่าได้มีงานวิจัยเรื่องนี้เกิดขึ้นแล้ว

การเขียนรายงานวิจัยทางด้านการบริหารธุรกิจ

การจัดเตรียมเค้าโครงร่างการวิจัย (RESEARCH PROPOSAL) นับเป็นสิ่งสำคัญและเป็นขั้นตอนแรกที่นักวิจัยจะต้องดำเนินการสำหรับกระบวนการวิจัย เค้าโครงร่างการวิจัยที่มีความชัดเจน ถูกต้อง จะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความรู้ความสามารถของผู้วิจัยในเรื่องที่จะทำการศึกษานำไปสู่ความสำเร็จของการดำเนินงาน วิจัยโครงร่างการวิจัยที่จัดทำขึ้นมีความสำคัญดังนี้

๑. เป็นแนวทางของการวิจัยในเรื่องที่ศึกษาว่ามีขอบเขตชัดเจนเพียงใด

๒. สำหรับเป็นเครื่องมือติดตามผลความคืบหน้าของงานวิจัยในแต่ละขั้นตอน

๓. กำหนดขอบเขตการบริหารงบประมาณงานวิจัย

๔. ใช้เป็นเอกสารเพื่อขอรับทุนสนับสนุนการวิจัย รูปแบบ (FORMAT) ของโครงร่างการวิจัยโดยทั่วไปจะประกอบด้วยสาระสำคัญได้แก่

๑. ชื่อโครงการ (TITLE) หมายถึงเรื่องที่ทำการศึกษาค้นคว้า เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงเนื้อเรื่องของการวิจัย การว่าผู้วิจัยมีแนวความคิดหรือกำหนดขอบเขตการวิจัยในรูปลักษณะใด การตั้งชื่อโครงการวิจัยที่ชัดเจนจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้นักวิจัยสามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้

๒. ประเภทของงานวิจัย (RESEARCH CATE-

GORY) งานวิจัยในปัจจุบันได้ถูกจำแนกหรือจัดแบ่งลักษณะตามสาขาวิชาต่าง ๆ โดยหน่วยงานที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัย ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการพิจารณาหรือจัดสรรเงินทุน ประเภทของงานวิจัยแบ่งได้หลายลักษณะทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์และวิธีการที่นำมาใช้ เช่น การวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ การวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ เป็นต้น

๓. ชื่อสถาบันประวัติผู้วิจัย (NAME OF INSTITUTION AND RESEARCHER) โครงร่างการวิจัยที่ขอรับทุนสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ จะต้องแสดงถึงสถาบันหรือหน่วยงานที่ผู้วิจัยสังกัดอยู่ พร้อมทั้งประวัติของหัวหน้าโครงการวิจัย คณะผู้ทำการวิจัย และข้อมูลโดยสังเขปของนักวิจัยที่ร่วมโครงการ เช่น ชื่อ ที่อยู่ ตำแหน่งหน้าที่การงาน ประวัติการศึกษา ประสบการณ์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการพิจารณาสำหรับ ผู้อนุมัติ

๔. ความสำคัญและที่มาของปัญหา (BACKGROUND) เป็นส่วนที่แสดงให้เห็นถึงเรื่องที่จะทำการศึกษามีความสำคัญและประวัติความเป็นมาอย่างไร โดยจะต้องอธิบายถึงปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ที่เชื่อมโยงกับปัญหาหรือสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการทราบ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความรอบรู้และความเข้าใจในเรื่องที่ศึกษา ประเด็นปัญหาสำคัญของเรื่องคืออะไร เพราะเหตุใดจึงสนใจเรื่องนี้

๕. วัตถุประสงค์ (OBJECTIVES) ผู้วิจัยจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ศึกษาให้ชัดเจน โดยกำหนดเป็นข้อ ๆ อย่างเด่นชัด เพื่อแสดงเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายหรือสิ่งที่ต้องการทราบจากปัญหาที่ตั้งไว้ การเขียนวัตถุประสงค์จะต้องมีลักษณะสั้น กระชับรัด เฉพาะเจาะจง

เข้าใจง่าย

๖. สมมติฐาน (HYPOTHESIS) เปรียบเสมือน การคาดคะเนคำตอบล่วงหน้าในเรื่องที่ทำการศึกษาเป็นการ เดหรือสมมติอย่างมีหลักเกณฑ์ เหตุผล เพื่อนำไปทดสอบ ผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลว่าเป็นไปตามที่นักวิจัย คาดหวังหรือไม่ โดยอาศัยการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ สมมติฐานที่ตั้งไว้จะต้องมีความชัดเจน ตรวจสอบได้ และมีทฤษฎีหลักการหรือเหตุผลสนับสนุน

๗. ขอบเขตของการศึกษา (SCOPE AND LIMITATION OF THE PROBLEM) การกำหนดขอบเขต ของปัญหาที่จะทำการศึกษาไว้อย่างชัดเจน จะทำให้นักวิจัย และผู้อ่านทราบว่า เนื้อหาของเรื่องครอบคลุมประชากร ระยะเวลา พื้นที่การศึกษากว้างขวางมากน้อยเพียง ใด นอกจากนั้น ยังเป็นสิ่งที่ทำให้หน่วยงานสนับสนุนทุน วิจัยในการพิจารณาถึงความเหมาะสมทางด้านงบประมาณที่ ใช้ในการศึกษาวิจัยอีกด้วย

๘. ข้อตกลงเบื้องต้น (BASIC ASSUMPTION) หมายถึง สิ่งที่ยอมรับว่าเป็นจริงโดยไม่ต้องมีการทดสอบ เป็นสภาพการณ์หรือเงื่อนไขของการทำวิจัยที่สามารถยอมรับได้ นอกจากนี้ยังหมายความรวมถึงข้อตกลงที่ผู้วิจัย กำหนดขึ้นเพื่อทำความเข้าใจกับผู้อ่านล่วงหน้า เช่น แบบ สอบถามที่ใช้ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการทดสอบให้ข้อมูล ตามความรู้สึกที่แท้จริง หรือคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบที่ ใช้ในการวิจัยสามารถนำมาจัดระเบียบวิธีตามวิธีการทางสถิติ ได้

๙. นิยามศัพท์เฉพาะ (DEFINITION OF

SPECIFIC TERM) คำที่ใช้ในการศึกษาวิจัยอาจมีลักษณะ เป็นคำศัพท์ทางวิชาการที่ยังไม่มีการใช้อย่างแพร่หลาย หรือ คำที่อาจตีความหมายได้หลายอย่าง ซึ่งผู้วิจัยต้องให้ความ หมายถึงชัดเจนเพื่อให้ผู้อ่านมีความเข้าใจตรงกับผู้วิจัย เช่น จริยธรรมทางธุรกิจ การประกอบอาชีพอิสระ เป็นต้น

๑๐. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (REVIEW OF RELATED LITERATURES) เป็นการ ศึกษาถึงแนวความคิดและทฤษฎีเพื่อให้เห็นความเป็นมา และความสัมพันธ์กับปัญหาที่จะทำการวิจัย โดยเฉพาะการ วิจัยทางด้านวิชาการ การเสนอแนวความคิดและทฤษฎีที่ เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำกรวิจัยเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้การวิจัย มีความต่อเนื่องกับความรู้ที่มีอยู่เดิม ข้อมูลที่ได้มาจากเอกสารซึ่งหมายถึงตำรารายงานทางวิชาการงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ต่าง ๆ

๑๑. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (PRACTICAL APPLICATION) สิ่งนี้นักวิจัยต้องการแสดงให้เห็น ผู้อ่านผลงานวิจัยทราบว่าข้อค้นพบจะเป็นประโยชน์อย่างไร ลักษณะใดและกับใครบ้าง ข้อที่จะต้องพิจารณาก็คือ ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษานั้นสอดคล้องหรือเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ก่อนที่จะทำการวิจัยหรือไม่ และการเขียนจะต้องเรียงลำดับจากข้อที่เป็นประโยชน์มากที่สุด ไปสู่สิ่งที่เป็นประโยชน์ในลำดับที่รองลงมา

๑๒. วิธีการดำเนินการวิจัย (PROCEDURE OF THE STUDY) เป็นการกำหนดระเบียบวิธีการ หรือแนวทางปฏิบัติงานตามหลักทางวิทยาศาสตร์ให้มีความชัดเจน เป็นขั้นตอน โดยมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้

๑. ประชากร (POPULATION)
๒. กลุ่มตัวอย่าง (SAMPLES)
๓. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (RESEARCH INSTRUMENTS)
๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล (COLLECTION DATA)
๕. การวิเคราะห์ข้อมูล (DATA ANALYSIS)
๖. การแปลความหมายและสรุปผล (SUMMARY AND CONCLUSION)
๑๓. ระยะเวลา (DURATION) ผู้วิจัยจะต้องทำการกำหนดแผนการดำเนินงานในแต่ละช่วงเวลา อาจนำ

เสนอในรูปของตารางที่มีการกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอน นับตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นการวิจัย

๑๔. งบประมาณ (BUDGET) การนำเสนอรายละเอียดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ต้องใช้ในการศึกษาโดยผู้วิจัยจะต้องระบุหรือกำหนดจำนวนเงินในระดับที่เหมาะสมและสมเหตุผลตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัย พร้อมทั้งจำแนกค่าใช้จ่ายตามหมวดต่าง ๆ อย่างถูกต้องชัดเจน เช่น ค่าตอบแทนนักวิจัยและผู้ช่วย ค่าใช้สอย ค่าวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น การเขียนผลงานวิจัยเพื่อขอรับทุนอุดหนุนจากต่างประเทศจะต้องระบุอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราด้วย

บรรณานุกรม

- วินัส พิชาวนิชย์ และ สมจิต วัฒนาชยากุล. สถิติสำหรับสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๗.
- สรชัย พิศาลบุตร. สถิติเพื่อการวิเคราะห์และการวิจัย. กรุงเทพฯ : คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๗.
- สุชาติ ประสิทธิ์สินธุ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๘.
- อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรمان. การสุ่มตัวอย่างทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โครงการตำราวิทยาศาสตร์อุตสาหกรรม, ๒๕๓๑.
- Grimm, L.G. and Others. Statistical Applications for the Behavioral Sciences. New York : John Wiley & Sons, 1993.
- Sanders, William B. and Pinhey, Thomas K. The Conduct of Social Research. Newyork : Holt, Rinehart and Winston, 1983.

การวิจัยในยุคของโลกไร้พรมแดน

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปริญญา เกื้อหนู

มนุษย์เราได้สร้างอารยธรรม สังคม และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ขึ้นในโลกนี้มากมายอย่างน่าอัศจรรย์ การสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เกิดจากพลังสติปัญญา พลังความคิดที่มนุษย์ได้เรียนรู้ ถ่ายทอด สืบส่ง สรุปลงเป็นกฎเกณฑ์ เป็นระบบความคิด และความเป็นจริง แล้วนำความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้มาดัดแปลงเป็นการปฏิบัติ สร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งก่อสร้าง เครื่องจักร เทคโนโลยี ระบบระเบียบการปฏิบัติงานต่าง ๆ เราจะเห็นว่าตลอดระยะเวลาของประวัติศาสตร์แห่งมวลมนุษยชาติ

และการวิวัฒนาการของมวลมนุษย์ทั้งหลาย เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ ค้นหาความจริงต่าง ๆ และแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อควบคุมธรรมชาติ ควบคุมสังคม ควบคุมสภาพรอบตัวให้สอดคล้องกับที่ตนเองต้องการ หรือสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้

การวิจัยได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตมนุษย์อยู่ตลอดเวลาและเป็นเวลายาวนานมาแล้ว แต่ในอดีตอาจจะไม่เป็นระบบระเบียบที่ชัดเจนอย่างปัจจุบัน เช่น การสร้างป้อมิถของชาวอียิปต์ การวัดพื้นที่ริมแม่น้ำไนล์หลังจาก

* อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ : กศ.ม. (ภาษาและวรรณคดีอังกฤษ)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

น้ำท่วมลดลง การทดลองเรื่องแรงโน้มถ่วงของโลกของ เซอร์ไอแซค นิวตัน การสร้างสะพานโค้งในยุคหลายร้อยปี ในอดีต การสร้างกำแพงเมืองจีน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็น เครื่องยืนยันว่าการวิจัยได้มีมาตั้งแต่อดีต เป็นคุณลักษณะ อย่างหนึ่งที่มนุษย์นำมาใช้แก้ปัญหา และสร้างสรรค์สิ่ง ต่าง ๆ สังคมใดที่ขาดการวิจัย ขาดการค้นคว้าศึกษา ก็จะเป็นสังคมล้าหลัง ไร้ทิศทาง

การวิจัย คือ อะไร การวิจัยมีคำจำกัดความ มากมาย แต่ก็ไม่ได้แตกต่างกันมากนัก ผู้เขียนจึงขอสรุป ความหมายของการวิจัยไว้ว่า

การวิจัย คือ กระบวนการค้นคว้าหาความจริง ภายในขอบเขตที่กำหนดไว้อย่างมีระบบ ตามระเบียบ วิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในอธิบายหรือ ทำนาย (Explanation or Prediction) หรือเพื่อที่จะนำ มาช่วยในการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างมี ประสิทธิภาพ เราจึงเห็นได้ว่าบทบาทของการวิจัยมีบทบาท ที่สร้างสรรค์มากมาย ไม่ว่าจะเป็นการทำนาย เพราะผล ของการวิจัยบางเรื่อง เราสามารถนำไปพยากรณ์หรือ ทำนายอนาคตได้ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้น หรือมีแนวโน้มอย่างไร เพื่อเราสามารถจะเตรียมตัวรับสถานการณ์ได้ การวิจัยยัง สามารถอธิบายปัญหา หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ว่าสิ่งใดเป็น สาเหตุที่ทำให้เกิดผลนั้น ๆ หรือสิ่งใดเป็นผลที่มาจาก สาเหตุนั้น การวิจัยยังสามารถทำให้เราเรียนรู้สภาพและ ลักษณะของปัญหาหรือบางสิ่งบางอย่างว่าเป็นอย่างไร สำหรับนักวางแผนการวิจัย สามารถนำไปกำหนดหรือ วางแผนควบคุมสิ่งต่าง ๆ ได้ ในด้านการพัฒนาไม่ว่า

พัฒนาบุคคล การทำงาน และในทุกระดับสังคมก็ต้องอาศัย การวิจัยในการศึกษาวางแผนการพัฒนา

ความจำเป็นของการวิจัย

การวิจัยมีความจำเป็นมากขึ้นตามลำดับ ยิ่ง สังคมเจริญรุดหน้าเพียงใด ความจำเป็นของการวิจัยก็มี มากขึ้นเพียงนั้น ทั้งนี้ เพราะความสลับซับซ้อนต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นตามความก้าวหน้าของยุคสมัย ยกตัวอย่างทาง ด้านโรคภัยไข้เจ็บ ในอดีตเราไม่เคยเผชิญกับโรคเอดส์ และโรคพิษสารต่าง ๆ เหมือนปัจจุบัน มนุษย์จำต้องอาศัย การศึกษาวิจัยเพื่อหาทางกำจัดหรือป้องกันโรคนี้ หรือแม้ แด่มะเร็ง ซึ่งเป็นโรคที่เกิดขึ้นหลายปีแล้ว มนุษย์ก็ไม่สามารถเอาชนะโรคร้ายนี้ได้เช่นกัน ดังนั้น การวิจัยจึงมี บทบาทในการหาคำตอบให้กับการจัดโรคภัยเหล่านี้

ถ้าเรามองในด้านจิตใจของบุคคลก็จะพบว่า ปัจจุบันมีปัญหาต่าง ๆ ที่เราคาดไม่ถึงว่าจะเกิดขึ้นใน สังคม เช่น การที่พ่อข่มขืนลูก ลูกข่มขืนแม่ ลูกศิษย์ ข่มขืนครู ลูกฆ่าพ่อ พ่อฆ่าลูก เมื่ออ่านข่าวในหน้าหนังสือ พิมพ์พบข่าวเหล่านี้แล้วรู้สึกใจหดหู่ คิดว่าไม่ใช่โลกมนุษย์ แน่หรือ แต่เราก็ต้องยอมรับความจริงว่า ใช่แน่นอน ดังนั้น การวิจัยต้องมีส่วนให้คำตอบว่าในสภาพสังคมอย่างนี้ ทำไมมนุษย์จึงมีพฤติกรรมอย่างนี้ มีแรงจูงใจใดที่ทำให้คน แต่ละคนมีพฤติกรรมแปลกพิสดาร เบี่ยงเบน โหดเหี้ยม อย่างนี้ การวิจัยไม่เพียงแต่ศึกษาในส่วนของเฉพาะ ตัวบุคคล แต่ยังต้องศึกษาในลักษณะรวมของสังคม ชุมชน กลุ่มชน หรือประเทศด้วย เพราะความสลับซับซ้อนของ สังคมก็มีมากขึ้นตามลำดับปัญหาต่าง ๆ จึงมีความสลับ

ซับซ้อนยิ่งขึ้น มีแต่การศึกษาที่มีระบบมีทิศทางที่แน่นอน ด้วยการวิจัยเท่านั้น จึงจะช่วยให้เราหาค้นคว้าของปัญหาได้ การมองเพียงแต่พฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ภายนอก แล้วกำหนดมาตรการแก้ปัญหา เป็นการเสี่ยงและสิ้นเปลืองอย่างมาก เพราะจะมีความผิดพลาดในการแก้ปัญหาไม่ตรงจุดอย่างแน่นอน ความจำเป็นของการวิจัยจึงมีทั้งด้านสาขาวิชาการต่าง ๆ เพื่อให้ก้าวทันกับความก้าวหน้าของสังคม ไม่จบความ นอกจากนั้น การวิจัยยังมีความสำคัญในการศึกษามนุษย์เราทั้งทางด้านสรีระและจิตใจที่ได้รับการคุกคามจากโรคร้ายทั้งทางธรรมชาติ และความเปลี่ยนแปลงในจิตเบื้องลึกในสังคมและชุมชน เพราะสังคมยิ่งสลับซับซ้อนค้นคว้าที่เกิดของปัญหาที่สลับซับซ้อนยิ่งขึ้น ยิ่งในสังคมของโลกไร้พรมแดนในปัจจุบันและอนาคตแล้ว การวิจัยถือว่าเป็นเครื่องมือชิ้นเอกในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดีอย่างยิ่งทีเดียว

โลกไร้พรมแดน คือ อะไร

ในระยะเวลา ๒๐ กว่าปีที่ผ่านมา การเจริญพัฒนาทางด้านความรู้เป็นไปรวดเร็วมาก ผลผลิตด้านการวิจัยและทางด้านความรู้เพิ่มขึ้นอย่างทวีคูณ ได้มีผู้ศึกษาพบว่าแต่ละวันจะมีรายงานทางวิทยาศาสตร์ถึง ๖,๐๐๐-๗,๐๐๐ ฉบับ ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปัจจุบันนี้จะเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๓ ของที่มีอยู่เดิมทุกปี ดังนั้น จะเพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัวในเวลาห้าปีครั้ง ยิ่งไปกว่านั้น อัตราเพิ่มของข้อมูลยังเพิ่มเป็นทวีคูณด้วย ซึ่งคาดว่าจะเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๕๐ ต่อปี ดังนั้น ในช่วงเวลาเพียง ๒๐ เดือนก็จะเพิ่มเป็นหนึ่งเท่าตัว ถ้าจะพูดให้เข้าใจง่าย ๆ

ก็คือ ความรู้ที่เกิดขึ้นในไม่กี่ปีนี้มีปริมาณเท่ากับหรือมากกว่าความรู้ที่สะสมมาในโลกล้านนับเป็นพัน ๆ ปี นี่คือการปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบันและโลกอนาคตที่เคลื่อนไหวไปอย่างรวดเร็วโดยไม่หยุดยั้ง ในอีกด้านหนึ่งของความรู้เหล่านี้ ก็กระจายแพร่หลายไปทุกแห่งในโลก เหมือนน้ำไหลหลาก ที่ทุกคนจะได้รับรู้ข่าวสารเหมือนอยู่ในครอบครัวเดียวกัน ซึ่งแต่ก่อนโน้นก็ไม่เกิดปรากฏการณ์เช่นนั้น ทั้งนี้ เพราะปัจจุบันระบบการสื่อสาร คมนาคม และระบบข้อมูลต่าง ๆ ตั้งแต่โทรเลข โทรศัพท์ โทรพิมพ์ โทรทัศน์ การสื่อสารผ่านดาวเทียมและคอมพิวเตอร์ ทำให้ความรู้แพร่หลายไปได้อย่างรวดเร็ว ความรู้ที่เกิดขึ้นในที่ต่าง ๆ ไม่ว่ามุมใดของโลก หรือไม่ว่าเวลาใดสามารถต่อค้นเข้าได้โดยรวดเร็วเสริมกันและกัน และนำไปสู่การค้นคว้าความรู้ใหม่ได้รวดเร็วกว่าเดิมมาก ขอยกตัวอย่างเหตุการณ์สมัยก่อนโน้น เมื่อประธานาธิบดีลินคอล์น แห่งสหรัฐอเมริกาถูกลอบสังหาร ข่าวกระจายไปทั่วอเมริกาได้เร็วเพราะส่งข่าวทางโทรเลข อย่างไรก็ตามกว่าข่าวดังกล่าวไปถึงประเทศอังกฤษก็ต้องใช้เวลาถึง ๕ วัน ซึ่งต่างกับปัจจุบันอย่างมาก เช่น เมื่อนายกรัฐมนตรีของประเทศไทย ประกาศลาออกข่าวก็กระจายไปทั่วโลก ภายใน ๕-๑๐ นาที โดยผ่านเครือข่ายสื่อสารต่าง ๆ ไม่ว่าโทรทัศน์ วิทยุ คอมพิวเตอร์ เมื่อเป็นเช่นนั้น จึงเห็นว่าโลกนี้เล็กลงทีเดียวในทางการสื่อสารทางข้อมูล นี่คือ ความหมายของคำว่า โลกไร้พรมแดน

การไร้พรมแดนของโลกปัจจุบัน นอกจากจะไม่มีพรมแดนทางข่าวสารข้อมูล ด้านความรู้แล้ว ด้าน

เศรษฐกิจ การค้า สารสนเทศ การขนส่ง คมนาคม การท่องเที่ยว ด้านสิ่งแวดล้อมและมลพิษ ก็เป็นโลกที่ไม่มีพรมแดนเช่นเดียวกัน ดังนั้น ความเคลื่อนไหวด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมา ก็แพร่กระจายและส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคน ของสังคมโดยรวมในทุกหนทุกแห่งของโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งผลกระทบนี้ สามารถเป็นไปได้ทั้งด้านลบและด้านบวก เป็นไปได้ต่อบุคคล ต่อชุมชน ต่อสังคม หรือต่อประเทศ โดยรวมด้วยเช่นกัน

แต่ขณะเดียวกันโลกนี้และประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทย แม้จะดำรงอยู่ในโลกไร้พรมแดนก็ตาม แต่แต่ละประเทศหรือชุมชน สังคม ก็ยังมีพรมแดนขวางกันเช่นเดียวกัน ไม่ว่าพรมแดนประเทศ เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม หรือความเชื่อต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ จะเป็นอุปสรรคหรือไม่ก็เป็นข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ในโลกไร้พรมแดน ความเชื่อ ศาสนาหรือวัฒนธรรม อาจจะเป็นตัวปิดกั้นการรับรู้ข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งจะมีผลต่อการปรับตัวเพื่อการดำรงอยู่ในสังคมที่เคลื่อนไหวไปอย่างรวดเร็ว ในขณะเดียวกัน ข้อมูลข่าวสารที่ไหลทะลักเข้ามานั้น อาจจะทำลายวัฒนธรรม ประเพณีของสังคม หรือชุมชนของตนเอง จนไม่มีเอกลักษณ์ความเป็นคนในสังคมนั้นเหลืออยู่เลย ยิ่งถ้ามองในขอบเขตที่กว้างไปกว่านั้น ในด้านเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา จะพบว่า ในด้านเศรษฐกิจและการค้าของประเทศไทยเราผูกพันอยู่กับเศรษฐกิจของโลกถึงร้อยละ ๖๐ ทั้งนี้ เพราะเศรษฐกิจของไทยปัจจุบันเป็นเศรษฐกิจเพื่อการส่งออก นั่นคือ ต้องพึ่งพาตลาดต่างประเทศเพื่อการส่งออกเป็นส่วนมาก และ

การพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทยเรา ก็เป็นการระดมทุนมาจากต่างประเทศ พึ่งพาอาศัยเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ซึ่งทำให้ไม่สามารถวางรูปแบบการพัฒนาตามที่ต้องการได้ ยิ่งไปกว่านั้น ประเทศเรายังไม่ได้พึ่งพาตนเองทางวิชาการในการพัฒนามาตั้งแต่ต้น แต่นำเทคโนโลยีสำเร็จรูป ที่ไม่ได้สร้างด้วยความสามารถในการประดิษฐ์คิดค้นของคนไทยมาใช้ เราไม่ได้ใช้การวิจัยนำหน้าเพื่อสร้างความเข้าใจพื้นฐานไปจนถึงไม่สามารถดัดแปลงสร้างสรรค์เครื่องจักรและสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาได้ ดังนั้น แม้ว่าเราจะบอกว่าเราเป็นประเทศเอกราชทางการเมือง แต่ความจริงแล้ว เรายังเป็นเมืองขึ้นทางเศรษฐกิจ และได้รับผลกระทบจากอิทธิพลทางการเมืองระหว่างประเทศอยู่ และที่สำคัญเรายังเป็นเมืองขึ้นทางปัญญาอยู่อีกต่อไป

ประเทศไทยควรเป็นอย่างไรในอนาคต

การดำรงอยู่ในสภาพของโลกไร้พรมแดนเช่นนี้เป็นสภาพแวดล้อมที่บีบบังคับให้สังคมไทยเราต้องเป็นสังคมเปิดในด้านการค้า ผลการเจรจาของอูรุกวัย และการจัดตั้ง องค์การการค้าโลก (World Trade Organization) จะทำให้การค้าและการบริการมีเสรีมากขึ้น และต้องมีการแข่งขันมากขึ้น การดำรงอยู่ในสังคมโลกเช่นนี้ เราจำเป็นต้องปรับตัวเองทั้งตัวบุคคล ซึ่งเป็นพลเมืองของสังคม ทั้งรัฐบาล และทั้งองค์กรเอกชนต่าง ๆ การปรับตัวดังกล่าวนี้ ต้องสร้างเสริมการเรียนรู้สร้างสติปัญญาให้ทันกับโลกที่เคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว ทั้งสามารถที่จะรอบรู้ในความเป็นตัวของตัวเองในลักษณะของบุคคล สังคม องค์กร และรัฐบาล ว่ามีความสามารถ มีจุดด้อย

จุดแข็งอะไรบ้าง พร้อมทั้งรู้ว่าสังคมโลกรอบนอกเป็นอย่างไร เพื่อที่จะมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันได้ และสามารถที่จะแข่งขันกับสังคมภายนอกได้

การสร้างความรู้และสติปัญญาให้กับพลเมือง สังคมหรือองค์กร ต้องใช้หนทางการศึกษาและการวิจัย เท่านั้น เราจะเห็นว่าการลงทุนทางการศึกษาของประเทศไทยยังไม่มากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งประเทศไทยมีการลงทุนประมาณร้อยละ ๓.๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ ส่วนประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย มีการลงทุนทางการศึกษาประมาณร้อยละ ๕-๗ ของผลิตภัณฑ์มวลรวม และถ้ามองด้านการวิจัยเราก็จะพบว่าในประเทศไทยที่พัฒนาแล้ว มีการลงทุนด้านการวิจัยประมาณร้อยละ ๓-๔ ของผลิตภัณฑ์มวลรวม ส่วนประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย ประมาณร้อยละ ๒ ของผลิตภัณฑ์มวลรวม จะเห็นว่าเมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว ประเทศไทยนั้นน่าเป็นห่วงมาก คือ มีการลงทุนการวิจัยต่ำมาก จากสถิติตัวเลขจากปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ซึ่งมีการวิจัยร้อยละ ๐.๕ ลดลงเหลือร้อยละ ๐.๑๕ ในปี ๒๕๓๗

ดังนั้น สำหรับประเทศไทยที่กำลังพัฒนาตนเองให้เป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่นั้น ควรเพิ่มการลงทุนการวิจัยให้มากกว่านี้ ไม่เช่นนั้น สภาพการปรับตัวการเสริมสร้างปัญญาและความรู้ เพื่อให้สามารถเป็นอิสระในทางปัญญา และเป็นอิสระทางเศรษฐกิจที่ผูกติดอยู่กับต่างประเทศ ก็ไม่สามารถเป็นไปได้เลย นอกจากนั้น แล้ว ยังต้องทุ่มเทงบประมาณในการศึกษาให้มากกว่านี้ เพื่อให้ เกิดทรัพยากรคนทางปัญญาของพลเมืองที่สามารถมีความรู้

ใช้ความรู้และผลิตความรู้ใหม่โดยสามารถทำการศึกษาวิจัยได้ ดังนั้น การเรียนการสอนควรเน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อให้สามารถรู้เท่าทันวิชาการที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สามารถปรับตัวรับความรู้ใหม่ และปรับความรู้ให้เหมาะสมกับสภาพของคน ตลอดจนสร้างความรู้ใหม่ขึ้นได้

การวิจัยในยุคนี้ควรเป็นอย่างไร

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า โลกปัจจุบันได้เคลื่อนไหวไปข้างหน้าอย่างรวดเร็ว และประเทศไทยเราก็เข้าสู่สังคมเปิดที่มีการแข่งขันอย่างเสรีทางด้านเศรษฐกิจการค้า ถ้าเศรษฐกิจการค้าและการอุตสาหกรรม ยังต้องผูกติดกับเศรษฐกิจโลก การอุตสาหกรรมยังพึ่งพาทุนและเทคโนโลยีของต่างประเทศ เศรษฐกิจ การค้าและการอุตสาหกรรมของประเทศไทย ก็ไม่สามารถปลดแอกออกจากพันธนาการเหล่านั้นได้เลย ขอให้เราลองศึกษาการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศญี่ปุ่นเป็นตัวอย่าง ในระยะแรกของการพัฒนาอุตสาหกรรม ญี่ปุ่นมุ่งพัฒนาเพื่อสนองความต้องการของตลาดภายในประเทศ เพื่อส่งเสริมการกินดีอยู่ดีของคนในประเทศ ซึ่งเป็นตลาดที่ไม่ต้องแข่งขันมาก ในระยะนี้ญี่ปุ่นพัฒนาโดยการลอกแบบก่อนแล้วค่อยดัดแปลงทั้งหมด ภายหลัง สำหรับการลงทุนก็เช่นกัน ญี่ปุ่นระดมทุนจากภายในประเทศเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สำคัญที่สุด เหนืออื่นใด ก็คือ ญี่ปุ่นพึ่งตนเองทางวิชาการตั้งแต่ต้น พยายามจะไม่นำเทคโนโลยีสำเร็จรูปใด ๆ ที่ไม่เสริมสร้างความสามารถของคนญี่ปุ่นเข้ามา แต่ญี่ปุ่นใช้การวิจัยนำหน้าเพื่อสร้างความเข้าใจพื้นฐานด้านต่าง ๆ

การวิจัยของประเทศเราควรมีการยึดหลักการวิจัยเพื่อจะฟังตนเองทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และอุตสาหกรรม เราจึงต้องมีการทุ่มเทลงทุนให้มากกว่านี้ การพัฒนา ก็ควรจะมีทิศทางแน่นอน ควรมีการวิจัยเชิงนโยบายเพื่อวางยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีในการพัฒนาประเทศ ปฏิรูปปรับเปลี่ยนสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครอง ให้สอดคล้องและทันการกับกระแสของสังคมโลกที่เปลี่ยนไป แต่ถ้ายังขาดการวิจัยเพื่อวางนโยบายวางยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีในการพัฒนาประเทศอย่างจริงจังแล้ว ด้านเศรษฐกิจก็ยังคงผูกติดกับภาวะเศรษฐกิจต่างประเทศ ความแตกต่างทางเศรษฐกิจของคนร่ำรวยกับคนจน ก็ยังจะห่างมากขึ้นกว่าเดิม ประชาธิปไตยก็ยังคงอยู่ในกลุ่มชนผู้ปกครองเพียงไม่กี่กลุ่มเท่านั้น ปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรก็ยังคงดำรงอยู่ทั่วประเทศ การวิจัยในด้านนโยบายควรจะมีการทำวิจัยในอนาคตด้วย ทั้งนี้ เพื่อทำนายอนาคตข้างหน้าว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง มีแนวโน้มอย่างไร จริงๆแล้วการวิจัยเชิงทำนาย จะมีประโยชน์มากในทุกด้านไม่ว่าด้านเศรษฐกิจ การค้า การเมือง สังคม จะมีความจำเป็นอย่างมากสำหรับโลกที่ไร้พรมแดน และมีการเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ เพื่อให้เราสามารถเตรียมตัวรับสถานการณ์หรือป้องกันล่วงหน้าได้

นอกจากนั้น การวิจัยทางการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง การศึกษาเป็นสมองของประเทศเพราะพลเมืองของประเทศ จะต้องเข้าไปแบกรับการบริหาร การปกครองและการสร้างประเทศต่อไป ถ้าระบบการศึกษาขาดการวิจัยเพื่อการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงให้ทันกับเหตุการณ์

แล้ว สมองของประเทศก็มีผลกระทบ คือ ไม่สามารถนำประเทศไปสู่สังคมที่ก้าวหน้าได้ การศึกษาของเราในปัจจุบัน เน้นการถ่ายทอดเนื้อหาในห้องเรียนเป็นหลัก ผู้เรียนขาดประสบการณ์และการศึกษาจากความเป็นจริงรอบตัวทั้งใกล้และไกล ทั้งไม่ได้ฝึกความสามารถในการแยกแยะ เลือกรับความจริงจากข้อมูลข่าวสารที่มีอย่างท่วมท้น ซึ่งมีทั้งจริงและเท็จ ทำให้ไม่สามารถแยกความจริงกับความเท็จออกจากกันได้ ทั้งการเรียนไม่เน้นวิธีคิด จึงขาดวิจารณญาณว่า อะไรจริง อะไรไม่จริง และขาดการนำประสบการณ์ หรือข้อมูลมาสังเคราะห์เป็นปัญหาที่สูงสุด นอกจากนั้นการศึกษาไทยยังขาดความเป็นเอกภาพในด้านนโยบาย และการวางแผนที่ดี ไม่ว่าข้อต่อระหว่างประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรืออุดมศึกษา หรือขาดความเป็นเอกภาพระหว่างสถาบันฝึกหัดครู สถาบันอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชน สิ่งเหล่านี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการวิจัยเพื่อปฏิรูประบบการศึกษา และระบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับโลกยุคนี้

การวิจัยอีกด้านหนึ่งที่สำคัญ คือ การวิจัยทางด้านอุตสาหกรรม การประกอบอุตสาหกรรมในปัจจุบันมีปัญหามากมาย ไม่ว่าปัญหาเรื่องการแข่งขัน ปัญหาต้นทุนการผลิต ปัญหามลพิษ หรือปัญหาคุณภาพและมาตรฐานสินค้า และยังมีปัญหาอื่น ๆ อีกมากมาย การวิจัยจึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่งที่นำเราไปสู่การแก้ปัญหาเหล่านี้ การพึ่งพาเทคโนโลยีและสติปัญญาจากต่างประเทศตลอดไป เป็นการผูกมัดตนเองให้เป็นเบี้ยล่างทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งไม่เป็น

ผลดีต่อประเทศโดยรวมอย่างแน่นอน ดังนั้น ในภาคอุตสาหกรรมแต่ละแห่ง ต้องมีหน่วยวิจัยภายในเพื่อติดตามดูแลกิจการของตน ขณะเดียวกันต้องก้าวทันหรือนำหน่วยวิจัยอื่น ๆ ซึ่งการวิจัยทางด้านอุตสาหกรรมมีหลายระดับ คือ การวิจัยมูลฐานเปิดกว้าง การวิจัยหาผลิตภัณฑ์และกระบวนการใหม่ การวิจัยปรับปรุงแก้ไข และการวิจัยเพื่อการควบคุมคุณภาพ

การวิจัยควรจะดำเนินการอย่างไร

โดยสภาพที่เป็นจริงทั้งในอดีตและปัจจุบัน สภาพปัญหาต่าง ๆ จะมีความเกี่ยวเนื่องส่งผลสะท้อนซึ่งกันและกัน แต่ในสภาพปัจจุบันด้วยความเป็นโลกที่ไร้พรมแดน ปัญหาต่าง ๆ จะส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน รวดเร็วกว่าอดีตมาก การศึกษาวิจัยจึงต้องกระทำในระดับกว้างและระดับลึก เพื่อให้เข้าใจปัญหาและแก้ปัญหาอย่างตรงจุด ดังนั้น การทำงานวิจัยจึงควรดำเนินไปในลักษณะการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อจะได้มีการถ่ายทอด และสร้างนักวิจัยใหม่ ๆ ขึ้นมาแทน และยังสามารถรับภาระงานที่ใหญ่ที่ต้องการกำลังคนมากได้ด้วย นอกจากการทำงานเป็นกลุ่มแล้ว ยังต้องมีการสร้างเครือข่ายการวิจัย ซึ่งการดำเนินการลักษณะนี้ จะมีการถ่ายทอดประสบการณ์ มีการตรวจสอบผลการวิจัยข้ามกลุ่ม และอาจมีการแบ่งงานกันทำ หรือผึกกำลังกันทำการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาใหญ่ที่มีขอบเขตกว้างขวาง การสร้างเครือข่ายการวิจัยมีผลดี คือ จะช่วยทำให้ได้ผลรวดเร็ว ลดการทำงานซ้ำซ้อน ทำให้มีการตรวจตรา ตรวจสอบได้ อีกทั้งเป็นการเชื่อมโยงความรู้ให้เป็นภาพใหญ่ขึ้น การวิจัยจะไร้ผลอย่าง

ยิ่ง ถ้าไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ ดังนั้น ควรจะต้องจัดให้มีการพบปะ ประชุม สัมมนา ระหว่างผู้ประกอบการ ผู้ตั้งโจทย์ ผู้วิจัยและนักวิชาการอย่างสม่ำเสมอ

บทบาทการวิจัยจะดำเนินไปเพื่อให้สอดคล้องต่อการสร้างปัญหา สร้างนโยบาย และการแก้ปัญหาของประเทศชาติ ควรต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ โดยเฉพาะรัฐบาลควรมีการจัดทุนอุดหนุนการวิจัยอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยร้อยละ ๓ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ นอกจากนั้น รัฐบาลควรดำเนินการจัดตั้งกองทุนต่าง ๆ เพื่อการวิจัยโดยด่วน ไม่ว่าจะเป็นกองทุนวิจัยโดยรวมหรือกองทุนวิจัยเฉพาะทาง เพื่อพัฒนาการวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศต่อไป สำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน ควรสนับสนุนส่งเสริมการวิจัย สร้างเครือข่ายการวิจัย ส่งเสริมให้มีบรรยากาศการวิจัย และที่สำคัญเพื่อสามารถทำให้การวิจัยสอดคล้องกับสังคมและสภาพเป็นจริงของการพัฒนาประเทศ ควรสร้างความสัมพันธ์กับธุรกิจเอกชน ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อศึกษาเรียนรู้ที่ได้ข้อมูลที่เป็นจริงและนำไปใช้ประโยชน์ในชุมชน ในหน่วยงาน หรือในธุรกิจนั้นได้จริง ๆ สำหรับภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาคบริการ ไม่ว่าจะเป็นบริษัทเล็กหรือใหญ่ ควรจะต้องมีหน่วยงานวิจัยและพัฒนา ซึ่งอาจจะเป็นหน่วยงานวิจัยระดับควบคุมคุณภาพ หรือระดับสูงกว่านี้ก็ได้ ขึ้นอยู่กับลักษณะของธุรกิจและควรสร้างความสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยและหน่วยงานของธุรกิจนั้น บริษัทแต่ละบริษัทควรจะต้องงบประมาณการวิจัยและพัฒนา โดยการตั้งงบประมาณระหว่างร้อยละ ๒ ถึงร้อยละ ๒๐

ของรายรับรวมของบริษัท ในแต่ละองค์กรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ควรสร้างทีมวิจัย และสร้างความเข้มแข็งของทีม และสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกับทีมอื่น ทั้งภายในองค์กรตนเองและองค์กรอื่น

การวิจัยในยุคโลกไร้พรมแดนจึงเต็มไปด้วยการ

ท้าทายและการลงทุนลงแรงอย่างแท้จริง แต่ถ้าเราต้องการให้สังคมและประชากร มีความอยู่ดีกินดี มีสันติสุข มีความก้าวหน้าและมีการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตที่ดี การลงทุนลงแรงและความพยายามต่าง ๆ ก็ไม่สูญหาย แต่กลับได้รับผลพอกพูนหลายเท่าทวีคูณ □□

บรรณานุกรม

จรัส สุวรรณเวลา. "วิทยาการในอนาคต." : วารสารวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๑, มกราคม - มิถุนายน ๒๕๒๙, หน้า ๑-๑๐.

จุมพล พูลภัทรชีวิน. "การวิจัยอนาคต." : วารสารวิธีวิทยาการวิจัย. ๑, มกราคม - มิถุนายน ๒๕๒๙, หน้า ๒๒-๓๔.

เทียนฉาย กีระนันทน์. "การวิจัยเพื่ออนาคต." วารสารวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๑, มกราคม - มิถุนายน ๒๕๒๙, หน้า ๑๐๓-๑๒๙.

นภา ศรีไพโรจน์. หลักการวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ศึกษาพร จำกัด, ๒๕๒๗.

ประเวศ วะสี. ยุทธศาสตร์ทางปัญญาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ๒๕๓๘.

ลีปพนนท์ เกตุทัต. "การวิจัยในอนาคต : สร้างสรรค์ปัญญาเพื่อพัฒนาประเทศ". : การประชุมวิชาการครั้งที่ ๔ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. ๒๘ มกราคม ๒๕๓๗.

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์

ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

*ณัฐสิทธิ์ พุฒิวีสารทภักย์

นพรัตน์ อภิวิมลลักษณ์. การนำประชามติมาใช้ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : ปริญญานิพนธ์ น.ม.

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๓๘.

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี รูปสุวรรณ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรชัย เลื่อนฉวี

เนื่องจากรัฐธรรมนูญของประเทศไทยเราในอดีตที่ผ่านมา ไม่ได้ผ่านกระบวนการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบ หรือรับรองก่อนนำมาบังคับใช้ จึงทำให้รัฐธรรมนูญไม่มีความศักดิ์สิทธิ์ และเป็นที่ยอมรับเท่าที่ควร เป็นเหตุให้ผู้มีอำนาจทางการเมืองในแต่ละยุคแต่ละสมัยโดยเฉพาะคณะปฏิวัติรัฐประหารสามารถอ้างเหตุผลทางการเมืองเพียงเล็กน้อยล้มล้างรัฐธรรมนูญนอกวิถีทางรัฐธรรมนูญได้โดยง่าย

ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาค้นคว้าหาแนวทางแก้ไข

เพื่อให้รัฐธรรมนูญเกิดความศักดิ์สิทธิ์ขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้คิดจะล้มล้างรัฐธรรมนูญทำได้ยากขึ้น พร้อมทั้งจะหาแนวทางให้สามารถนำวิธีการให้ประชาชนออกเสียงประชามติที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในอดีตมาใช้ได้ในทางปฏิบัติ

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาถึงกระบวนการในการจัดทำหรือแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้พัฒนาแล้วในหลายประเทศ ตลอดจนศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

* บรรณารักษ์ประจำแผนกบริการสนเทศ หอสมุดและศูนย์สนเทศ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต : ศศ.บ.

(บรรณารักษ์ศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ในอดีตที่ผ่านมา

ผลการวิจัยพบว่าในนานาอารยประเทศได้มีการนำวิธีการให้ประชาชนออกเสียงประชามติมาใช้ในการให้ความเห็นชอบในการจัดทำหรือรับรองรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมกันอย่างแพร่หลาย เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวและได้ผลมาแล้ว นอกจากนั้นในบางประเทศ เช่น ประเทศ สวิตเซอร์แลนด์ นอกจากจะนำวิธีการออกเสียงประชามติมาใช้ในการรับรองรัฐธรรมนูญแล้ว ยังได้นำวิธีการออกเสียงประชามติไปใช้ในการรับรองกฎหมายธรรมดาทั้งยังให้สิทธิประชาชนสามารถใช้ประชาธิปไตยทางตรงในกรณีอื่น เช่น การให้ประชาชนสามารถริเริ่มเสนอร่างกฎหมาย การให้สิทธิประชาชนสามารถถอดถอนผู้แทนออกจากตำแหน่งได้อีกด้วย ส่วนการศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พบว่าได้เคยมีการนำวิธีการออกเสียงประชามติมาบัญญัติไว้ใน

รัฐธรรมนูญถึง ๓ ฉบับด้วยกัน กล่าวคือ ฉบับปี พ.ศ. ๒๔๙๒, ๒๕๑๑ และ ๒๕๑๗ แต่ทว่ายังไม่เคยมีการนำมาใช้ในทางปฏิบัติ

สำหรับการนำวิธีการออกเสียงประชามติมาใช้ในประเทศไทยเรานั้นในขั้นต้นนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะให้นำมาใช้เฉพาะในการให้ความเห็นชอบในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีความขัดแย้งกันและมีมติไม่ผ่านร่างรัฐธรรมนูญ แต่คะแนนเสียงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ลงมติเห็นชอบเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดก่อน เมื่อประชาชนส่วนใหญ่มีความคุ้นเคยกับการออกเสียงประชามติและมีการตอบสนองรับเป็นอย่างดีแล้ว จึงค่อนนำวิธีการออกเสียงประชามติไปใช้ในเรื่องอื่น ๆ ต่อไป ดังเช่นปฏิบัติกันในนานาอารยประเทศ □□

ประชา การากร ณ ออยุธยา. ความผิดฐานซื้อขายหลักทรัพย์โดยคนวงในตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕. กรุงเทพฯ : ปริญญาพนธ์ น.ม. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, ๒๕๓๘.

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์สุทธิชัย จิตรวาณิช และ ดร.อภิญา เลื่อนฉวี

การศึกษาวិทยานิพนธ์เรื่อง ความผิดฐานซื้อขายหลักทรัพย์โดยคนวงในตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มีวัตถุประสงค์ที่จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างของกฎหมายลักษณะความผิดทางอาญาและทางแพ่งฐานซื้อขายหลักทรัพย์โดยคนวงใน มาตรการบทกำหนดโทษ ข้อยกเว้น ข้อห้าม บทเฉพาะกาล แนวความคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย

การกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ และการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ ซึ่งเป็นลักษณะของการกระทำความผิดฐานซื้อขายหลักทรัพย์โดยวิธีการต่าง ๆ โดยผู้บริหารของบริษัทเป็นผู้รู้ข้อมูลของบริษัทก่อนบุคคลภายนอก และการเปิดเผยข้อมูลของราคาหลักทรัพย์ที่ยังไม่ได้เปิดเผย ต่อสาธารณชนไปทำการซื้อขายหลักทรัพย์โดยหวังผลประโยชน์แก่ตนเองรวมทั้งผู้ที่

เกี่ยวข้องด้วยมาตรการคุ้มครองผู้ลงทุนในธุรกิจหลักทรัพย์
 อย่างเป็นธรรม ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาด
 หลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายโดย
 ศึกษาจากประวัติศาสตร์ทางกฎหมายพัฒนาการในเรื่องดัง
 กล่าวของสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ญี่ปุ่นและ
 สิงคโปร์เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับกฎหมายไทยในเรื่องของ
 คณวในการซื้อขายหลักทรัพย์โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะ
 นำแนวทางการบัญญัติกฎหมายสารบัญญัติที่สามารถบังคับ
 ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยนี้ได้แบ่งลักษณะการ
 ทำความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวไว้เป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่
 นิยามของคณวในเป็นใครมีกี่ประเภทที่เป็นผู้ใกล้ชิดกับข้อ
 มูลภายในซึ่งเป็นบุคคลที่เข้าถึงข้อมูลโดยตรงและบุคคลที่
 เข้าถึงข้อมูลโดยอ้อมและหลักการเปิดเผยข้อมูลภายในที่
 เป็นสาระสำคัญไปกระทำการซื้อขายหลักทรัพย์

ผลของการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติหลัก
 ทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่มีบทนิยาม
 ของคำว่า "คณวใน" ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการปรับใช้
 กฎหมายโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดในทางอาญา
 การที่จะบ่งชี้ว่า มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเปิดเผย
 ข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญก่อนที่จะนำไปเปิดเผยต่อสาธารณ
 ชนเพื่อแสวงหาประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่นที่เกี่ยวข้องหรือไม่
 จึงมีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ ๓ ประการ คือ
 หนึ่ง จะต้องมีการแสดงออกให้เห็นถึงเจตนาใช้ประโยชน์
 ในข้อมูลที่ยังไม่ได้เปิดเผยในการกระทำนั้น สอง ลักษณะ
 ของข้อมูลสารสนเทศที่เข้าข่ายการกระทำความผิดจะต้อง
 เป็นนัยสำคัญที่มีสาระสำคัญ (ลับ) ต่อการตัดสินใจในการ

ลงทุนและ สาม ขอบเขตการกระทำความผิดจะต้องเกี่ยว
 ข้องกับการซื้อขายหลักทรัพย์เท่านั้น แม้ว่าองค์ประกอบทั้ง
 สามจะต้องตีความอย่างกว้าง นอกจากนั้น ในพระราช
 บัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มิ
 ได้ให้ความสำคัญต่อความเป็นสาระสำคัญของข้อมูลและ
 ขอบเขตของการกระทำเท่าที่ควร กฎหมายในลักษณะดัง
 กล่าวอาจก่อให้เกิดความสับสนในการบังคับใช้และเป็น
 อุปสรรคต่อการส่งเสริมหลักการเปิดเผยข้อมูลในธุรกิจหลัก
 ทรัพย์ การวิจัยครั้งนี้ได้เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดัง
 กล่าวไว้สองประการคือ การเน้นองค์ประกอบเกี่ยวกับข้อมูล
 ที่จริงที่เป็นสาระสำคัญและองค์ประกอบเกี่ยวกับการ
 เสนอซื้อหรือเสนอขายหรือเสนอขายหรือเสนอซื้อและหรือ
 การชักชวนผู้อื่นในการซื้อขายหลักทรัพย์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
 ส่วนข้อเสนอแนะอีกประการหนึ่งนั้นเนื่องจากการกระทำผิด
 ที่เป็นการละเมิด จอฉล และสร้างราคาหลักทรัพย์เป็นเรื่อง
 ค่อนข้างใหม่ในประเทศไทย ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจ
 ในเรื่องดังกล่าวและเป็นการป้องกันความเสียหายต่อ
 สาธารณชนจึงควรให้คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และ
 ตลาดหลักทรัพย์เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดลักษณะ
 การกระทำซึ่งต้องห้าม

ในส่วนของการกระทำความผิดเกี่ยวกับคณวใน
 ใช้ข้อมูลภายในมาทำการซื้อขายหลักทรัพย์ก่อนบุคคลภายใน
 นอกจะได้รับทราบข้อมูลดังกล่าวแล้วนั้นมีปัญหา เนื่องจากสิ่งที่
 ทำให้การกระทำเป็นความผิด คือ เจตนา หรือวัตถุประสงค์
 ประสงค์ของการซื้อขายเป็นเจตนาพิเศษ ซึ่งเป็นเรื่องภายใน
 ใจจิตใจของบุคคลที่พิสูจน์ยาก ดังนั้นจึงจำเป็นต้องกำหนด

ข้อสันนิษฐานวัตถุประสงค์ในการกระทำโดยการพิสูจน์ข้อเท็จจริงแวดล้อมบางประการ ซึ่งหลักกฎหมายไทยก็ได้บัญญัติในเรื่องนี้ไว้โดยถือว่า การซื้อขายโดยเป็นผู้ที่ได้ครอบครองข้อมูลก่อนและมีผลต่อการตัดสินใจในการซื้อขายหลักทรัพย์ในลักษณะของผู้บริหารบริษัท ซึ่งเป็นผู้รู้ข้อมูลลับนั้นนำไปบอกต่อยังบุคคลที่สาม (Tipper & Tipped) และนำไปทำการซื้อขายหลักทรัพย์โดยหวังที่จะได้รับผลประโยชน์นั้นด้วยจำนวนเงินที่มีมูลค่ามหาศาลเป็นการซื้อขายโดยมีวัตถุประสงค์ในการที่จะเอาเปรียบบุคคลอื่นโดยการใช้ข้อมูลภายในซึ่งมีสาระสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลง

ราคา แต่การซื้อขายในลักษณะดังกล่าวอาจเป็นเพียงเครื่องช่วยให้บรรลุดุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใด และผลของการกำหนดข้อสันนิษฐานของกฎหมายที่คลาดเคลื่อนดังกล่าวจะนำไปสู่ปัญหาในแง่ของการบังคับใช้ซึ่งในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้วิจัยเสนอแนะบทสันนิษฐานของเจตนาในการใช้ข้อมูลภายในอันเป็นการเอาเปรียบผู้อื่นก่อนข้อมูลนั้น จะถูกเปิดเผยต่อประชาชนโดยพิสูจน์มูลเหตุจูงใจที่นอกจากจะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับข้อเท็จจริงที่ต้องพิสูจน์แล้วยังสามารถทำให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของบทบัญญัติในเรื่องนี้ชัดเจนยิ่งขึ้น □□

ประชากร รัฐวิ. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสัญญา ในการใช้บัตรฝาก-ถอนเงินอัตโนมัติ (ATM).

กรุงเทพฯ : ปริญญา นิพนธ์ น.ม. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๓๘.

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์วิชัย อริยะนันทกะ และ ดร.อภิญา เลื่อนฉวี

การศึกษาครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสัญญาในการใช้บัตรฝาก-ถอนเงินอัตโนมัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการบังคับใช้และความเป็นธรรมของสัญญาในการใช้บัตรฝาก-ถอนเงินอัตโนมัติ ว่าจะสามารถมีผลบังคับระหว่างธนาคารกับลูกค้าผู้ใช้บริการได้หรือไม่ และเพียงใด รวมทั้ง ผลการบังคับใช้ดังกล่าวนี้จะมีความเป็นธรรมกับคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายลูกค้าผู้ใช้บริการหรือไม่ อย่างไร

จากการศึกษาพบว่า สัญญาในการใช้บัตรฝาก-ถอนเงินอัตโนมัติมีลักษณะเป็นการยกเว้นหรือจำกัดความ

รับผิดชอบธนาคารเอาไว้เป็นส่วนใหญ่ แต่การยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบดังกล่าวนี้ ไม่เป็นการขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย อีกทั้ง เงื่อนไขและข้อกำหนดที่ระบุเอาไว้สามารถผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาในการใช้บัตรฝาก-ถอนเงินอัตโนมัติ ดังนั้น สัญญาในการใช้บัตรฝาก-ถอนเงินอัตโนมัติ จึงสามารถมีผลบังคับระหว่างธนาคารกับลูกค้าผู้ใช้บริการได้แต่อย่างไรก็ตาม การบังคับของสัญญาในการใช้บัตรฝาก-ถอนเงินอัตโนมัติเช่นนั้น ในบางกรณีอาจจะไม่เป็นธรรมกับลูกค้าผู้ใช้บริการได้ เนื่องจากสัญญาในการใช้บัตรฝาก-ถอนเงินอัตโนมัติโดยยกเว้นหรือความรับผิดชอบ

ธนาคารเอาไว้ในทุกกรณี ซึ่งการบังคับใช้ของสัญญาในการใช้บัตรฝาก-ถอนเงินอัตโนมัติได้ในทุกกรณีเช่นนี้แม้จะไม่เป็นการขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายก็ตามแต่หากพิจารณาในแง่ความเป็นธรรมแล้ว ย่อมที่จะไม่เป็นธรรมกับลูกค้าผู้ใช้บริการแต่อย่างใด

ดังนั้น ผู้เขียนจึงขอเสนอว่าควรที่จะมีมาตรการ

ในทางกฎหมายที่ให้ศาลสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาสัญญาที่ไม่เป็นธรรมกับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเช่นเดียวกันกับสัญญาในการใช้บัตรฝาก-ถอนเงินอัตโนมัตินี้ เพื่อที่จะสามารถสร้างความเป็นธรรมให้กับคู่สัญญาฝ่ายที่เสียเปรียบในการทำสัญญาได้อย่างถูกต้อง และเพียงพอต่อไป □□

เวรดี มีวันดี. มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการชุมนุมสาธารณะ. กรุงเทพฯ : ปริญญาพนธ์
น.ม. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๓๘.
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี รูปสุวรรณ และ ดร.พีรพันธุ์ พาลุสุข

การศึกษาค้นคว้าวิจัย เรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการชุมนุมสาธารณะนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการใช้สิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นในรูปแบบของการจัดการชุมนุม และเพื่อศึกษาถึงมาตรการในการควบคุมการชุมนุมสาธารณะ ป้องกัน ระงับยับยั้งการชุมนุมสาธารณะที่เกินขอบเขต หรือละเมิดต่อกฎหมาย โดยทั้งนี้ ได้ศึกษาถึงรายละเอียดต่าง ๆ คือ

๑. สิทธิขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับการชุมนุม
๒. ลักษณะของพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการชุมนุม
๓. มาตรการในการควบคุม คุ้มครองความปลอดภัยเกี่ยวกับการชุมนุม

จากการศึกษาในรายละเอียดต่าง ๆ ดังกล่าว ทำให้รู้ถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายและสามารถนำกฎหมายต่าง ๆ ที่มีอยู่ รวมทั้งกฎหมายใกล้เคียงมาเพื่อช่วยแก้ไขสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้น จากการชุมนุมนั้น ๆ ได้จากการศึกษาพบว่า มักจะเกิดปัญหาจากการใช้ดุลยพินิจและการสั่งการที่ไม่รัดกุมและขาดความรับผิดชอบหรือการใช้อำนาจที่เกินขอบเขต ดังนั้นจึงควรให้มีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะโดยเคร่งครัดมา เพื่อเป็นมาตรการขั้นต้นในการควบคุมการชุมนุมสาธารณะ รวมทั้งควรที่จะปรับปรุงกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการใช้สิทธิเสรีภาพภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญให้เหมาะสมยิ่งขึ้นกับยุคปัจจุบัน □□

สุมนา ตั้งอริย์มิตร. ประสิทธิภาพการบังคับใช้พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ : กรณีการบำบัด
น้ำเสียในโรงงานอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : ปริญญาณิพนธ์ น.ม. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต,
๒๕๓๘.

อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.พีรพันธุ์ พาลุสุข และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเสริม บุญเจริญผล

ปัจจุบันมลพิษทางน้ำในจังหวัดสมุทรสาครกลายเป็นปัญหาเรื้อรัง มลพิษทางน้ำที่เกิดขึ้น ส่วนหนึ่งมาจากการปล่อยน้ำทิ้งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายของโรงงานอุตสาหกรรมหลายประเภทลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง หรือทะเลสาบ ทั้งที่มีกฎหมายหลักคือพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ควบคุมในเรื่องนี้

ดังนั้นสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงมุ่งที่จะศึกษาถึงสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเพราะกฎหมายที่ใช้ควบคุมมีข้อบกพร่อง หรือการบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพหรืออาจจะเกิดจากทั้งสองสิ่งรวมกัน จึงไม่อาจแก้ปัญหามลพิษทางน้ำได้ และควรจะต้องปรับปรุงพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ในเรื่องใดบ้าง และจะใช้วิธีการอย่างใดมาบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้กล่าวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการศึกษาจะพบว่า : พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ มีข้อบกพร่อง เช่น ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้ กำหนดว่าการตั้งโรงงานจำพวกที่ ๑ จำพวกที่ ๒ ตั้งอยู่ในทำเล และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ซึ่งไม่ชัดเจนและก่อ

ปัญหาบางประการในทางปฏิบัติ ตามมาตรา ๖๔ ก็ไม่ชัดเจนสำหรับผู้เสียหายจากการกระทำของโรงงานว่าจะเรียกร้อง และได้ค่าตอบแทนอย่างไร จึงต้องใช้ประมวลกฎหมายอาญาบังคับแทน และมีข้อบกพร่องบางประการในประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฉบับที่ ๑๒ ข้อ ๒๒(๑๔)

ปัญหาด้านพนักงานเจ้าหน้าที่ก็มีปัญหาอยู่บ้าง คือเรื่องการทำงานไม่กระตือรือร้นในการทำงาน และอีกสาเหตุ คือ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาครมีพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติโรงงานจำนวน ๕ คนไม่ได้สัดส่วนกับจำนวนโรงงานที่มีอยู่ประมาณ ๑,๘๐๐ โรงงาน

ปัญหาด้านโรงงานอุตสาหกรรม คือ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจในระบบบำบัดน้ำเสีย โรงงานส่วนใหญ่มีขนาดเล็กถึงขนาดกลางมีเงินทุนหมุนเวียนน้อยจึงหาทางลดค่าใช้จ่ายโดยการละเลยการบำบัดน้ำเสีย

ปัญหาด้านประชาชนใกล้เคียงโรงงาน คือ ความไม่สนใจในปัญหาการปล่อยน้ำเสียของโรงงานลงในแม่น้ำลำคลอง ซึ่งชาวบ้านใกล้เคียงก็ทราบแต่ส่วนใหญ่ก็นิ่งเฉยทั้ง ๆ ที่ได้รับความเดือดร้อน

โดยสรุปการศึกษาพบว่าปัจจุบัน ปัญหามลพิษทางน้ำก็ยังปรากฏให้เห็นอยู่ ปัญหาที่เกิดขึ้น ส่วนหนึ่งเกิด

จากข้อบกพร่องของการบังคับใช้พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ พนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ประกอบกิจการโรงงาน อุตสาหกรรม และประชาชนผู้อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงโรง

งานอุตสาหกรรม บังคับใช้สิ่งอย่างดังกล่าวมาแล้วมีส่วนบกพร่อง จึงเป็นสาเหตุทำให้พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้ □□

สุริยา ศรีตะบุตร. ปัญหาทางกฎหมายขององค์กรกลางในการสอดส่องดูแลการเลือกตั้ง. กรุงเทพฯ :

ปริญญา นิพนธ์ น.ม. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๒๘.

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี รูปสุวรรณ และ ดร.พิรพันธุ์ พาลุสุข

การศึกษาวินิจฉัยปัญหาเรื่องปัญหาทางกฎหมายขององค์กรกลางในการสอดส่องดูแลการเลือกตั้ง ก็เพื่อที่จะศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานขององค์กรกลางในการสอดส่องดูแลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมาอันเป็นเหตุให้การดำเนินงานในบางส่วนไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จะแยกศึกษาออกเป็นปัญหาหลักคือ

๑. สถานภาพทางกฎหมายขององค์กรกลาง
๒. ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรกลาง
๓. โครงสร้างการดำเนินงาน
๔. ปัญหาอุปสรรค และผลการดำเนินงาน

เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการศึกษาถึงปัญหาด้านต่าง ๆ อันเป็นการง่ายแก่การทำความเข้าใจกับปัญหาทั้งนี้ก็เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการหาวิธีการแก้ไขปัญหานั้นเพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรกลางในอนาคตมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น

วิธีการศึกษาถึงปัญหาต่าง ๆ กระทำโดยศึกษา

การดำเนินงานขององค์กรกลางที่ผ่านมา โดยเฉพาะองค์กรกลางที่ตั้งขึ้นมาเพื่อสอดส่องดูแลการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ การเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๕ ตลอดจนการเลือกตั้งซ่อมแทนตำแหน่งที่ว่างลงในกรุงเทพมหานคร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดนครพนม ทั้งนี้จะประเมินผลการดำเนินงานและปัญหาจากรายงานการดำเนินงานขององค์กรกลางเป็นหลัก โดยเฉพาะจากฝ่ายวิชาการขององค์กรกลาง

จากการศึกษาถึงปัญหาต่าง ๆ จากรายงานผลการดำเนินงานขององค์กรกลางทำให้ทราบถึงเหตุแห่งปัญหาที่ทำให้การดำเนินงานขององค์กรกลางต้องพบกับอุปสรรคและปัญหาอันได้แก่ ปัญหาสถานภาพทางกฎหมาย อำนาจหน้าที่และโครงสร้าง ผู้วิจัยจึงเห็นควรที่จะเสนอแนะให้มีการปรับปรุงสถานภาพบทบาทอำนาจหน้าที่และโครงสร้างการดำเนินงานขององค์กรกลางให้มีความเหมาะสมกับสถานภาพขององค์กรและเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น □□

จะรังสรรค์ภาษาโฆษณาอย่างไร ให้ตรึงใจกลุ่มเป้าหมาย

* ธีรพันธุ์ โล่ห์ทองคำ

ภาษาไทยของเรามีความลุ่มลึก หลากหลาย
หลอกล่อ ชวนลุ่มหลง ผู้ใช้ภาษาจึงต้องมีความระมัดระวัง
สูงและรอบคอบในการใช้ภาษามากพอสมควร เพราะว่า
ภาษาที่ใช้จะให้ความหมาย จินตนาการ ความรู้สึกและ
อารมณ์ที่แตกต่างกัน ไม่เชื่อลองอ่านคำเหล่านี้แล้วถามตัว
คุณเองซิว่า จินตนาการ ความรู้สึกและอารมณ์ของคุณมี
การเปลี่ยนแปลง แตกต่างกันหรือไม่

ความรัก	หัวเราะ
ทารก	ดนตรี
ดอกไม้	เกลียดชัง

พลังงาน	สงคราม
เงินตรา	เทพเจ้า
ตกใจกลัว	แม่

ถ้ามีการเปลี่ยนแปลง ก็แสดงว่าคุณเป็นผู้ที่มี
ความสามารถและจินตนาการทางภาษาที่ดีทีเดียว และที่
สำคัญคุณปรกติดี เพราะภาษาสามารถสร้างสรรค์ เปลี่ยน
แปลงจินตนาการ และอารมณ์ของคุณได้ ในทางตรงกัน
ข้ามคุณไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เลย คุณคงต้อง
สำรวจต่อประสาทที่ทำหน้าที่รับรู้ความรู้สึก ในการสร้าง
จินตนาการและอารมณ์ของคุณแล้วละ ว่ายังมีอยู่หรือทำ

* อาจารย์ประจำ ภาควิชาการโฆษณา คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ที่ปรึกษาด้านสื่อสารการตลาด
และฝึกอบรม บริษัท โรงงานผลิตภัณฑ์อาหารไทย (ไว ไว) จำกัด : M.S.M.C. (Honors) Marketing Communications
Roosevelt University, U.S.A.

งานหรือไม่ หรือว่าสูญหายไปเสียแล้ว และที่สำคัญคุณควร
รับแรงรักษา ไม่เช่นนั้นคุณจะกลายเป็น *"มนุษย์ไร้
จิตนาการและอารมณ์"* นอกจากจะมีผลต่อตัวคุณเอง
ยังมีผลกระทบต่อคนข้างเคียงและรอบข้างคุณด้วยละ

สำหรับภาษาโฆษณา นั้นลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากภาษาอื่น เพราะนอกจากจะให้ข่าวสาร สื่อความ
หมายและสร้างความเข้าใจแล้ว ยังมุ่งโน้มน้าวผู้รับสารเป่า
หมายให้เกิดการคล้อยตาม เชื่อถือและเกิดความต้องการที่
จะซื้อสินค้าหรือใช้บริการในที่สุดอีกด้วย ดังนั้นในการสร้าง
สรรคภาษาโฆษณาจึงต้องใช้ความละเอียดอ่อนและพิถีพิถัน
กันเป็นอย่างมาก ผู้ที่ใช้ภาษาเพื่อการโฆษณาจะต้องเป็น
ทั้งนักภาษาและนักโฆษณา ต้องใช้ความรู้ความสามารถ
หลาย ๆ อย่างประกอบกัน ภาษาธรรมดาอาจจัดขีด ผู้
เขียนคำโฆษณา (Copy writer) จะต้องใช้ความรู้ความสามารถ
ปรุงแต่งให้คำนั้น ๆ มีรสชาติ น่าสนใจ จนสามารถโน้มน้าว
ผู้รับสารเป่าหมายให้เกิดความสนใจในโฆษณา จะเห็น
ว่าภาษาโฆษณาเป็นการใช้จิตนาการในการนำเสนอข่าวสาร
ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและบริการ เพื่อให้ผู้รับสารเป่าหมายได้
ทราบ เชื่อถือ อยากลองใช้สินค้าหรือบริการ ซึ่งรูปแบบ
การนำเสนออันนี้มีหลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสินค้าและการ
บริการ กลุ่มเป่าหมาย หรือสื่อโฆษณาเป็นสำคัญ แต่ใคร
ขอสรุปตามที่พบเห็น เพื่อสะดวกแก่การจัดกลุ่มและการจำ
โดยผู้เขียนขอเสนอรูปแบบ AEEH ดังนี้

A : Argument (*การเสนอข้อคิดเห็น*) รูปแบบนี้มักจะใช้เหตุผลและตรรกวิทยาในการนำเสนอ เพื่อ
ให้กลุ่มเป่าหมายได้ "ติดตาม" ด้วยเหตุผลหรือ

ตรรกวิทยา แล้วสรุปด้วยตัวของเขาเองในการเลือกใช้สินค้า
หรือการบริการ มักนิยมใช้กับสินค้าประเภทเทคโนโลยีสมัย
ใหม่ ซึ่งมีการแข่งขันในตลาดสูง และมีสินค้าตลอดจนการ
บริการที่หลากหลาย

E : Emotional Strategies (*กลยุทธ์ทาง
อารมณ์*) เป็นรูปแบบที่อาศัยอารมณ์และความรู้สึกเข้ามา
เกี่ยวข้องในการนำเสนอ ได้แก่ ความรัก โกรธ เกลียด
สนุกสนาน ฯลฯ ซึ่งมักจะใช้กับสินค้าประเภทเครื่องสำอาง
และน้ำหอม (Cosmetics and Perfume) การดอวยพร
ในโอกาสต่าง ๆ ตลอดจนธุรกิจบริการ อย่างเช่น โรงแรม
เป็นต้น

E : Entertainment (*ความบันเทิง*) รูปแบบนี้
พยายามแก้ปัญหาที่ว่า เป็นการยากที่จะหยุดผู้รับสารเป่า
หมาย ให้หันมาสนใจโฆษณา วิธีการหนึ่งที่น่าสนใจก็คือ
สร้างความบันเทิงให้กับโฆษณานั้น ๆ เสียเลย เพราะ
ความบันเทิงจะช่วยดึงดูดและสะกดผู้รับสารเป่าหมายเหล่านี้นั้นได้ และยังช่วยให้เขาเกิดความรู้สึกที่ดีต่อโฆษณาและส่ง
ผลไปยังสินค้าหรือบริการในที่สุด โดยต้องระลึกเสมอว่า
นอกจากจะให้ความบันเทิงแล้วยังต้องขายสินค้าหรือบริการ
ด้วย เคล็ดลับง่าย ๆ ก็คือ พยายามโยงโยสินค้าหรือ
บริการกับโปรแกรมบันเทิงนั้น ๆ เช่น เลือกลงรายการ
ละครยอดเยี่ยมที่มีกลุ่มเป่าหมายของรายการตรงกับสินค้าหรือ
บริการ ยังมีพระเอกหรือนางเอกในละครดังกล่าวเป็น
presenter ให้กับสินค้าหรือบริการของเราที่ยังทำให้เกิดการ
โน้มน้าวผู้รับสารเป่าหมายได้มากขึ้น รูปแบบนี้นิยมใช้กับ
สินค้าหรือบริการที่มีความแตกต่างจากคู่แข่งอย่างน้อย

เป็นสินค้าหรือบริการที่มีความดีในการใช้สูง และมีความภักดีต่อยี่ห้อสินค้าต่ำ (low loyalty) ที่สำคัญมีราคาไม่แพงจนเกินไปนัก

I : Image (ภาพพจน์) มักจะใช้รูปแบบที่เน้นการจดจำในสินค้าและการบริการ หรือบริษัทผู้ผลิตเพื่อเป็นการสร้างภาพพจน์ที่ดี โดยมุ่งลักษณะทางจิตวิทยา (psychological) มากกว่าลักษณะทางกายภาพ (physical) ของสินค้าและบริการ ในการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย ส่วนใหญ่จะใช้กับสินค้าและบริการที่ต้องการเน้นชื่อเสียง (reputation) ของยี่ห้อสินค้าหรือบริษัทมากกว่าการขายสินค้าและบริการ รูปแบบการโฆษณาแบบนี้มักจะระบุกลุ่มเป้าหมายชัดเจน

I : Information (ข้อมูลข่าวสาร) ถึงแม้จะเป็นรูปแบบพื้นฐานแต่ก็ยังคงมีความสำคัญเพราะเป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและบริการ หรือไม่ก็เป็นการยืนยัน (assertions) ในคุณภาพของสินค้าและบริการต่อกลุ่มเป้าหมาย มักนิยมใช้กับสินค้าและบริการใหม่ หรือไม่ก็สินค้าเก่าที่มีการปรับปรุงใหม่ ไม่ว่าจะเป็นสูตร ส่วนผสม หีบห่อ หรือรูปแบบของการให้บริการใหม่ ๆ

จากรูปแบบใหญ่ ๆ ในการนำเสนอภาษาโฆษณาข้างต้น ทำให้ทราบว่าผู้เขียนโฆษณาจะต้องมีความรอบรู้และร่ำรวยความสามารถทางภาษาเป็นอย่างดี ตลอดจนถึงต้องมีจิตวิทยาในการใช้ภาษาด้วย เพราะต้องใช้ภาษาให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ภายใต้อำนาจจำกัดของเวลาและเนื้อที่โฆษณา ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดผู้เขียนใคร่ขอเสนอวิธีการเขียนโฆษณาที่ดี โดยต้องมีลักษณะ ABCD

A : Attention (สร้างความสนใจ)

B : Benefits (บอกถึงประโยชน์ของสินค้าและบริการ)

C : Creativity (มีการสร้างสรรค์)

D : Demand (กระตุ้นความต้องการ)

ซึ่งแต่ละลักษณะมีรายละเอียดดังนี้

Attention : ก่อนที่จะทำการโน้มน้าวผู้รับสารเป้าหมาย ผู้เขียนคำโฆษณา ต้องใช้ภาษาที่สามารถ "หยุด" ผู้รับสารให้หันมาสนใจโฆษณาเสียก่อน เมื่อสร้างความสนใจได้แล้วการโน้มน้าวเขาเหล่านั้นก็เกิดขึ้น ถ้าไม่สามารถหยุดเขาได้ก็ไม่สามารถสร้างความสนใจในสินค้าและบริการได้แน่นอนว่าความเชื่อถือในตัวสินค้าและบริการจากการโน้มน้าวใจก็ย่อมไม่เกิดขึ้น การสร้างความสนใจดังกล่าวสามารถทำได้ดังนี้

- ทำการเรียกกลุ่มเป้าหมายนั้นโดยตรง (call the prospect by name) เช่นคุณต้องการขายสินค้าประเภทลดความอ้วน (diet) คุณอาจใช้คำว่า "คนอ้วน" ข้อความนี้สำหรับคุณ...

- พูดในภาษาของกลุ่มเป้าหมาย (talk the prospect's language) เช่น คุณต้องการโฆษณาเครื่องครัวแก่คุณแม่บ้านที่กำลังมองหาเครื่องครัวใหม่ คุณอาจใช้คำว่า

ประหยัด ! กับเครื่องครัวใหม่...

- ใช้ความใหม่ (newness) ในการโฆษณาเพื่อดึงดูดความสนใจ เช่น

รถใหม่...สำหรับผู้รุ่มเียว

- ทำการโชว์และใช้ตัวสินค้าเลย (show the product in use) เป็นการใช้สินค้าในการโฆษณาในกลุ่มเป้าหมายเลย เช่น คุณต้องการขายชุดราตรีกับผู้หญิง ก็ให้นางแบบสวมชุดราตรี โดยไม่ต้องบอกด้วยคำพูดอีกว่า ชุดราตรีสำหรับคุณผู้หญิง เนื่องจากรูปภาพบอกข้อความนั้นแก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้หญิงอยู่แล้ว

Benefits : เป็นการบ่งบอกว่าอะไรคือประโยชน์ของสินค้าและบริการ ที่สามารถสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ นอกจากจะได้ความสนใจจากผู้รับสารเป้าหมายแล้ว ควรทำการเสนอประโยชน์ที่ผู้บริโภคจะได้รับด้วยเพราะเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่เขาต้องการอยากทราบ และพึงระลึกเสมอว่าต้องนำเสนอประโยชน์ของสินค้าและบริการในมุมมองของผู้รับสารเป้าหมาย ไม่ใช่มุมมองของผู้เขียนคำโฆษณา

Creativity : เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความสำเร็จให้แก่การโฆษณา ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่กระทำง่าย ๆ และเป็นงานที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์เป็นอย่างมาก Mary O' Meara นักเขียนบทโฆษณาของบริษัท Young & Rubicam กล่าวว่า

"Ideas depend on the knowledge of existing facts. Creative ideas come from quick, brilliant minds that can grasp the essence of a selling problem from a deluge of facts figures, words, graphs, and opinions, and come up with a moving selling proposition

that is fresh and persuasive."

นั่นหมายถึงว่า ความคิดเกิดจากความรู้อยู่แท้จริงที่มีอยู่ ความคิดสร้างสรรค์เกิดจากจิตใจที่เต็มไปด้วยความฉลาดปราดเปรื่อง และมีความรวดเร็วในการจับประเด็นปัญหาของการขาย โดยอาศัยข้อมูลจากข้อเท็จจริง ภาพ คำพูด กราฟ และความคิดเห็น เพื่อสร้างข้อเสนอขายที่มีพลังสดใส และโน้มน้าวใจ

ผู้เขียนขอเสนอเคล็ดลับง่าย ๆ ของการสร้างสรรค *"อย่าสร้างสรรค์เพื่อสนองความอยาก (ego) ของคุณเอง แต่ทำการสร้างสรรค์เพื่อสนองศักยภาพและความต้องการของผู้บริโภค (potential buyers) เป็นสำคัญ"*

Demand : ในการใช้ภาษาโฆษณา ต้องพยายามโน้มน้าวใจผู้รับสารเป้าหมายให้เกิดความต้องการในสินค้าและบริการให้ได้ เพราะนี่คือหัวใจของการโฆษณา ไม่ใช่เพียงแค่นำเสนอข่าวสารเพียงอย่างเดียว เราอาจจะเคยเห็นโฆษณาหลาย ๆ ชิ้นที่ดูแล้วสวย น่าสนใจ และมีการสร้างสรรค์เป็นอย่างดี แต่ไม่สามารถขายสินค้าและบริการได้ เราถือว่างานโฆษณาชิ้นนั้น ๆ ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะเป็นการเขียนโฆษณาที่ปราศจากการกระตุ้น โน้มน้าวให้ผู้รับสารเป้าหมายเกิดความต้องการในสินค้าและบริการ

การเขียนคำโฆษณาดูเหมือนจะง่าย แต่แท้จริงแล้วเป็นงานที่ยากมากทีเดียว ไม่ใช่ทุกคนจะทำได้ ไม่เช่นนั้นทุกคนคงสามารถเป็น นักเขียนคำโฆษณา (copy writer) กันหมด ผู้เขียนคำโฆษณาที่ดีต้องรู้จักสะสม รวบรวมภาษาและศัพท์ต่าง ๆ จากหลายแหล่งข้อมูล ไม่ว่าจะ

เป็น การอ่าน ฟัง เขียน และคิดก็ตาม นอกจากนั้นควร
ต้องเป็นคนที่มีความรอบคอบ ช่างสังเกต มีเหตุผล และที่
สำคัญต้องเก่งภาษา มีความคิด (idea) ใหม่ ๆ จึงจะทำ
ให้สร้างสรรค์คำโฆษณาได้ดี ผู้เขียนขอเสนอแนวทางในการ
สร้างสรรค์ภาษาโฆษณา ดังนี้

๑. หลีกเลี่ยงการเล่นคำกวนสับสน ต้องเตือน
ตัวคุณเองเสมอว่า คุณกำลังเขียนคำโฆษณาอยู่ ไม่ใช่เล่น
ปริศนาคำทาย

๒. หลีกเลี่ยงการเขียนคำที่สละสลวย แต่ไม่
ขายสินค้าและบริการ

๓. พยายามอย่าใช้คำอุทาน หันมาใช้ประโยคที่
ให้ความรู้สึกหนักแน่นในอารมณ์จะดีกว่า

๔. คำว่า "ดีที่สุด" "ใหญ่ที่สุด" หรือ "เจ้า
แรก" ฟังดูแล้วลูกคำที่เป็นเจ้าของสินค้าและบริการของ
คุณต้องพอใจและชื่นชมคำเหล่านั้นอย่างแน่นอน แต่ต้องไม่
เอาใจลูกคำมากเสียจนลืมไปว่าคุณต้องเขียนคำโฆษณาใน
มุมมองของผู้บริโภค ไม่ใช่เขียนเอาใจลูกคำ

๕. ห้ามใช้คำโฆษณาของคุณคู่แข่งกันของสินค้า
และบริการของคุณเป็นอันขาด ถึงแม้จะดีสักปานใดก็ตามที่

๖. กลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าใจคำโฆษณา
ของคุณโดยง่าย แม้ว่าการอ่านหรือฟังถึงสองหนจึงจะ
เข้าใจคำโฆษณาของคุณ ก็ถือว่ามากเกินไป

ในการสร้างสรรค์ภาษาในงานโฆษณา ต้อง
มุ่งเน้นประโยชน์ของผู้บริโภค และยังคงจรรโลงภาษาของ
ชาติไว้อีกด้วย ดูเหมือนยากแต่ก็ไม่ได้หมายความว่ายาก
จนฝึกฝนกันไม่ได้ ถ้าคุณหมั่นทำ ไม่ท้อแท้ คุณแน่ใจเสีย
ว่าคุณต้องเป็นผู้เขียนคำโฆษณา (copy writer) ที่ดีเกิน
หนึ่งในอนาคตอย่างแน่นอน เพียงแต่ว่าคุณต้องเตือน
ตัวเองเสมอว่า การที่คุณจะทำให้ผู้รับสารเป้าหมายจำได้ว่า
อะไรคือสิ่งที่คุณพูดถึง คุณต้องทำให้เขาเหล่านั้นเกิด
อารมณ์และความรู้สึกตามที่พูดเสียก่อน หรือที่สำนวน
ภาษาอังกฤษกล่าวว่า

*"The only way to get people to
remember what you have said is to make them
tell it."*

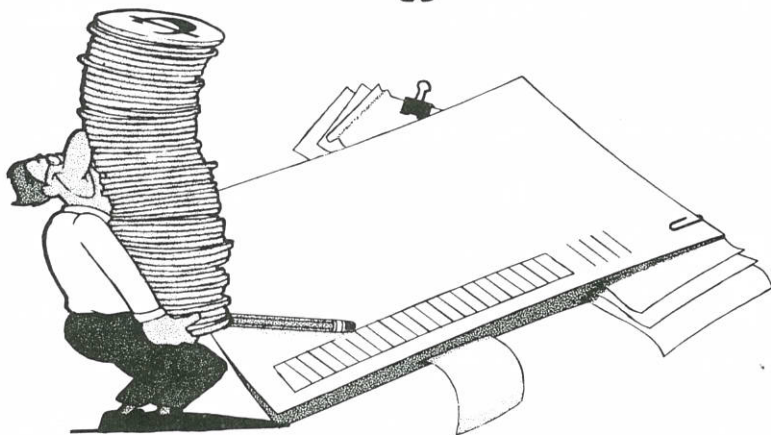
ถ้าคุณทำได้คุณก็เป็น copy writer ได้แล้วละ

References.

- Albright, Jim. *Creating the Advertising Message*. California, Mountain View : Mayfield, 1992.
- Baker, Stephen. *The Advertiser's Manual*. New York : John Wiley & Sons, 1988.
- Book, Albert C. and Schiek, Dennis C. *Fundamentals of Copy & Layout*. Illinois, Lincolnwood : NTC Business Books, 1988.
- Marra, James L. *Advertising Creativity*. New Jersey, Englewood Cliffs : Prentice-Hall, 1990.
- Meara, Mary O'. *The Creative Idea : The Copy Writer Guide*. New York : Harper & Brothers, 1959.
- Simon, Julian L. *The Management of Advertising*. New Jersey, Englewood Cliffs : Prentice-Hall, 1971.

กฎหมาย โกสต์วี่ เรื่อง ๑ จะฟ้องคดีกู้ยืมเงิน ต้องมีหลักฐานนะ...จะบอกให้

* โชติช่วง ช่างสวัสดิ์

การทำนิติกรรมสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของเรามากที่สุดอย่างหนึ่งก็คือ "การกู้ยืม" การกู้ยืมเงินนั้นเมื่อผู้กู้และผู้ให้กู้แสดงเจตนาออกมารตรงกันว่าตกลงกู้ยืมเงินกันก็เกิดเป็นสัญญา ซึ่งภาษานักกฎหมายเขาใช้ว่าผู้กู้และผู้ให้กู้มี "คำเสนอ" และ "คำสนอง" ตรงกันก็เกิดเป็นสัญญา เมื่อเกิดสัญญากู้ยืมเงินขึ้นแล้วผู้กู้และผู้ให้กู้ต่างมีหน้าที่ต่อกันคือ ผู้ให้กู้มีหน้าที่ต้องส่งมอบเงินที่กู้ให้แก่มผู้กู้ และผู้กู้มีหน้าที่ต้องคืนเงินกู้ให้แก่ผู้ให้กู้ตามระยะเวลาที่ตกลงกัน

ถ้าผู้เอาเงินเขาไปแล้วชดใช้คืนแก่ผู้ให้กู้ตามที่ตกลงไว้ก็ไม่มีปัญหา แต่ปัญหาจะเกิดก็ตรงที่ผู้เอาเงินเขาไปแล้วไม่ยอมชดใช้คืนนั่นเอง และเกิดเป็นภาระของผู้ให้กู้ที่จะไปฟ้องร้องต่อศาลขอบังคับให้ผู้กู้ชำระเงินคืน

การที่ผู้ให้กู้จะฟ้องร้องเป็นคดีให้ผู้ชำระเงินคืนได้ก็ต้องมีพยานหลักฐานไปแสดงต่อศาลว่าผู้กู้ได้กู้ยืมเงินผู้ให้กู้ไปจริง และพยานหลักฐานนั้น หากเป็นการกู้ยืมเงินเกินกว่า ๕๐ บาท ขึ้นไป ก็ต้องมี "หลักฐานเป็นหนังสือ" ไปแสดงต่อศาล จะเอาพยานบุคคลเช่นตัวผู้ให้กู้

* ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่ง อาจารย์พิเศษคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ และมหาวิทยาลัย

เองหรือบุคคลอื่นที่รู้เห็นไปเบิกความตามลำพังไม่ได้ หากมีแต่พยานบุคคลไปสืบ จะต้องถือว่าการกู้ยืมเงินรายนี้ไม่มีหลักฐานการกู้ยืม จึงไม่อาจฟ้องร้องบังคับคดีกันได้ ศาลต้องพิพากษายกฟ้อง ที่เป็นดังนี้เพราะกฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้นบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่บัญญัติเป็นหลักในเรื่องนี้คือ มาตรา ๖๕๓ วรรคแรก ที่บัญญัติว่า "การกู้ยืมเงินกว่าห้าสิบบาทขึ้นไปนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่"

ตามมาตรา ๖๕๓ วรรคแรก ดังกล่าวข้างต้น คำว่า หลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญนั้น หมายความว่า

- หลักฐานการกู้ยืมเงินไม่จำเป็นต้องเป็นสัญญากู้ยืมเงิน แต่เป็นหนังสืออะไรก็ได้ขอให้ข้อความแสดงว่ามีการกู้ยืมกัน จะยอมชำระให้แก่กัน และได้กล่าวถึงจำนวนเงินด้วยก็พอ

- หลักฐานการกู้ยืมเงินเป็นหนังสือนั้น จะต้องลงลายมือชื่อผู้ยืม จึงจะนำไปฟ้องร้องให้ผู้ยืมรับผิดชอบได้

- ตัวอย่างหลักฐานการกู้ยืมเงินเป็นหนังสือ เช่น บันทึกเปรียบเทียบที่อำเภอ บันทึกประจำวันของสถานีตำรวจ และจดหมายโต้ตอบ เป็นต้น

- หลักฐานการกู้ยืมเงิน จะเป็นเอกสารฉบับเดียวหรือหลายฉบับประกอบกันก็ได้ จะทำให้ไว้แก่ใครก็ได้ ไม่จำเป็นต้องทำให้ไว้แก่ผู้ให้กู้ จะทำเป็นภาษาใดก็ได้และจะทำเมื่อใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องทำขึ้นขณะทำสัญญา แต่

ต้องมีอยู่ขณะฟ้องร้องบังคับคดี นอกจากนี้ก็ไม่จำเป็นต้องมีพยานลงลายมือชื่อไว้ด้วย

ตามหลักเกณฑ์ข้างต้นเห็นได้ว่า การกู้ยืมเงินนั้น ไม่จำเป็นต้องทำเป็นสัญญากู้ยืมเงินเพียงแต่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมตามที่กล่าวข้างต้นก็ใช้เป็นหลักฐานฟ้องร้องบังคับคดีกันได้ แต่ส่วนใหญ่ผู้ให้กู้มักจะให้ผู้กู้ทำสัญญากู้ยืมเงินไว้ ซึ่งสัญญากู้ยืมเงินที่เป็นแบบฟอร์มมีขายทั่วไปก็ใช้ได้

อย่างไรก็ตาม เรื่องการกู้ยืมเงินนี้ ถ้ากู้ยืมเงินกันและคิดดอกเบี้ยกันตรงไปตรงมาตามอัตราที่กฎหมายกำหนด ก็จะไม่มีปัญหา แต่บางทีการกู้ยืมเงินก็มีข้อตกลงอะไรบางอย่างที่สลับซับซ้อนซ่อนอยู่ เขียนลงไปในสัญญากู้ยืมเงินไม่ได้ เช่นผู้ให้กู้เรียกดอกเบี้ยร้อยละ ๑๐ ต่อเดือนซึ่งเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด ผู้ให้กู้ก็เลยเอาสัญญากู้ยืมเงินที่ยังไม่กรอกข้อความใด ๆ มาให้ผู้กู้ลงลายมือชื่อไว้ คิดว่าถ้าผู้กู้เบี้ยวก็จะเอาสัญญากู้ยืมเงินดังกล่าวมารอกข้อความเอาไปฟ้องก็จะได้ และจะได้ไ้จำนวนเงินกู้ตามใจชอบด้วย แต่ผลกลับจะเป็นตรงกันข้ามกับที่ผู้ให้กู้คิดเพราะ...

สัญญากู้ยืมเงินที่ผู้กู้ลงลายมือชื่อไว้โดยไม่ไดกรอกข้อความนี้ หากผู้ให้กู้นำเอาไปกรอกข้อความเองโดยกรอกจำนวนเงินให้สูงกว่าจำนวนที่กู้ยืมกันจริง โดยผู้กู้ไม่รู้เห็นยินยอมด้วยตามกฎหมายถือว่าสัญญากู้ยืมเงินนั้นเป็นเอกสารปลอม และผลก็คือผู้ให้กู้นำเอามาเป็นหลักฐานการฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้ ศาลต้องพิพากษายกฟ้อง

หลักเกณฑ์ของกฎหมายดังกล่าวพิจารณาได้จาก คำพิพากษาศาลฎีกาดังต่อไปนี้ คือ

ฎีกาที่ ๒๖๙๒/๒๕๒๒ จำเลยกู้เงินไป ๘,๐๐๐ บาท โจทก์ให้จำเลยลงชื่อในช่องผู้กู้โดยไม่ได้กรอกข้อความอื่นในสัญญา ต่อมาโจทก์จึงกรอกข้อความในสัญญาและเขียนจำนวนเงินที่กู้เป็น ๘๐,๐๐๐ บาท และฟ้องเรียกเงินจากจำเลย สัญญาดังกล่าวเป็นเอกสารปลอมโจทก์ไม่อาจแสวงสิทธิจากเอกสารปลอมได้ ถือได้ว่าการกู้เงินระหว่างโจทก์จำเลยไม่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืม จึงไม่อาจฟ้องร้องบังคับคดีได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓

ฎีกาที่ ๒๑๖๓/๒๕๓๓ การที่โจทก์เปลี่ยนข้อความในสัญญาเงินเกินกว่าจำนวนหนี้ที่เป็นจริง โดยจำเลยไม่รู้เห็นยินยอมด้วย สัญญาดังกล่าวย่อมเป็นเอกสารปลอมใช้เป็นหลักฐานในการฟ้องร้องบังคับคดีหาได้ไม่ และแม้ขณะโจทก์เปลี่ยนข้อความในสัญญา จำเลยจะได้กู้ยืมเงินโจทก์ไปจำนวนหนึ่งจริง ศาลก็จะบังคับให้จำเลยชำระหนี้หนี้โดยอาศัยมูลสัญญานี้ไม่ได้

ฎีกาที่ ๓๖๑๔/๒๕๓๕ กู้เงินเพียง ๓๐,๐๐๐ บาท โดยผู้กู้ลงลายมือชื่อในสัญญาซึ่งยังไม่ได้กรอก

ข้อความ และโจทก์มากรอกข้อความว่าเป็นว่ากู้จำนวน ๙๐,๐๐๐ บาท ในภายหลัง โดยผู้กู้ไม่รู้เห็นยินยอมด้วย สัญญากูจึงเป็นเอกสารปลอมโจทก์ไม่อาจใช้เป็นหลักฐานในการกู้ยืมมาฟ้องบังคับคดี

บางทีการที่ผู้ให้กู้ให้ผู้ถูกลงลายมือชื่อไว้ในสัญญากู้ยืมเงินโดยไม่ได้กรอกข้อความนั้น แม้ต่อมาผู้ให้กู้จะกรอกข้อความและจำนวนเงินลงไปตามความเป็นจริง แต่ผู้กู้ก็อาจจะฉ้อฉลหาช่องทางต่อสู้คดี โดยอ้างว่าผู้ให้กู้เขียนจำนวนเงินเกินกว่าความเป็นจริง ก็ทำให้ผู้ให้กู้ลำบากเหมือนกัน หรือมีเหตุอื่นปรากฏขึ้นทำให้ศาลเชื่อว่าผู้ให้กู้กรอกจำนวนเงินสูงเกินกว่าความเป็นจริง ผู้ให้กู้ก็อาจแพ้คดีได้ ทางที่ดีคือถ้ามีการกู้ยืมเงินกัน และตกลงทำสัญญากู้ยืมเงินกัน โดยใช้แบบฟอร์มสัญญากู้ยืมเงินอย่างที่มีขายกันอยู่ทั่วไป ก็ควรให้ผู้กู้เป็นผู้กรอกข้อความเองทั้งหมด จะได้หมดปัญหา

ความจริงเรื่องกู้ยืมเงิน ยังมีแง่มุมต่าง ๆ อีกมาก แต่ถ้าเอามาเขียนเสียทั้งหมดก็คงจะไม่มีใครไปหาทนายความ ที่สำคัญคือศาลก็จะไม่มีงานทำ ผมคงจะต้องตกงานเสียเปล่า ๆ... □□

ENGLISH-ITS ORIGIN,CURRENT ROLE AND INFLUENCE IN TODAY'S GLOBAL SOCIETY.

* Asst.Prof. Dr. Vinit Phinit-Akson

The English language that is so widely used throughout the world today is both an academic language (much of the research in many areas of knowledge is conducted and reported on in English) and a universal language (again, much of the world trade and diplomacy conducted between countries from different continents are conducted in English). The English language has a long history and is a result of the fusion of dialects spoken by the

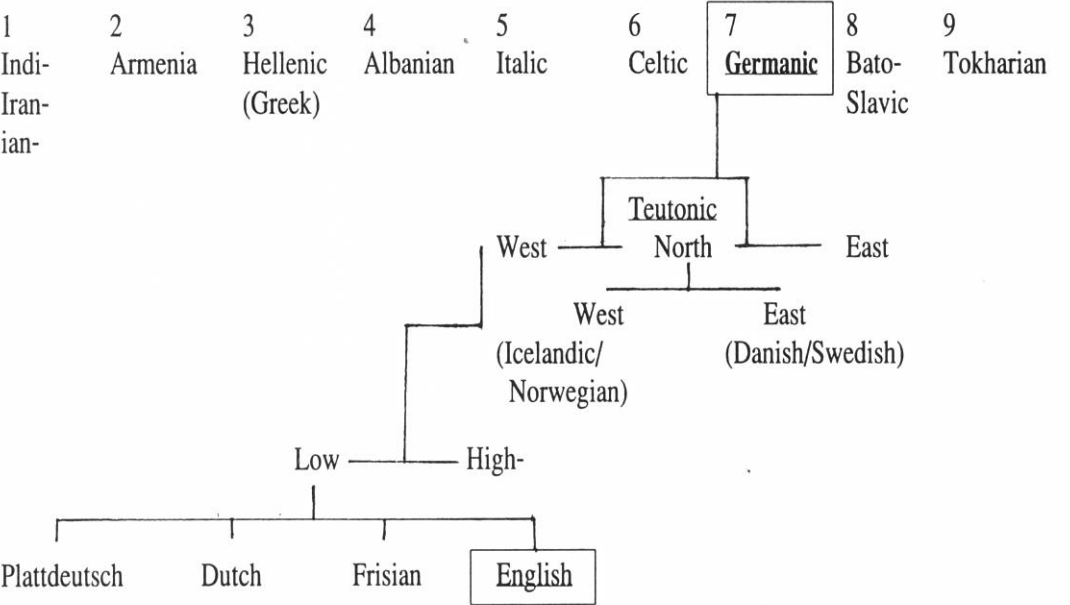
Teutonic tribes who came to England around the year 449. In that year, England was invaded by the Teutonic tribes, the founders of the modern English nation that we know today. Research by early historical linguists have revealed that the Teutonic tribes which invaded and eventually conquered England consisted of four main tribes, namely, the Jutes, Saxons, Angles, and Frisians.

Consequently, the English language is

* Head, Foreign Relations Department, Dhurakijpundit University : Ph.D. (Linguistics)
University of Pittsburgh, U.S.A.

linguistically part of what historical linguists refer to as the Low West Teutonic branch of the Indo-European family of languages and which relates to the other family of languages in the same linguistic family of Indo-European languages as follows.

Indo-European Family of Languages

The English language, therefore, is linguistically classified as being a language belonging to the Indo-European family of languages. It is from the Low, West, Teutonic, Germanic branch.

A characteristic common to Germanic languages (including English) is the division of the verb into two categories-weak verbs and strong verbs. In modern English, such characteristics are called regular and irregular verbs. This is referred to as weak verbs (regular) and strong verbs (irregular) by historical linguists.

The so-called strong verbs (such as begin, began, begun) which represent the basic Indo-European family of languages are so called by historical linguists since they are capable of a change in the root vowel ie. /I/ to /ae/ to /ɒn/ in order to indicate past tense and past participle. Weak verbs, on the other hand (such as play, played, played) need to add either one of the inflections /-d/ or /-ed/.

Looking at the historical development of the English language as a whole, it is possible to divide such linguistic changes over time into 3 main phases or periods; the period from 450 to 1150, known by linguists as the period of "Old English". In this period, the English language had many more inflections than the English of today; the period from 1150 to 1500 is known as the period of "Middle English". During this period, the inflections in the English language began to break down; the last period from 1500 up to present time, is known as the period of "Modern English".

Today's "modern English" that is used world-wide has lost much of its inflections, although still classified by linguists as an inflectional type of language (as opposed to the Thai language which is described as an isolating type of language). We still have inflections such as "do, did, done; begin, began, begun," etc, but in comparison to the earlier period of "Old English", "Modern English" has much less inflections. Consequently, some linguists refer to the "Modern English" period as the period of "lost inflections."

Nevertheless, modern English, as we know and use it today, still uses a lot of inflections. English verbs are conjugated such

as go, went, gone ; begin, began, begun etc.,"

Let us now turn to the role of English as a first and second language for hundreds of millions of people around the world. It has been estimated that there are around 300 to 350 million speakers of English as a first language. Yet, it is its development as a second language where the future of English today lies. Apart from the increasing possibilities of other languages (as a world language) such as Spanish, French, German, Chinese, Japanese, Russian, etc., the English language still holds a unique position in this regard (as a world language) for several reasons. Firstly, it is a native language of two very influential nations, namely, the United States and the United Kingdom. Secondly, it is also used around the world in both writing and speech. It is estimated that three-fifths of the world's radio/t.v. stations broadcast in English and that three-fourths of the world's mail (postal service) is written in the English language. It is to be noted also that today's internet is conducted mainly in English around the world.

Why is this so? There are several reasons. Unlike languages such as Japanese and Chinese, the English writing system is alphabetical, thus making it easier to type and

print, a necessity in developing textbooks, reporting research, and publishing of newsprint.

As a second language, English has replaced French in Schools in Asia and Latin America. In the 21 st century, a more highly interdependent world (age of globalization, or, in Thai, "yuk lokapiwat"), will need to rely on bilingualism (English plus the local or national language) to carry out its affairs. It has been estimated that by the turn of the next century, most people around the world will be using some form of English, either as a first or as a second language.

The trend in English is for an increase in the actual number of words in the language. Linguists have estimated that a thousand years ago, Old English contained only around 37,000 words. Today, English dictionary entries contain over 500,000 entries. If this trend continues, the number of English words might even double. Several reasons account for this increase. The borrowing of "foreign words" is one; another important reason is the "invention" of new words either through the "coining" of new words or through new usage of words existing in English but with added new meaning.

Part of the reason for the coining of new English words derives from necessity due

to the development of the media and science and information technology. Today, we have words such as "internet, networking, satellite dish, modem, hard copy, fax, cellular, phone-link, pager, system down, data base, print-out, laser disc, nuke, sun-bloc, walk-man, disc-man, laptop, computer virus, (computer) mouse, space module, solar panel, fast food," To mention just a few new English words which were "coined" in order to cope with the advances in today's modern science and technology.

But, along with modern conveniences and technological advances, modern society has also acquired new problems, one of which is the spread of pollution and environmental degradation. Today's English contains such words as "toxic emission, bio-degradable, atmospheric pollution, toxic chemical, world reserve, endangered species, environmentalists, toxicants, pollutants, quantitative risk assessment, carcinogens, emission control, environmental regulation," etc.

Other new English words came into the language as a result of politico-economic developments. Such words as "boat-people, third-world countries, economic refugees, U.N. sanction, peace-keeping force, global-commitment, multinational, ethnic-cleansing," etc, are

now quite common-place.

If we look at other areas such as music and the entertainment industry, we will find other new words such as "rap music, roxy music, funk music, digital audio, soul music, etc".

With today's advances in information technology, we are likely to see an even wider spread of the English language. Globalization has had a rather positive effect on the English language. The influence of the English language in the area of "linguistic borrowing/ loan words" is also highly evident in the increase of "foreign origin words" being introduced into the Thai language. Some of the "loan words" have been used so much in spoken Thai that they are almost not recognized by Thai users as "loan words", often with English origins. The younger generation of Thai speakers frequently (and subconsciously) use such words as follows:

(THAI usage)	(ENGLISH origin)
/fUtpad/	footpath
/tiwi/	t.v.
/aytIm/	ice-cream

/wIdio/	video
/kratch/	clutch
/blake/	brake (of a car)
/wItamIn/	vitamin
/saempu/	shampoo
/k>ndo/	condominium

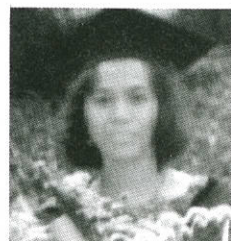
This is just to mention a few of such "borrowings" from English into the Thai language. And, today's younger generation has successfully and enthusiastically coined their own Thai adaptations of English words such as the following: /sIŋ/ from the English "racing"; /pUb/ from the English "public house (tavern)"; /tɛk/ from the English "discoteque", /mou /from the English "to mouth" (to say something about someone), and so on.

Today, the English language belongs to the world. It represents the past, present, and future of our globalized societies. It figures in world diplomacy, world trade and commerce. It is the official language spoken in several of the parliaments of the world such as India, Canada, the U.K., Kenya, Singapore and the U.S.A.. Those who ignore it do so at their own peril! □□

References

- Markman, A.M. and Steinberg, E.R. *English Then and Now*. New York : Random House, Inc., 1970.
- Vinit Phinit-Akson. *Linguistic Structure of English: A Course in Applied English Linguistics*. Bangkok : Chulalongkorn University, 1994.

COMPARISON OF CONSONANTS AND VOWELS IN THAI AND ENGLISH

* Umaiya Hajj Umar

Thai Phonology (Segmental Sounds).

The Thai language has been heavily influenced by the Indian language through culture and religion. However, most linguists feel that Thai is probably more related to Chinese because both Thai and Chinese are tonal languages. Thai is different from Indo-European languages. The alphabet is entirely different from the Roman alphabet used by many European languages and teachers of English as a second language will often find Thai students not as fluent in English as say, Spanish speaking students who have perhaps studied English for a comparable period of time and whose alphabet is the same.

Before moving on to compare segmental features of the sound system of Thai and English, the sound system of Thai will be briefly described first.

Thai Contoids (Consonants).

There are 20 Thai consonants, some of which are different from English. The place and manner of the articulation of Thai consonants is shown in the chart.

* Instructor, Language Center, University of Malaya : M.A. (Linguistics)
University of Malaya.

THAI CONSONANTS									
Manner of Articulation			Place of Articulation	Lips	Lower Lip & Teeth	Tongue Blade & Teeth Ridge	Middle of Tongue & Hard Palate	Back of Tongue & Soft Palate	Glottis
STOPS	aspirated	<i>ʋ</i>	<i>p^h</i>			<i>t^h</i>		<i>k^h</i>	
	unaspirated	<i>ʋ</i>	<i>p</i>			<i>t</i>		<i>k</i>	
	unaspirated	<i>ʋd</i>	<i>b</i>			<i>d</i>			
AFFRICATES	aspirated	<i>ʋ</i>				<i>tʃ^h</i>			
	unaspirated	<i>ʋ</i>				<i>tʃ</i>			
FRICATIVES					<i>f</i>	<i>s</i>		<i>r</i>	<i>h</i>
LATERALS						<i>l</i>			
NASALS				<i>m</i>		<i>n</i>		<i>ŋ</i>	
SEMI-VOWELS				<i>w</i>			<i>j</i>		

Sounds in boxes are not phonemic in English

Thai Stops

- there are 8 stops. These are as follows:

p^h (*พ*, *ป*, *ผ*), *p* (*บ*), *b* (*ป*)

t^h (*ท*, *ถ*, *ต*, *ด*, *ท*, *ด*), *t* (*ต*, *ด*)

kⁿ (*ก*, *ข*, *ค*, *ก*, *ข*)

k (*ก*)

d (*ด*, *ด*)

Thai Affricates

- there are 2 affricates

c^h (*ช*) (*ช*, *ฉ*, *ฌ*)

c (*จ*) (*จ*)

Thai Fricatives

- there are 4 fricatives

f (ฟ , ฟ)
 s (ส , ซ , ศ , ษ)
 h (ฮ , ห)
 r (ร)

Thai laterals

- Only 1 lateral exists

l (ล , ฬ)

Thai nasal

- there are 3 nasals

m (ม)
 n (น , ณ)
 η (ง)

Thai Semi-Vowels

- there are 2 semi-vowels

Some consonants, for example, /S/ have more than one alphabetical form. Those forms are used to differentiate the meaning in writing. Besides the differences in form, they are also different in tone. For example,

consonant /kh/ has 5 forms-

Two of them are high tones i. e. $\text{ข} /kh^v/$, $\text{ค} /kh^v/$

Thai Vowels

Thai vowels can be divided into short and long sounds. There are 18 monothongs. The classification of Thai vowels differs between linguists in the description of diphthongs. This means that certain vowels described as diphthongs by one linguist have been classified as monothongs by another.

eg. /au/ or /aw/ = 1 - ๓

The Thai vowels are shown in the chart

Thai monothongs - There are 18 monothongs with short and long versions.

	Front	Central	Back
High	i, i: (อิ, อิ)	ɨ, ɨ: (เอ, เอ)	u, u: (อู, อู)
Mid	e, e: (เอ, เอ)	ɔ, ɔ: (โ-อ, โ-อ)	o, o: (โ, โ)
Low	ɛ, ɛ: (อี, อี)	ə, ə: (อ, อ)	ɔ, ɔ: (โ-อ, โ-อ)

Thai Diphthongs - There are 5 diphthongs

ai ใ, ใ: - อี
(au) au อ-อ
ɨə อ-อ
jo อ-อ
ua อ-อ

The vowel length is the important phonemic feature in Thai. The differences between short and long sounds, for example /i/ and /i:/ will lead to differences in meaning (although tone differences also play a part).

Meaning

/ ʌ'k /

to arise

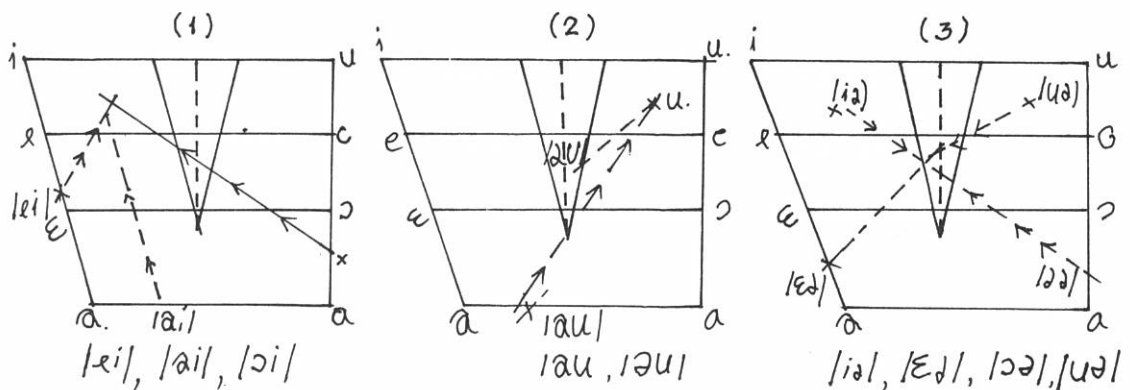
/ ʌ̃:k /

child (daughter or son)

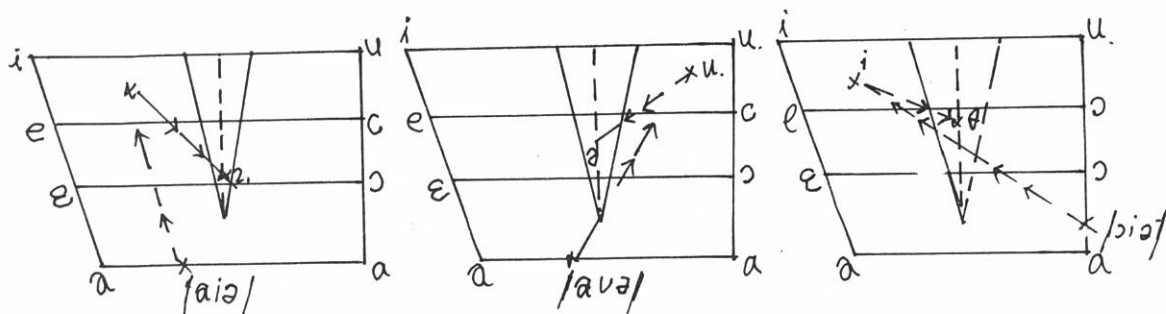
ENGLISH CONSONANTS								
Manner of Articulation	Place of Articulation	Lips	Lower Lips & Teeth	Tip of Tongue & Teeth	Tip or Blade of Tongue & Teeth Ridge	Blade of Tongue Teeth Ridge	Middle of Front of Tongue & Hard Palate	Back of Tongue & Hard Palate
STOPS	vl	p			t			k
	vd	b			d			g
AFFRICATES	vl				tʃ ^h			
	vd				dʒ			
FRICATIVES	vl		f	θ	s	ʃ		h
	vd		v	ʒ	z	ʒ		r
LATERALS					l			
NASALS		m			n			ŋ
SEMI-VOWELS		w					j	

Sounds in boxes are not phonemic in Thai.

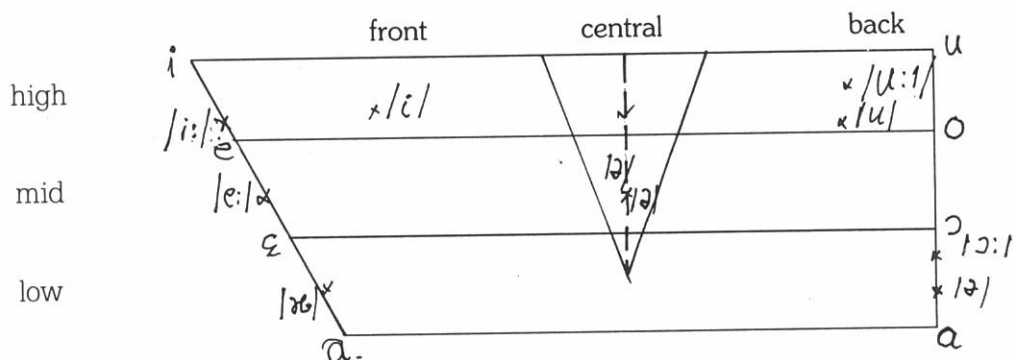
English Diphthongs

English Triphthongs

English Vowels

English Triphthongs

aɪə
aʊə
ɔɪə

English Diphthongs

aɪ
eɪ
aʊ
əʊ
ɪə
ɛə
ɔɪ
ɔə
ʊə

	ALLO	IPA			
1	li	i:	i:	free	tri:
2	l	i	I	pin	pin
3	e	e	e	pen	pen.
4	ae	ae	ae	pan	paen
5	a:	a:	a:	barn	ba:n
6	o	o	o	box	boks
7	o:	o:	o:	born	bo:n
8	u	u	u	put	put
9	u:	u:	u:	pool	pu:l
10	ʌ	ʌ	ʌ	putt	pʌt
11	ə:	ə:	ə:	bird	bə:d
12	ə	ə	ə	above	əbʌv

Comparison of Consonants Vowels Between Thai & English.

Consonants

It is quickly apparent, for example, that there are many more fricatives in English than in Thai. Conversely, it is obvious that there are three stop contrasts in Thai (voiceless aspirated, voiceless unaspirated, and voiced unaspirated). It seems probable that an English speaker would have difficulty in learning a three-way contrast in the production and recognition of stops in Thai. In the same way, it is obvious that a Thai speaker would have trouble mastering the contrast between /f/ and /v/ since Thai has only the voiceless fricative /f/.

Thai does not have /v/, /z/, /dʒ/, /ʒ/, /ʒ/, /θ/, /ð/ sounds
whereas

English does not have unaspirated /p/, /t/, /k/ and /tʃ/

Thus, it is really apparent that there are two kinds of segmental features which are phonemic in English but not in Thai:

- (1) gaps in the oppositions between some Thai features, and
- (2) features which are absent in Thai because neither member of the opposition exists. The following feature illustrates the first situation:
 - Thai has the voiceless labio - dental fricative /f/ but not the voiced counterpart as in English /v/,
 - Thai has the voiceless alveolar /s/ but not the voiced counterpart as in English /z/.
 - Thai has both /l/ and /r/ , but in casual speech, most Thai speakers blur the distinction between /l/ and /r/. and there is a gap in the opposition.

/f/ vs. /v/

Most Thai speakers have a tendency to confuse English /v/ and /w/ in attempting to pronounce the voiced counterpart of English /f/.

eg. **vane** /weyn/ (sounds like wane)
 vine /wayn/ (sounds like wine)

Furthermore, there is no phonemic opposition between voiced and voiceless sounds in final position in Thai. The pronunciation and recognition of English /v/ is even more difficult for Thai speakers in final position.

eg. **safe** vs **save**, **leaf** vs **leave**

/l/ vs /z/

Another English consonant which is a gap in the Thai system is the sound /z/.

eg. **peace** vs **peas** and **cease** vs **seize**

/l/ vs /r/

In casual speech /l/ and /r/ are pronounced as /l/ by the majority of Thai speakers. However, it does seem true that Thai speakers who have had some

degree of formal education tend to make a consistent distinction between these two sounds.

Because these two sounds, /l/ and /r/ never occur in final position, the loan words **basketball football** are pronounced

in Thai as /futb n/ and /basketb n/.

(the Thai letters representing /l/ and /r/ are always pronounced /n/ in final position).

/s/ vs /ซ/ , and /θ/ vs /ช/

Another group of consonants that are phonemic in English but not in Thai are those sounds for which Thai has no counterpart in opposition, namely the sound : /ʃ/, /ʒ/, /θ/, /ʒ/.

Vowels

From the vowel charts, English has more diphthongs than Thai. Thai has a high central monothong i.e. /ɨ/, /ɪ/ whereas this does not exist in English. Diphthongs /jə/ exist in Thai but not in English. And there is no triphthong in Thai. The vowel length and not vowel quality is the important phonemic feature in Thai.

In English, the situation is the reverse, that is, the difference in vowel quality is phonemic and the difference in length is phonetic.

eg.

Thai Vowels (showing that length is phonemic)	
Short Vowels	Long Vowels
/i/ ----> /si/ ----> $\frac{\text{meaning}}{\text{emphasis}}$	/i:/ ----> /si:/ ----> $\frac{\text{meaning}}{\text{rib}}$
/u/ ----> /luːk/ ----> to arise	/u:/ ----> /luːk/ ----> child (son, daughter)

English Vowels (showing that length is phonemic)	
Short Vowels (preceding voiceless consonants)	Long Vowels (preceding voiced consonants)
/i/ ----> /mit/ ----> <i>meaning</i> <i>mitt</i>	/i:/ ----> /mi: d/ ----> <i>meaning</i> <i>mid</i>
/u/ ----> /ut/ ----> <i>shoot</i>	/u:/ ----> /u: d/ ----> <i>should</i>

Furthermore, the long vowels in Thai are not glides as in English.

eg. **English**

/bi/ -----> *bee* -----> *ij*
 /li: d/ -----> *lead* -----> *ej*

Thai

meaning
 /si:/ -----> *colour* *no glide*
 /ke:/ -----> *not straight* *from /i:/ to /j/*

English uses 26 letters to transcribe the 35 consonants and vowels whereas Thai uses about 64 (consonants and vowels). Where as an English speaker has more sounds in his language than symbols to represent them, the Thai speaker has more symbols in his writing system than there are sounds in this language. The English system then, must utilise different combinations of letters to represent sounds.

Different Combinations

to
toe
bow
bought

The same Letter or Combination

can
city
thin
this

In Thai, the situation is almost exactly the reverse; since there are many more letters than sounds, there are many sounds which can be represented by several letters. For example, the sound /ph/ and /kh/ can each be represented by three different letters, and the sound /th/ can be represented by six different letters. For vowels, there is almost a one for one correspondence in the spelling of vowels in Thai.

In other words, if a Thai hears the vowel /i/, he can transcribe it on paper in only one way; he can use only one symbol to represent that sound. The spelling of English consonants is fairly consistent. However, there are at least 13 different ways the vowel /i/ can be spelled in English

be	receive	mosquito	larvae
bee	party	people	mediaeval
beat	key	phoenix	quay

Final Consonants

Thai has only six final consonants :

three stops /p/ , /t/ and /k/ and three nasals /m/ , /n/ , and /ŋ/ whereas English has more final consonants.

Thai contains a great deal of loan words from Indic languages. For example, Indic loan words ending in /s/ are spelled with the final letter 's' in Thai. These words are always pronounced with the six Thai finals, however, so that words ending with the letter **s** are actually pronounced with a final /t/ in Thai. Words ending with the Thai letter **ร** or **ล** are pronounced with a final /n/, since /r/ and /l/ never occur finally in Thai. As already mentioned, the English loan word **ball** is pronounced /bɔ:n/ in Thai. Many Thai speakers have a tendency then to pronounce English words as if they conformed to the Thai system of final consonants, regardless of which final letter the English word is actually spelled with.

Thus **house** might be pronounced /haut/. □□

Bibliography

Thiraphan Laengthongkham and Others. Phasa Thai III Units 1-6. Bangkok : Sukhothai Dhammathirat University, 1988.

Lim Kiat Boey. An Introduction to Linguistics for the Language Teacher. Singapore : Singapore University, 1975.

Karnchana Nacaskul. Phonological System in Thai. Bangkok : Chulalongkorn University, 1977.

Sermasuk Hussein. Bahasa Thai Lisan - Peringkat I. Kuala Lumpur : Unit Bahasa-bahasa Universiti Kebangsaan Malaysia, 1982.

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

จะเปลี่ยนแปลงหมายเลขโทรศัพท์ใหม่จากเดิม

๕๘๐-๐๐๕๐ - ๖๙ เป็น ๙๕๔-๗๓๐๐ - ๒๙

โดยจะเริ่มใช้ตั้งแต่

วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ เป็นต้นไป

ระเบียบการเสนอบทความ

๑. ต้องเป็นต้นฉบับพิมพ์หน้าเดียว หรือต้นฉบับที่พิมพ์ลงในแผ่นบันทึก (Diskette) ด้วยโปรแกรมเวิร์ดจุฬา, สหวิริยา หรือโปรแกรมที่ทำงานบน Windows ได้แก่ วินเวิร์ด, ไทยไรท์, ไมโครซอฟท์เวิร์ด
๒. ถ้าเป็นงานแปล จะต้องบอกแหล่งที่มาในรูปแบบบรรณานุกรมโดยละเอียด
๓. ถ้าใช้นามแฝง, นามปากกา จะต้องระบุ ชื่อจริง นามสกุลจริง มาด้วย
๔. ให้ทำสารสังเขปบทความแนบมาด้วย ถ้าเป็นบทความภาษาอังกฤษจะต้องทำสารสังเขปภาษาไทย
๕. ต้นฉบับถ้ามีภาพประกอบ โปรดแนบและระบุตำแหน่งที่จะวางภาพและบอกที่มาของภาพ
ในกรณีภาพที่แนบมาไม่เหมาะสมหรือไม่ชัดเจน กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะตัดออกหรือเปลี่ยนภาพใหม่ให้แทน
๖. ต้นฉบับที่ส่งถึงกองบรรณาธิการ จะไม่มีการส่งคืนไม่ว่าจะได้รับการพิมพ์เผยแพร่หรือไม่ ถ้าผู้เขียนต้องการนำไปเสนอตีพิมพ์ที่อื่น โปรดเตรียมทำสำเนาไว้ต่างหาก และในระหว่างที่รอรับการพิจารณาเพื่อลงตีพิมพ์นั้น หากบทความดังกล่าวได้ถูกรับพิจารณาในวารสารฉบับอื่นไปก่อน ผู้เขียนต้องแจ้งให้กองบรรณาธิการทราบทุกครั้ง
๗. บทความทุกเรื่องจะต้องผ่านการกลั่นกรองจากกองบรรณาธิการ และเมื่อได้รับการพิมพ์เผยแพร่ในฉบับใดฉบับหนึ่งแล้ว ผู้เขียนจะได้รับวารสารฉบับนั้นจำนวน ๒ ฉบับ พร้อมค่าตอบแทน ตามอัตราที่กองบรรณาธิการกำหนด
๘. บทความที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสาระสำคัญ (theme) ที่กองบรรณาธิการกำหนดในแต่ละฉบับจะได้รับพิจารณาเป็นอันดับแรก และผู้ที่ส่งบทความก่อนจะได้รับพิจารณาก่อน โดยพิจารณาถึงเนื้อหาสาระของบทความประกอบด้วย
๙. ถ้าเป็นบทความที่มีเนื้อหานอกเหนือจากสาระสำคัญ (theme) ที่กองบรรณาธิการกำหนด บทความจะต้องน่าสนใจ และทางกองบรรณาธิการพิจารณาแล้วว่า มีสาระประโยชน์กับผู้อ่านจึงจะนำลงตีพิมพ์ในฉบับใดฉบับหนึ่ง
๑๐. การพิจารณาคัดเลือกบทความลงตีพิมพ์ ให้ถือเป็นเอกสิทธิ์ของกองบรรณาธิการ
๑๑. กองบรรณาธิการมีสิทธิ์จะขอให้ผู้เขียนบทความแก้ไขตามข้อเสนอแนะตามสมควร
๑๒. บทความที่เคยพิมพ์เผยแพร่ที่อื่นมาแล้ว ไม่รับพิจารณา
๑๓. หลักฐานอ้างอิง ให้ใช้ได้ทั้งแบบที่เป็นเชิงอรรถ (footnote) ท้ายหน้า ซึ่งระบุ ชื่อผู้แต่ง ชื่อเอกสาร แหล่งพิมพ์ ปีที่พิมพ์ และหน้าที่อ้างอิง และแบบที่เป็นเชิงอรรถแทรกในเนื้อหา ซึ่งระบุ ปีที่พิมพ์ และเลขหน้าอ้างอิง ซึ่งทั้งสองแบบให้จัดทำรายละเอียดเอกสารนั้นในบรรณานุกรมท้ายบทความร่วมกับรายการบรรณานุกรมอื่นด้วย
๑๔. ผู้เขียนบทความต้องแนบรูปถ่ายขนาด ๒ นิ้ว ๑ รูปพร้อมแจ้งรายละเอียดส่วนตัวในแบบฟอร์มที่กองบก. กำหนดด้วย

อินโฟคอม จาก

INFOCOM CO., LTD.

2991/59-60 Floor 3 Visulthaneey Hitech Office Park, Ladprao Road. . (Between Soi 101-103) Wangthonglang, Bangkok 10240, Thailand. Tel. 370-3310 - 9 Fax : (662) 370-3319

สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ที่เกิดขึ้น
และดำรงอยู่ บนผืนพิภพมาอย่างยาวนาน
เมื่อกาลเวลามานไป ผ่านไป ถึงยุคสมัยนี้
ความเขียวขจีใสสด บนผืนโลกใบนี้
จะยังคงมีให้เรา ให้อู่อหหลาน ได้ชื่นชมอยู่อีกหรือไม่
คุณภาพชีวิตกับสิ่งแวดล้อมจะเป็นเช่นไร
พบกับเรื่องราวเหล่านั้นได้ใน **สุทธิปริทัศน์** ...
ฉบับต่อไป